

PLANI LOKAL I TRASHËGIMISË KULTURORE
LOKALNI PLAN KULTURNE BAŠTINE
LOCAL CULTURAL HERITAGE PLAN

VUSHTRRI
VUÇITRN

CH
WB
Cultural
Heritage without Borders

Komuna e Vushtrrisë
Opština Vučitrn
Municipality of Vushtrri

Çdokush, individualisht ose në mënyrë kolektive, ka të drejtë të përfitojë nga trashëgimia kulturore dhe të kontribuojë për pasurimin e saj;

Seksioni I, Neni 4, a. Konventa kuadër e Këshillit të Evropës për vlerën e trashëgimisë kulturore për shoqërinë - Faro, 27 tetor 2005

Svi, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo da uživaju dobrobit kulturnog nasleđa i doprinose njegovom bogaćenju;

Odeljak I. Član 4, a. Okvirna konvencija Saveta Evrope o vrednosti kulturnog nasleđa za društvo - Faro, 27 oktobar 2005

Everyone, alone or collectively, has the right to benefit from the cultural heritage and to contribute towards its enrichment;

Section I, Article 4, a. Council of Europe framework convention on the value of cultural heritage for society - Faro, 27 October 2005

Përmbajtja

3	Falënderim
3	Shkurtesat
4	Parathënie
8	Programi i Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-15
12	Memorandum Mirëkuptimi dhjetë-palësh
14	Metodologjia e hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore
16	Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore
18	Anëtarët e Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore VUSHTRRI
19	Analizë mbi gjendjen ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunën e Vushtrrisë
30	Lista e trashëgimisë kulturore nën mbrojtje të përkohshme VUSHTRRI
45	Takimet e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore
49	Vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar
57	Punëtoritë
60	Analiza SWOT për Komunën e Vushtrrisë
65	Analiza PESTEL për Komunën Vushtrrisë
78	Objektivat e përgjithshme dhe prioritizimi i projekteve
79	Vizitat studimore në rajon
85	Periudha e konsultimeve publike
88	Prioritetet dhe projektet e identifikuar në Komunën e Vushtrrisë
93	Vlerësimi i procesit të hartimit të PLTK-së nga anëtarët e Forumeve
100	Zbatimi i projekteve
101	Bibliografia
102	Lista e figurave
104	Ekipi i programit dhe i publikimit

Sadržaj

3	Zahvalnost
3	Skraćenice
4	Predgovor
8	Program Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-15
12	Desetostrani Memorandum o Razumevanju
14	Metodologija izrade Lokalnih Planova Kulturne Baštine
16	Lokalni Forumi Kulturne Baštine
18	Članovi Lokalnog Foruma Kulturne Baštine VUČITRN
19	Analiza postojećeg stanja kulturnog i prirodnog nasleđa opštine Vučitrn
30	Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom VUČITRN
45	Sastanci Lokalnih Foruma Kulturne Baštine
49	Studijska poseta Ujedinjenom Kraljevstvu
57	Radionice
60	SWOT Analiza za opštinu Vučitrn
65	PESTEL Analiza za opštinu Vučitrn
78	Opšti ciljevi i određivanje prioriteta projekata
79	Studijske posete u regionu
85	Period javne rasprave
88	Identifikovani prioriteti i projekti u opštini Vučitrn
93	Evaluacija procesa izrade LPKB od strane članova Foruma
100	Sprovođenje projekata
101	Bibliografija
102	Spisak figura
104	Tim programa i publikacije

Content

3	Acknowledgement
3	Abbreviations
4	Foreword
8	The Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-15
12	Ten partite Memorandum of Understanding
14	The methodology of elaboration of Local Cultural Heritage Plans
16	Local Cultural Heritage Forums
18	The members of Local Cultural Heritage Forum of VUSHTRRI
19	Analysis on the current state of cultural and natural heritage in the municipality of Vushtrri
30	The List of Cultural Heritage under Temporary Protection of VUSHTRRI
45	Meetings of Local Cultural Heritage Forums
49	The study visit in the United Kingdom
57	Workshops
60	SWOT analysis for the municipality of Vushtrri
65	PESTEL analysis for the municipality of Vushtrri
78	General objectives and prioritization of projects
79	Study visits in the region
85	The period of public consultation
88	Priorities and projects identified in the municipality of Vushtrri
93	The evaluation of the drafting process the LCHP by the Forum members
100	The implementation of projects
101	Bibliography
102	List of figures
104	The program and publication team

Shënim: Për shkaqe praktike, emri i komunës përkatëse në tekstin e versionit të gjuhës angleze është bërë në parim të shumicës së popullatës që jetojnë në atë komunë.

Napomena : Iz praktičnih razloga, naziv opštine u tekstu verzije na engleskom jeziku je napravljen po principu većine stanovništva koje živi u opštini.

Note: For practical reasons in the English version, the name of the relevant municipality is according to the principle of the majority population living in that municipality.

Falënderim

Falënderojmë shtetin suedez, kryetarët e komunave partnere, të gjithë anëtarët e forumeve lokale, partnerët lokalë e ndërkombëtar dhe gjithë stafin e zyrës së CHwB në Kosovë të cilët me kontributin e tyre ndikuan në mbarëvajtjen e suksesshëm të këtij programi.

Shkurtesat

CHwB – Trashëgimia Kulturore pa Kufij (Cultural Heritage without Borders)

DPH - Departamenti i Planifikimit Hapësinor / Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

DT - Departamenti i Turizmit / Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

FLTK – Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore

GIZ – Shoqata Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

IPH - Instituti i Planifikimit Hapësinor/ Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

MKRS – Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve

MMPH – Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor

MTI – Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

OJQ – Organizatë Jo-Qeveritare

PLTK – Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore

QRTK – Qendra Regjionale për Trashëgimi Kulturore

TKN - Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – USAID – United States Agency for International Development

Zahvalnost

Zahvaljujemo se švedskoj državi, gradonačelnicima partnerskih opština, svim članovima lokalnih foruma, lokalnim i međunarodnim partnerima i osoblju kancelarije CHwB na Kosovu koji su dali svoj doprinos uspešnom sprovođenju ovog programa.

Skraćenice

CHwB – Kulturno nasleđe bez granica (Cultural Heritage without Borders)

GIZ – Nemačko društvo za međunarodnu saradnju

IPP - Institut za Prostorno Planiranje / Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

KPB – kulturna i prirodna baština

LFKB – Lokalni Forum Kulturne Baštine

LPKB – Lokalni Plan Kulturne Baštine

MKOS – Ministarstvo kulture, omladine i sporta

MSPPP – Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

MTI – Ministarstvo trgovine i industrije

NVO – Nevladina organizacija

OPP - Odeljenje Prostornog Planiranja/Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja

OT - Odeljenje za Turizam / Ministarstvo Trgovine i Industrije

RCKB – Regionalni centar za kulturnu baštinu

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – United States Agency for International Development

Acknowledgement

We thank the Swedish state, the mayors of partner municipalities, all members of local forums, local and international partners and the entire staff of the CHwB Office in Kosovo, which with their contribution effected the successful progress of this program.

Abbreviations

CHwB – Cultural Heritage without Borders

CNH – Cultural and Natural Heritage

DSP - Department for Spatial Planning/Ministry of Environment and Spatial Planning

DT - Department of Tourism / Ministry of Trade and Industry

GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit

ISP - Institute for Spatial Planning/ Ministry of Environment and Spatial Planning

LCHF – Local Cultural Heritage Forum

LCHP – Local Cultural Heritage Plan

MCYS – Ministry of Culture, Youth and Sport

MESP – Ministry of Environment and Spatial Planning

MTI – Ministry of Trade and Industry

NGO – Non Governmental Organization

RCCH – Regional Center for Cultural Heritage

UN-HABITAT – United Nations Habitat

USAID – United States Agency for International Development

Parathënie

Ing-Marie Munktell, kryesuese e CHwB-së
Annika Magnusson, sekretare e
përgjithshme e CHwB-së

Trashëgimia Kulturore pa Kufij feston 20 vjetorin

Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), organizatë suedeze e pavarur joqeveritare që i dedikohet shpëtimit dhe ruajtjes së trashëgimisë kulturore, kremton 20 vjetorin e krijimit. CHwB është themeluar në Prill të vitit 1995, si reagim ndaj shkatërrimit sistematik të monumenteve dhe objekteve gjatë luftës në ish-Jugosllavi dhe nevojës urgjente për asistencë për zhvillim dhe mbrojtje. Sot, CHwB vazhdon të jetë prezente në Ballkanin Perëndimor por gjithashtu edhe në rajone të tjera.

Teksa përgatitet për fillimin e dekadës së tretë të aktivitetit të saj, CHwB zbuloi logon e saj të re festive, e cila do të përdoret nga CHwB dhe të gjitha zyrat e saj në rajonin e Ballkanit Perëndimor për shënimet, ngjarjet dhe publikimet e përvjetorit. Gjatë këtij viti CHwB do të zbatojë disa iniciativa të vetëdijesimit dhe informimit.

“Mbrotjtja dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore është shumë e rëndësishme për zhvillimin e çdo shoqërie. Që nga themelimi i saj, CHwB ka punuar me trashëgiminë kulturore si një forcë aktive për pajtimin, ndërtimin e paqes dhe zhvillimin ekonomik e social në vende të ndryshme të botës” thotë Ing-Marie Munktell, kryesuese e CHwB-së.

Predgovor

Ing-Marie Munktell, predsedavajuća CHwB-a
Annika Magnusson, generalni
sekretar CHwB-a

Kulturno Nasleđa bez Granica proslavlja 20 godišnjicu

Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB), nezavisna švedska nevladina organizacija koja je posvećena spašavanju i očuvanju kulturnog nasleđa, proslavlja svoju 20. godišnjicu. CHwB je osnovano u aprilu 1995 godine kao reakcija na sistematsko uništavanje kulturnih spomenika i objekata tokom rata na prostorima bivše Jugoslavije i hitnoj potrebi za asistiranjem pri razvoju i zaštiti. Danas CHwB još uvek radi širom Zapadnog Balkana ali i u drugim regionima.

Dok zakoračuje u treću deceniju svojih aktivnosti, CHwB obznanjuje svoj novi jubilarni logo, koga će koristiti sve kancelarije CHwB koje deluju u regionu Zapadnog Balkana kao oznaku jubileja, događaja i publikacija. Tokom čitave ove godine CHwB će sprovesti nekoliko inicijativa podizanja svesti i informacija.

“Zaštita i očuvanje kulturnog nasleđa je od ogromnog značaja za razvoj svakog društva. Od svog osnivanja, CHwB je radilo sa kulturnim nasleđem kao aktivnim pokretačem pomirenja, izgradnje mira, društvenog i ekonomskog razvoja u različitim zemljama širom sveta” izjavljuje Ing-Mari Munktell, predsedavajući CHwB.

Foreword

Ing-Marie Munktell, Chairperson of CHwB
Annika Magnusson, Secretary General of
CHwB

Cultural Heritage without Borders celebrates 20 years

Cultural Heritage without Borders (CHwB), an independent Swedish non-governmental organization dedicated to rescuing and preserving cultural heritage, celebrates its 20th anniversary. CHwB was constituted in April 1995 as a reaction to the systematic destruction of cultural monuments and objects that took place during the war in former Yugoslavia and the urgent need for development assistance and protection. Today CHwB still works in the western Balkans but also in others regions.

While embarking on its third decade of activity, CHwB unveiled a new celebratory logo, which will be used by CHwB and all its offices in the Western Balkan region for anniversary markings, events and publications. Throughout this year CHwB will carry out several awareness and information initiatives.

“Protection and preservation of cultural heritage is of enormous importance for the development of any society. Since the establishment, CHwB has worked with cultural heritage as an active force in reconciliation, peace building, social and economic development in countries around the world” says Ing-Marie Munktell, the chairperson of CHwB.

Trashëgimia Kulturore pa Kufij me sekretariat në Stokholm ka tri zyre lokale në Ballkanin Perëndimor, përkatësisht në:

- Shqipëri, duke punuar me kampet rajonale të restaurimit dhe bashkëpunimit të muzeve si dhe monumentet e rajonit të trashëgimisë së epokës komuniste;
- Bosnje dhe Hercegovinë, duke punuar në shumëllojshmëri të projekteve të restaurimit dhe aktiviteteve muzeore;
- Kosovë, ku fokusi vihet në shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore në promovimin e pjesëmarrjes së publikut, si një parakusht për zhvillimin lokal dhe pajtimin.

Zyrat e Ballkanit Perëndimor do të shndërrohen në organizata autonome të CHwB-së në secilin shtet gjatë vitit 2015 përderisa brendimi, vlerat dhe misioni i përbashkët është i rregulluar nëpërmjet marrëveshjeve të përbashkëta.

Organizatat e reja të CHwB-së do të vazhdojnë punën e tyre në Ballkanin Perëndimor dhe gjithashtu do të zgjerojnë fushë-veprimtarinë në vende të reja gjeografike.

CHwB do të vazhdojë të përmirësojë kushtet dhe mundësitë për të shijuar lirinë kulturore dhe shumëllojshmërinë kulturore dhe të përdor trashëgiminë kulturore si mjet për të promovuar të drejtat e njeriut, ndërtimin e paqes dhe zhvillimin demokratik.

Sekretariatit Kulturorog Nasleda bez Granica se nalazi u Stokholmu i ima tri lokalne kancelarije na Zapadnom Balkanu, odnosno u:

- Albaniji, saradjujući sa regionalnim kampovima za restauraciju i muzejsku saradnju i regionalnim obeležjima nasleda iz doba komunizma;
- Bosna i Hercegovina, radi na različitim projektima restauracije i muzejski vezane aktivnosti;
- Kosovo, sa fokusom na iskorišćavanje kulturnog nasleda u promovisanju učesća javnosti kao preduslova za lokalni razvoj i pomirenje.

Kancelarije Zapadnog Balkana će postati autonomne CHwB fondacije u svakoj od zemalja tokom 2015, dok su brendiranje, vrednosti i zajedničke misije regulisane kroz zajedničke sporazume.

Novе CHwB Fondacije će nastaviti svoj rad na Zapadnom Balkanu uz proširenje delokruga svog rada i na novim geografskim područjima.

CHwB će nastaviti da poboljšava uslove i mogućnosti za uživanje kulturne slobode i kulturne raznolikosti i korišćenje kulturnog nasleda kao sredstva za promociju ljudskih prava, izgradnje mira i demokratskog razvoja.

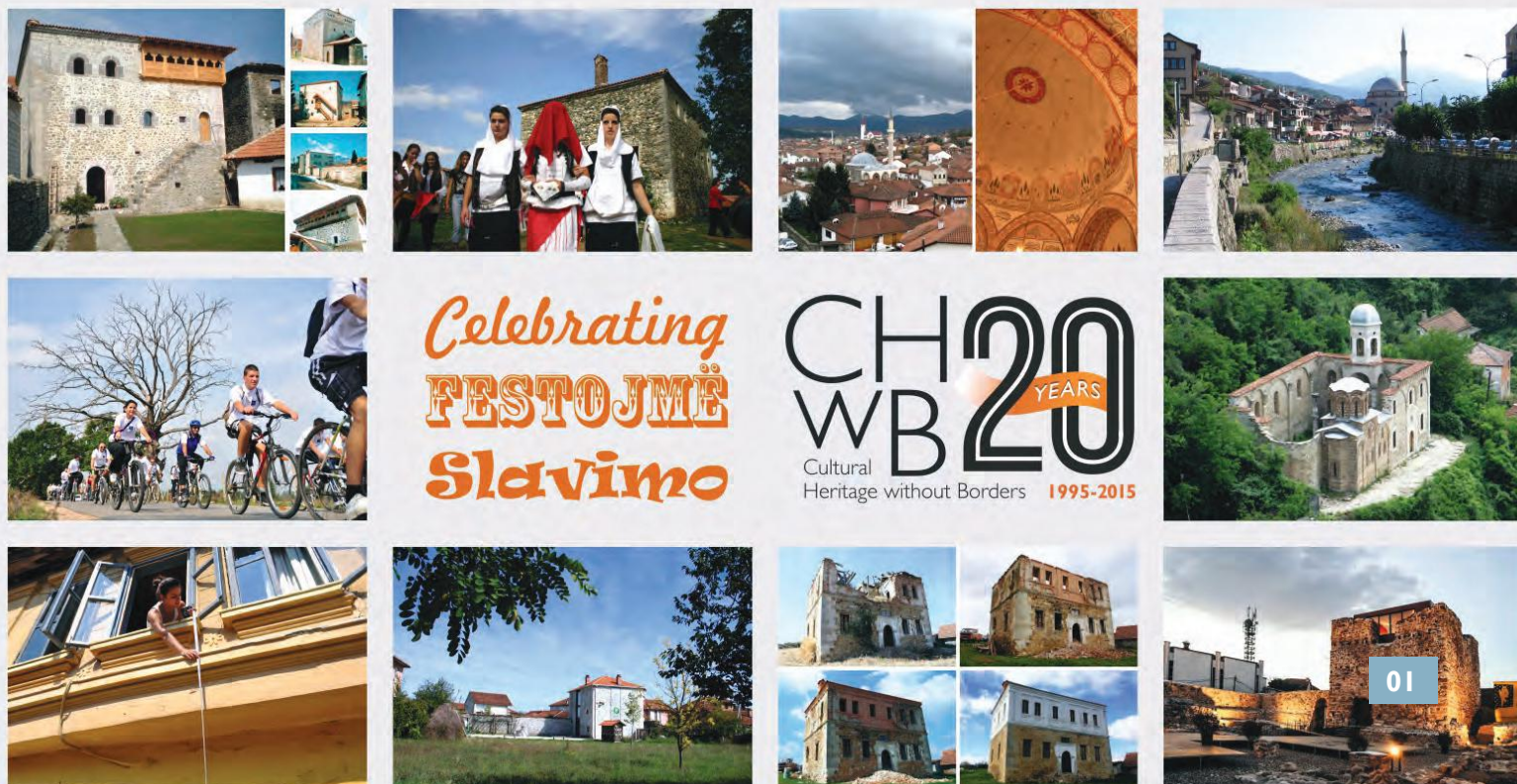
Cultural Heritage without Borders with a secretariat in Stockholm and three local offices in Western Balkans, namely in:

- Albania, working with regional restoration camps and museum cooperation and region's landmarks of Communist-era heritage;
- Bosnia and Herzegovina, working on a variety of restoration projects and museum-related activities;
- Kosovo, where the focus is to utilise cultural heritage in promoting the public participation as a precondition for local development and reconciliation.

The Western Balkan offices will become autonomous CHwB foundations in each country during 2015 whereas branding, values and common mission is regulated through joint agreements.

The new CHwB Foundations will continue their work in the Western Balkans and new geographic areas will also broaden the scope of work.

CHwB will continue to improve the conditions and the opportunities to enjoy cultural freedom and cultural diversity and continue using cultural heritage as a tool to promote human rights, peace building and democratic development.

Sali Shoshi, drejtori i zyrës së CHwB-së në Kosovë

Pjesëmarrja si instrument demokratik në Kosovë

Në Kosovë, zbatimimi i parimit të pjesëmarrjes në vendim-marrje është në gjendjen e vet embrionale. Legjislacioni i shtetit të ri është inkurajues ndaj pjesëmarrjes, mirëpo sikurse edhe në sfera tjera, zbatimimi i këtij parimi në praktikë shpesh është sfidues. Studimet e rasteve tregojnë se diskursi i pjesëmarrjes së komunitetit nganjëherë është tepër ambicioz në synimet e tij nga një këndvështrim praktik, nuk është e lehtë për të aplikuar. Aq më tepër në Kosovë ku një kohë të gjatë, mjedisi historik dhe socio-politik ka qenë në kundërshtim me konceptin e pjesëmarrjes demokratike. Vetëm institucionet dhe shoqëria kosovare janë në një proces tranzicioni me synim demokracinë pjesëmarrëse funksionale por që ritmi i këtij procesi nuk është me saktësi i parashikuar.

Forum i Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka bashkuar hartuesit e politikave të nivelit qendror dhe lokal, profesionistët, përfaqësuesit e shoqërisë civile, të rinjtë, gratë dhe burrat me qëllim që ata të jenë pjesëmarrës të drejtpërdrejt në vendim-marrje për të ardhmen e trashëgimisë kulturore në komunën e tyre. Përkundër dallimeve të tyre, ata kanë arritur që të pajtohen rreth Planit të tyre të trashëgimisë si një dokument i përbashkët i cili përcakton prioritetet në sektorin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Plani i propozuar është sfiduar edhe në dëgjime publike, nganjëherë modeste, në mënyrë që pjesëmarrja të jete edhe më gjithëpërfshirëse.

Sali Shoshi, direktor kancelarije CHwB na Kosovo

Učesće kao instrument demokratij na Kosovu

Na Kosovu, sprovođenje principa učesća u donošenju odluka je u embrionalnom stanju. Zakonodavstvo nove države je ohrabrujuće, ali kao i u drugim oblastima, primena ovog principa u praksi je često izazov. Studije slučaja pokazuju da je diskurs učesća zajednica ponekad previše ambiciozan u svojim ciljevima i sa praktičnog gledišta ga nije lako primeniti. Pogotovo na Kosovu gde je dug period, istorijsko i društveno-političko okruženje bilo suprotno od koncepta demokratskog učesća. Same institucije i kosovsko društvo su u procesu tranzicije čiji je cilj funkcionalna participativna demokratija, ali tempo ovog procesa nije precizno predviđen.

Lokalni Forum kulturne baštine je povezao kreatorne politike centralnog i lokalnog nivoa, stručnjake, predstavnike civilnog društva, mlade, žene i muškarce, sa ciljem da učestvuju u donošenju odluka o budućnosti kulturnog nasleđa njihove opštine. Uprkos njihovim razlikama, oni su uspjeli da se usaglase oko svog Plana za nasleđe, kao zajedničkom dokumentu koji definiše prioritete u oblasti kulturnog i prirodnog nasleđa. Predloženi plan je bio i deo javnih rasprava, ponekad skromnima, kako bi učesće bilo što sveobuhvatnije.

Sali Shoshi, director of CHwB Office in Kosovo

Participation as a democratic instrument in Kosovo

In Kosovo, the implementation of the principle of participation in decision-making is in its embryonic state. The legislation of the new state is encouraging towards participation, but as in other areas, the implementation of this principle in practice is often challenging. Case studies show that community participation discourse is sometimes too ambitious in its goals from a practical standpoint and it is not easy to apply. Even more in Kosovo, where for a long time, the historic and socio-political environment has been at odds with the concept of democratic participation. Kosovo institutions and society itself are in a transition process aiming at functional participatory democracy but that the tempo of this process has not been accurately predicted.

Local Cultural Heritage Forum has joined policymakers of the central and local levels, professionals, representatives of civil society, youth, women and men so that they can participate directly in decision-making on the future of cultural heritage in their municipality. Despite their differences, they have managed to agree on their Heritage Plan as a joint document, which defines priorities in the field of cultural and natural heritage. The proposed plan was challenged at public hearings, sometimes modest, so that participation is even more comprehensive.

Gjithsesi, se e arritur e këtij procesi është vet produkti – Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore.

Mirëpo jo më pak e rëndësishme është procesi i cili ka mundësuar pjesëmarrje, koordinimi të përpjekjeve (niveli qendror dhe lokal) dhe ka krijuar besim në mes të institucioneve dhe shoqërisë civile. Mbi të gjitha ata ndihen ‘pronarë’ të procesit dhe vet Planit. CHwB ndërkaq ndihet në rolin e ndihmësit. Zatën, ky ka qenë dhe qëllimi i gjithë kësaj pune.

Si përfundim, ne besojmë që ky proces e ka vendosur një gur më tepër në ndërtimin e demokracisë pjesëmarrëse në Kosovë.

Međutim, dostignuće ovog projekta je sam proizvod – Lokalni plan kulturne baštine. Ali, ništa manje nije važan i proces koji je omogućio učesće, koordinacija napora (centralni i lokalni nivo) i stvaranje poverenja između institucija i civilnog društva. Pre svega, oni se osećaju kao „vlasnici“ procesa i samog Plana. Dok CHwB ima ulogu pomagača. To je i bio cilj celog ovog rada.

Kao zaključak, mi verujemo da je ovaj proces postavio kamen više u izgradnji participativne demokratije na Kosovu.

However, as an achievement of this process is the product - Local Cultural Heritage Plan.

But no less important is the process, which enabled participation, coordination of efforts (central and local) and has created trust between institutions and civil society. Above all they feel ‘owners’ of the process and the plan itself. CHwB already feels as an assistant. Precisely, this has been the goal of all this work.

In conclusion, we believe that this process has placed a further stone in building more participatory democracy in Kosovo.

Programi i Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-15

Komunat në Kosovë hasin sot vështirësi të mëdha në shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore në dobi të komunitetit, ndërkohë që edhe rreziku i degradimit të mëtejshëm mbetet i lartë. Dihet tashmë se një faktor shpjegues i kësaj gjendje është niveli jo i mjaftueshëm i dialogut mes komunave dhe institucioneve qendrore si dhe mes institucioneve dhe komunitetit. Gjithashtu dhe buxheti i ndarë për trashëgiminë kulturore dhe natyrore në nivel të komunave ka qenë i pamjaftueshëm. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në planifikimin hapësor dhe urban mbetet formal në shumicën e rasteve, ndërkohë që janë urgjente nevojat për qasje strategjike dhe prioritizim të përpjekjeve, qofshin këto në nivel qendror, lokal apo në sferën e OJQ-ve dhe shoqërisë civile.

Me qëllim të krijimit të një qasje të re të ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë gjatë periudhës 2012 – 2015 inicoi programin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në shtatë komunat e Kosovës: Dragash, Gjakovë, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec dhe Vushtrri.

Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore do të identifikojnë resurset e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere, që do të shërbejnë si bazë për zhvillim ekonomik dhe social të komunitetit. Këto plane do të marrin formën e një liste me aktivitete/projekte, rezultat i bashkërendimit të prioriteteve të grupeve të ndryshme të interesit të kyçura në proces, me prioritetet e komunave partnere që kanë në fokus zhvillimin lokal nëpërmjet trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Nëpërmjet Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore do të adresohen nevojat e menjëhershme dhe njëkohësisht, do të skicohet një vizion më afat-gjatë për trashëgiminë kulturore dhe natyrore.

Program Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-15

Opštine na Kosovu se danas suočavaju sa velikim poteškoćama u korišćenju kulturnog nasleđa za dobrobit zajednice, dok je rizik od dalje degradacije i dalje visok. Već je poznato da je obrazložavajući faktor ovog stanja neodgovarajući nivo dijaloga među opštinama i centralnim institucijama i između institucija i zajednice. Takođe, budžet za kulturnu i prirodnu baštinu na opštinskom nivou je nedovoljan. Uključivanje kulturne baštine u urbano prostorno planiranje ostaje formalnost u većini slučajeva, dok je hitna potreba za strateškim pristupom i davanju prioriteta u naporima, bilo na nacionalnom ili lokalnom nivou, odnosno u sferi NVO-a i civilnog društva.

U cilju stvaranja novih pristupa za očuvanje i promociju kulturne i prirodne baštine, Kulturno nasleđe bez granica (CHwB), kancelarija na Kosovu je tokom perioda 2012-2015 pokrenulo program Lokalnih Planova Kulturne Baštine u sedam opština Kosova: Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik, Parteš, Orahovac i Vučitrn.

Lokalni Planovi Kulturne Baštine će identifikovati resurse prirodnog i kulturnog nasleđa u partnerskim opštinama koje će služiti kao osnova za ekonomski i društveni razvoj zajednice. Ovi planovi će biti u obliku liste aktivnosti / projekata, kao rezultat zajedničkog određivanja prioriteta od strane različitih interesnih grupa koje su uključene u proces, sa prioriteta partnerskih opština koje se u cilju svog lokalnog razvoja oslanjaju na kulturno i prirodno nasleđe. Kroz Lokalne Planove Kulturne Baštine, obratiće se pažnja na neposredne potrebe i istovremeno će biti dizajnirana dugoročna vizija za kulturnu i prirodnu baštinu.

The Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-15

The municipalities of Kosovo today are facing major difficulties in the use of cultural heritage for community benefits, while the risk of further destruction of cultural heritage remains high. An explanatory cause of this situation, which is already observed, is the insufficient level of dialogue between municipalities and central institutions, as well as between institutions and the community. Moreover, the budget allocated for cultural and natural heritage at the municipal level has proven to be insufficient. The inclusion of cultural heritage in spatial and urban planning remains only formal in most cases, while the needs for strategic approach and prioritization of efforts, be that in local or central level, or in the domain of NGOs and civil society are urgent.

In order to create a new approach for the protection and promotion of cultural and natural heritage, Cultural Heritage without Borders (CHwB), the office in Kosovo, during 2012-2015, initiated the Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015 in seven municipalities of Kosovo: Dragash, Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec and Vushtrri.

Local Cultural Heritage Plans will identify cultural and natural heritage resources in the partner municipalities, which will serve as basis for economic and social development of the community. These plans will have the form of a list of activities/ projects, as a result of coordination of the priorities of different groups of interest involved in the process with the priorities of the partner municipalities, focused in the local development through cultural and natural heritage. Through these Local Cultural Heritage Plans, the immediate needs will be addressed, and simultaneously, a long-term vision for cultural and natural heritage will be devised.

Objektivi i përgjithshëm i programit është të kontribuojë në përfortimin e rolit të Komunave, OJQ-ve dhe komuniteteve në ruajtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore lokale dhe shfrytëzimin e saj të qëndrueshëm në shërbim të zhvillimit lokal. Objektivi tjetër kryesor është sinergia e veprimeve të gjithë akterëve të nivelit qendror, komunal dhe të komunitetit që veprojnë në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Qëllimi i programit është të përmirësojë gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere të programit, të ndihmojë në integrimin e saj efektiv në kontekstin e planifikimit urban si dhe të lehtësojë integrimin e saj në qarqet ekonomike, turistike e kulturore lokale. Një faktor i rëndësishëm i arritjes së këtyre qëllimeve është edhe bashkëpunimi i ngushtë me institucionet qendrore, si Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, dhe organizatat ndërkombëtare sikurse UN HABITAT-i, Qendra Rajonale e Mjedisit (REC), etj.

Metodologjia - Në mënyrë që të plotësohen objektivat e përgjithshme dhe qëllimi i programit është shfrytëzuar një metodologji e punës gjithëpërfshirëse, që në vete ngërthen përfshirjen e grupeve të ndryshme të interesit të kyçura në procesin e identifikimit, dokumentimit, ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë. Për këtë qëllim në shtatë komunat partnere janë themeluar shtatë Forume Lokale të Trashëgimisë Kulturore. Këta të fundit janë grupe joformale që kanë si qëllim angazhimin e akterëve kryesorë të nivelit qendror dhe lokal për të harmonizuar dhe koordinuar punën në kuadër të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere. Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore të komunave përkatëse nëpërmjet takimeve të rregullta do të luajnë rolin kryesor në hartimin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, teksa CHwB do të sigurojë mbarrëvajtjen e procesit duke ofruar përkrahjen e saj organizative, profesionale dhe financiare. Përpilimi i këtyre planeve dhe aprovimi i tyre nga

Opšti cilj programa je da doprinese jačanju uloge opština, nevladinih organizacija i zajednica u očuvanju i revitalizaciji lokalne prirodne i kulturne baštine i održivog korišćenja istog u službi lokalnog ekonomskog razvoja. Drugi ključni cilj je sinergija aktivnosti svih aktera sa centralnog nivoa vlasti, opština i zajednica koje deluju u oblasti kulturne i prirodne baštine.

Cilj programa je da se poboljša stanje kulturne i prirodne baštine u partnerskim opštinama ovog Programa, da pomogne u što efikasnijoj integraciji u kontekstu urbanističkog planiranja i kako bi se olakšala njegova integracija u ekonomskim, lokalnim turističkim i kulturnim krugovima. Važan faktor u ostvarivanju ovih ciljeva je bliska saradnja sa centralnim institucijama kao što su Ministarstvo kulture, omladine i sporta, Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja, Ministarstvo trgovine i industrije, i međunarodne organizacije poput UN HABITAT, Regionalni centar za životnu sredinu (REC), itd.

Metodologija - Da bi se ispunili opšti ciljevi i svrha programa korišćena je sveobuhvatna metodologija rada, koja u sebi podrazumeva učesće različitih interesnih grupa uključenih u proces identifikacije, dokumentovanja, očuvanja i promocije kulturnog nasleđa na Kosovu. Za tu svrhu sedam partnerskih opština su osnovale sedam Lokalnih Foruma. Ovo poslednje su neformalne grupe koje imaju za cilj uključivanje ključnih aktera sa centralnog i lokalnog nivoa, kako bi rad u okviru Lokalnih planova kulturne baštine u partnerskim opštinama bio usklađen i koordinisan. Lokalni Planovi Kulturne Baštine dotičnih opština će kroz redovne sastanke igrati ključnu ulogu u razvoju Lokalnih Planova Kulturne Baštine, jer će CHwB obezbedi nesmetan tok procesa pružajući svoju organizacionu stručnost, profesionalnost i finansiranje. Izrada ovih planova i njihovo odobrenje od strane Lokalnih Foruma Kulturne Baštine će otvoriti put za realizaciju aktivnosti u periodu

The overall objective of the Program is to contribute to strengthening the role of municipalities, NGOs and communities on the revival of local cultural and natural heritage and its sustainable use for the purpose of local economic development. The next key objective is the synergy of actions of all central and municipal level stakeholders and the community operating in the field of cultural and natural heritage.

The goal of the Program is to improve the situation of natural and cultural heritage in partner municipalities of this program, to assist in its effective inclusion in the framework of urban planning and to facilitate its integration into economic, tourist, cultural and local circles. An important driver in achieving these goals is close cooperation with central institutions such as the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Ministry of Environment and Spatial Planning, the Ministry of Trade and Industry, the UN-HABITAT, Regional Environmental Centre (REC), etc.

Methodology

In order to meet the overall objectives and purpose of the program, a comprehensive working methodology was used, which includes the involvement of various interest group in the process of identification, documentation, preservation and promotion of cultural heritage in Kosovo. For this purpose the seven partner municipalities have established seven Local Cultural Heritage Forums. These forums are informal groups aiming to engage the key central and local level stakeholders to harmonize and coordinate the work within Local Cultural Heritage Plans in the partner municipalities. Local Cultural Heritage Forums of the respective municipalities, through regular meetings will play a key role in developing Local Cultural Heritage Plans, as CHwB will ensure the welfare of the process by providing its organizational, professional and financial expertise. The elaboration of

vetë Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore do t'i hapë rrugën implementimit të aktiviteteve, gjatë periudhës 2013-2015 nëpërmjet projekteve të investimeve kapitale për komunat partnere.

Grupet e synuara janë ekipet komunale të komunave partnere, saktësisht zyrtarë të Departamenteve të Urbanizmit, Kulturës dhe Zhvillimit Ekonomik, Organizatat Jo Qeveritare dhe përfaqësuesit e shoqërisë civile; nga ana tjetër janë përfaqësues të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit, Qendrat Rajonale të Trashëgimisë Kulturore, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Instituti për Planifikim Hapësinor, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë - Departamenti i Turizmit, ekspertë të ndryshëm vendas e të huaj, qytetarët, grupet rinore lokale, etj. Përfshirja e grupeve të ndryshme të interesit në këtë proces dhe hartimi i një Plani Lokal për Trashëgiminë Kulturore nga ky grup, do të ndikojë në krijimin e ndjenjës së pronësisë ndaj planit nga një grup më i gjerë, që tejkalon kufijtë zyrtar të institucioneve përgjegjëse për menaxhimin dhe promovimin e trashëgimisë kulturore. Në anën tjetër trajtimi i çështjeve rreth ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore edhe nga përfaqësues të shoqërisë civile, të cilët jo medoemos janë profesionist të kualifikuar për këtë fushë do të ndikojnë në ofrimin e qasjes gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrjes demokratike. Në këtë mënyrë procesi i identifikimit, dokumentimit, interpretimit, ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore do të realizohet duke marrë parasysh një opinion dhe qëndrim gjithëpërfshirës, duke debatuar dhe reflektuar haptas rreth mundësive dhe sfidave që paraqiten para pasurive të trashëgimisë kulturore në komuna, duke konsideruar edhe vlerën e shtuar nga komuniteti dhe në këtë mënyrë duke njohur rolin e organizatave vullnetare si partnerë në aktivitete dhe kritikë konstruktive të politikave të trashëgimisë kulturore. Në implementim të disa prioriteteve të dala nga këto plane, CHwB do të investoj në secilën komunë partnere të programit gjithsej 100.000 € brenda periudhës së viteve 2013-2015, ku bashkë me kontributin e secilës

2013-2015 kroz kapitalne investicione projekte za partnerske opštine.

Ciljne grupe su opštinski timovi partnerskih opština, službenici Uprave za Urbanizam, Kulturu i Ekonomski Razvoj, predstavnici Nevladinih Organizacija i Civilnog Društva. S druge strane su predstavnici Ministarstva Kulture, Omladine i Sporta, regionalnih centara kulturne baštine, Ministarstva Životne Sredine i Prostornog Planiranja, Institut za Prostorno Planiranje, Ministarstvo Trgovine i Industrije – Odeljenje za Turizam, različiti domaći i strani stručnjaci, građani, lokalne omladinske grupe, itd. Učešće različitih interesnih grupa u procesu izrade Lokalnog Plana za Kulturnu Baštinu će pomoći da se stvori osećaj vlasništva nad ovim planom od strane šire grupe, koja prevazilazi okvire zvaničnih institucija odgovorne za upravljanje i promociju kulturnog nasleđa na centralnom i lokalnom nivou. S druge strane, pitanjima oko očuvanja i promocije kulturne baštine baviće se i predstavnici civilnog društva, koji nisu nužno profesionalno kvalifikovani za ovu oblast, ali će uticati na pružanje sveobuhvatnog pristupa kroz demokratsko učešće. Na ovaj način, proces identifikovanja, dokumentovanja, tumačenja, očuvanja i promocije kulturnog nasleđa će se realizovati uzimajući u obzir mišljenje i sveobuhvatan stav, debatirajući i otvoreno odražavajući o mogućnostima i izazovima bogatstva kulturnog nasleđa u opštinama, uzimajući u obzir dodatnu vrednost zajednice i na taj način prepoznati uloge volonterskih organizacija, kao partnera u aktivnostima i konstruktivnih kritičara politika kulturnog nasleđa. Neki od prioriteta proisteklih iz ovih planova CHwB će u svakoj partnerskoj opštini ovog programa investirati po 100.000 € u periodu 2013-2015 godine, pri čemu će doprinos svake opštine za svaki od prioriteta biti u iznosu od 20% vrednosti investirane od strane CHwB, tako da će ova suma dostići 120,000 € ukupne investicije za svaku opštinu.

these plans and their approval by the Local Cultural Heritage Forums will open the way for the implementation of activities during 2013-2015 through capital investment projects for the partner municipalities.

The target groups are the municipal teams of partner municipalities, precisely the Departments of Urbanism, Culture and Economic Development, Non-Governmental Organizations and representatives of civil society; on the other hand are the representatives of the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Regional Centres for Cultural Heritage, the Ministry of Environment and Spatial Planning, the Institute of Spatial Planning, the Ministry of Trade and Industry- the Department of Tourism, various local and foreign experts and citizens, local youth groups, etc. Involvement of various interest groups in the process and drafting Local Cultural Heritage Plan by this group will help to create a sense of ownership of the plan by a broader group, exceeding the official limits of the institutions responsible for management and promotion of cultural heritage at central and local levels. On the other hand, dealing with preservation and promotion of cultural heritage issues by representatives of civil society, who are not necessarily qualified professionals in this field will affect in providing comprehensive access and democratic participation. In this way the process of identification, documentation, interpretation, preservation and promotion of cultural heritage will be carried out by taking into account an opinion and comprehensive approach, by debating and reflecting openly about the opportunities and challenges presented before cultural heritage assets in the municipalities, considering the added value by the community and thereby recognizing the role of voluntary organizations as partners in activities and constructive criticism of policies of cultural heritage. In the implementation of several priorities emerging from these plans, CHwB will invest in each partner municipality of the program, € 100,000 in total, within 2013-2015, where together with 20% contribution of each municipality, the sum will reach € 120,000 of the total

komunë në vlerë 20%, kjo shumë do të mbërrijë në gjithsej 120.000 € investim për secilën komunë.

Rezultatet e pritura pas realizimit të programit janë:

- Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore kanë identifikuar prioritetet dhe politikat proaktive për mbrojtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere të programit.
- Janë zbatuar projekte të investimeve kapitale që kthejnë në realitet aksionet/aktivitetet/projektet e identifikuar nga Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.
- Kapacitetet e implementimit në nivel lokal, gjegjësisht kapacitetet e Departamenteve të urbanizmit, kulturës dhe zhvillimit ekonomik nëpër komuna dhe ato të Qendrave Rajonale të Trashëgimisë Kulturore (nivele qendror) dhe OJQ-ve janë të përforcuara me qasje në vendimmarrje, përfshirje në dialog, pjesëmarrje dhe trajnime gjatë procesit.
- Komunikimi mes palëve lokale dhe atyre qendrore është konsoliduar gjithashtu përmes Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.
- Përmirësimi i gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore përmes projekteve të investimeve kapitale në tre fusha strategjike: konservimi i integruar, ndërhyrjet emergjente e restaurim dhe vetëdijësim, trajnime e ngritje kapacitetesh.

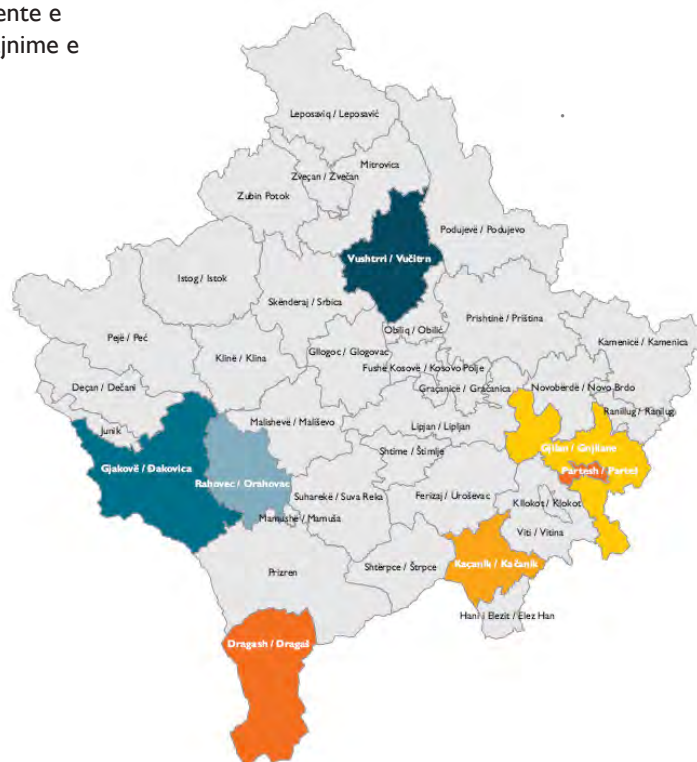
Očekivani rezultati nakon implementacije programa su:

- Lokalni planovi kulturne baštine su identifikovali prioritete i proaktivnu politiku za zaštitu i revitalizaciju kulturnog i prirodnog nasleđa u partnerskim opštinama ovog programa.
- Projekti koji su sprovedeni u vidu kapitalnih investicija pretvaraju u stvarnost zamisli / aktivnosti / projekte identifikovanih od strane Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.
- Kapaciteti za sprovođenje na lokalnom nivou, odnosno kapaciteti odeljenja za urbanizam, kulturu i ekonomski razvoj u opštinama, sa jedne strane i Regionalnog centra za kulturno nasleđe (centralni nivo) su ojačani pristupom procesu odlučivanja, učešća u dijalog, participaciji i obuci tokom procesa.
- Komunikacija između lokalnih i centralnih nivoa vlasti je u mnogome konsolidovana kroz lokalne forume kulturne baštine.
- Poboljšanje postojećeg stanja kroz kapitalne investicione projekte u tri strateške oblasti: integrisano konzerviranje, hitne intervencije i konzervacije, te podizanje svesti, obuka i izgradnja kapaciteta.

investment for each municipality.

The expected results after the implementation of the program are:

- Local Cultural Heritage Plans have identified priorities and proactive policies for the protection and revitalization of cultural and natural heritage in the partner municipalities of the program.
- Projects of capital investments, which turn actions/ activities/ projects, identified by the Local Cultural Heritage Plans, into reality, have been undertaken.
- Capacities of implementation at the local level, i.e. the capacities of the Departments of Urbanism, Culture and Economic Development in municipalities and Regional Centres of Cultural Heritage (central level) and NGO-s are strengthened with access to decision making, involvement in dialogue, participation and training in the process.
- Communication between local and national stakeholders is also consolidated through Local Cultural Heritage Forums.
- Improvement of the existing situation through capital investment projects in three strategic areas: integrated conservation; restoration and emergency interventions; and awareness, training and capacity building.

Memorandum Mirëkuptimi dhjetë-palësh

Partnerët e përfshirë në implem-
timin e programit “Planet Lokale të
Trashëgimisë Kulturore 2012-2015”
janë Trashëgimia Kulturore pa Kufij
(CHwB), Ministria e Kulturës, Rinisë
dhe Sportit (MKRS), Ministria e
Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
(MMPH), dhe shtatë Komunitat e
Kosovës: Komuna e Dragashit, Gja-
kovës, Gjilanit, Kaçanikut, Parteshit,
Rahovecit dhe Vushtrrisë.

Më 1 tetor 2012 është nënshkruar
Memorandumi i Mirëkuptimit për
Programin “Planet Lokale të Trashëgi-
misë Kulturore 2012-2015” mes
dhjetë partnerëve të lartpërmendur
të projektit.

Me një bashkëpunim të ngushtë mes
gjithë këtyre institucioneve do të
përgatiten Planet Lokale të Trashëgi-
misë Kulturore për shtatë komunitat
e Kosovës, të cilët do të identifikojnë
resurset e trashëgimisë kulturore
dhe natyrore që do të shërbejnë si
bazë për zhvillim ekonomik dhe social
të komunitetit. Këto plane do të
marrin formën e një liste prioritetesh,
projektesh dhe aktivitetsh, si rezultat
i bashkërendimit të institucioneve
relevante.

Komunitat partnerë të këtij programi
janë përzgjedhur pas një periudhe
negociatash dhe ato dallojnë për nga
shpërndarja regionale, madhësia e
territorit, numri i banorëve, numri
i monumenteve, përbërja etnike e
popullatës, etj. Në fillim të programit,
CHwB edhe në konsultim me për-
faqësuesit e MKRS-së dhe MMPH-së
janë dakorduar për komunitat e për-
zgjedhura duke synuar që të krijohet
një model të zbatueshëm për të
gjitha komunitat e Kosovës.

Nënshkrimi i Memorandum Mirëkup-
timit ishte një hap i rëndësishëm në
zyrtarizimin e bashkëpunimit në mes
të institucioneve të nivelit qendror –
dy Ministrive, institucioneve të nivelit
lokal – shtatë Komunitat dhe organi-
zatës implementuese të programit

Desetostrani Memorandum o Razumevanju

Partneri koji su uključeni u realizaciju
programa “Lokalni Planovi Kulturne
Baštine 2012-2015” su Kulturno
nasleđe bez granica (CHwB), Mini-
starstvo kulture, omladine i sporta
(MKOS), Ministarstvo životne sredine
i prostornog planiranja (MSPP) i
sedam opština Kosovo: Opština
Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik,
Parteš, Orahovac i Vučitrn.

Dana 1. oktobra, 2012. godine pot-
pisali su Memorandum o razumevanju
za projekat “ Lokalni Planovi Kulturne
Baštine 2012-2015” između navedenih
deset partnera u ovom projektu.

Sve ove institucije će u jednoj bliskoj
međusobnoj saradnji pripremiti
Lokalne Planove Kulturne Baštine za
sedam opština na Kosovu, kojima će
biti identifikovani resursi kulturnog i
prirodnog nasleđa koji će služiti kao
osnova za ekonomski i društveni
razvoj zajednice. Ovi planovi će biti
u vidu liste prioriteta, projekata i
aktivnosti, kao rezultat koordinacije
relevantnih institucija.

Opštine partneri ovog programa su
izabrane nakon perioda pregovora i
kao takve se razlikuju po regionalnom
prostiranju, veličini teritorija, broju
stanovnika, spomenika, etničkom
sastavu stanovnika, i dr. Na početku
programa, CHwB u konsultacijama sa
predstavnicima MKOS-a i MSPP-a su
se složili oko odabranih opština, sa
ciljem da se stvori model primenjiv za
sve opštine na Kosovu.

Potpisivanje Memoranduma o ra-
zumevanju je važan korak u formal-
izaciji saradnje između centralnih
institucija - dva ministarstva, institucija
lokalnog nivoa - sedam opština i
organizacije koja sprovodi program
- CHwB. Potpisivanjem Memorandu-
ma o razumevanju svi su oni postali
partneri ovog programa obavezali su
se da ispune zadatke proizašle ovim
projektom, u cilju stvaranja efikasnijeg
dijaloga, kako bi se omogućila šira
komunikacija svih zainteresovanih

Ten partite Memorandum of Understanding

Partners involved in the implemen-
tation of the Program “Local Cul-
tural Heritage Plans 2012-2015” are
Cultural Heritage without Borders
(CHwB), the Ministry of Culture,
Youth and Sport (MCYS), the Ministry
of Environment and Spatial Planning
(MESP), and seven municipalities of
Kosovo: the Municipality of Dragash,
Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Partesh,
Rahovec and Vushtrri.

On 1st of October 2012 was signed
a Memorandum of Understanding for
the “Local Cultural Heritage Plans
2012-2015” between the above ten
partners of the project.

With a close cooperation between all
these institutions, Local Cultural Her-
itage Plans for seven municipalities
in Kosovo, will be elaborated, which
will identify resources of natural and
cultural heritage that will serve as
the basis for economic and social
development of the community. These
plans will have the form of a list of
priorities, projects and activities, as a
result of coordination of respective
institutions.

Partner municipalities of this pro-
gram were selected after a period
of negotiations and they differ by
regional distribution, the size of
territory, the number of inhabitants,
the number of monuments, the ethnic
composition of the population, etc. At
the beginning of the program, CHwB
in consultation with representatives
of MCYS and MESP agreed on the
selected municipalities, aiming to
create an applicable model for all the
municipalities of Kosovo.

Signing the Memorandum of Under-
standing was an important step in
formalizing the cooperation between
the central level institutions - the two
Ministries, local level institutions -
seven municipalities and the orga-
nization implementing the program
- CHwB. By signing the Memorandum
of Understanding, the program

- CHwB. Nëpërmjet nënshkrimit të Memorandum Mirëkuptimit partnerët e programit u zotuan dhe u obliguan për përmbushjen e detyrave të dalta nga ky projekt, në mënyrë që të krijohet një dialog më efikas për të mundësuar komunikim më të gjërë të interesave dhe të arrihet një implementim sa më i suksesshëm i qëllimeve dhe objektivave të programit. Në Memorandumin e Mirëkuptimit në mënyrë të hollësishme janë paraqitur detyrat dhe përgjegjësit e secilës palë, duke filluar nga CHwB, dy ministritë dhe komunat partnere.

Krahas çështjeve juridiko-teknike, në Memorandum është bashkangjitur edhe aneksi i cili në mënyrë thebësore paraqet fazat e implementimit të programit, përbërjen dhe strukturën e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë Komunat dhe mbledhjen dhe vlefshmërinë e takimeve të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

radi postizanja što uspešnije implementacije ciljeva i zadataka ovog programa. U memorandumu o razumevanju detaljno su predstavljene dužnosti i odgovornosti svake od strana potpisnica, počev od CHwB, dva ministarstva i partnerskih opština.

Pored pravno-tehničkih pitanja u memorandumu je priložen i aneks koji u suštini postavlja faze sprovođenja programa, sastav i strukturu Lokalnih Foruma Kulturne Baštine za sedam opština i sastajanje i validacija Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.

partners were committed and obliged to fulfill the obligations arising from this project, in order to create a more effective dialogue to enable a wider communication of interests and to achieve a more successful implementation of the goals and objectives of the program. In the Memorandum of Understanding the duties and responsibilities of each party, starting with CHwB, two Ministries and partner municipalities are presented in detail.

Besides the technical and legal issues, the memorandum has attached an annex, which essentially represents the stages of the program implementation, composition and structure of Local Cultural Heritage Forums for seven municipalities and the collection and validation of Local Cultural Heritage Forum meetings.

Metodologjia e hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Metodologjia izrade Lokalnih Planova Kulturne Baštine

The methodology of elaboration of Local Cultural Heritage Plans

VITI GODINA YEAR	METODOLOGJIA METODOLOGIJA METHODOLOGY	AKTIVITETET E NDËRMARRA PREDUZETE AKTIVNOSTI UNDERTAKEN ACTIVITIES		
2012	Hulumtimet fillestare Poçetna istraživanja Initial research	<p>Sfidat e trashëgimisë kulturore në Kosovë dhe analizat e nevojave specifike në nivel komunal</p> <p>Izazovi kulturnog nasleđa na Kosovu i analiza specifičnih potreba na opštinskom nivou</p> <p>The challenges of cultural heritage in Kosovo and analysis of specific needs at the municipal level</p>		<p>Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation</p>
	Konsultime Konsultacije Consultations	CHwB - SIDA	<p>CHwB - Institucionet qendrore dhe lokale (komunat)</p> <p>CHwB – Centralne i lokalne institucije (opštine)</p> <p>CHwB - Central and local institutions (municipalities)</p>	
	Memorandum Mirëkuptimi Memorandum o Razumevanju Memorandum of Understanding	<p>CHwB - MKRS, MMPH, Komuna Dragash, Gjakovë, Gjilan, Kaçanik, Partesh, Rahovec dhe Vushtrri</p> <p>CHwB - MKOŠ, MSPP, Opština Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kaçanik, Parteš, Orahovac i Vuçitrn</p> <p>CHwB - MCYS, MESP, Municipality of Dragash, Gjakova, Gjilan, Kaçanik, Parteš, Rahovec and Vushtrri</p>		
	Themelimi i Forumeve Lokale Osnivanje Lokalnih Foruma Establishment of Local Forums	<p>Përcaktimi i koordinatorëve lokalë për komunat partnere</p> <p>Određivanje lokalnih koordinatora za partnerske opštine</p> <p>Selection of local coordinators for the partner municipalities</p>		
	Analiza dhe hulumtime në terren Analiza i istraživanje na terenu Analysis and research in the field	<p>Analiza e gjendjes ekzistuese e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere</p> <p>Analiza postojećeg stanja kulturne i prirodne baštine u partnerskim opštinama</p> <p>Analysis of the current state of cultural and natural heritage in the partner municipalities</p>		<p>Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation</p>
	Vizita studimore Studijske posete Study visits	<p>Evropë perëndimore: Mbretëri e Bashkuar</p> <p>Zapadna Evropa: Ujedinjeno Kraljevstvo</p> <p>Western Europe: United Kingdom</p>		<p>Evropë Juglindore: Shqipëri, Maqedoni dhe Mali i Zi</p> <p>Jugoistočna Evropa: Albanija, Makedonija i Crna Gora</p> <p>South- East Europe: Albania, Macedonia and Montenegro</p>

VITI GODINA YEAR	METODOLOGJIA METODOLOGIJA METHODOLOGY	AKTIVITETET E NDËRMARRA PREUZETE AKTIVNOSTI UNDERTAKEN ACTIVITIES		
2012	Takimet e Forumeve Lokale Sastanci Lokalnih Foruma Local Forums Meetings	Takimi i I-rë I. sestanak 1st meeting 10/2012	Njoftimi i anëtarëve të Forumeve me programin Upoznavanje članova foruma sa programom Informing the Forum members with the program	
		Takimi i II-të II. sestanak 2nd meeting 12/2012	Punëtoritë me qasje pjesëmarrëse Radionice sa participativnim pristupom Workshops with participatory approach	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
		Takimi i III-të III. sestanak 3rd meeting 02-03/2013	Drafti i parë i Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore Prvi nacrt lokalnog plana kulturne baštine First draft of Local Cultural Heritage Plan	
Takimi i IV-të IV. sestanak 4th meeting 05-06/2013		Konsultimi publik Javna rasprava Public consultation	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation	
Takimi i V-të V. sestanak 5th meeting 06-07/2013		Drafti final i Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore Konačni nacrt lokalnog plana kulturne baštine Final draft of Local Cultural Heritage Plan		
Takimi i VI-të VI. sestanak 6th meeting 07/2013		Përcaktimi i kritereve të përbashkëta dhe përzgjedhja e projekteve Određivanje zajedničkih kriterijuma i odabir projekata Determination of common criteria and selection of projects	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation	
2014	Zbatimi i projekteve Sprovođenje projekata Implementation of projects	Takimi i VII-të VII. sestanak 7th meeting 03-05/2014	Monitorim, përkrahje dhe pjesëmarrje në zbatim të prioriteteve nga Forumet Monitorisanje, podrška i učestvovanje u sprovođenju prioriteta proizišlih iz Foruma Monitoring, support and participation in the implementation of the priorities of the Forums	Vlerësimi Ocenjivanje Evaluation
		Takimi i VIII-të VIII. sestanak 8th meeting 12/2014		
2015		Takimi i IX-të IX. sestanak 9th meeting 07/2015		
2016		Takimi i X-të X. sestanak 10th meeting		

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore janë grupe joformale që kanë si qëllim angazhimin e akterëve kryesorë të nivelit qendror dhe lokal për të harmonizuar dhe koordinuar punën në kuadër të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere. Në kuadër të programit janë themeluar shtatë Forume Lokale të Trashëgimisë Kulturore për komunat përkatëse. Këto grupe joformale përbëhen nga përfaqësues të institucioneve të nivelit qendror, lokal, organizata ndërkombëtare si dhe shoqëria civile.

Rolet kryesore të Forumit janë:

1. Platformë komunikimi dhe koordinimi ndër-institucional;
2. Trup vendimmarrës në identifikim të prioriteteve të planit lokal të trashëgimisë kulturore;
3. Trup mbikëqyrës i implementimit të prioriteteve të planit lokal;
4. Anëtarët e saj - partner implementues për një numër aktivitete të identifikuara nga plani lokal.

Forumet nëpërmjet takimeve të rregullta kanë luajtur rolin kryesor në hartimin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore duke qenë bashkautorë të tyre, teksa CHwB ka siguruar mbarëvajtjen e procesit duke ofruar përkrahjen e saj organizative, profesionale dhe financiare.

Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore përbëhen nga 20 anëtarë gjithsej, ku më shumë se gjysma e anëtarëve janë nga komuna përkatëse. Anëtarët tjerë të Forumeve janë përfaqësues të Ministrive partnere në program (Ministrisë së Kulturës, Rinisë, Sportit, Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë). Krahas partnerëve institucional anëtarë të forumeve janë edhe përfaqësues të shoqërisë civile të komunave përkatëse, të cilët janë përzgjedhur në bashkëpunim të ngushtë ndërmjet CHwB-së dhe Komunave, dhe të cilët kanë marrë pjesë në këtë proces në baza vullnetare.

Lokalni Forumi Kulturne Baštine

Lokalni Forumi Kulturne Baštine su neformalne grupe koje imaju za cilj angazovanje ključnih aktera na centralnom i lokalnom nivou da usklade i koordiniraju rad u okviru lokalnih planova kulturne baštine u partnerskim opštinama. U okviru programa su uspostavljena sedam lokalnih foruma za svaku od opština iz programa. Ove neformalne grupe sastavljene od predstavnika centralnih i lokalnih institucija, međunarodnih organizacija i civilnog društva.

Glavne uloge foruma su:

1. Platforma integracione komunikacije i koordinacija;
2. Telo za donošenje odluka pri identifikaciji prioriteta za lokalne kulturne baštine;
3. Nadzorni organ realizacije prioriteta lokalnog plana;
4. Članovi foruma - partner za izvršavanje brojnih aktivnosti identifikovanih od strane lokalnog plana.

Forum su putem redovnih sastanaka odigrali ključnu ulogu u razvoju lokalne kulturne baštine bivajući koautorima pri izradi planova, mada je CHwB uvek bio tu pružajući svoju stručnost u pogledu organizacije, profesionalnosti i u finansijskoj podršci.

Lokalni Forum Kulturne Baštine je sastavljen od 20 članova ukupno, gde je više od polovine članova iz dotične opštine. Ostali članovi Forumu su predstavnici partnerskih ministarstava u programu, (Ministarstva kulture, omladine i sporta, Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, i Ministarstva trgovine i industrije). Pored institucionalnih partnera članovi foruma su predstavnici civilnog društva u dotičnim opštinama, koje su izabrani uz neposrednu saradnju između CHwB i opština, a koji su učestvovali u ovom procesu na dobrovoljnoj osnovi.

Local Cultural Heritage Forums

Local Cultural Heritage Forums are informal groups aiming to engage key central and local level stakeholders to harmonize and coordinate the work within Local Cultural Heritage Plans in the partner municipalities. Within the program are established seven Local Cultural Heritage Forums for the respective municipalities. These informal groups are composed by representatives of the central and local institutions, international organizations and civil society.

The main roles of the Forum are:

1. Communication and inter-institutional coordination platform;
2. Decision-making body in the identification of priorities of Local Cultural Heritage Plan;
3. Supervisory body for implementation of the local plan priorities;
4. Its members - implementing partners for a number of activities identified by the local plan.

Through regular meetings, forums have played a key role in the elaboration of Local Cultural Heritage Plans by being co-authors, as CHwB has ensured the welfare of the process by offering its organizational, professional and financial expertise.

Local Cultural Heritage Forums are composed of 20 members in total, where more than half of the members are from the respective municipalities. Other members are representatives of the partner Ministries of the program, (the Ministry of Culture, Youth and Sport, the Ministry of Environment and Spatial Planning and the Ministry of Trade and Industry). Along with institutional partners are also members of the civil society from the respective municipalities who were selected in close collaboration between CHwB and Municipalities, and who have participated in this process on voluntary basis.

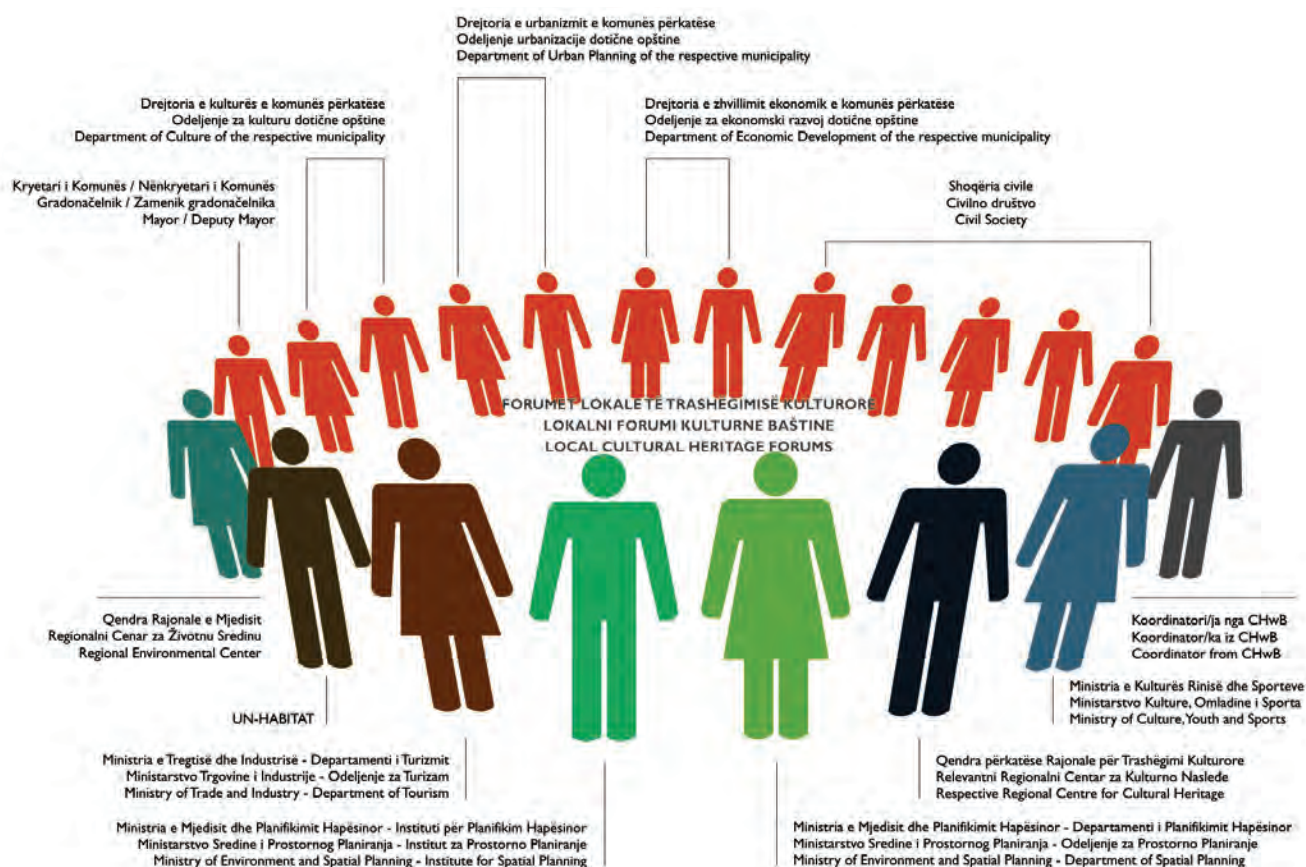
Dy vende në forume kanë zënë edhe përfaqësues të organizatave të partnerëve strategjikë të CHwB-së, UN-HABITAT dhe Qendra Rajonale e Mjedisit (REC), të cilat ashtu si CHwB financohen nga Suedia. Ato ishin pjesë e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në komunat partnere ku ato veprojnë. Në ato komuna partnere ku këto organizata nuk janë të pranishme, vendet e tyre u plotësuan me përfaqësues të partnerëve të tjerë strategjikë qendror apo lokal që janë aktivë në komunat përkatëse, sikurse UNDP, USAID dhe GIZ.

Duke e marrë parasysh që hartimi i planeve lokale ka qenë një proces dinamik dhe ka përfshirë përfaqësues të institucioneve të nivele të ndryshme, kjo anëtarësi në periudha të caktuara ka pësuar ndryshime (shembull: ndërrimet në strukturat politike të komunave partnere pas zgjedhjeve lokale të mbajtura në nëntor të vitit 2013).

Dva mesta u forumu su zauzeli i predstavnici organizacija za strateško partnerstvo CHwB, UN-HABITAT i Regionalni centar za životnu sredinu (REC), koje takođe kao i CHwB finansira Švedska. Oni su bili deo lokalnih foruma partnerskih za kulturno nasleđe u opštinama sa kojima saraduju. U partnerskim opštinama u kojima ove organizacije nisu prisutne, njihova mesta u Lokalnim Forumima za Kulturnu Baštinu su popunjena od strane predstavnika drugih organizacija strateških partnera na centralnom ili lokalnom nivou koje su aktivne u tim opštinama, kao UNDP, USAID i GIZ. Imajući u vidu da nacrt Lokalnog Plana je dinamičan proces i da su u njegovoj izradi uključeni predstavnici institucija sa različitih nivoa, ovo članstvo u određenim periodima je promenjeno (primer: promene u političkim strukturama partnerskih opština nakon lokanih izbora održanih u novembru godine 2013).

Two seats in forums were occupied by representatives of the organizations of strategic partners of CHwB, UN-HABITAT and Regional Environmental Centre (REC), which same as CHwB are financed by Sweden. They were part of the Local Cultural Heritage Forums in the partner municipalities where they operate. In the partner municipalities, where these organizations are not present, their places in Local Cultural Heritage Forums were taken by representatives of other strategic central or local level partners who are active in these respective municipalities, such as UNDP, USAID and GIZ.

Given that drafting the local plans has been a dynamic process and has included representatives of institutions of different levels, this membership in certain periods has changed (example: changes in the political structures of partner municipalities after local elections held in November 2013).

Anëtarët e Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore VUSHTRRI

Članovi Lokalnog Foruma Kulturne Baštine VUČITRN

The members of Local Cultural Heritage Forum of VUSHTRRI

Nr. Br. No.	Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore Lokalni Forum Kulturne Baštine Local Cultural Heritage Forum	Institucioni Institucija Institution
1.	Bajram Mulaku (Dibran Përçuku)	Komuna-Kryetari (Nënkryetari) Opština-Gradonačelnik (Zamenik gradonačelnika) Municipality-Mayor (Deputy Mayor)
2.	Sami Istrefi	Komuna-Urbanizmi / Opština-Urbanizam / Municipality-Urbanism
3.	Ahmet Shuku	Komuna-Urbanizmi / Opština-Urbanizam / Municipality-Urbanism
4.	Shpresa Rama	Komuna-Kultura / Opština-Kultura / Municipality-Culture
5.	Shukrane Begu	Komuna-Kultura / Opština-Kultura / Municipality-Culture
6.	Arta Haxhaj	Komuna-Ekonomia / Opština-Ekonomija / Municipality-Economy
7.	Nexhmi Caka	Komuna-Ekonomia / Opština-Ekonomija / Municipality-Economy
8.	Fikrie Ferizi	OJQ Shoqata e Gruas "ATO" / NVO Udruženje žena "ATO" (One) / NGO Association of Woman "ATO"
9.	Mek Selaci	Teatri i Vushtrrisë / Vučitrnsko pozorište / Theatre of Vushtrri
10.	Avdi Mehmeti	Shoqate e Historianëve të Vushtrrisë / Udruženje istoričara Vučitrn / Assosiation of Historians of Vushtrri
11.	Qendrim Uka	OJQ / NVO / NGO "Koha"
12.	Izet Miftari	Historian / Istoričar / Historian
13.	Migjen Berisha	CHwB
14.	Zana Llonçari (Nora Arapi Krasniqi)	MKRS / MKOS / MCYS
15.	Rrezarta Loxha (Hylki Salihu)	QRTK / RCKN / RCCH-Mitrovica
16.	Hidajete Zhuri (Labinota Jahja)	MMPH-DPH / MSPP-OPP / MESP-DSP
17.	Arbën Rrecaj (Festa Nela)	MMPH-IPH / MSPP-IPP / MESP-ISP
18.	Halil Bajrami	MTI-DT / MTI-OT / MTI-DT
19.	Berdi Xhema	Pensionist / Penzioner / Retiree
20.	Besim Kurti	USAID

Shënim:

Anëtar i përhershëm (zëvendës anëtar)

Napomena:

Stalni član (zamenik člana)

Note:

Permanent member (deputy member)

Falëndërojmë të gjithë ish-anëtarët e Forumit për kontributin e tyre dhënë në proces: Arta Haxhaj, Qamil Sahiti, Nasuf Aliu, Hidajete Zhuri, Ilirjana Mejzini, Lumturije Geci dhe Jeton Aliu.

Zahvaljujemo svim bivšim članovima Foruma za njihov doprinos u procesu: Arta Haxhaj, Qamil Sahiti, Nasuf Aliu, Hidajete Zhuri, Ilirjana Mejzini, Lumturije Geci i Jeton Aliu.

We thank all the former members of the Forum for their contribution given in the process: Arta Haxhaj, Qamil Sahiti, Nasuf Aliu, Hidajete Zhuri, Ilirjana Mejzini, Lumturije Geci and Jeton Aliu.

Analizë mbi gjendjen ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunën e Vushtrrisë

Qëllimi kryesor i analizës së gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat partnere është që të krijohet një pasqyrë e gjerë e karakteristikave të komunave, duke përfshirë aspektin historik, gjeografik, demografik, ekonomik dhe kulturor. Hulumtimi i profilit të komunës do të kontribuonte në kuptimin më të mirë të gjendjes së trashëgimisë kulturore dhe natyrore dhe faktorët që ndikojnë në këtë gjendje. Kjo analizë është kryer nga koordinatorët lokal të angazhuar dhe nën mbikqyrje të zyrës së CHwB-së në Kosovë.

Metodologjia e punës ka konsistuar në: hulumtimin në dokumente zyrtare; hulumtimin e literaturës; takime të drejtpërdrejta me zyrtarë dhe përgjegjës institucional; intervistim të profesionistëve që merren me fushën e trashëgimisë kulturore në Komunën e Vushtrrisë dhe Kosovë; dhe vizitat në terren për të arritur një analizë të hollëshme të gjendjes ekzistuese të aseteve të trashëgimisë kulturore në komunën përkatëse. Raporti në vijim ngërthen informata të rëndësishme rreth Komunës së Vushtrrisë, duke përfshirë karakteristikat kryesore, prioritetet, dinamikat sociale, ekonominë, analizën urbane, analizën e shpërndarjes së buxhetit dhe specifikat e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Analiza është pasuruar me Kartat e Trashëgimisë Kulturore të hartuara në formë tabele, ku paraqiten të dhënat kryesore rreth vendndodhjes së pasurive të trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike, kohës së ndërtimit, nivelit të dëmtimit, atributet e vlerave, sugjerimet për trajtim,

Analiza postojëçeg stanja kulturore i prirodnë baštine opštine Vučitrn

Glavni cilj analize trenutnog stanja kulturore i prirodne baštine u partnerskim opštinama je da stvori široki pregled karakteristika tih opština, uključujući istorijski, geografski, demografski, ekonomski i kulturni aspekt. Istraživanje profila opštine će u mnogome doprineti boljem razumevanju kulturore i prirodne baštine i faktora koji utiču na to stanje. Ovu analizu su izvršili angažovani lokalni koordinatoru pod nadzorom kancelarije CHwB-a na Kosovu.

Metodologija rada se sastojala od: istraživanja službenih dokumenata; istraživanja po literaturi; direktnih sastanaka sa odgovornim zvaničnicima i institucijama; intervjuja stručnjaka koji se bave sa kulturnim nasleđem u opštini Vučitrn i na Kosovu; i poseta na terenu radi dobijanja što detaljnije analize trenutnog stanja imovine kulturnog nasleđa u dotičnoj opštini. Izveštaj sadrži važne informacije o opštini Vučitrn, uključujući i najbitnije karakteristike, prioritete, društvenu dinamiku, ekonomiju, urbanističke analize, analize raspodele budžeta i specifičnosti imovine kulturnog i prirodnog nasleđa. Analiza je obogaćena mapama kulturne baštine izrađene u obliku tabele, koja sadrži osnovne podatke o lokaciji arhitektonskog i arheološkog nasleđa, vreme gradnje, stepen oštećenja, atribut vrednost, predloge za sanaciju, dodatne informacije, dopunjena je i položajem spomenika na mapi kao i njegov izgled. Popunjavanje mape Kulturnog Nasleđa je urađeno u skladu sa smernicama i kriterijumima koji su razvijeni od strane tima CHwB, na osnovu važećih zakona na Kosovu i međunarodnim mapama za očuvanje i

Analysis on the current state of cultural and natural heritage in the municipality of Vushtrri

The main purpose of the analysis of current state of cultural and natural heritage in the partner municipalities is to create a broad overview of the characteristics of municipalities, including the historic, geographic, demographic, economic and cultural aspect. The research profile of the municipality will contribute to a better understanding of the situation of cultural and natural heritage and the factors that affect this condition. This analysis was performed by local coordinators engaged and supervised by the CHwB office in Kosovo.

The working methodology consisted of: research of the official documents; research of literature; direct meetings with officials and institutions in charge; interviews with professionals dealing with cultural heritage field of the municipality of Vushtrri and Kosovo; and field visits to get an analysis of detailed current state of cultural heritage assets in the respective municipality. The following report includes important information about the municipality of Vushtrri, including key features, priorities, social dynamics, economy, urban analysis, analysis of budget distribution and cultural and natural heritage assets specifics. The analysis was enriched with Cultural Heritage Files elaborated in the form of tables, which contain the key data about the locations of architectural and archaeological heritage assets, date of construction, the level of damage, values, suggestions for treatment and additional information supplemented with the monument's location on the map and its views.

informatat shtesë, të plotësuar me pozitën e monumentit në hartë dhe pamje të tij. Plotësimi i Kartave të Trashëgimisë Kulturore është bërë sipas udhëzimeve dhe kritereve të përgatitura nga ekipi i CHwB-së, duke u bazuar në ligjet aktuale në Kosovë dhe kartat ndërkombëtare për ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.

Informatat e përgjithshme

Komuna e Vushtrrisë shtrihet në pjesën veriore të Kosovës dhe bën pjesë në grupin e komunave të vogla të vendit. Në veri kufizohet me Mitrovicën, në lindje me Podujevën, në jug me Obiliqin (Kastriotin), në jugperëndim me Drenasin dhe në perëndim me Skënderaj. Territori i komunës së Vushtrrisë shtrihet në një sipërfaqe prej 345 km² dhe zë afro 3.2 % të territorit të Kosovës.

Komuna e Vushtrrisë shtrihet ndërmjet dy qendrave të mëdha urbane: Prishtinës dhe Mitrovicës. Relievi i komunës është i ulët fushor dhe kodrinori cili është pjesë përbërëse e masës malore të Kopaonikut dhe Qyqavicës. Klima e komunës është e butë dhe kontinentale. Lumi Silnica, si lumë më i madh, e përshkon tejpertej territorin e Komunës, ndërsa dy lumenj më të vegjël, Tërstena dhe Studimja, kalojnë nëpër qytetin e Vushtrrisë. Kushtet natyrore kanë ndikuar në krijimin e tokave pjellore që janë karakteristike e komunës.

promociju kulturinog nasleđa.

Opšte informacije

Opština Vučitrn se prostire na severnom delu Kosova i jedna je od najmanjih opština u zemlji. Na severu se graniči sa Mitrovićem, na istoku sa Podujevom, na jugu sa Obilićem, na jugozapadu sa Glogovcem i Srbicom. Opština Vučitrn se prostire na površini od 345 km² i zauzima oko 3,2% teritorije Kosova. Vučitrn se nalazi između dve glavna gradska centra: Prištine i Mitrovice. Reljef opštine je nizak, poljski i brdovit koje je deo planinske mase Kopaonika i Kukavica. Klima opštine je umereno kontinentalna. Reka Sitnica, kao najveća reka, prelazi uzduž teritorije opštine, dok dve manje reke, Trstena i Studimja, prolaze kroz grad Vučitrn. Prirodni uslovi su uticali na stvaranje plodnog zemljišta koje je karakteristično za opštinu.

The completion of Cultural Heritage Files was done according to the guidelines and criteria elaborated by the CHwB team, based on the current legislation of Kosovo and international charters for cultural heritage preservation and promotion.

General information

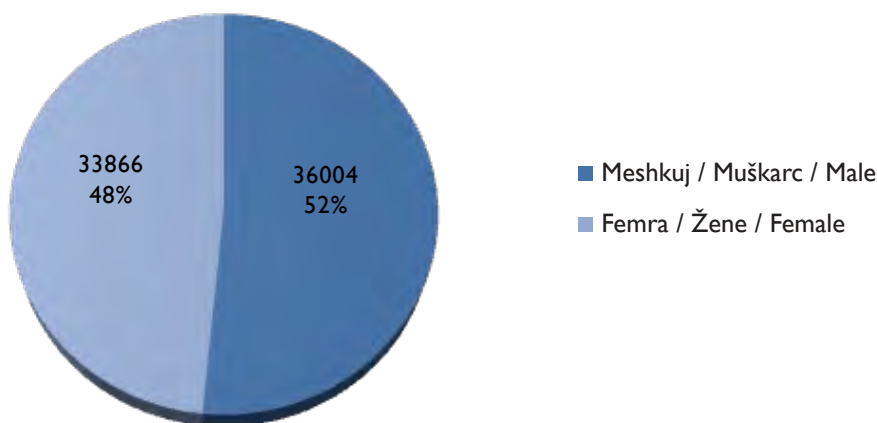
The municipality of Vushtrri lies in the northern part of Kosovo and is among the smallest municipalities in the country. In the north, it is bordered by Mitrovica, in the east by Podujeva, in the south by Obiliq (Kastriot), in the southwest by Drenas and in the west by Skenderaj. The territory of Vushtrri lies in an area of 345 km² and occupies approximately 3.2% of the territory of Kosovo. Vushtrri is located between two major urban centres: Pristina and Mitrovica. The relief of the municipality is low and hilly, which is part of the mountain mass of Kopaonik and Qyqavica. Municipal climate is soft and continental. River Silnica, as the largest river, crosses through the territory of the Municipality, while two smaller rivers, Tërstena and Studimja, go through the city of Vushtrri. Natural conditions have impacted the creation of fertile lands that are a characteristic of the municipality.

Popullsia - Vushtrria bën pjesë në grupin e komunave me dendësi më të madhe të popullsisë në Kosovë. Kështu, sipas dendësisë së popullsisë do të zinte vendin e katërt në Kosovë, pas komunës së Prishtinës, Prizrenit dhe Pejës.

Sipas regjistrimit të popullsisë të realizuar më 2011 në territorin e Komunës së Vushtrrisë jetojnë 69.870 banorë në 67 vendbanime nga të cilët mbi 91% shqiptarë.

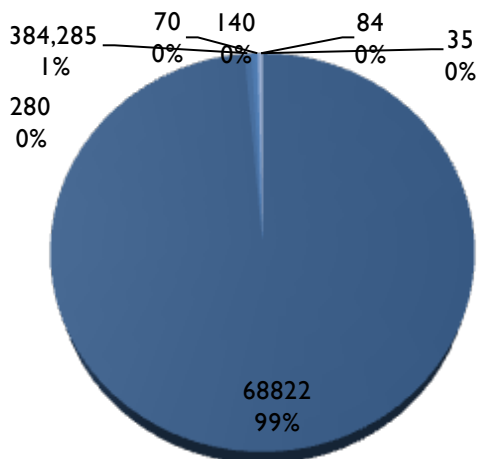
Popullsia sipas gjinisë

Stanovništvo prema polu

Population by gender

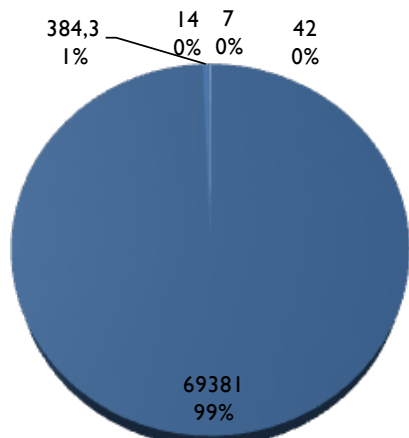
Popullsia sipas përkatësisë etnike

Stanovništvo prema etničkoj pripadnosti

Population by ethnicity

Popullsia sipas religjionit

Stanovništvo prema religijskoj pripadnosti

Population by religion

Population - Vushtrri is among the municipalities with higher density of population in Kosovo. Thus, according to the population density it would occupy the fourth place in Kosovo, after the municipality of Prishtina, Prizren and Peja. According to the census conducted in 2011, in the municipality of Vushtrri are 69 870 inhabitants living in 67 settlements of which over 91% are Albanian.

- Meshkuj / Muškarc / Male
- Femra / Žene / Female

- Shqiptar / Albanci / Albanian
- Boshnjak / Bošnjaci / Bosnian
- Turk / Turci / Turkish
- Goran / Gorani / Goran
- Tjerë / Drugi / Others
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No response

- Musliman / Muslimani / Muslim
- Ortodoks
- Katolik
- Të tjerë / Ostalo / Others
- Pa përgjigje

Dinamikat sociale

Punësimi – Punësimi i pjesshëm dhe papunësia është rreth 40 %, me shkallën më të lartë në vendet rurale. Shkallë e lartë e papunësisë ekziston gjithashtu edhe tek femrat, të rinjtë dhe inxhinierët. Sipas regjistrave të komunës aktualisht ka 13.448 persona që aktivisht janë në kërkim të punës, numër ky që mund të jetë edhe më i lartë nga numri i përgjithshëm i të papunësuarve, të cilët mund të jenë të peregjistruar ende në autoritet përkatëse komunale. Përqindja më e madhe i takon personave të cilët janë të punësuar në sektorin publik ndërsa numri i të punësuarve në sektorin privat nuk dihen ende. Burimet kryesore të të ardhurave janë bujqësia dhe bizneset private.

Arsimimi - Arsimi në Komunën e Vushtrrisë zhvillohet në tri nivele, atë parashkollor, fillor dhe të mesëm. Në këtë komunë ekziston një çerdhe për fëmijë, 'Foleja' si dhe shtatë institucione tjera që janë në kuadër të shkollave fillore. Komuna e Vushtrrisë ka gjithsej 47 shkolla fillore, ku dy prej tyre zhvillojnë mësimet në gjuhën serbe. Numri i nxënësve në shkollat fillore shqipe është 14.013 nxënës, kurse në shkollat serbe mësojnë 357 nxënës. Kjo komunë ka edhe tri shkolla të mesme me gjithsej 3.874 nxënës. Numri i mësimdhënësve është 872. Përndryshe kjo komunë ka 1.4 punonjës arsimor për 100 banorë, që është përafërsisht e njëjtë me komunat tjera.

Shëndetësia – Aktualisht në komunën e Vushtrrisë shërbimi publik parësor kryhet nëpërmjet Qendrës Kryesore Komunale të Mjekësisë Familjare (QKMF) në Vushtrri. Kjo komunë ka një spital të quajtur 'Sheikh Zajed', i cili u shërben nevojave të vushtrriasve por edhe më gjerë. Është donacion nga Arabia Saudite. Funkcionon një QKMF, shtatë QMF dhe pesë ambulanca në lokalitete të ndryshme. Numri i mjekëve në këtë komunë është 40, kurse numri i përgjithshëm i punëtorëve shëndetësor është 173, apo 2.5 punëtorë shëndetësor për 1,000 banorë. Në komunën e Vushtrrisë ekzistojnë edhe biznese private të kujdesit primar shëndetësor.

Socijalna dinamika

Zaposenlost – Delimična zaposlenost i nezaposlenost je oko 40 %, što je najviša stopa u ruralnim područjima. Visok nivo nezaposlenosti takođe postoji kod žena, omladine i inženjera. Prema opštinskim podacima trenutno ima 13.448 ljudi koji aktivno traže posao, broj koji bi mogao biti još veći od ukupnog broja nezaposlenih, koji se i dalje nisu registrovali u nadležnim opštinskim organima. Najveći procenat zaposlenih pripada licima koja su zaposleni u javnom sektoru, dok broj zaposlenih u privatnom sektoru još uvek nije poznat. Glavni izvori prihoda su poljoprivreda i privatni biznis.

Obrazovanje - Obrazovanje u Vučitrnu se razvija na tri nivoa, predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. U ovoj opštini postoji jedan vrtić za decu, "Foleja" (Gnezdo) i sedam drugih institucija koje su u sklopu osnovne škole. Opština ima ukupno 47 osnovnih škola, od kojih dve drže časove na srpskom jeziku. Broj albanskih učenika u osnovnim školama je 14.013, a srpske škole pohađa 357 učenika. Opština ima i tri srednje škole sa ukupno 3.874 đaka. Broj nastavnika je 872. Inače, opština ima 1.4 prosvetnih radnika na 100 stanovnika, što je približno isto kao i u drugim opštinama.

Zdravstvo - Trenutno u Opštini Vučitrn primarnu javnu službu obavlja Glavni opštinski centar za porodičnu medicinu (OCPM) u Vučitrnu. Ova opština ima bolnicu pod nazivom "Šeik Zajed", koji služi potrebama vushtrijanaca, i šire. Bolnica je donacija Saudijske Arabije. OCPM vodi sedam CPM i pet ambulanti na različitim lokacijama. Broj lekara u opštini je 40, dok je ukupan broj zdravstvenih radnika 173, ili 2.5 zdravstvenih radnika na 1.000 ljudi. U opštini Vučitrn postoje i privatne kompanije za primarnu zdravstvenu zaštitu. Na osnovu dokaza Odeljenja za privredu u Vučitrnu tokom 2004. godine registrovano je 20 preduzeća za zdravstvene usluge, u kojima je zaposleno 30 zdravstvenih radnika, većina lekari različitih profila, kao: stomatolozi, pedijatri, ginekolozi, hirurzi, farmaceuti, internisti dr.

Social dynamics

Employment – Unemployment and underemployment is about 40%, with the highest rate in the rural areas. High levels of unemployment also exists at women, youth and engineers. According to municipal records, there are currently 13,448 people who are actively looking for work, a number that could be even higher than the total number of unemployed, who can still be registered in the relevant municipal authorities. The largest percentage belongs to persons who are employed in the public sector while the number of employees in the private sector is not yet known. The main sources of income are agriculture and private businesses.

Education - Education in Vushtrri is developed in three levels, preschool, elementary and secondary education. In this municipality there is a kindergarten, 'Foleja' and seven other institutions that are part of primary schools. The municipality has a total of 47 primary schools, two of them taught in the Serbian language. The number of Albanian pupils in primary schools is 14.013, whereas in the Serbian schools are taught 357 pupils. The municipality has three schools with 3,874 students. The number of teachers is 872. Otherwise, the municipality has 1.4 education employees per 100 inhabitants, which is approximately the same as in other municipalities.

Health - Currently in the municipality of Vushtrri, the primary public service is performed by the Main Municipal Family Medicine Centre (MFMC) in Vushtrri. This municipality has a hospital called "Sheikh Zajed", which serves to the needs of the inhabitants of Vushtrri and beyond. It is a donation from Saudi Arabia. One MFMC, seven FHC and five ambulances operate in different locations. The number of doctors in the municipality is 40, while the total number of health workers is 173, or 2.5 health workers per 1,000 people. In the municipality there are private businesses of primary health care. Based on the evidence of the Department for Economy in Vushtrri, during 2004 were recorded 20 businesses of health services, with

Në bazë të evidencës që ka Drejtoria për Ekonomi në Vushtrri, gjatë vitit 2004 janë regjistruar 20 biznese të shërbimeve shëndetësore, ku kanë qenë të punësuar 30 punëtorë shëndetësor, shumica prej të cilëve mjekë të profileve të ndryshme: stomatologë, pediatër, gjinekologë, kirurgë, farmacistë, internistë etj.

Gjendja sociale - Në Komunën e Vushtrrisë gjendja sociale si në aspektin e infrastrukturës, ashtu edhe të gjendjes është shumë e rënduar. Ekzistojnë 1.877 shfrytëzues të ndihmës sociale, me 8.875 anëtarë. Janë 4.320 pensionistë me pension bazë, pra të moshuar mbi moshën 65 vjeçare, pensionistë me aftësi të kufizuar janë rreth 560 dhe numri i tyre vazhdimisht ndryshon. Në trajtim janë 91 fëmijë pa kujdes prindëror, pra nën kujdestari, ndërsa në strehim familjar janë 47 fëmijë. Këto janë kategoritë më të shprehura të mbrojtjes sociale, ndërsa ekziston edhe numri i madh i delikuençës së të miturve, të miturve me sjellje asociale, si dhe kategori të tjera të mbrojtjes sociale.

Ekonomia – Për të vlerësuar dhe analizuar shpërndarjen dhe gjendjen e veprimtarive ekonomike në komunën e Vushtrrisë është marrë numri i bizneseve, lloji i tyre dhe numri i punëtorëve të paraqitur gjatë regjistrimit të bizneseve, si dhe disa bizneseve bujqësore.

Bizneset - Në komunën e Vushtrrisë operojnë rreth 15609 biznese aktive prej të cilave një numër i konsiderueshëm janë prodhues që merren me prodhim dhe punësojnë një numër të caktuar të punëtorëve, numri më i madh i bizneseve janë nga lëmia e tregtisë me shumicë dhe pakicë dhe përkundër disa objekteve të cilat kanë një numër të madh të punëtorëve. Pjesa tjetër në këtë lëmi punëson një ose dy punëtorë. Numri më i madh i këtyre bizneseve janë të orientuar në veprimtari tregtare. Duke u bazuar në të dhënat e Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë, rreth 45.36 % e bizneseve merren me tregti, 19% me transport dhe telekomunikacion, 9 % hynë shërbimet hoteliere, restorantet, përgatitja e ushqimit etj. Vushtrria është e njohur sidomos me prodhimin e patates së kualitetit të

Socijalna situacija – U Opštini Vučitrn socijalna situacija kako u pogledu infrastrukture, tako i u pogledu stanja, je veoma ozbiljna. Postoji 1.877 korisnika socijalne zaštite, sa 8.875 članova. Njih 4.320 su penzioneri su osnovnom penzijom, odnosno stariji od 65 godina, penzionera sa posebnim potrebama je oko 560, i njihov broj se stalno menja. Stara se za 91 dece bez roditeljskog staranja, dok u hraniteljskim porodicama je još 47 dece. Ovo su najčešće kategorije socijalne zaštite, a tu je i visok broj maloletničke delikvencije, maloletnika sa asocijalnim ponašanjem, kao i druge kategorije socijalne zaštite.

Privreda – Da bi procenili i analizovali raspodelu i stanje privrednih aktivnosti u opštini Vučitrn uzet je broj preduzeća, njihova vrsta i broj zaposlenih koji su prijavljeni tokom registracije preduzeća, kao i neka poljoprivredna preduzeća.

Preduzeća - u opštini Vučitrn posluje oko 15.609 aktivnih preduzeća od kojih značajan broj predstavljaju proizvođači angažovani u proizvodnji i koji zapošljavaju određeni broj radnika, većina preduzeća su iz oblasti trgovine na veliko i malo, i uprkos nekih objektima koje zapošljavaju veliki broj radnika. Ostali u ovoj oblasti zapošljavaju jednog ili dva radnika. Najveći broj ovih preduzeća je orijentisano na trgovinske delatnosti. Na osnovu podataka iz Ministarstva trgovine i industrije, oko 45.36% preduzeća bavi trgovinom, 19% transportom i telekomunikacijama, 9% obuhvata hotelijerske usluge, restorani, priprema hrane, itd. Vučitrn je poznat naročito po proizvodnji kvalitetnog krompira. U tom pogledu imamo predačvačku industriju krompira u selu Pestova koja je kreirala široku mrežu poljoprivrednika koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom ovih useva, stvarajući dobar prihod svojim porodicama. Istovremeno, velika količina krompira se izvozi i van kosovskog tržišta. Učešće registrovanih preduzeća u ruralnim oblastima je preko 22% od ukupnog broja registrovanih preduzeća u opštini uopšte, otprilike jedna četvrtina preduzeća je registrovana u opštini. Dok u pogledu broja zaposlenih u preduzećima u selima, je 830 radnik, značajno manji broj u

30 health worker employed, many of whom are doctors of different profiles, dentists, paediatricians, gynaecologists, surgeons, pharmacists, internists etc.

Social situation - The social situation in Vushtrri both in terms of infrastructure, as well as in the situation is very serious. There are 1,877 beneficiaries of social welfare, with 8875 members. 4.320 pensioners are with basic pension, i.e. over 65 years old, there are about 560 pensioners with disabilities and the number is constantly changing. There are 91 children in treatment without parental care, i.e. foster care, while there are 47 children in family care. These are the most frequent categories of social protection, while there is also the large number of minors' delinquency, minors with antisocial behaviour, as well as other categories of social protection.

Economy - To evaluate and analyse the distribution and condition of economic activities in the municipality, was surveyed the number of businesses, their type and number of employees present during the registration of businesses, as well as some agricultural businesses.

Businesses - In the municipality of Vushtrri operate around 15 609 active businesses of which a significant number are manufacturer engaged in manufacturing and employ a certain number of workers. The majority of businesses are in the area of wholesale and retail trade, and despite some buildings which have a large number of workers, the rest in this area employ one or two workers. The largest number of these businesses are oriented in trading activities. Based on data from the Ministry of Trade and Industry, about 45.36% of businesses are engaged in commerce, 19% in transport and telecommunications, 9% in the hotel services, restaurants, food preparation etc. Vushtrri is known especially for the production of high quality potatoes. In this regard we have the potato processing industry in Pestova village, which has created a wide network of farmers who deal with the production of this agricultural crop by creating a good income for their families. At the same

të lartë. Në këtë drejtim kemi edhe industrinë e përpunimit të patates në fshatin Pestovë e cila ka krijuar një rrjet të gjerë të bujqve të cilët merren me prodhimin e kësaj kulture bujqësore duke krijuar të ardhura të mira për familjet e tyre. Njëherit një sasi bukur e madhe e patates eksportohet edhe jashtë tregut të Kosovës. Pjesëmarrja e bizneseve të regjistruara në lokalitetet fshatare është mbi 22 % nga numri total i bizneseve të regjistruara në komunën e Vushtrrisë në përgjithësi, përafërsisht ¼ e bizneseve janë të regjistruara në komunën e Vushtrrisë.

Ndërsa sa i përket numrit të punëtorëve të punësuar në bizneset e lokaliteteve fshatare, ai është 830 punëtorë, dukshëm më i vogël, krahasuar me numrin e tërësishëm të punëtorëve (5.569) të paraqitur gjatë regjistrimit të bizneseve në komunën e Vushtrrisë. Kjo tregon se shumica e këtyre ndërmarrjeve apo bizneseve të regjistruara në lokalitetet fshatare punësojnë 2 apo 3 persona.

Korniza afatmesme e Shpenzimeve 2013-2015 e Qeverisë së Kosovës bazuar në të dhënat historike si dhe në zhvillimet e fundit ekonomike nënvizon faktin se do të ketë ecuri pozitive të rritjes ekonomike në vitet e ardhshme, më saktësisht në periudhën 2013-2015 parashihet një rritje reale vjetore 4.9% në vitin 2013, ndërsa rritja reale e Bruto Produktit të Vëndit në 2014 dhe 2015 parashihet të jetë 4.7% respektivisht 4.3%. Natyrisht se rritja ekonomike ndryshe përkthehet edhe në krijimin e vendeve të reja të punës dhe zbutjen e papunësisë në komunë.

Bujqësia - Bazuar në karakteristikat e përbërjes së tokës pjellore, kushteve klimatike, strukturës së përshtatshme të popullsisë, komuna e Vushtrrisë ka potencial si dhe traditë për zhvillimin e bujqësisë. Bujqësia është mbështetja kryesore e banorëve të komunës së Vushtrrisë. Kjo komunë radhitet ndër komunat më të pasura të Kosovës, me sipërfaqe të arave dhe kopshteve (rreth 83 % nga sipërfaqja e tërësishme e territorit të komunës). Prej gjithë sipërfaqes që i takon komunës, 15.879 ha është tokë e punueshme pjellore, prej tyre 6.000 ha janë nën sistemin e ujitjes. Këto toka janë nën masën e Komacionit dhe plani i tokave

odnosu na ukupan broj zaposlenih (5569) prijavljen prilikom registracije biznisa u opštini. To pokazuje da je većina tih firmi ili radnji registrovanih u ruralnim oblastima zapošljava 2 ili 3 osobe. Okvir srednjoročnih rashoda Vlade Kosova 2013-2015 na osnovu istorijskih podataka i nedavnih ekonomskih dešavanja ističe činjenicu da će biti pozitivan trend rasta u narednim godinama, posebno u periodu 2013-2015 gde je predviđen realni godišnji rast od 4,9% u 2013. godini, dok se očekuje realni rast bruto domaćeg proizvoda zemlje u 2014. i 2015. godini 4,3% odnosno 4,7%. Očigledno da se privredni rast drugačije prevodi i u stvaranju novih radnih mesta i smanjenju nezaposlenosti u opštini.

Poljoprivreda - Na osnovu karakteristika sastava plodnog zemljišta, klimatskih uslova, odgovarajuće strukture stanovništva, opština Vučitrn ima potencijal i tradiciju za razvoj poljoprivrede. Poljoprivreda je oslonac stanovnika ove opštine. Ova opština je rangirana među najbogatijim opštinama na Kosovu, sa površinom od polja i bašta (oko 83% od ukupne površine teritorije). Od cela površine koja pripada opštini, 15.879 ha je obradivo zemljište, od čega je 6.000 hektara pod sistemom za navodnjavanje. Ove zemlje su pod merama konsolidacije zemljišta i plan zemljišta pod navodnjavanjem sa svim sistemom za navodnjavanje se dat u planu 6. Među kulturama karakterističnim za ovo područje su: krompir, kupus (Vučitrn je najveći proizvođač krompira i kupusa na Kosovu), pšenica, kukuruz, pivski ječam i hranu za stoku. Što se tiče poljoprivrede, opština ima idealne uslove za razvoj stočarstva i pčelarstva. Dostupno za davanje na korišćenje pod vlasništvom opštine je oko 500 hektara poljoprivrednog zemljišta i pašnjaka.

Analiza privrednog razvoja - možemo zaključiti da se privreda opštine Vučitrn konstantno suočava sa ograničenim investicijama, sa niskom normom akumulacije, zapošljavanjem, koji je stagnirao godinama i sa problemima transfera imovine. Glavna i stalna orijentacija ostaje: lokalni

time a large amount of potatoes are exported outside the Kosovo market. The participation of registered businesses in rural sites is over 22% of the total number of businesses registered in the municipality in general, approximately a quarter of businesses are registered in the municipality. While in terms of the number of workers employed in businesses in villages, it is 830 workers, significantly lower compared to the total number of employees (5569) presented during the business registration in municipality. This shows that most of these companies or businesses registered in rural sites employ 2 or 3 people. Medium-Term Expenditure Framework of the Government of Kosovo 2013-2015, based on historical data and recent economic developments, underlines the fact that there will be a positive growth trend in the coming years, specifically in the period 2013-2015 is anticipated a real annual growth of 4.9% in 2013, while the real gross increase of the domestic product of the country in 2014 and 2015 is expected to be 4.7% respectively 4.3%. Obviously that economic growth is translated differently in the creation of new jobs and reduction of unemployment in the municipality.

Agriculture - Based on the characteristics of fertile land composition, climate conditions, the appropriate population structure, the municipality of Vushtrri as a tradition has the potential for agricultural development. Agriculture is the mainstay of the residents of this municipality. This municipality is ranked among the richest municipalities of Kosovo, with an area of fields and gardens (about 83% of the total area of the territory). From the entire area belonging to the municipality, 15 879 ha is fertile arable land, of which 6,000 ha are under irrigation system. These lands are under the measure of land consolidation and land under irrigation plan with all the irrigation system, provided in the plan 6. Among characteristic cultures of this area are: potatoes, cabbage (Vushtrri is the largest producer of potatoes and cabbage in Kosovo), wheat, corn, barley of beer and food for livestock. Regarding agriculture, the municipality has the perfect conditions for the development of livestock and beekeeping. There are

nën ujitje me gjithë sistemin për ujitje është dhënë në planin 6. Ndër kulturat karakteristike të kësaj treve janë: patatja, lakra (Vushtrria është prodhuesi më i madh i patateve dhe i lakrës në Kosovë), gruri, misri, elbi i birrës si dhe ushqimi për bagëtinë. Sa i përket bujqësisë, komuna ka kushte të përkryera për zhvillimin e blegtorisë dhe bletarisë. Në disponim për dhënie në shfrytëzim nën pronësinë komunale janë rreth 500 ha tokë bujqësore dhe kullosa.

Analiza e zhvillimit ekonomik

- mund të konstatojmë se ekonomia e komunës së Vushtrrisë është vazhdimisht e ballafaquar investime të limituara, me normë të ulët të akumulimit, me punësim i cili ka stagnuar me vite dhe me probleme të transformimit të pronës. Orientim kryesor dhe i përhershëm mbetet: zhvillimi ekonomik lokal nëpërmjet procesit të privatizimit, zhvillimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, realizimi i projekteve të reja dhe krijimi i kushteve për një ambientit të shëndoshë dhe të sigurt për thithjen e kapitalit të jashtëm dhe për nxitjen e NVM-ve vendore në veprimtari prodhuese.

Analiza e shpërndarjes së buxhetit komunal në fushat e ndryshme

Buxheti komunal përcakton ndarjen e burimeve të pakta financiare të komunës, si e tillë pjesëmarrja e publikut në zhvillimin e buxhetit komunal mund të kontribuojë në krijimin e një buxheti që reflekton nevojat dhe prioritetet e banorëve të komunës dhe demonstroi përkushtimin e komunës ndaj parimeve të qeverisjes së mirë, siç janë transparenca dhe llogaridhënia.

Supozimet e shpërndarjes së buxhetit: Gjatë periudhës të hartimit të Kornizës Afatmesme Buxhetore komunale vëmendje e posaçme i është kushtuar të hyrave nga granti i përgjithshëm Komunal dhe nga Grantet specifike për Arsim dhe Shëndetësi, gjersa granti për Sigurim Social do të financohet direkt nga qeveria, kurse në të ardhmen do të jetë nën kompetencat e komunës. Bazuar në Kornizën afatmesme të shpenzimeve është i rëndësishëm fakti se me ndërtimin e autostradës Merdare-Morinë ekziston mundësia e financimit të saj përmes rialokimit të buxhetit i cili

privredni razvoj kroz privatizaciju, razvoj malih i srednjih preduzeća, realizacija novih projekata i stvaranje uslova za zdravu životnu sredinu za privlačenje stranog kapitala i stimulaciju lokalnih malih i srednjih preduzeća da se bave proizvodnim aktivnostima .

Analiza raspodele opštinskog budžeta različitim oblastima

Opštinski budžeta predviđa raspodelu oskudnih opštinskih finansijskih sredstava, i kao takvo učešće javnosti u izradi opštinskog budžeta može da doprinese stvaranju budžeta koji odražava potrebe i prioritete stanovnika opštine i pokazuje posvećenost opštine principima dobrog upravljanja, kao što su transparentnost i odgovornost. Pretpostavke budžetske raspodele: Tokom izrade Okvira srednjoročnog opštinskog budžeta posebna pažnja je posvećena prihodima iz opštinskog opšteg granta i posebnim subvencijama za obrazovanje i zdravstvo, dok će se grant za socijalnu zaštitu finansirati direktno od strane vlade, i u budućnosti će biti u nadležnosti opštine. Na osnovu Okvira srednjoročnih rashoda važna je činjenica da izgradnjom puta Morina-Merdare postoji mogućnost njegovog finansiranja putem raspodele budžeta koji može uticati i na raspodelu opšteg opštinskog granta, i zato se mora paziti u vezi opšteg grantatokom izračunavanja ukupnih potreba potrošnje.

about 500 ha of farmland and pastures under the municipal ownership, available for hiring.

Analysis of economic development

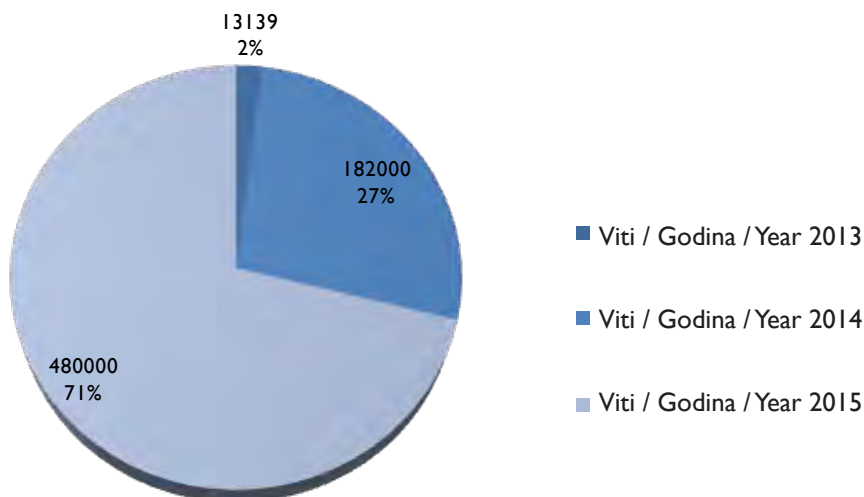
- we can conclude that the economy of the municipality of Vushtrri is constantly faced with limited investment, with low rate of accumulation, employment, which has stagnated for years and with problems of the transformation of property. Main and constant orientation remain: local economic development through privatization process, development of small and medium enterprises, the implementation of new projects and the creation of conditions for a healthy and safe environment to attract foreign capital and to promote local SMEs in manufacturing activities.

Analysis of the distribution of the municipal budget in various fields

The municipal budget determines the allocation of scarce financial resources of the municipality, as such public participation in the development of municipal budget can contribute in creating a budget that reflects the needs and priorities of municipal residents and demonstrates the commitment of the municipality to the principles of good governance, such as transparency and accountability. Assumptions of budget allocations: During the drafting of the Medium Term Municipal Budget Framework special attention is paid to the revenue from the municipal general grant and specific grants for Education and Health, while the grant for Social Security will be funded directly by the government, and in the future will be under the jurisdiction of the municipality. Based on the Medium Term Expenditure Framework, it is important that the construction of the motorway Merdare-Morine, is funded through reallocation of the budget that may impact the distribution of General Municipal Grant, and for this, care must be taken when calculating the total expenditure needs.

mund të ndikojë edhe në shpërndarjen e grantit të përgjithshëm Komunal, dhe për këtë duhet shtuar kujdesi për grantin e përgjithshëm gjatë kalkulimit të nevojave për shpenzime.

*Shpërndarja e buxhetit komunal për Kulturë, Rini dhe Sport për vitet 2013-2015
Raspodela opštinskog budžeta za kulturu, omladinu i sport za godine 2013-2015
The distribution of municipal budget for Culture, Youth and Sport for 2013-2015*

Analiza urbane e komunës

Plani Hapësinor i Kosovës, 2005-2015+”, i përgatitur nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, (MMPH), Instituti për Planifikim Hapësinor, është plani i parë hapësinor i cili e mbulon tërë territorin e Kosovës, i përgatitur sipas kornizës së re ligjore. qendrave kryesore urbane në Kosovë, së bashku me rrethinat më të afërta të tyre dhe i përcakton katër grupe të ndryshme të zhvillimit. Objektivat për një zhvillim të dëshirueshëm hapësinor, ekonomik, mjedisor dhe shoqëror janë të ndara në katër grupe. Në dokumentin e Strategjisë Hapësinore të Kosovës, Komuna e Vushtrrisë me komunat Skenderaj, Zvečan, Leposaviq dhe Zubin Potok, si komuna të vogla, me komunën e Mitrovicës, si komunë e madhe, janë të shënuara si zonat e gjelbra – Thesari i Kosovës. Kjo zonë karakterizohet me përqendrim të industrisë dhe të veprimtarisë shërbyese tregtare.

Urbana analiza opštine

Prostorni plan Kosova 2005-2015+, kojeg je pripremiло Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MSPP), Institut za prostorno planiranje, je prvi prostorni plan koji pokriva celu teritoriju Kosova, pripremljen pod novim pravnim okvirom, glavnim urbanim centrima na Kosovu, zajedno sa bližim okruženjem, i definiše četiri različite razvojne grupe. Ciljevi za poželjni prostorni, privredni, ekološki i socijalni razvoj su podjeljeni u četiri grupe. U dokumentu Prostorne strategije Kosova, Opština Vučitrn sa opštinama Srbica, Zvečan, Leposavić i Zubin Potok, kao male opštine, sa opštinom Mitrovica, kao velikom opštinom, su označene kao zelene zone - Blago Kosova. Ovo područje se odlikuje koncentracijom industrije i trgovine uslužnim delatnostima.

Analysis of Municipal Urban

Spatial Plan of Kosovo, 2005-2015 + , drafted by the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP) and the Institute for Spatial Planning, is the first spatial plan which covers the entire territory of Kosovo, drafted according to the new legal framework, major urban centres in Kosovo, together with the nearest surroundings and defines four different development groups. Objectives for a desirable spatial, economic, environmental and social development are divided into four groups. In the Strategy of Kosovo, the municipality of Vushtrri with the municipalities of Skenderaj, Zvečan, Leposavić and Zubin Potok, as small municipalities, the municipality of Mitrovica, as a large municipality, are marked as green areas – Treasure of Kosovo. This area is characterized by concentration of industry and trade service activities.

Përfshirja e Trashëgimisë Kulturore në planet komunale

Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore – Zonat natyrore të mbrojtura në Komunën e Vushtrrisë janë:

- Sipërfaqet e mbjella me pisha në fshatin Bukosh;
- Sipërfaqet e mbjella me pisha në bjeshkët e Sllakofci;
- Malet “Çyqavica”.

Duke marrë parasysh vlerën natyrore, shkencore, kulturore, historike dhe edukativo- arsimore të objekteve (zonave) të paraqitura në hartë, sugjerohet nga IMNK-ja që të aprovohet iniciativa për mbrojtje të tyre.

Ura e Vjetër e Gurit (Ura e Vojnoviqëve) mbrohet me Ligjin mbi Zonat me Mbrojtje të Veçantë Nr.03/L-039.

Rekomandohet:

- Aplikimi i legjislacionit për mbrojtje të natyrës.
- Efikasitet më i madh i organeve menaxhuese për mbrojtje të natyrës, në pajtim me kriteret vendore dhe ndërkombëtare.
- Ngritja e vetëdijes së popullatës në ruajtjen e zonave të mbrojtura.
- Investimet në mbrojtjen dhe popularizimin e objekteve dhe zonave me trashëgimi natyrore, si potenciale të mundshme të zhvillimit ekonomik.
- Aktivitetet e ndaluara brenda zonave të veçanta të mbrojtura (Neni 5)
 1. Ndërtimet apo zhvillimet industriale, të tilla si eksplorimi dhe shfrytëzimi i burimeve minerale dhe ndërtimi i digave, centraleve elektrike apo linjave të tensionit, furrave dhe fabrikave dhe rrugëve transite në zonat rurale.
 2. Ndërtimet apo zhvillimet që çojnë në shpyllëzimin apo ndotjen e mjedisit.
- Aktivitetet e kufizuara brenda zonave të veçanta të mbrojtura (Neni 6)

Çdo aktivitet i ri nga lista e mëposhtme e aktiviteteve mund të kufizohet nëse e kërkojnë rrethanat. Para se të kryhen aktivitetet të tilla në fushat e mëposhtme, komuna do të kërkojë marrëveshjen drejtpërdrejtë me KZM-në për shqyrtim, në pajtueshmëri me pikën c të nenit 4 të këtij ligji:

 1. Ndërtimet apo zhvillimet komerciale të tilla, si: strukturat ose godinat më të larta se objekti kulturor, ndërtimi i rrugëve, ndërtimi i magazinave, punëtorive, shitoreve, restoranteve,

Uključivanje kulturne baštine u opštinskim planovima

Kulturno i prirodno nasleđe .

Zaštićene prirodne zone u Opštini Vučutrn su:

- Površine zasađene sa borovom šumom u selu Bukoš;
- Područje zasađeno sa borovom šumom na planini Slakovce ;
- Planina “Kukavica”

S obzirom na prirodnu, naučnu, kulturnu , istorijsku i obrazovnu vrednost objekata (područja) prikazane na karti, IZPK je predložio da se odobri inicijativa za njihovu zaštitu. Stari kameni most (most Vojnovića,) zaštićen Zakonom o posebnim zaštićenim zonama br 03 / L-039 .

Preporučuje se:

- Primena zakona o zaštiti prirode.
- Veća efikasnost organa upravljanja za zaštitu prirode, u skladu sa nacionalnim i međunarodnim zahtevima.
- Podizanje svesti stanovništva u očuvanju zaštićenih područja.
- Ulaganje u zaštitu i popularizaciju objekata nasleđa i prirodnih dobara, kao potencijale privrednog razvoja.
- Zabranjene aktivnosti u okviru posebnih zaštićenih područja (član 5)
 1. Industrijska izgradnja ili razvoj, kao što su istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina i izgradnja brana, elektrana ili dalekovoda, ciglana i fabrika, i tranzitnih puteva u seoskim područjima.
 2. Izgradnja ili razvoj koji vodi ka seči šuma ili zagađenju životne sredine .
- Ograničene aktivnosti u unutar posebnih zaštićenih zona (član 6)

. Svaka nova aktivnost sa sledećeg spiska aktivnosti može se ograničiti na osnovu novonastalih okolnosti.

Pre nego što takve aktivnosti sprovedu u sledećim oblastima, opština će zahtevati sporazum direktno sa SIM za razmatranje, u skladu sa tačkom c člana 4. ovog zakona:

 1. Komercijalna izgradnja ili razvoj, kao što su strukture ili zdanja koja su viša od objekata kulture, izgradnja puteva, izgradnja skladišta, radionica, prodavnica, restorana, barova, kafića, hotela/motela, tezgi i kioska sa hranom, benzinskih stanica i stanica za popravak vozila, supermarketa, noćnih klubova ili bilo kojih drugih gradnjiu većem obimu u ruralnim područjima;
 2. Okupljanja, rekreacija i javna zabava

The inclusion of Cultural Heritage in municipal plans

Cultural and Natural Heritage

- Natural protected areas in Vushtrri are:

- The area planted with pine trees in the village Bukosh;
- The area planted with pine trees in the mountains of Sllakofci;
- Mountains “Çyqavica”.

Considering the natural, scientific, cultural, historical and educational value of objects (areas) shown on the map, IMNK suggests to approve the initiatives for their protection. The Old Stone Bridge (Bridge of Vojnović) is protected by the Law on Special Protected Areas No. 03 / L-039. It is recommended:

- The application of legislation on nature protection.
- Greater efficiency of the management bodies for the protection of nature in accordance with national and international requirements.
- Raising awareness of the population in the preservation of protected areas.
- Investment in the protection and promotion of heritage buildings and natural areas, as potentials for economic development. Prohibited activities within special protected areas (Article 5).
 1. Construction or industrial developments, such as the exploration and exploitation of mineral resources and the construction of dams, power plants or power lines, kilns and factories, and transit roads in rural areas.
 2. Construction or development leading to deforestation or pollution of the environment. Limited activities within the special protected areas (Article 6). Any new activity from the following list of activities may be restricted if acquired by circumstances. Before such activities being conducted in the following areas, the municipality will require agreement directly with the IMC for review, in accordance with paragraph c of article 4 of this law:

bareve, kafeterive, hoteleve/moteleve, tezgave dhe kiosqeve ushqimore, stacioneve të furnizimit me karburant dhe riparimit të automjeteve, super-marketeve, klubeve të natës apo ndonjë ndërtimi tjetër në shkallë më të gjerë në zonat rurale;

2. Tubimet, argëtimi dhe zbavitja publike

3. Urbanizimi i tokës bujqësore.

Komuna ka këto plane sa i përket investimeve të trashëgimive kulturore:

1. Revitalizimin e objektit të shtëpisë së banimit të Mahmut Pashë Gjinollit - në vitin 2011/2012

2. Restaurimi i objekteve me trashëgimi kulturore - Për vitin 2012/2013 në bazë të strategjive buxhetore janë ndarë rreth 100.000.00 euro.

Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore në Komunën e Vushtrrisë

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, respektivisht Departamenti i Trashëgimisë Kulturore është institucioni përgjegjës për futjen në mbrojtje të Monumenteve në territorin e Kosovës.

Lista e trashëgimisë kulturore përpilohet nga ana e Qendrave Regjionale për Trashëgimi Kulturore (QRTK), që janë nën varësi të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Gjatë hulumtimeve të bëra është hasur në dy lista të cilët më pas kurorëzohen me listën zyrtare.

Kjo trevë karakterizohet me trashëgimi me vlera të larta kulturore, si kalatë, urat, kullat, shtëpitë qytetare, shtëpitë fshatare dhe lokalitetet arkeologjike, të cilat për fat të keq nuk janë mbrojtur ligjërisht. Në bazë të koncepteve themelore të UNESCO-s secili element, monument apo tërësi e trashëgimisë kulturore dhe natyrore është unike dhe zhdukja e cilitdo prej tyre përbën humbje definitive dhe të pakthyeshme të trashëgimisë.

Lista e Objekteve të Evidentuara – paraqet listën e monumenteve të evidentuara nga përgjegjësit e QRTK-ve në Kosovë, me rastin e hulumtimit në terren. Në Komunën e Vushtrrisë janë evidentuar 20 objekte.

Lista e Monumenteve nën mbrojtje e trashëguar nga periudhat e mëparshme (nga pushteti Jugosllav) – e cila është bartur direkt në listën e

3. Urbanizacija poljoprivrednog zemljišta. Opština ima sledeće planove što se tiče investicija u kulturnu baštinu:

1. Revitalizacija stambene kuće Mahmut Paše Đinolija - tokom 2011/2012

2. Restauracija objekata kulturne baštine

- Za godine 2012/2013 na osnovu budžetskih strategija je dodeljeno ukupno 100.000 evra.

Kulturna i prirodna baština u Opštini Vučitrn

Ministarstvo kulture, omladine i sporta, odnosno Odeljenje za kulturnu baštinu je odgovorno za uvođenje zaštite spomenika na Kosovu.

Listu kulturnog nasleđa sastavlja Regionalni centri za kulturnu baštinu (RCKB), pod nadležnosti Ministarstva kulture, omladine i sporta. Tokom istraživanja naišlo se na dve liste, koje su zatim spojene u zvaničnu listu.

Ovaj region karakteriše kulturna baština visokih vrednosti, kao što su tvrđave, mostovi, kule, gradske kuće, seoske kuće i arheološka nalazišta, koji nažalost nisu pravno zaštićeni. Na osnovu osnovnih konceptata UNESCO svaki element, spomenik ili kulturna i prirodna celina je jedinstveno i eliminacija bilo kojeg od njih predstavlja definitivnu i nepovratnu gubitak baštine.

Lista identifikovanih objekata – predstavlja listu identifikovanih spomenika RCKB-a na Kosovu, preko terenskog istraživanja. U Opštini Vučitrn je identifikovano 20 objekata.

Lista zaštićenih spomenika nasleđena iz prethodnih razdoblja (od jugoslovenske vlasti) – koja je direktno prebačena na listu zaštite. Na ovoj listi u Opštini Vučitrn se nalazi 9 lokaliteta u kategoriji Arheološko nasleđe i 4 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe.

Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom – predstavlja zvaničnu listu koju je odobrilo Ministarstvo kulture, omladine i sporta. Na ovoj listi, u Opštini Vučitrn se nali ukupno 10 lokaliteta u kategoriji Arheološko nasleđe i 10 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe. Istraživanja i analize na terenu su izvršena za 20 spomenika koji se nalaze na Listi kulturne baštine pod privremenom zaštitom za godine 2012- 2013.

1. Commercial construction or development such as: structures or buildings higher than the cultural building, road construction, construction of warehouses, workshops, shops, restaurants, bars, cafes, hotels / motels, food counters and kiosks, stations of fuel supply and repair of vehicles, super- markets, nightclubs or any other construction on a larger scale in rural areas;

2. Public gatherings, recreation and entertainment;

3. Urbanization of agricultural land. The municipality has the following plans in terms of investment of cultural heritage:

1. The revitalization of the residential house of Mahmut Pashë Gjinolli –in 2011/2012;

2. The restoration of cultural heritage buildings

- For 2012/2013 based on budgetary strategies are allocated over 100.000.00 euro.

Cultural and Natural Heritage in Vushtrri

The Ministry of Culture, Youth and Sport, the Department of Cultural Heritage is responsible for designating the Monuments in Kosovo. Cultural Heritage List is compiled by the Regional Centre for Cultural Heritage (RCCH), which is under the Ministry of Culture, Youth and Sport. During the research conducted were encountered two lists joined then with the official list. This region is characterized by high cultural heritage values, like castles, bridges, towers, civic houses, rural houses and archaeological sites, which unfortunately are not legally protected. Based on the basic concepts of UNESCO, each element, monument or cultural and natural heritage complex is unique and the elimination of any of them constitutes definitive and irreversible loss of heritage.

The list of identified buildings – represents the list of monuments identified by officers of RCCH in Kosovo on the occasion of the field research. In Vushtrri were identified 20 objects.

The list of protected monuments inherited from previous periods (from the Yugoslav government) - was transferred directly to the protection

e mbrojtjes. Nga kjo listë në Komunën e Vushtrrisë 9 gjenden lokalitete në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 4 monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore.

Lista e Trashëgimisë Kulturore në Mbrojtje të Përkohshme

– paraqet listën zyrtare të miratuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Në këtë listë, në Komunën e Vushtrrisë gjenden gjithsej 10 lokalitete në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 10 monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore.

Hulumtimet dhe analizat në terren janë kryer për 20 monumentet që gjenden në Listën e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme për vitet 2012-2013. Në listën e fundit e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme (2015-2016) në Komunën e Vushtrrisë janë përfshirë 16 Monumente në kategorinë Trashëgimia Arkeologjike dhe 14 Monumente në kategorinë Trashëgimia Arkitekturore, duke e rritur numrin total në 30 Monumente.

Na poslednjoj Listi kulturne baštine pod privremenom zaštitom (2015-2016) u Opštini Vučitrn je uključeno 16 spomenika u kategoriji Arheološko nasleđe i 14 spomenika u kategoriji Arhitektonsko nasleđe, povećavajući ukupan broj spomenika na 30.

list. From this list in Vushtrri, 9 sites are in the Archaeological Heritage category and 4 monuments in Architectural Heritage category.

The List of Cultural Heritage under Temporary Protection

– represents the official list approved by the Ministry of Culture, Youth and Sport. In this list, in Vushtrri are 10 sites in the Archaeological Heritage category and 10 monuments in the Architectural Heritage category. Field research and analysis were performed for 20 monuments that are in the List of Cultural Heritage under Temporary Protection for 2012-2013. In the latest List of Cultural Heritage under Temporary Protection (2015-2016) in Vushtrri are included 16 Monuments in the Archaeological Heritage category and 14 Monuments in the Architectural Heritage, raising the total number to 30 Monuments.

Lista e trashëgimisë kulturore nën mbrojtje të përkohshme VUSHTRRI

Kategoria: Trashëgimia Arkeologjike
Nënkategoria: Monument/Ansambël

Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom VUČITRN

Kategorija: Arheološko nasleđe
Potkategorija: Spomenik/Ansambl

The List of Cultural Heritage under Temporary Protection of VUSHTRRI

Category: Archaeological Heritage
Sub categories: Monuments/Sites

Nr. Br. No.	Emërtimi Naziv Title	Periudhat Period Period	Vendi Mesto Location Municipality	Statusi Status Status no. Decision	Nr. Unik në Databazë Jed. Registar-ski broj ID. no in data-base
22.	Ura e Vjetër e Gurit Stari kamani most Old Stone Bridge	Mesjetë Srednji vek Middle Ages	Vushtrri Vuçitrn	859/49	002851
23.	Ura e Vjetër e Gurit Stari kamani most Old Stone Bridge	Antikë Antika Antique	Vërnice Vrnica	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced

Kategoria: Trashëgimia Arkeologjike
Nënkategoria: Lokalitet Arkeologjik/Rezervat

Kategorija: Arheološko nasleđe
Potkategorija: Arheološki lokalitet /Rezervat

Category: Archaeological Heritage
Sub categories:

Nr. Br. No.	Emërtimi Naziv Title	Periudhat Period Period	Vendi Mesto Location Municipality	Statusi Status Status no. Decision	Nr. Unik në Databazë Jed. Registar-ski broj ID. no in data-base
24.	Kështjella "Kalaja" Kulla e Vjetër Tvrđava "Kala" stara kula Castle "Castle" Old Tower	Mesjetë Srednji vek Middle Ages	Vushtrri Vuçitrn	858/49	002852
25.	Lokaliteti Arkeologjik Antik (Ligata) Antičkiarheološki lokalitet (Ligata) Antique Archaeological Site (Ligata)	Romake Rimski Roman	Stanoc i Poshtëm Donje Stanovce Lower Stanoc	236/71	003101
26.	Lokaliteti Arkeologjik Selištë (Çeremidëhane) Arheološki lokalitet Selište Archaeological site Selištë	Romake Rimski Roman	Banjicë Banjica	23/71	003102

27.	Lokalitet Arkeologjik Antik dhe Mesjetar (Te jargavanët) Antički i srednjovekovni arheološki lokalitet (Kod jorgovana) Antique and Medieval archaeological site (At lilac)	Antikë, Mesjetë Antika, Srednji vek Antique, Middle Ages,	Novosellë Novo Selo	236/71	003103
28.	Fortesë Antikë – Gradina e Malokëve Antička tvrđava Brđaninska gradina Ancient fortress - The Mountaineer Gradina	Antikë, Mesjetë Antika, Srednji vek Antique, Middle Ages	Samadrexhë Samodreža	249/71	003104
29.	Fortesë Antikë – Gjyteti i Strofcit Antička tvrđava – Strovce grad Ancient fortress - City of Strofc	Antikë, Mesjetë Antika, Srednji vek Antique, Middle Ages	Strofc Strovce	0301-133/88	002912
30.	Lokaliteti Arkeologjik – Selishtë (te shpija) Arheološki lokalitet – Selište Archaeological site - Selishtë	Romake Rimski Roman	Vërnice Vrnica	0301/728/88	003105
31.	Germadhat Mesjetare te Kompleksit në Kodrën Çeçan Srednjovekovne ruševine kompleksa kod Čečenskog brda Medieval Ruins of the Complex on Çeçan Hill,	Romake, Mesjetë Rimski, Srednji vek Roman, Middle Ages	Duboc Dubovac	371/70	003100

Kategoria: Trashëgimia Arkitekturore
Nënkategoria: Monument/Ansambël

Kategorija: Arhitektonsko nasleđe
Potkategorija: Spomenik/Ansambël

Category: Architectural Heritage
Subcategories: Monuments/Sites

32.	Përmendore Mbivarrore (Nishan) e Mustafë Beut në Xhaminë e Gazi Ali Beut Nadgrobní spomenik (nišan) Mustafe Bega u džamiji Gazi Ali Bega Headstone memorial of Mustafa Bey in the Mosque of Gazi Ali Bey	1538	Vushtrri Vučitrn	02-957/66	002844
33.	Kisha e Shën Lllazarit Crkva Sv. Lazara The Church of St. Lazarus	Shek. XIV – Renovuar Shek. XX XIV vek – Obnovljena XX vek XIV century–Renovated XX century.	Samadrexhë Samodreža	02-381/64	002849
34.	Xhamia e Gazi Ali Beut Džamiji Gazi Ali Bega . Gazi Mosque of Ali Bey	1444	Vushtrri Vučitrn	02-985/66	002844

35.	Hamami i Vjetër Stari hamam Old Hammam	Shek. XVI XVI vek XVI century	Vushtrri Vuçitrn	02-628/68 02-628/68 02-628/68	002850 002850
36.	Shtëpi banimi-Shaban Aga Stambena kuća-Šaban Aga Residential house of Shaban Aga	Shek. XIX XIX vek XIX century	Vushtri Vuçitrn	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
37.	Shtëpia e Mahmut Pashë Gjinollit Kuća Mahmuta Paše Đinolija House of Mahmut Pasha Gjinolli	Shek. XX XX vek XX century	Vushtri Vuçitrn	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
38.	Kulla e Zejnullah Beut Kula Zejunala Bega Kulla (House) of Zejnullah Bey	Shek. XX XX vek XX century	Balincë Balince	Propozuar Predloženo Proposed	Evidentuar Identifikovano Evidenced
39.	Shtëpia e Zymer Musiqit Kuća Zumer Musića House of Zymer Musiqi	Shek. XVII XVII vek XVII century	Cecelin Cecelija	Propozuar Predloženo Proposed	003379
40.	Kulla e Kadri Hysenit Kula Kadri Hisenija Kulla (House) of Kadri Hyseni	Shek. XIX XIX vek XIX century	Ashlan Ašlan	Propozuar Predloženo Proposed	003380
41.	Shtëpia e Familjes Pantina Kuća porodice Pantina House of Pantina Family	Shek. XX XX vek XX century	Vushtrri Vuçitrn	Propozuar Predloženo Proposed	003381

Gjendja e objekteve të trashëgimisë kulturore në mbrojtje – Kartat e trashëgimisë kulturore

Me hulumtimin e objekteve të trashëgimisë kulturore është synuar që të merret analiza detaje e gjendjes ekzistuese të aseteve të trashëgimisë arkitekturale dhe arkeologjike të komunave me të cilat do të bashkëpunohet gjatë vitit 2012 - 2015 në kuadër të Programit Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

Referencë është marrë Lista Zyrtare e Trashëgimisë Kulturore në Mbrojtje të Përkohshme e hartuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Kjo listë ka shërbyer si bazë e hulumtimit në terren.

Metodologjia e përdorur për hulumtimin në terren është: konsultimi i dokumenteve ekzistuese rreth objekteve të trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike, për të krijuar një pasqyrë fillestare të lokacionit dhe karakteristikave kryesore të tyre; vizitat në terren për të vlerësuar dhe evidentuar gjendjen e objekteve, intervistë me përgjegjës të institucioneve për objektet e përfshira në listë; dhe intervistë me banorë të objekteve dhe komunitetin për të mësuar rreth ngjarjeve të ndryshme që ndërlihen me objektet e trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike.

Hulumtimi në terren ka mundësuar përcaktimin e elementeve sikurse: lokalizimi i monumenteve në hartë, studimi i gjendjes fizike të tyre, dokumentimi fotografik i tipareve kryesore dhe dëmtimeve, si dhe një vlerësim gjeneral rreth vlerave kryesore të monumentit dhe veprimeve të ardhshme që do të duhej të ndërmerreshin për ruajtjen e tyre për gjeneratat e ardhshme. Hulumtimi në terren dhe plotësimi i kartave të Trashëgimisë Kulturore është bërë në bazë të udhëzimeve dhe kritereve të përgatitura nga zyra e CHWB-së, duke u bazuar në ligjet aktuale në Kosovë dhe kartat ndërkombëtare për ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.

Më poshtë është dhënë **përshkrimi i kritereve** dhe sqarimet shpeshë mbi terminologjinë e përdorur dhe mënyrën e plotësimit të kartave të Trashëgimisë Kulturore:

Stanje kulturre baštine pod zaštitom – mapa kulturre baštine

Istraživanje objekata kulturne baštine ima za cilj da se napravi detaljna analiza postojećih državnih dobara arhitektonskog i arheološkog nasleđa, partnerskih opština u okviru Lokalnih Planova Kulturne Baštine tokom 2012 - 2015 godine. Pri tom se kao referenca uzima zvanična Lista kulturne baštine pod privremenom zaštitom, koju je izradilo Ministarstvo kulture, omladine i sporta. Ova lista je služila kao osnova terenskog istraživanja.

Metodologija koja se koristi za istraživanja u ovoj oblasti je: pregled postojeće dokumentacije o objektima arhitektonskog i arheološkog nasleđa, radi početnog upoznavanja sa lokacijama i njihovih osnovnih karakteristika; poseta mestima radi procene i sagledavanja stanja objekata, razgovori sa institucijama koje su odgovorne za objekte unetih u listu; razgovori sa stanarima objekata i zajednicama radi upoznavanja sa različitim događajima vezanim za arhitektonsko - arheološkim nalazištima nasleđa.

Terenska istraživanja su omogućila određivanje elemenata kao što su: lokacija spomenika na karti, proučavanje njihovog fizičkog stanja, fotografska dokumentacija o glavnim karakteristikama i oštećenjima, kao i vršenje opšte procene o glavnim vrednostima spomenika i budućim akcijama koje treba preduzeti kako bi se sačuvalo za buduće generacije. Terenska istraživanja i popunjavanje mapi kulturne baštine vrši se na osnovu smernica i kriterijuma koji su razvijeni od strane kancelarije CHWB, na osnovu važećih zakona na Kosovu, i međunarodnim poveljima za očuvanje i promociju kulturnog nasleđa.

Dole navedeni su **opis kriterijuma** i dodatne informacije o terminologiji koja se koristi i način popunjavanja mapi kulturne baštine:

o Nazivi spomenika se daju na osnovu Liste kulturne baštine pod privremenom zaštitom Ministarstva kulture, omladine i sporta. Ako objekat ima drugo ime ili alternativno ime onda se upisuje napomena u poslednjoj koloni pod 8.

The state of protected cultural heritage buildings and sites - Cultural heritage files

Through the research done on cultural heritage sites, it was intended to get a detailed analysis of the existing state of architectural and archaeological heritage assets of the partners of the program Local Cultural Heritage Plans 2012 – 2015. The official List of Cultural Heritage under Temporary Protection, drafted by the Ministry of Culture, Youth and Sports was taken as a reference. This list served as the basis of field research.

The methodology used for the field research was: consultation of the existing documents about architectural and archaeological heritage sites, in order to create an initial overview of sites and their main characteristics; field visits to assess and identify the state of sites, interviews with the institutions responsible for the buildings included in the list; and interviews with the residents of the buildings, and community to learn about various events related to architectural heritage buildings and archaeological sites.

The field research has enabled the determination of elements such as: location of monuments on the map, the study of their physical condition, photographic documentation of major features and damages, as well as a general assessment about the main values of the monuments and future actions to be taken to preserve them for future generations. Field research and completion of Cultural Heritage files was done according to guidelines and criteria developed by CHWB office, based on the current laws in Kosovo and international cards for preservation and promotion of cultural heritage.

Below you can find the **description of criteria** and additional information about the terminology used and the method of filling Cultural Heritage files:

o Designation of the monument becomes according to the List of Cultural Heritage under Temporary Protection approved by the Ministry of Culture, Youth and Sport. If the building has a different or alternative name, then it is noted in the last column under 8.

o Emërtimi i monumentit bëhet në bazë të Listës së Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme të miratuar nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Nëse objekti ka emërtim tjetër apo alternativ të shënohet në rubrikën e fundit nën 8. Në këtë tabelë duhet të plotësohen edhe emrat e hulumtuesve dhe data e plotësimit. Përpos kësaj edhe fotografia e bërë në terren vendoset në versionin final të kartave.

o Në tabelën 2 jepen informatat rreth kohës së ndërtimit dhe shfrytëzimit të tanishëm të objektit /lokacionit. Për vitin apo shekullin e ndërtimit duhet të shënohen me fusnotë burimi i informatës (mund të jetë Qendra Regjionale për Trashëgimi Kulturore, ndonjë studim, publikim, apo edhe vetë pronari i objektit).

o Në tabelën 4 përcaktohet niveli i dëmtimit bazuar në këto kritere:

o Pa dëmtim – Gjendja strukturore e objektit është në gjendje të mirë dhe është në funksion të plotë.

o I ulët - Nuk ka ndonjë dëmtim të dukshëm struktural, vetëm pak keqësim të gjendjes fizike të objektit, kryesisht për shkak të mungesës së mirëmbajtjes, si shkëputja e suvasë, korniza të prishura të dritareve dhe tjegulla të thyera të kulmit, etj.

o Mesatar - Disa dëmtime strukturale me ndikim në mure ose kulm, dhe dëmtime serioze që gjenden në gjithë objektin, siç janë dëmtim më i madh i suvasë dhe elementeve tjera arkitektonike.

o I lartë – Dëmtime serioze strukturale, siç janë muret e qara, muret e shkatërruara, mungesa e kulmit, mungesa e dritareve, etj.

o Shkatërruar - Vetëm gjurmët e objektit janë të dukshme dhe atë në formë gërmadhe.

o Në tabelën 5 përshkruhen atributet e vlerave të objektit bazuar në "Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites", ICCROM, Rome, 1998. Një objekt mund të posedojë më shumë se një vlerë të atribuuar. Vlerat janë të grupuara në tri kategori (kulturore, shoqërore, dhe ekonomike) dhe nëngrupe bazuar në këto kritere:

o Vlerë identiteti – ndërlidhet me lidhjet emocionale të shoqërisë për një objekt apo vend specifik. Mund të përfshijë veçori: vjetërsie,

U ovoj tabeli moraju biti upisana imena istraživača i datum završetka. Pored toga fotografija snimljena na terenu će se nalaziti u konačnoj verziji karata.

o Tabela 2 sadrži informacije o vremenu izgradnje i korišćenju postojećeg objekta / lokacije. Za godinu ili vek izgradnje mora se postaviti oznaka u vidu fusnote sa napomenom o izvoru informacije (može biti Regionalni centar za kulturnu baštinu, studija, publikacija, ili čak vlasnik objekta).

o Tabela 4 sadrži utvrđeni stepen oštećenja na osnovu sledećih kriterijuma:

o Nema štete - strukturalno stanje zgrade je u dobro i potpuno funkcionalno.

o Niska - Ne postojе značajna strukturalna oštećenja, samo je fizičko stanje objekta malo pogoršano, uglavnom zbog nedostatka održavanja, odlepljenog maltera, slomljenih prozora i polomljenih crepova, itd.

o Prosečna - Neka strukturalna oštećenja koja utiču na zid ili krov, i ozbiljna oštećenja zatečenih posvuda na objektu, kao što su veća oštećenja maltera i drugih arhitektonskih elemenata.

o Visoka - ozbiljna strukturalna oštećenja, kao što su vlažnost zidova, uništeni zidovi, nepostojanje krova, nedostatak prozora, itd.

o Uništeno - vidljivi su samo tragovi objekta, ali u vidu ruševine.

o Tabela 5 - opisuje attribute vrednosti predmeta na osnovu "Uputstvo za upravljanjem Nalazištima Svetske Kulturne Baštine", ICCROM, Rim, 1998. Objekti mogu imati više vrednosti koje im se pripisuju. Vrednosti se grupišu u tri kategorije (kulturnim, socijalnim i ekonomskim) i podgrupama na osnovu sledećih kriterijuma:

o Vrednosti identiteta – povezuje se sa emocionalnim vezama zajednice za neki objekat ili određeno mesto. Može sadržati sledeće osobine: starost, tradicija, kontinuitet, spomenik, legende, zastrašivanje, sentimentalnost, duhovnost, religija, simboličnost, politika, patriotizam i nacionalizam.

The names of the researchers and the date of completion should also be filled at this table. In addition to that, the photographs taken in the field are also placed in the final version of the files.

o Table 2 contains information about the time of construction and current use of the building/ site location.

The year or century of construction should be marked with a footnote that describes the source of information (It can be Regional Centre for Cultural Heritage, a study, publication, or even the owner of the facility).

o Table 4 determines the level of damage based on the following criteria:

o No damages - the structural condition of the building is good and it is fully functional.

o Low - There is no apparent structural damage, just degraded physical condition of the building, mainly due to the lack of maintenance, such as the detachment of plaster, broken window frames and broken roof tiles, etc.

o Moderate - Some structural damages affecting the walls or roof, and serious damages throughout the building, such as serious damages of the plaster/render and other architectural elements.

o High - serious structural damages, such as cracks in the walls, destroyed walls, lack of roof, lack of windows, etc.

o Destroyed - Just traces of the building are visible as a ruin.

o Table 5 describes the values of the building based on "Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites", ICCROM, Rome, 1998. A building may have more than one value. Values are grouped in three categories (cultural, social, and economic) and subgroups based on the following criteria:

o Identity value - related to emotional connections of the society for a specific building or place. May include the following features: seniority, tradition, continuity, memorials, legendary, astonishment, sentimental, spiritual, religious, symbolic, political, patriotic and nationalistic.

tradite, kontinuiteti, memoriale, legjendare, mahnitjeje, sentimentale, shpirtërore, fetare, simbolike, politike, patriotike dhe nacionaliste.

o **Vlerë artistike** - shprehet me dekorime, detaje dhe zejтари të përsëritur e cila është e aplikuar në objekt. Ky grup i vlerave bazohet në vlerësime dhe evaluime shkencore dhe kritike historike mbi rëndësinë e dizajnit të resursit/objektit të trashëgimisë dhe rëndësinë e konceptit të tij artistik.

o **Vlerë teknike** - Ky grup i vlerave bazohet në vlerësime dhe evaluime shkencore kritike historike mbi rëndësinë e dizajnit të resursit/objektit të trashëgimisë, dhe rëndësinë e konceptit të tij teknik, strukturor dhe funksional, si dhe mjeshtërisë me të cilën është punuar.

o **Vlerë rariteti** - Ky grup i vlerave ndërlihd resursin/objektin me ndërtimet e tjera të njëjta sipas tipit, stilit, ndërtuesit, periudhës, rajonit apo ndonjë kombinimi të këtyre kategorive; ato definojnë raretetin e resursit/objektit, se sa është ai reprezentativ dhe unik.

o **Vlerë komuniteti** - Vlera shoqërore e resursit/objektit të trashëgimisë lidhet me aktivitetet tradicionale shoqërore dhe shfrytëzimin modern kompatibil. Kjo përfshinë ndërveprimin shoqëror bashkëkohor në komunitet, dhe luan rol në vendosjen e identitetit shoqëror dhe kulturor.

o **Vlerë edukative** - e resursit/objektit të trashëgimisë përfshinë potencialin e tij për turizëm kulturor, dhe vetëdijesim për kulturën dhe historinë që e promovon si mënyrë e integritetit të resurseve historike në jetën e sotme.

o **Vlerë politike** - shpesh lidhet me ngjarje specifike në historinë e resursit/objektit të trashëgimisë në raport me rajonin apo shtetin. Rëndësia e sotme e resursit mund të ndikohet nga këto ngjarje për aq sa përkohet me qëllimet e prioriteteve bashkëkohore politike. Pra, vlera politike mbështetet në vlerësimin politik të atribuar. Është e ndryshueshme (variable) dhe shumë subjektive.

o **Vlerë funksionale** - lidhet me vlerën ekonomike, pasi që përfshinë vazhdimësinë e tipit origjinal të funksionit apo fillimin e përdorimit të ri kompatibil me ndërtesën apo zonën. Në struktura të shkatërruara, vlera

o **Umetniçka vlerdost** - izražena je ukrasima, neponovljivim detaljima i izradama koji su ugrađeni na objektu. Ovaj skup vrednosti se određuje na osnovu naučne procene i istorijsko-kritičke procene važnosti dizajna resursa / objekta nasleđa i značaj njegovog umetničkog koncepta.

o **Tehnička vlerdost** - Ovaj skup vrednosti, se određuje na osnovu naučne procene i istorijsko-kritičke procene važnosti dizajna resursa / objekta nasleđa, i značaj njegovog tehničkog, strukturalnog i funkcionalnog koncepta, i umeća sa kojim je izgrađen.

o **Vrednost rariteta** - Ovaj skup vrednosti se određuje prema odnosu resursa / objekta sa drugim sličnim objektima po tipu, stilu, graditelju, periodu, regionu ili bilo kojoj kombinaciji ovih kategorija; oni definišu raritet resursa / objekta, o njegovoj reprezentativnosti i jedinstvenosti.

o **Vrednost zajednica** - društvena vrednost resursa / objekta nasleđa povezana je sa tradicionalnim društvenim aktivnostima i kompatibilnom modernom upotrebom. Ovo uključuje savremene društvene interakcije u zajednici, i igra ulogu u uspostavljanju socijalnog i kulturnog identiteta.

o **Obrazovna vrednost** - resurs / objekat nasleđa uključuje svoj potencijal za kulturni turizam i podizanje svesti o kulturi i istoriji koja promovise integraciju kao način istorijskih resursa u današnjem životu.

o **Politička vrednost** - često je povezana sa konkretnim događajima u istoriji resursa / objekta nasleđa u odnosu na regije ili države. U današnje vreme značaj ovih resursa može uticati kroz te događaje u meri u kojoj se poklapaju sa ciljevima savremenih političkih prioriteta. Mada, političke vrednosti zavise od pripisanih političkih procena. A to je promenljivo (varijabilno) i subjektivno.

o **Funkcionalna vrednost** - odnosi se ekonomske vrednosti, jer uključuje nastavak korišćenja prema izvornoj nameni ili se započinje nova upotreba koja će odgovarati tom objektu ili području. Kod oronulih struktura, originalna funkcionalna vrednost je izgubljena, ali nova vrednost leži u ispunjavanju uslova iz programa za interpretaciju resursa / objekta, ili

o **Artistic value** - expressed by decorations, unrepeatable details and craftsmanship applied in the building. This set of values is based on scientific and critical historical estimates and evaluations on the importance of the design of heritage resource/ building and the importance of its artistic concept.

o **Technical value** - This set of values is based on scientific and critical historical estimates and evaluations on the importance of the design of heritage resource/ building and the importance of technical, structural and functional concept and the artistry that it was made.

o **Rarity value** - This set of values relate the resource / building with other similar buildings of the same type, style, builders, period, region, or any combination of these categories; they define the rarity of the resource / building, on how representative and unique it is.

o **Community value** - social value of the resource / heritage building linked to traditional social activities and compatible modern use. This includes contemporary social interaction in the community, and plays role in establishing social and cultural identity.

o **Educational Value** - of the resource / heritage building includes its potential for cultural tourism and awareness of history and culture that promotes integration as a way of historic resources in today's life.

o **Political value** - often linked to specific events in the history of resource / heritage building in relation to the region or state. The importance of today's resource can be impacted by these events to the extent they coincide with the goals of contemporary political priorities. So political value is based on attributed political rating. It is changeable (variable) and very subjective.

o **Functional value** - In the dilapidated structures, the original functional value is lost but the new value lies in meeting the requirements of the program to interpret the resource/ building, or as a place for activities such as visual or performing arts. The persistence of traditional functions reinforces the sense of places in the best way possible, which cannot be compared to any

originale funksionale është e humbur por vlera e re gjendet në përmbushjen e kërkesave të programit për interpretimin e resursit/objektit, apo si vend për aktivitete siç janë artet pamore apo performuese. Vazhdimësia e funksioneve tradicionale përforcon kuptimin e vendeve në mënyrën më të mirë të mundshme, që nuk mund të krahasohet me asnjë ekspozitë interpretuese. Përdorimi apo shfrytëzimi i përshtatshëm do të favorizojë konservimin; shfrytëzimi jo i përshtatshëm apo adaptimi i pamenduar mirë mund të shkaktojë degradim, ndryshime të padëshirueshme apo shembjen.

o **Vlerë ekonomike** - Pasi që ekonomia inkurajon alokimin e resurseve për të plotësuar një spektër të gjerë të nevojave, vlera ekonomike nuk kufizohet domosdo vetëm në vlerën financiare. Sa i përket trashëgimisë kulturore, vlera ekonomike mund të kuptohet si vlerë e cila gjenerohet nga resursi i trashëgimisë apo nga veprimi i konservimit. Vlerat ekonomike kanë katër burime potenciale të ardhurave: turizmin, tregtinë, përdorimin dhe shërbimet e akomodimit.

o **Në tabelën 6** definohen sugjerimet për trajtim në bazë të vlerave të atribuara dhe analizave shtesë në terren. Përkufizimet e sugjerimeve për trajtim janë dhënë në vijim:

o **Hulumtimi** - nënkupton aktivitetet paraprake të ndërmarra me qëllim të identifikimit, dokumentimit, rilevimit dhe regjistrimit të saktë të asetit kulturor. Kjo nënkupton hulumtimin e të dhënave në arkiva, gërmimet arkeologjike, rilevimi i objekteve, futja e të dhënave në bazën e të dhënave, etj. Kjo kategori kryesisht përdoret në rastin e asetëve kulturore që nuk janë hulumtuar hollësisht dhe mungojnë informatat thelbësore për të arritur një vlerësim të gjendjes së tyre. Hulumtimi i paraprin aktivitetet e ruajtjes, konservimit, konsolidimit, restaurimit, rikonstruimit e anastilozës.

o **Mbrojtja dhe ruajtja** - Masat e mbrojtjes dhe ruajtjes përfshijnë inspektimet e rregullta dhe mirëmbajtjen ciklike e rutinore. Kjo nënkupton që riparimet duhet të kryhen kur është e nevojshme për të siguruar integritetin e resursit / objektit. Ruajtja dhe konservimi mund të konsiderohen

ako se koristi kao mesto za aktivnosti kao što su vizuelne ili izvođačke umetnosti. Nastavak tradicionalnih funkcija tih mesta pomaže njihovom doživljavanju na najbolji mogući način, koji se ne može porediti sa bilo kojom izložbenom interpretacijom. Odgovarajuća upotreba ili eksploatacija će favorizovati očuvanje; neodgovarajuća ili nepromišljena adaptacija može izazvati degradaciju, negativne promene ili rušenje.

o **Ekonomska vrednost** - Kako ekonomija podstiče ponovnu raspodelu resursa radi ispunjenja širokog spektra potreba, ekonomska vrednost nije nužno ograničena samo na finansijsku vrednost. Što se tiče kulturnog nasleđa, ekonomska vrednost se može shvatiti kao vrednost koja se stvara korišćenjem resursa nasleđa ili njihovom konzervacijom. Ekonomske vrednosti imaju četiri potencijalne izvore prihoda: turizam, trgovina, upotreba i ugostiteljske usluge.

o **Tabela 6** - definiše predloge za tretman na osnovu dodatnih vrednosti do kojih se došlo nakon analiza sprovedenih na terenu. Definicije predloga za obnovu su:

o **Istraživanje** – podrazumeva pripremne aktivnosti koje se preduzimaju u cilju identifikovanja, dokumentovanja, tačnog ocenjivanja relevantnosti kulturnog dobra. To znači istraživanje arhivskih podataka, arheološka iskopavanja, geodetska obeležavanja, uvođenje u bazu podataka, itd. Ova kategorija se uglavnom koristi u slučaju kulturnih dobara koja nisu detaljno istražena i za koja nedostaju bitne informacije kako bi se dobila procena njihovog stanja. Istraživanje prethodi očuvanju, konzervaciji, restauraciji, konsolidaciji, rekonstrukciji anastilozе.

o **Zaštita i očuvanje** - mere zaštite i očuvanja uključuju redovne preglede i ciklično rutinsko održavanje. To znači da se popravke moraju vršiti kada je to neophodno kako bi se osigurao integritet resursa / objekta. Očuvanje i konzervacija se mogu smatrati sinonimima. Međutim, očuvanje se dalje može odnositi i na tekućim aktivnostima održavanja, dok se konzervacija odnosi na specifične aktivnosti u cilju čuvanja objekta u stanju u kome je zaštićen, ne uzimajući u obzir korišćenje.

interpretative exhibition. Use or convenient use will favour conservation; Unsuitable use or improper adaptation can cause degradation, undesirable changes or demolition.

o **Economic Value** - As the economy encourages the allocation of resources to meet a wide spectrum of needs, economic value is not necessarily limited to just the financial value. As far as cultural heritage is concerned, economic value can be understood as a value generated by the heritage resource or conservation action. Economic values have four potential sources of income: tourism, trade, use and accommodation services.

o **Table 6** defines the suggestions for treatment, based on the values and additional field analysis. Definitions and suggestions for treatment are given below:

o **Research** - means preliminary activities undertaken with the aim of identifying, documenting, survey and accurate registration of cultural asset. This means the data research in the archives, archaeological excavations, building survey, putting the data in data database etc. This category is mainly used in case of cultural assets that were not researched in detail and lack essential information to reach an assessment of their condition. The survey precedes the preservation, conservation, consolidation, restoration, reconstruction and anastylosis.

o **Protection and Preservation** - protection and preservation measures include regular inspections and routine and cyclical maintenance. This means that repairs must be performed when necessary to ensure the integrity of the resource/ building. Preservation and conservation can be considered synonymous. However, preservation can still refer to ongoing maintenance activities while conservation refers to a specific activity of maintaining the building in the condition in which it was found, by not taking into account its use.

o **Conservation** - means securing or preserving the existing heritage resource/ building from destruction or alteration, i.e. action is taken to prevent decay and to extend life.

sinonime. Mirëpo, prapëseprapë ruajtja mund t'i referohet aktiviteteve të vazhdueshme të mirëmbajtjes përdorura konservimi i referohet një aktiviteti specifik për mbajtjen e objektit në gjendjen në të cilën është gjetur, duke mos marrë parasysh shfrytëzimin.

o **Konservimi** - nënkupton sigurimin apo ruajtjen e gjendjes ekzistuese të resursit/objektit të trashëgimisë nga shkatërrimi apo ndryshimi, d.m.th. veprimi që ndërmerret për të parandaluar prishjen dhe të zgjatë jetën. Koncepti i përgjithshëm i konservimit nënkupton lloje të ndryshme të trajtimeve me qëllim të ruajtjes së ndërtesave, siteve dhe qyteteve historike; këtu përfshihen edhe mirëmbajtja, riparimi, konsolidimi dhe përforcimi. Qëllimi kryesor i konservimit është të ruhet autenticiteti dhe integriteti i resursit kulturor.

o **Konsolidimi** – është shtimi fizik apo aplikimi i ngjitësve apo materialeve mbajtëse në pëlhurën ekzistuese të pronës kulturore për të siguruar qëndrueshmërinë dhe integritetin struktural të vazhdueshëm.

o **Restaurimi** - Qëllimi i restaurimit nuk është vetëm të konservojë integritetin e resursit/objektit, por edhe t'i vë në dukje vlerat e tij kulturore dhe ta përmirësojë lexueshmërinë e dizajnit të tij origjinal. Restaurimi është operacion shumë i specializuar i bazuar në procesin kritik-historik të vlerësimit, dhe nuk duhet të bazohet në paramendime a supozime. Qëllimi i restaurimit modern – të zbulojë gjendjen origjinale brenda kufijve të materialeve ekzistuese – dallon nga qëllimi i mëparshëm i kthimit të origjinalit duke rindërtuar formën e tij të humbur. Restaurimi përfshin gjithashtu edhe Anastilozën.

o **Rikonstruimi** - do të thotë ndërtim nga e para. Termi mund të përdoret në referencë me punën që është kryer, duke përdorur material modern apo të vjetër, apo që të dyja, me qëllim të rindërtimit të elementeve të hequra apo të shkatërruara, apo pjesëve të tyre. Rikonstruimi duhet të bazohet në dokumentim dhe dëshmi të sakta arkeologjike dhe arkitektonike, e kurrë në paramendim a supozim. Edhe pse rikonstruimi mund të duket si strategji e duhur pas

o **Konzervacija** - znači osiguranje ili čuvanje postojećeg resursa / objekta nasleđa od uništavanja ili izmene, tj. Preduzimanje mera u cilju sprečavanja propadanja i produžavanje života. Opšti koncept konzervacije znači različite vrste tretmana u cilju održavanja zgrade, lokacije i istorijskih gradova; ovo uključuje održavanje, remont, konsolidaciju i jačanje. Glavni cilj konzervacije je očuvanje autentičnosti i integriteta kulturnog resursa.

o **Konsolidacija** - je prirodni dodatak ili aplikacija adheziva ili zaštitnih materijala u postojeći materijal kulturnog nasleđa kako bi se osigurala održivost i kontinuiran strukturalni integritet.

o **Restauracija** - cilj restauracije nije samo da se očuva integritet resursa / objekta, nego i da pokaže njegove kulturne vrednosti i čitljivost originalnog dizajna. Restauracija je veoma specijalizovana operacija na osnovu istorijsko-kritičkih procesa evaluacije, i ne treba da se zasniva na pretpostavkama ili mašti. Cilj moderne restauracije je da otkrije prvobitno stanje unutar granica postojećih materijala - razlikuje se od prethodnog cilja po tome što teži da obnovi prvobitni oblik objekta, ako je izgubio svoju formu. Restauracija takođe obuhvata Anastilozu.

o **Rekonstrukcija** - znači izgradnju od nule. Može se koristiti u vezi sa radom koji je urađen, koristeći moderni ili stari materijal, ili oboje, kako bi se obnovili elementi koji su uklonjeni ili uništeni, ili njihovih delova. Rekonstrukcija mora biti zasnovana na preciznoj dokumentaciji i arheološkim i arhitektonskim dokazima, nikada na osnovu pretpostavki. Iako rekonstrukcija može izgledati kao prava strategija posle katastrofe poput požara, zemljotresa ili rata, njena važnost je pod znakom pitanja kada se koristi kao mera za poboljšanje prezentacije baštine. Izmeštanje spomenika ili njegovih delova na novoj lokaciji će takođe značiti rekonstrukciju; to može biti opravdano ako se proceni da je neophodno da se zaštiti resurs zbog elementarnih nepogoda, kao što su poplave ili zagađenje. Izmeštanje resursa sa originalne lokacije ne bi trebalo dozvoliti, osim u slučajevima "kada to nalažu nacionalni ili međunarodni interesi od velikog značaja."

The general concept of conservation means different types of treatments in order to maintain the buildings, sites and historic towns; this includes maintenance, repair, consolidation and reinforcement. The main goal of conservation is to preserve the authenticity and integrity of the cultural resource.

o **Consolidation** - is a natural addition or application of adhesives or protective materials in the existing fabric of cultural property to ensure the sustainability and continued structural integrity.

o **Restoration** – the restoration goal is not only to conserve the integrity of the resource/ building, but also to emphasize its cultural values and improve the legibility of its original design. Restoration is a very specialized operation based on the historical-critical process of assessment, and should not be based on assumptions or imagination. The goal of modern restoration - to reveal the original condition within the boundaries of existing materials - differs from previous goal of revealing the original by rebuilding its lost form. Restoration also includes Anastylis.

o **Reconstruction** - means building from scratch. The term can be used in reference to the work that is performed, using modern or old material, or both, in order to rebuild the removed or destroyed elements, or their parts. Reconstruction should be based on accurate documentation and archaeological and architectural evidences, never wilfully or guesswork. Although reconstruction may seem as a proper strategy after disasters such as fire, earthquake or war, its validity is questionable when used as a measure to improve the presentation of heritage sites. Relocation of the monument or its parts in a new site will also mean reconstruction; this can be justified by the assessment that it is necessary to protect the resource from environmental hazards, such as floods or pollution. Moving of the resource from the original location should not be allowed except in cases "where justified by the interests of great national or international importance".

Emërtimi		PLANET LOKALE TË TRASHËGIMISË	
Ura e vjetër e gurit		<p style="text-align: center;">KARTA E OBJEKTEVE TË TRASHËGIMISË KULTURORE KOMUNA E <u>VUSHTRRIË</u></p> <p style="text-align: center;"><i>Mbushni vendet e kërkuara me informacion apo shënoni X në katrorët e vegjël</i></p>	
			
Plotësuar nga (Emri dhe mbiemri)		Migjen Berisha	
Data (DD MM VVVV)		10-Shtator-2012	
1. Lokacioni			
Komuna	Vushtrri		
Fshati	x		
Lagjja	x		
Numri/numrat i/e parcellës	1088-1		
Koordinatat gjeografike	42° 49' 24.3" N 20° 57' 35.4" E		
2. Karakteristikat e përgjithshme			
Koha e ndërtimit	Mesjetë		
Shfrytëzimi i tanishëm	sajt arkeologjik		
Evidentimi në listën e MKRS (Po / Jo) <i>(Të shënohet numri i vendimit zyrtar nëse egziston)</i>	859/49		
E inventarizuar nga QRTK (Po / Jo) <i>(Të shënohet numri i vendimit zyrtar nëse egziston)</i>	859/49		
3. Tipologjia		4. Niveli i dëmtimit	
Trashëgimi arkitektuale		Pa dëmtim	
Monument	x	I ulët	
Ansambël		Mesatar	x
Fushë e konservimit arkitektural		I lartë	
Trashëgimi arkeologjike		Shkatërruar	
5. Atribuimi i vlerave		6. Sygjerimet për trajtim	
Kulturore	Identiteti		Hulumtim
	Artistike		Mbrojtje
	Teknike	x	Ruajtje
Shoqërore	Rariteti		Konservim
	Komuniteti	x	Konsolidim
	Edukative		Restaurim
Ekonomike	Politike		Rekonstruim
	Funksionale	x	Anastilozë
	Ekonomike	x	
		Shënim: Atributet e vlerave të veçanta të objektit mund të kërkojnë një apo më shumë trajtime	
7. Objektet / elementet shtesë të lëvizshme apo të palëvizshme që gjinden në lokacion			
8. Informata shtesë relevante			
Ura e gurit është e rëndësishme pasi është ura e vetme pa ujë dhe bën lidhjen me tri monumentet më të rëndësishme në Vushtrri.			

9. Pozicionimi në hartë

10. Fotodokumentacioni shtesë

Ura e gurit në Vushtrri foto gjatë shek XX
ref(Nesim Spahiu)

Ura e vjetër e Gurit në Vushtrri
foto gjatë shek XX
ref(Nesim Spahiu)

Ura e vjetër e gurit 20/qershorë-2012
autor:(Migjen Berisha,CHWB)

Ura e vjetër e gurit 20/qershorë-2012
autor:(Migjen Berisha,CHWB)

fatkeqësive si zjarri, tërmeti apo lufta, validiteti i tij është më i dyshimtë në rastet kur përdoret si masë për të përmirësuar prezantimin e siteve të trashëgimisë.

Rilokimi i monumentit apo pjesëve të tij në një lokalitet të ri gjithashtu do të nënkuptonte rikonstruim; kjo mund të arsyetohet me vlerësimin se është e domosdoshme për ta mbrojtur resursin nga rreziqet ambientale, siç janë vërshimet apo ndotja. Lëvizja e resursit nga lokacioni origjinal nuk duhet të lejohet, përveç në rastet “kur arsyetohet me interesat me rëndësi shumë të madhe kombëtare apo ndërkombëtare.”

o **Anastiloza** - në përgjithësi përdoret kur bëhet fjalë për struktura të përbëra prej komponentëve që lehtë identifikohen, siç është muratimi i thatë apo me dru, e jo strukturat monolite, siç janë muret me tulla të lidhura me llaç. Anastiloza është një lloj i “restaurimit”; ajo ka për qëllim që karakterin hapësinor të një strukture të shkatërruar ta bëjë vizuelisht më të kuptueshëm duke e rivendosur formën e saj origjinale, me përdorimin e materialit origjinal i cili është në gjendje të shfrytëzueshme dhe gjendet në lokacion. Puna duhet të udhëhiqet mbi bazë të rregullave të njëjta si restaurimi dhe duhet të përkrahët nga dëshmi shumë të forta arkeologjike. Në përgjithësi, kjo është e vetmja formë e rikonstruimit e cila pranohet për sitet e Trashëgimisë Botërore.

o **Në tabelën 7** evidentohen objektet apo elementet shtesë të cilët gjenden në afërsi të objektit apo lokacionit me vlerë. Këto mund të jenë si p.sh ndonjë objekt përcjellës i kompleksit, hambar, kosh, drithnik tradicional, ndonjë pjesë e enterierit unik. Informata për enterier zakonisht merren nga vet pronarët, institucionet relevante apo nga vizita në objekt.

o **Në tabelën 8** evidentohen të gjitha shënimet shtesë relevante të cilat nuk janë përmendur në formë dhe kanë një rëndësi të veçantë. Në këtë pjesë mund të shënohen edhe ndonjë ngjarje interesante historike që mund të merret nga biseda apo intervista me pronarin. Në raste specifike, sipas nevojës rekomandimet dhe sugjerimet për të ardhmen, mund të përshkruhen më hollësisht në këtë tabelë.

o **Anastiloza** - obično se koristi kada je u pitanju sastavni delovi komponenti strukture koje je lako identifikovati, kao što su suve cigle ili drvenarija, kada nije monolitna struktura, kao što su opeke sa malterom. Anastiloza je neka vrsta “restauracije”; čiji je cilj da prostorni karakter strukture uništenog objekta bude vizuelno više razumljiv i da povrati svoj prvobitni oblik, koristeći originalni materijal koji je u upotrebljivom stanju i nalazi se na nalazištu. Rad treba sprovoditi na osnovu istih pravila kao za restauraciju i potrebno je da bude podržan veoma jakim arheološkim dokazima. U principu, ovo je jedini oblik rekonstrukcije koja je prihvatljiva za nalazišta svetske kulturne baštine.

o **U Tabeli 7** se evidentiraju predmeti ili dodatni elementi koji se ne nalaze u neposrednoj blizini objekta ili lokacije od važnosti. To mogu biti kao npr. bilo neki pomoćni objekat kao što je štala, žitnica, tradicionalno spremište, ili bilo koji deo jedinstvenog enterijera. Informacije o unutrašnjosti se obično uzimaju od vlasnika, relevantnih institucija ili putem poseta objektu.

o **U Tabeli 8** su sadržane sve relevantne dodatne informacije, koje se obično ne pominju i imaju poseban značaj. U ovom delu se mogu naći sve zanimljive priče o istorijskim događajima koji se mogu dobiti iz razgovora ili intervju sa vlasnicima. U određenim slučajevima, gde je potrebno dati odgovarajuće preporuke i sugestije za budućnost, može se opisati detaljnije u ovoj tabeli.

o **U Tabeli 9** treba da se predstavi jednostavna mapa lokacije objekta o kome se radi. Ovo bi trebalo da posluži kao referenca za dodatna istraživanja na terenu u budućnosti. Izvor mape može biti jednostavna mapa: Google Mapa ili čak mapa sa relevantnim detaljima obezbeđene od strane dotične opštine.

o **U Tabeli 10** treba dodati neke fotografije sa karakterističnim prikazom dotičnog objekta ili lokacije. Takođe se preporučuje da se u posebnoj fascikli prikupe stare fotografije dotičnog objekta.

o **Anastilosys** – is generally used when it comes to structures consisting of components that are easily identified, such as dry masonry or timber, and not monolithic structures such as walls with brick and mortar. Anastilosys is a kind of “restoration”; it intends to make visually more understandable by restoring the spatial character of a destroyed structure in its original form, using original material, which is in usable condition and located on site. The work should be conducted on the basis of the same rules as the restoration and should be supported by very strong archaeological evidence. In general, this is the only form of reconstruction accepted for World Heritage Sites.

o **Table 7** evidences buildings or additional elements that are in the vicinity of a significant building or site. This can be for example any additional building of the complex, granary, corn crib, traditional granary or any part of a unique interior. Information about interior is usually gotten by the owners, relevant institutions or by visiting the site.

o **Table 8** identifies all relevant additional notes, which are not mentioned in the form and have a special significance. In this section can also be written any interesting historical events that can be obtained from conversations or interviews with the owner. In specific cases, where appropriate, recommendations and suggestions for the future may be described in more detail in this table.

o **Table 9** should present a simple map of the location of the building in question. It should serve as a reference for additional field research in the future. The base map can be a simple Google Map or even a map with relevant details provided by the respective municipality.

o **Table 10** should give some pictures with characteristic views of the respective building or site. It is also recommended that in a separate folder old photographs of the respective building to be collected.

o Në tabelën 9 duhet të paraqitet një hartë e thjeshtë mbi lokacionin e objektit në fjalë. Kjo duhet të shërbejë si referencë për hulumtimet shtesë në terren në të ardhmen. Baza e hartës mund të jetë një hartë e thjeshtë Google Map apo edhe ndonjë hartë me detaje relevante e siguruar nga Komuna përkatëse.

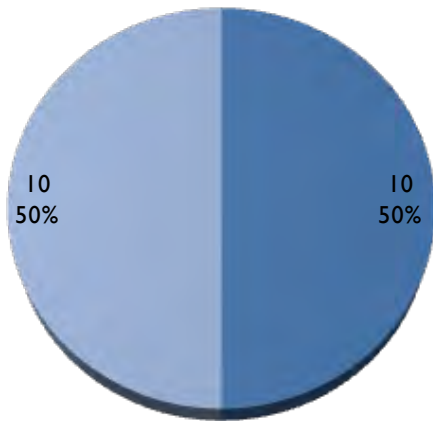
o Në tabelën 10 duhet të jepen disa fotografi me pamje karakteristike të objektit apo lokacionit në fjalë. Rekomandohet gjithashtu që në një folder të veçantë të grumbullohen edhe fotot e vjetra të objektit në fjalë.

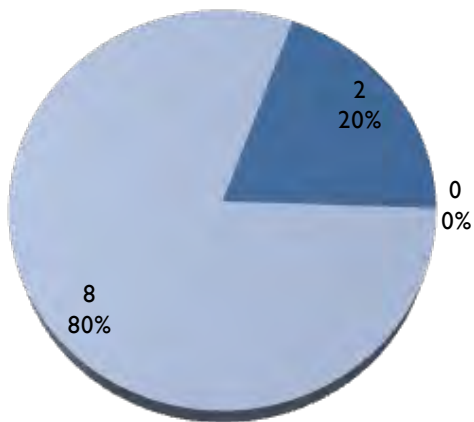
Statistikat kryesore nga analizat në terren

Nga hulumtimet e kryera në Komunën e Vushtrrisë janë plotësuar Kartat e Trashëgimisë Kulturore për gjithsej 20 Monumente në kategoritë: Trashëgimia Arkeologjike dhe Trashëgimia Arkitekturore.

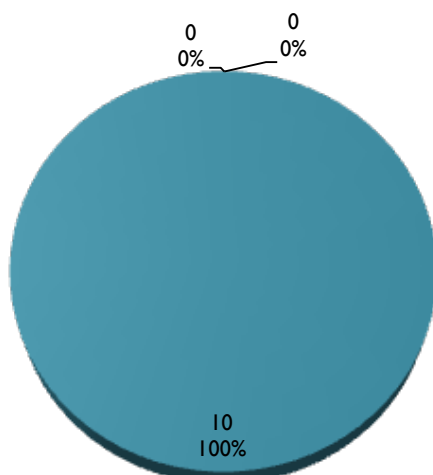
Kategoritë e monumenteve

Tipologjia - Trashëgimia arkeologjike

Tipologjia - Trashëgimia arkitekturore

Ključni statistički podaci iz analizi za sa terena

Od istraživanja sprovedenog u opštini Vučitrn napravljene su mape Kulturnog Nasleđa za ukupno 20 spomenika u kategorijama: arheološkog nasleđa i arhitektonskog nasleđa.

Kategorije spomenika

- Trashëgimia arkeologjike / Arheološko nasleđe / Archaeological heritage
- Trashëgimia arkitekturore / Arhitektonsko nasleđe / Architectural heritage

Tipologjia - Arheološko nasleđa

- Monument / Spomenici / Monument
- Ansambël / Ansambl / Ensemble
- Lokalitet Arkeologjik - Rezervat / Arheološko nalazište- Rezervat / Archaeological site- reserve

Tipologjia - Arhitektonsko nasleđe

- Monument / Spomenici / Monument
- Ansambël / Ansambl / Ensemble
- Fushë e konservimit arkitektural / Oblast arhitektonske konzervacije / Architectural conservation area

Main statistics from field analysis

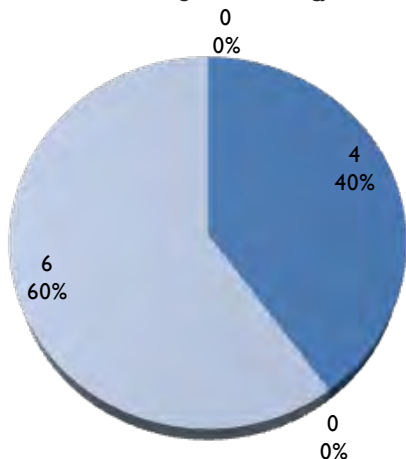
From the conducted research in the Municipality of Vushtrri Cultural Heritage Files for 20 archaeological sites and architectural monuments were filled in total.

Categories of monuments

Typology- Archaeological heritage

Typology- Architectural heritage

Pronësia - Trashëgimia Arkeologjike

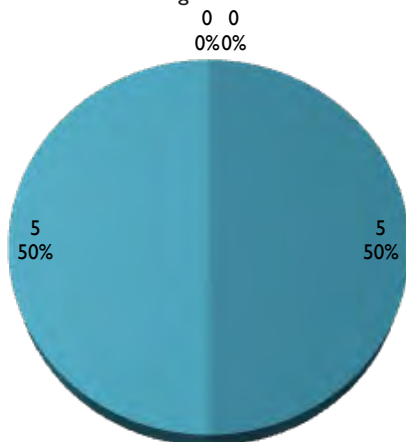

Vlasništvo - Arheološko nasleđe

- Private / Privatno / Private
- Publike / Javno / Public
- Shoqërore / Društveno / Social
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Ownership- Archaeological heritage

Pronësia - Trashëgimia Arkitekturore

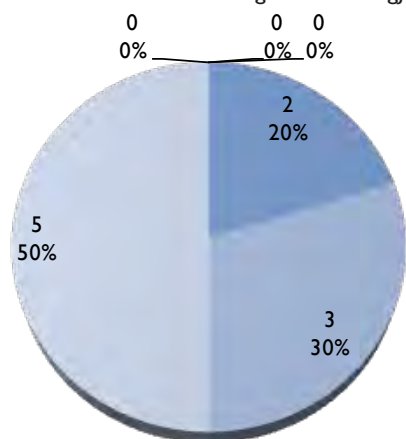

Vlasništvo - Arhitektonsko nasleđe

- Private / Privatno / Private
- Publike / Javno / Public
- Shoqërore / Društveno / Social
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Ownership- Architectural heritage

Niveli i dëmtimit - Trashëgimia Arkeologjike

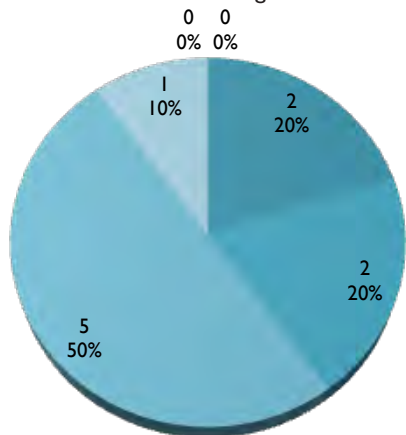

Nivo oštećenja - Arheološko nasleđe

- Pa dëmtim / Bez oštećenja / No damage
- Ulët / Nisko / Low
- Mesatar / Srednje / Medium
- Lartë / Visok / High
- Shkatërruar / Uništeno / Destroyed
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Level of damage- Archaeological heritage

Niveli i dëmtimit - Trashëgimia Arkitekturore

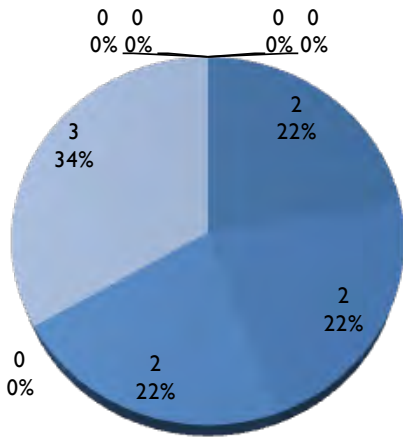

Nivo oštećenja - Arhitektonsko nasleđe

- Pa dëmtim / Bez oštećenja / No damage
- Ulët / Nisko / Low
- Mesatar / Srednje / Medium
- Lartë / Visok / High
- Shkatërruar / Uništeno / Destroyed
- Nuk dihet / Nepoznato / Not known

Level of damage- Architectural heritage

Atribuimi i vlerave - Trashëgimia Arkeologjike

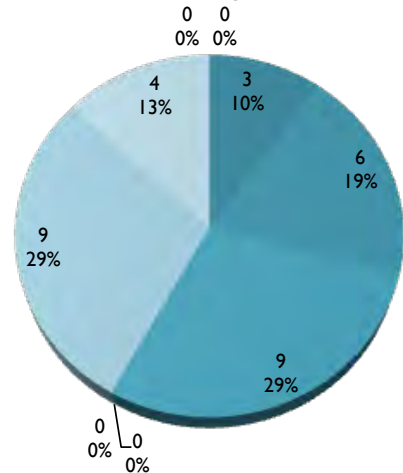

Pripisivanje vrednosti - Arheološko nasleđe

Values- Archaeological heritage

- Identiteti / Identitet / Identity
- Artistike / Umetniçka / Artistic
- Teknike / Tehniçka / Technical
- Rariteti / Rariteti / Rarity
- Komuniteti / Nacionalna / Community
- Edukative / Obrazovna / Educational
- Politike / Politichka / Political
- Funksionale / Funkcionalna / Functional
- Ekonomike / Ekonomiska / Economical

Atribuimi i vlerave - Trashëgimia Arkitekturore

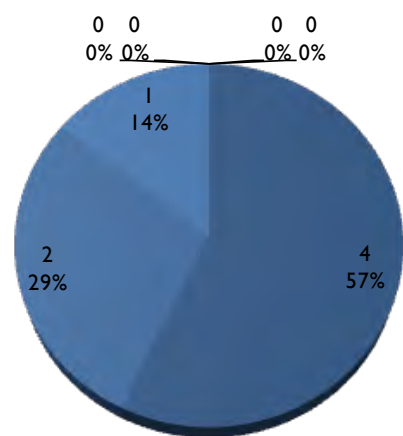

Pripisivanje vrednosti -Arhitektonsko nasleđe

Values- Architectural heritage

- Identiteti / Identitet / Identity
- Artistike / Umetniçka / Artistic
- Teknike / Tehniçka / Technical
- Rariteti / Rariteti / Rarity
- Komuniteti / Nacionalna / Community
- Edukative / Obrazovna / Educational
- Politike / Politichka / Political
- Funksionale / Funkcionalna / Functional
- Ekonomike / Ekonomiska / Economical

Sugjerimet për trajtim - Trashëgimia Arkeologjike

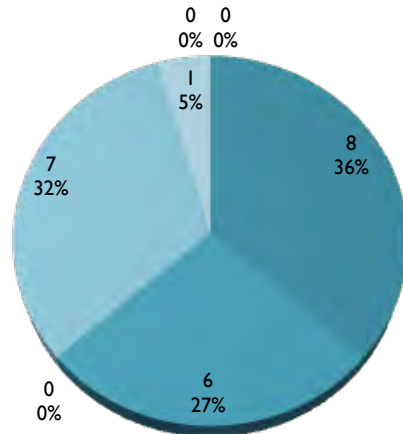

Predlozi za akciju - Arheološko nasleđe

Suggestions for treatment - Archaeological heritage

- Hulumtim / Istraživanje / Research
- Mbrojtje dhe ruajtje/ Zaštita i očuvanje / Protection and preservation
- Konservim / Konzervacija / Conservation
- Konsolidim / Konsolidacija / Consolidation
- Restaurim / Restauracija / Restoration
- Rekonstruim / Rekonstrukcija / Reconstruction
- Anastiloza / Anastiloza / Anastylosis

Sugjerimet për trajtim - Trashëgimia Arkitekturore

Predlozi za akciju - Arhitektonsko nasleđe

Suggestions for treatment - Architectural heritage

- Hulumtim / Istraživanje / Research
- Mbrojtje dhe ruajtje/ Zaštita i očuvanje / Protection and preservation
- Konservim / Konzervacija / Conservation
- Konsolidim / Konsolidacija / Consolidation
- Restaurim / Restauracija / Restoration
- Rekonstruim / Rekonstrukcija / Reconstruction
- Anastiloza / Anastiloza / Anastylosis

Takimet e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore

Në kuadër të programit Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore janë mbajtur takime të Forumeve Lokale për Trashëgiminë Kulturore (FLTK) në shtatë komunat partnere. Në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit, (në aneksin II - Rregullore e funksionimit të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore), takimet janë të vlefshme dhe vendimet e saj konsiderohen valide dhe fuqiplota kur të paktën 11 prej 20 anëtarëve të Forumit përkatës janë të pranishëm në mbledhje.

• **Me takimet e para** të FLTK-ve Forumet nisën rrugëtimin përpara për t'u bërë motor i vërtetë i procesit. Takimet e para të Forumeve në shtatë komunat partnere janë zhvilluar ndërmjet 17-24 tetorit 2012 dhe kishin karakter përrues dhe informativ. Pjesëmarrësit mësuan rreth punës së CHwB-së në 10 vitet e fundit, rreth procesit dhe metodologjisë në hollësi të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, rreth përgjegjësisë të gjitha palëve dhe rolit të Forumit në këtë proces, atë se çfarë do të përfitojnë komunat dhe komunitetet nga këto plane dhe cilat janë hapat pasues për periudhën afatshkurtër (deri në fund të vitit 2012) si dhe aktivitetet afatgjata (2013-2015). Çfarë është më me rëndësi, kryetarët dhe nënkryetarët e komunave përshëndetën fillimin e këtij procesi të rëndësishëm si dhe dhanë mbështetjen e tyre në implementim të programit.

• **Takimi i dytë** - Gjatë periudhës nëntor 2012 - janar 2013 janë mbajtur punëtoritë me shtatë komunat partnere të programit. Me forca të përbashkëta janë ndërmarrë hapat e parë drejt përpilimit të planit, që është baza për zhvillimin lokal bazuar në resurset e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Pjesa më dinamike dhe atraktive e punëtorive ishte ajo

Sastanci Lokalnih Foruma Kulturne Baštine

U okviri Lokalnih Planova Kulturne Baštine, u periodu oktobar 2012 - oktobar 2014 održano je sedam sastanaka lokalnih foruma kulturne baštine (LFKB) u sedam partnerskih opština. Na osnovu Memoranduma o razumevanju, u Prilogu II – Uredba o načinu funkcionisanja Lokalnih foruma kulturne baštine, sastanci su važeći i odluke se smatraju validnima ukoliko je najmanje 11 od 20 članova dotičnog Foruma prisutno na sastanku.

• **Sa Prvim sastancima** LFKB-a Forum je počeo da trasira svoj put napred postajući time pravi motor procesa. Prvi sastanci Lokalnih Foruma kulturne baštine u sedam partnerskih opština održani su između 17-24 oktobra 2012, i imali su informativni i konstitutivni karakter. Učesnici su se upoznali sa radom CHwB-a u poslednjih 10 godina, o procesu i metodologiji detaljnih Lokalnih planova kulturne baštine, o odgovornosti svih stranaka i ulozi foruma u ovom procesu, koje će koristi od ovih planova imati opština i zajednica i koji su dalji kratkoročni koraci u tom periodu (do kraja 2012. godine) i dugoročnim aktivnostima (2013-2015). Ono što je još važnije, gradonačelnici i zamenci gradonačelnika su pozdravili početak ovog važnog procesa dajući njihovu podršku u realizaciji programa

• **Drugi sastanak** -. Tokom perioda novembar 2012 - januar 2013 održane su radionice sa sedam partnerskih opština u ovom Programu. Zajedničkim snagama su preduzeti prvi koraci ka okončanju plana, čija je osnova lokalni razvoj zasnovan na resursima kulturne i prirodne baštine. Najdinamičniji i atraktivniji deo su bile praktične radionice, gde svi članovi foruma učestvovali u studijskoj mini poseti regionu.

Meetings of Local Cultural Heritage Forums

In the framework of Local Cultural Heritage Plans, seven meetings of Local Cultural Heritage Forums (LCHF) were held in seven partner municipalities. According to the Memorandum of Understanding, in Annex II - Regulation of Cultural Heritage, the meetings are valid, and its decisions are considered valid and plenipotentiary when at least 11 of 20 respective Forum members are present.

• **With the first meetings**, Local Cultural Heritage Forums started the path towards becoming a true engine of the process. The first meetings of LCHF in seven partner municipalities were held during 17-24 October 2012, and had inaugural and informative character. Participants learned about the CHwB work in the past 10 years, about the detailed process and methodology of Local Cultural Heritage Plans, about the responsibilities of all parties and the role of the Forum in this process, what will be the benefits of the municipalities and communities from these plans and what are the subsequent steps in the short term (until the end of 2012) and long-term activities (2013-2015). A crucial thing was that the mayors and deputy mayors welcomed the initiation of this important process and gave their support to the implementation of the program.

• **The second meeting** - During November 2012 - January 2013 were held workshops with seven partner municipalities of the program. With joint forces, the first steps towards finalizing the plan were taken, which is the basis for local development based on the resources of the cultural and natural heritage. The most dynamic and attractive part of workshops was the practical one, where all forum members participated in mini-study visits in the region. Participants, besides the exchange of

praktike, ku anëtarët e të gjitha forumeve morën pjesë në mini-vizita studimore në rajon. Pjesëmarrësit, përpos shkëmbimit të përvojave mes vete, patën rastin që të vizitojnë disa nga lokalitetet e trashëgimisë kulturore nën udhëheqjen e ciceronëve profesionistë. Për më tepër informata rreth punëtorive dhe vizitave shih faqet 57-84.

• **Takimi i tretë** është organizuar në formë të takimit punues një ditor, ku anëtarëve të FLTK-së iu janë prezantuar paraprakisht rezultatet e Punëtorisë katërditore. Në këtë takim janë rishqyrtuar rezultatet e punëtorisë dhe janë finalizuar prioritetet - projektet e identifikuar gjatë punëtorisë, si dhe janë shtuar projekte të reja me propozim të anëtarëve të forumeve. Krahas finalizimit të prioriteteve/projekteve, është diskutuar edhe rreth mënyrës së organizimit të konsultimit publik të PLTK-së.

• **Takimi i katërt** ka qenë hapja e procesit i konsultimit publik. Hapja e 7 konsultimeve publike është bërë në periudhën 3 - 13 maj 2013, dhe ka zgjatur 15 gjegjësisht 30 ditë, varësisht nga kërkesat e komunave. Konsultimet publike paraqesin një pikë të rëndësishme në procesin e identifikimit të prioriteteve dhe projekteve në fushën e trashëgimisë kulturore. Gjatë konsultimit publik projektet e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat partnere dolën para publikut të gjerë, që përfshinte përfaqësues të Komunave, institucioneve, profesionistë, qytetarë të interesuar, studentë etj. Anëtarët e FLTK-ve, si autorë, ishin prezent për ta prezantuar dhe diskutuar mbi listën e prioriteteve para publikut.

• **Takimi i pestë** - Përfundimi i periudhës së Konsultimit Publik i gjeti anëtarët e FLTK-ve në takimet e tyre të pestë, të radhës, që u mbajtën gjatë 21-27 Qershorit 2013. Gjatë këtij takimi u analizuan projekt propozimet dhe idetë e pranuar gjatë fazës së konsultimit publik, dhe si Forum u vendos përfundimisht për integrimin e tyre në prioritetet e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunave.

• **Takimi i gjashtë** - Pas përmbylljes së Listave finale e projekteve dhe prioriteteve të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore të shtatë

Uçesnici, pored razmene iskustava među sobom, imali su priliku da posete neke od lokacija kulturnog nasleđa pod vođstvom stručnih vodiča. Za više informacija o radionici i posetama pogledajte stranice 57-84.

• **Treći sastanak** je organizovan u obliku jednog dana radnog sastanka, gde je članovima LFKB-a predstavljeni rezultati ranije održanih četvorodnevni radionica. Na sastanku su razmatrani rezultati radionice i finalizovani su prioriteti - projekti identifikovani tokom radionice, kao i novi projekti koji su dodati na predlog članova foruma. Pored finalizacije prioriteta / projekta, takođe se raspravljalo o tome kako da se organizuje javna rasprava LPKB-ova.

• **Četvrti sastanak** je bio u vezi otvaranja procesa javnih konsultacija. Otvaranje 7 javnih rasprava je ostvareno u periodu od 3. do 13. maja 2013. godine i trajalo je 15 odnosno 30 dana, u zavisnosti od zahteva opština. Javne konsultacije predstavljaju prekretnicu u procesu određivanja prioriteta i projekata u oblasti kulturnog nasleđa. Tokom javne prezentacije prioriteta - projekata Lokalnih Planova Kulturne Baštine za sedam partnerskih opština uključena je šira javnost, uključujući i predstavnike opština, ustanova, stručnjaka, zainteresovanih građana, studenata itd. Članovi LPKB-a, kao autori, bili su prisutni kako bi predstavili i raspravljali o listi prioriteta sa javnošću.

• **Peti sastanak** - na kraju perioda javnih konsultacija našli su se na svom petom redovnom sastanku članovi LFKB-a, koji su se održali tokom 21-27 juna 2013. godine. Tokom ovog sastanka analizirani su predlozi projekata i ideja pripremljenih tokom faze javnih konsultacija, i Forum se konačno usaglasio o njihovom uvrštavanju među prioritetima Lokalnog Plana Kulturne Baštine u opštinama.

• **Šesti sastanak** - Nakon zaključenja konačnog spiska projekata i prioriteta Lokalnih Planova Kulturne Baštine u 7 opština, tako da je ovim sastankom obeleženo zatvaranje prve faze rada. Lokalni Forumi su tokom tog sastanka u periodu od 05-15 jula 2013. godine odabrali projekte koji će se realizovati tokom perioda od 2013 do 2015, na osnovu postavljenih kriterijuma i stvarne potrebe opštine.

experiences among themselves, had the opportunity to visit some cultural heritage sites lead by professional guides. For more information about the workshops and visits, see pages 57-84.

• **The third meeting** was organized as a one-day working meeting, where LCHF members were previously presented the results of a four-day workshop. The meeting reviewed the results of the workshop and finalized the priorities- projects identified during the workshop, as well as new projects have been added, as proposed by the forums' members. Besides finalizing the priorities / projects, it was also discussed about the way of organizing a LCHF public consultation.

• **The fourth meeting** was the opening of a public consultation process. The opening of 7 public consultations was made during 3rd to 13th of May 2013 and lasted 15 respectively 30 days, depending on the requirements of the municipalities. Public consultations represent a milestone in the process of identifying priorities and projects in the field of Cultural Heritage. During the public presentation, Priorities –Projects of Local Cultural Heritage Plan for seven partner municipalities were presented to the general public, including representatives of municipalities, institutions, professionals, interested citizens, students etc. LCHF members, as authors were present to introduce and discuss the priority list to the public.

• **The fifth meeting** – The end of public consultation period found LCHF members in their next fifth meeting, which was held during June 21-27, 2013. During this meeting the project proposals and ideas received during the public consultation phase were analysed, and the Forum was finally settled for their integration into the priorities of the Local Cultural Heritage Plan of the municipalities.

• **The sixth meeting** - After concluding the final list of projects and priorities of Local Cultural Heritage Plans of seven municipalities, the closing meetings of the first phase of the work of the Local Cultural Heritage Forum were marked during 05-15 July 2013.

Komunave u shënuan takimet përmbyllëse të fazës së parë të punës së Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, gjatë periudhës 05-15 Korrik 2013. Gjatë këtij takimi Forumet bënë përzgjedhjen e projekteve që do të implementohen gjatë viteve 2013-2015, në bazë të kriterëve të përcaktuara dhe nevojave reale të Komunave. Me këtë takim u përmbyll edhe roli strategjik i Forumeve, duke kaluar në fazën e dytë ku Forumet Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat do të kenë rolin monitorues dhe zbatues në implementim të projekteve të dala nga Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

• **Takimi i shtatë** është organizuar në formë të një takimi njëditor, ku së pari janë prezantuar anëtarët e rinj të Forumeve, që janë ndryshuar si rrjedhojë e zgjedhjeve komunale të organizuara gjatë vitit 2013. Në këtë takim janë prezantuar edhe një herë projektet e përzgjedhura për implementim, dhe është bërë validimi i këtyre projekteve edhe nga anëtarësia e ndryshuar e FLTK-ve. Në disa komuna, me miratim të shumicës së Forumit janë bërë edhe disa zëvendësime të projekteve për implementim. Gjithashtu në këtë takim është prezantuar edhe ecuria e zhvillimeve të procesit të implementimit të projekteve që kanë filluar në vitin 2013 dhe do të vazhdojnë deri në fund të vitit 2015.

• **Takimi i tetë, nëntë dhe i dhjetë** është organizuar në formë të një takimi njëditor, ku është prezantuar plani dinamik i projekteve të përzgjedhura për zbatim. Në disa komuna, me miratim të shumicës së Forumit janë bërë edhe disa zëvendësime të projekteve për zbatim. Gjithashtu në këto takime janë prezantuar edhe ecuria e zhvillimeve të procesit të zbatimit të projekteve që kanë filluar në vitin 2013 dhe do të vazhdojnë deri në fund të programit, në fund të vitit 2015. Këto prezantime janë bërë nga CHwB dhe palët tjera të përfshira në proces të zbatimit, qofshin nga nivelet institucionale apo edhe nga shoqëria civile. Në takimin e dhjetë, dhe të fundit zyrtar të Forumeve, është kryer edhe një evaluim anonim me të gjithë anëtarët rreth ecurisë së zbatimit të projekteve.

Na ovom sastanku je okončana strateška uloga Foruma, prelazeći u drugu fazu, gde će Lokalni Forumi u sedam opština imati ulogu nadgledanja i izvršavanja u pogledu realizacije projekata koji proizilaze iz Lokalnih Planova Kulturne Baštine.

• **Sedmi Sastanak** je organizovan u formi jednodnevnog sastanka, na kojem su prvi put predstavljani novi članovi foruma, koji su zamenili neke od prethodnih kao rezultat opštinskih izbora održanih 2013 godine. Na sastanku su predstavljani odabrani projekti za implementaciju i potvrda ovih projekata je odrađena i nakon promene članstva LFKB. U nekim opštinama, uz odobrenje većine u forumu, takođe su izvršene neke zamene projekata za realizaciju. Takođe, na sastanku je predstavljen progres razvoja procesa implementacije projekata koji su započeti 2013. godine i nastaviće se do kraja 2015. godine.

• **Osmi, deveti i deseti sastanak** je organizovan u formi jednodnevnog sastanka gde je predstavljen dinamički plan odabranih projekata za implementaciju. U nekoliko opština, uz saglasnost većine Foruma napravljena su i zamene projekata za realizaciju. Takođe, na ovim sastancima je predstavljen i progres razvoja procesa implementacije projekata koji su počeli 2013 i nastaviće se do kraja programa, krajem 2015. Ove prezentacije je izradilo CHwB sa ostalim uključenim stranama u proces implementacije, bilo institucionalnog nivoa ili civilnog društva. Na desetom, i službeno, poslednjem sastanku Foruma, napravljena je i anonimna evaluacija svih članova o progresu implementacije projekata.

During this meeting, the Forums selected the projects to be implemented during 2013-2015, based on the defined criteria and real needs of the municipalities. With this meeting the strategic role of the Forum was also concluded, moving to the second stage where the Local Cultural Heritage Forums of seven municipalities will have monitoring and enforcement role in the implementation of projects arising from the Local Cultural Heritage Plans.

• **The seventh meeting** was organized as a one-day meeting, where the new members of the forums that were replaced as a result of the municipal elections held in 2013 were introduced. The meeting presented once more the selected projects for implementation, and these projects were also validated by the new (replaced) member of LCHF. In some municipalities, with the approval of the majority of the forum were done some substitutions of the projects for implementation. In addition to that, the progress of the development of projects implementation process that started in 2013 and will continue during 2014 was also presented.

• **The eighth, ninth and tenth meeting** was organized as a one-day meeting, where the dynamic plan for the implementation of selected projects was introduced. In some municipalities, with the approval of the majority of forum were made some substitutions of projects for implementation. Also at these meetings were presented the development progress of the projects implementation process that started in 2013 and will continue until the end of the program, at the end of 2015. These presentations were done by CHwB and other parties involved in the implementation process, both from the institutional level or from the civil society. At the tenth meeting, and the last official meeting of Forums, an anonymous evaluation was conducted with all members about the progress of the implementation of projects.

Vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar

Në kuadër të këtij programi katërvjeçar partnerët e projektit kanë pasur mundësi të njihen me përvoja ndërkombëtare rreth strategjive mbi ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar.

Prej datës 08 deri 15 nëntor 2012, CHwB ka organizuar një vizitë studimore në Mbretërinë e Bashkuar me përfaqësues të partnerëve të projektit.

Kjo vizitë studimore është organizuar në kuadër të aktiviteteve të planifikuara në dy projektet e CHwB-së: "Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore (2012-2015)" - të financuar nga Suedia dhe "Ruajtja dhe Mbrojtja e Kalasë së Vushtrrisë (2011-2013)" - të financuar nga Ambasada Amerikane.

Qëllimi i vizitës ishte njohja me praktikën ndërkombëtare të mbrojtjes, menaxhimit, promovimit dhe shfrytëzimit të qëndrueshëm të trashëgimisë natyrore dhe kulturore. Pjesë e vizitës studimore kanë qenë përfaqësues nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH), Komunitet e Dragashit, Gjakovës, Gjilanit, Kaçanikut, Parteshit, Rahovecit, Vushtrrisë dhe Fondacioni Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB).

Pjesëmarrës nga projekti "Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore", në vizitën studimore në Mbretërinë e Bashkuar ishin:

1. Leonora Rraci, Drejtoreshë - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Gjakovës;
2. Kamber Kamberi, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Dragashit;
3. Veton Nevzadi, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Gjilanit
4. Fatmir Kryeziu, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Rahovecit;
5. Todor Ivanovic, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Parteshit
6. Bekim Troni, Drejtor - Departamenti Urbanizmit, Komuna e Kaçanikut;

Studijska poseta Ujedinjenom Kraljevstvu

U okviri Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-2015 partneri u projektu su mogli da se upoznaju sa međunarodnim iskustvom u vezi strategija očuvanja i promocije kulturnog nasleđa na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Od 08 do 15. novembra 2012. godine, CHwB je organizovao studijsko putovanje u Velikoj Britaniji sa predstavnicima partnera na projektu. Studijska poseta je organizovana u okviru aktivnosti koje su planirane u dva projekta CHwB "Lokalnih Planova Kulturne Baštine (2012-2015)" – kojeg je finansirala Švedska vlada i "Očuvanje i zaštita Vučitrnske Tvrđave (2011-2013)" - finansiranog od strane američke ambasade.

Cilj posete je bio upoznavanje sa međunarodnom praksom zaštite, upravljanja, promocije i održivog korišćenja prirodnog i kulturnog nasleđa. Deo studijske posete bili su predstavnici Ministarstva Kulture, Omladine i Sporta (MKOS), Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja (MSPP), Opštine Dragaš, Đakovica, Gnjilane, Kačanik, Partesh, Orahovac, Vučitrn i Fondacije Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB). Učesnici projekta "Lokalni Planovi Kulturne Baštine", na studijskoj poseti u Velikoj Britaniji bili su:

1. Leonora Rraci, direktor - Odeljenje za urbanizam, Opština Đakovica;
2. Kamber Kamberi, direktor - Odeljenje za kulturu, Opština Dragaš;
3. Veton Nevzadi, Direktor - Odeljenje za kulturu, Opština Gnjilane;
4. Fatmir Kryeziu, direktor - odeljenje za urbanizam, Opštine Orahovac;
5. Todor Ivanović, direktor - odeljenje za urbanizam, Opština Partesh;
6. Bekim Troni, direktor - odeljenje za urbanizam, Kačanik;
7. Čamil Sahiti, direktor - Odeljenje za Kulturu, Opština Vučitrn;
8. Vergina Dila, RCKB Đakovica, Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta (MKOS);
9. Luan Nushi, direktor - Instituta za Prostorno Planiranje (ISP), Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja (MSPP);

The study visit in the United Kingdom

In the framework of this four year program, the project partners were able to get acquainted with international experience on the conservation strategies and promotion of cultural heritage at the local, regional and national levels. From the 8th of May to the 15th of November 2012, CHwB organized a study visit in the UK with representatives of the project partners. The study visit was organized within the activities planned in two of the CHwB projects: "Local Cultural Heritage Plans (2012-2015)" - funded by Sweden and "The Preservation and Protection of Vushtrri Castle (2011-2013)" - funded by the US Embassy.

The purpose of the visit was to get acquainted with the international practice of protection, management, promotion and sustainable use of natural and cultural heritage. Participants of the study visit were representatives from the Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS), the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP), Municipalities of Dragash, Gjakova, Gjilan, Kacanik, Partesh, Rahovec, Vushtrri and Foundation Cultural Heritage without Borders (CHwB). Participants of the project "Local Cultural Heritage Plans", in the UK study visit were:

1. Leonora Rraci, Director - Urban Planning Department, Municipality of Gjakova;
2. Kamber Kamberi, Director - Department of Culture, Municipality of Dragash;
3. Veton Nevzadi, Director - Department of Culture, Municipality of Gjilan;
4. Fatmir Kryeziu, Director - Department of Urban Planning, Municipality of Rahovec;
5. Todor Ivanovic, Director - Urban Planning Department, Municipality of Partesh;
6. Bekim Troni, Director - Urban Planning Department, Kacanik;
7. Qamil Sahiti, Director - Department of Culture, Municipality of Vushtrri;

7. Qamil Sahiti, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Vushtrrisë
8. Vergina Dyla, QRTK Gjakovë, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS)

9. Luan Nushi, Drejtor - Instituti për Planifikim Hapësinor (IPH), Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH)

10. Enes Toska, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

11. Mirian Bllaci, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

Nga projekti “Ruajtja dhe Mbrojtja e Kalasë së Vushtrrisë”

12. Idriz Ismajli, Drejtor - Departamenti i Kulturës, Komuna e Vushtrrisë

13. Shukrane Begu, Etnologe - Muzeu historik dhe etnografik i Vushtrrisë

14. Milot Mustafa – Udhëheqës i divizionit për Trashëgimi të Luajtshme dhe Shpirtërore, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit (MKRS)

15. Nol Binakaj, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

16. Senat Haliti, Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB)

Pjesëmarrësit e vizitës studimore janë udhëhequr nga muzeologia Rachel Nordstrom. Vizita studimore ka përfshirë varg ligjëratash dhe prezantimesh nga ana e profesionistëve të trashëgimisë kulturore nga gjithandej Mbretëria e Bashkuar dhe pjesën praktike në formë të vizitave të drejtpërdrejta në lokalitete të trashëgimisë kulturore.

Ligjëratat dhe prezantimet

“Çka është Menaxhimi i Resurseve Kulturore” dhe “Trashëgimia Kulturore si Shtytës Regjenerimi” – nga Rachel Nordstrom;

“Strategjitë e Konservimit në Nivel Qendror – Rast studimi: National Heritage” – nga Catherine Leonard;
“Projekti i Restaurimit të Abacinë e Bathit” – Laura Brown.

Lokacionet e vizituara

UELLS

Në shtetin Uells i cili gjendet në perëndim të Mbretërisë së Bashkuar, pjesëmarrësit vizituan dy lokalitete me interes:

Kështjella mesjetare Caerphilly – dëshmi e një tradite dhe historie të lashtë, njihet si njëra ndër kështjellat më të mëdha në Evropën perëndimore.

10. Enes Toska, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);

11. Mirian Bllaci, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);
Projekat “Očuvanje i zaštita Vučitrnske Tvrdave”;

12. Idriz Ismaili, direktor - Odeljenje za Kulturu, Opština Vučitrn;

13. Shukrane Begu, etnolog - Istorijski i Etnografski Muzej Vučitrn;

14. Milot Mustafa - Šef Odeljenja za pokretno i duhovno nasleđa, Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta (MKOS);

15. Nol Binakaj, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB);

16. Senat Haliti, Kulturno Nasleđe Bez Granica (CHwB).

Studijsko putovanje učesnika je predvodila muzeolog Rejčel Nordstrom.

Tokom studijskog putovanja učesnici su imali niz predavanja i prezentacija od strane profesionalaca kulturnog nasleđa iz celog Ujedinjenog Kraljevstva i praktičnog dela u vidu direktnih poseta mestima kulturne baštine.

Predavanja i prezentacije

“Šta je Upravljanje Kulturnim Resursima” - Rejčel Nordstrom;

“Strategija Očuvanja Na Centralnom Nivou - Studija slučaja: National Heritage” - Catherine Leonard;

“Kulturna Baština kao Odskočna Dasku za Obnovu” - Rejčel Nordstrom;

“Projekat Restauracije Manastira Bath” - Lora Braun.

Poseta mesta

VELS

Vels je država koja se nalazi na zapadu Ujedinjenog Kraljevstva, učesnici su posetili dva interesantna mesta:

Čerfili Srednjevekovna Tvrdava

- dokaz o drevnoj tradiciji i istoriji, priznat kao jedan od najvećih dvoraca u zapadnoj Evropi. Dvorac ima površinu od 1,2 hektara, i predstavlja prvi objekat tog vremena izgrađen i planiran za vojnu upotrebu. Ovaj spomenik predstavlja pozitivan primer konzervacije i restauracije dvorca.

Otvoreni Muzej Sv. Fagan - Otvoreni Muzej nacionalne istorije Velsa. Kulturno nasleđe datira iz različitih istorijskih perioda od neolita do novih perioda, i tu su objekti kulturnog nasleđa prebačeni sa raznih lokacija u jednom gigantskom okruženju. Muzejska atrakcija je selo Celtic, iz metal

8. Vergina Dyla, RCCH Gjakova, Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS);

9. Luan Nushi, Director - Institute for Spatial Planning (ISP), Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP);

10. Enes Toska, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

11. Mirian Bllaci, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

From the project “Preservation and Protection of the castle of Vushtrri”

12. Idriz Ismaili, Director - Department of Culture, Municipality of Vushtrri;

13. Shukrane Begu, ethnologists - Historical and Ethnographic Museum of Vushtrri;

14. Milot Mustafa - Head of the Division of Movable and Spiritual Heritage and, Ministry of Culture, Youth and Sport (MCYS);

15. Nol Binakaj, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

16. Senat Haliti, Cultural Heritage without Borders (CHwB);

The study tour participants were guided by Rachel Nordstrom, museologist. The study tour included series of lectures and presentations by cultural heritage professionals from all over the United Kingdom and the practical part in the form of direct visits to cultural heritage sites.

Lectures and presentations

“What is Cultural Resource Management” and “Cultural Heritage as a Regeneration Motive” – by Rachel Nordstrom;

“Conservation Strategies in Central Level - Case Study: National Heritage” - by Catherine Leonard;

“The project of Restoration of Bath Abbey” - by Laura Brown.

Site visits

WALES

In Wales, a country that lies in the west of the United Kingdom, participants visited two sites of interest:

Caerphilly Medieval castle—is the evidence of an ancient tradition and history, recognized as one of the largest castles in the Western Europe. The castle has an area of 1.2 hectares, and represents the first building of that time built and planned for military use. This monument represents a

Kështjella ka një sipërfaqe prej 1.2 hektarësh, dhe paraqet objektin e parë të asaj kohe të ndërtuar dhe të planifikuar për nevoja ushtarake. Ky monument paraqet një shembull pozitiv të konservimit dhe restaurimit të kështjellës.

Muzeu i Hapur të St. Fagan –

Muzeu i hapur i historisë kombëtare të Uellsit. Objektet e trashëgimisë kulturore që datojnë nga periudha të ndryshme historike nga neoliti deri në periudhat më të reja, janë bartur nga lokacionet e ndryshme në një ambient gjigant. Atraksion i muzeut është fshati i Keltëve, i periudhës së hekurit që dëshmon për mënyrën e jetesës para 2500 viteve. Objekt i rëndësishëm i muzeut janë Sarajet e Mbretëreshës Elizabeth, të ndërtuar gjatë shek. 16. Ky muze paraqet një rëndësi prej pikave më interesante të trashëgimisë kulturore të Uellsit.

ANGLI

Fshati Lacock, Wiltshire

Pjesëmarrësit kanë qëndruar kryesisht në fshatin e vogël Lacock, të Trustit Kombëtar (National Trust). Fshat mesjetar, i njohur për vlerat e tij të shumta të trashëgimisë kulturore, në të cilin jetojnë rreth 250 banorë rezident. Ky fshat është përdorur për xhirimin e filmave sikurse “Harry Potter”, “Cranford”, “Pride and Prejudice”, mundëson zhvillimin e turizmit pasiv duke joshur një numër të madh të turistëve, gjë që kontribuon jashtëzakonisht në mirëqenien ekonomike të banorëve vendas dhe të bizneseve të vogla.

Gjatë qëndrimit në këtë fshat pjesëmarrësit patën rastin të vizitojnë vende karakteristike të trashëgimisë kulturore. Nga ky lokacion mund të veçohen vizitat në Abacinë e fshatit – me një arkitekturë stilesh të përziera, që dëshmon një histori të gjatë të ndikuar nga shumë rryma dhe teknika të ndërtimit. Ky monument paraqet një rast të restaurimit të një ndërtese me shumë shtresa kulturore.

Vizita në National Trust – organizatë joqeveritare që merret me mbrojtje dhe menaxhim të trashëgimisë kulturore në territorin e Anglisë, Uellsit dhe Irlandës Veriore. Kjo organizatë funksionon në bazë të rregullave që nxirren nga shtetet përkatëse. Menax

nog doba çiji naçina životu svedoçi o periodu od pre 2500 godina. Jedan od važnih objekata u muzeju je Palata kraljice Elizabete, izgrađena tokom 16 veka. Ovaj muzej predstavlja jednu od najzanimljivijih taçaka kulturne baštine Velsa.

ENGLESKA

Selo Lacock, Wiltshire

Učesnici su uglavnom boravili u malom selu Lacock, gde se nalazi National Trust (Nacionalni Trust). To je srednjovekovno selo, poznato po brojnim vrednostima kulturnog nasleđa u kojima živi oko 250 stanovnika. Ovo selo se često koristi za snimanje filmova poput “Harry Potter”, “Cranford”, “Gordost i predrasuda”, što omogućava razvoj turizma i privlači veliki broj turista, što doprinosi ekonomskoj dobrobiti lokalnog stanovništva i malih preduzeća. Tokom boravka u selu, učesnici su imali priliku da posete mesta od kulturnog naçaja. Iz ove posete selu se može izdvojiti Manastir - sa mešovitim arhitektonskim stilovima, što pokazuje dugu istoriju pod uticajem mnogih struja i tehnike gradnje. Ovaj spomenik predstavlja slučaj obnove građevine sa mnogo slojeva kulture. Poseta Nacionalnom fondu - nevladine organizacije koja se bavi zaštitom i upravljanjem kulturnim nasleđem na teritoriji Engleske, Velsa i Severne Irske. Ova organizacija deluje po propisima izdatim od strane dotičnih država. Upravljanje oblasti uglavnom se realizuje na principu održivog korišćenja, što znači primenom ekonomskih potreba, poštujući pravila i norme za zaštitu kulturne baštine.

Grad Bat

Je stari grad restoran koji se nalazi na jugozapadu Ujedinjenog Kraljevstva i datira iz rimskog perioda. Grad se nalazi na listi Svetske baštine UNESCO-a. Glavna delatnost kojom se ljudi bave u ovom gradu je turizam. Većina zgrada pripada gregorijanskom stilu arhitekture kao što je Roial Crescent (Polukružni Rojal) koga je važno napomenuti i Kvin Skver sa objektom koji ga okružuje. Spomenik od velikog znaçaja je Bath Abbei (Manastir u gradu Bat), što je dokaz o dugoj istoriji, više od hiljadu godina, koji je podgvrnut različitim verskim i fizičkim uticajima.

positive example of conservation and restoration of the castle.

Open Museum St. Fagan—Is the open museum of national history of Wales. Cultural heritage buildings dating from various historical periods from the Neolithic to the newer periods were transferred from various locations in a gigantic environment. The museum attraction is the village of Celtic, from the iron period, which testifies the lifestyle before 2500 years. An important building of the museum, is the Queen Elizabeth Palace, built during the 16th century. This museum presents one of the most interesting points of the cultural heritage of Wales.

ENGLAND

The village of Lacock, Wiltshire

Participants stayed mainly in the small village of Lacock, of the National Trust. A medieval village, known for its numerous values of cultural heritage is inhabited by about 250 residents. This village, which is often used for films shooting, like “Harry Potter”, “Cranford”, “Pride and Prejudice”, enables the development of passive tourism by attracting a large number of tourists, which contribute enormously to the economic wellbeing of local residents and small businesses. During their stay in the village, participants had the opportunity to visit cultural heritage sites. From these sites, the Abbey Village can be distinguished - with mixed architecture styles, which shows a long history influenced by many streams and building techniques. This monument represents a case of the restoration of a building with many cultural layers. The National Trust – a governmental organization that deals with the protection and management of cultural heritage in the territory of England, Wales and Northern Ireland was also visited by participants. This organization operates under the regulations issued by the respective states. Areas are mainly managed by taking into account the principle of sustainable use, which means the use for economic needs, while respecting the rules and norms for the protection of cultural heritage.

himi i zonave kryesisht realizohet në bazë të parimit të shfrytëzimit të qëndrueshëm, që nënkupton shfrytëzimin për nevoja ekonomike, duke i respektuar rregullat dhe normat për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore.

Qyteti Bath

Qyteti i vjetër i Bath i cili gjendet në jug-perëndim të Mbretërisë së Bashkuar dhe daton nga periudha romake. Qyteti gjendet në listën e Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s. Vepërimitaria kryesore e zhvilluar në qytet është turizmi. Pjesa më e madhe e objekteve i takojnë arkitekturës Gregoriane, ku vlen të përmenden Royal Crescent (Gjysmërrethi Mbretëror) dhe Sheshi i Mbretëreshës me objektin rrethor. Një monument me rëndësi të madhe është Abacia e Bathit, që paraqet dëshminë e një historie të gjatë më se njëmijë vjeçare, e cila i është nënshtruar ndikimeve të ndryshme religjioze dhe fizike. Krahas vizitës së organizuar në qytet, pjesëmarrësit gjithashtu vizituan Termet Romake që janë shfrytëzuar si terme shëruese dhe paraqesin dëshmi për jetën luksoze të zhvilluar para 2000 vjetësh.

Vizita në trashëgiminë botërore të UNESCO-s Stonehenge dhe Avebury, Wiltshire

Stonehenge daton nga parahistoria dhe paraqet një grumbull të gurëve të renditur në rrethë koncentrik, që besohet se janë realizuar afërsisht 2000 – 3000 vjet para erës sonë. Të vendosur në mënyrë vertikale dhe horizontale, dhe të gdhendur me përpikëri, paraqesin njërin ndër objektet e para arkitektonike që janë ruajtur deri në ditët e sotme. Stonehenge paraqet një ndër monumentet më të famshme dhe më të vizituara në botë.

Avebury daton nga periudha neolitike, përmban tri rrethë nga guri dhe paraqet një prej lokaliteteve më të njohura nga parahistoria në Britani. 180 gurët e pa gdhendur të peshave të ndryshme, që qëndrojnë në pozitë vertikale të renditur në një perimetër prej 1.3 km, paraqesin gjithashtu një enigmë ende të pashpjegueshme të teknikës së ndërtimit.

Vizitë dy ditore në Londër me përzgjedhje të lirë të vetë pjesëmarrësve

Pored organizovane posete gradu, učesnici su obišli rimske termalne izvore koji se koriste kao lekovite banje i danas svedoče o razvijenom luksuznom životu od pre 2000 godina.

Posete mestima UNESCO-ve svetske baštine Stounhendž, Aveburi, Viltshire

Stounhendž datira iz praistorije i predstavlja gomilu kamenja poređanih u koncentričnim krugovima, veruje se da je bilo oko 2000 - 3000 godina pre nove ere. Kamenje je poređano po vertikali i horizontali i postavljano je sa preciznošću, tako da predstavlja jedan od prvih arhitektonskih objekata koji su sačuvani do danas. Stounhendž predstavlja jedan od najpoznatijih spomenika i najposećeniji je na svetu.

Aveburi datira iz neolita, u njemu se nalaze tri kruga od kamena i predstavlja jedan od najpopularnijih mesta iz praistorije u Britaniji. 180 postavljenih kamena različitih težina, stoje u vertikalnom položaju poređani u krugu od 1,3 km, i predstavljaju zagonetku sa još uvek nerazjašnjenom tehnikom gradnje.

Dvodnevna poseta Londonu po slobodnom izboru samih učesnika

The city of Bath

The old city of Bath, located in the south-west of the UK dates from the Roman period. The city is a UNESCO World Heritage site. The main activity in the city is tourism. Most of the buildings belong to Gregorian architecture, worth mentioning are the Royal Crescent and the Queen Square circular building. A monument of great importance is the Bath Abbey, evidence of a long history of more than a thousand years, which is subject to different religious and physical influences. Besides the organized visit to the city, participants also visited the Roman terms that were used for healing and present evidence of 2000 years ago developed luxurious life.

Visit in the UNESCO World Heritage site of Stonehenge and Avebury, Wiltshire

Stonehenge dates from prehistory and presents a pile of rocks situated in concentric circles. It is believed that they were put about 2000 - 3000 years BC. Placed in vertical and horizontal order, and carved with precision, they represent one of the first architectural objects that are up to today. Stonehenge represents one of the most famous monuments and the most visited one in the world.

Avebury, on the other hand dates from the Neolithic period, containing three stone circles and represents one of the most popular sites from prehistory in Britain. 180 carved stones with different weights, standing in vertical position placed in a perimeter of 1.3 km, still represent an unexplained puzzle of the construction techniques.

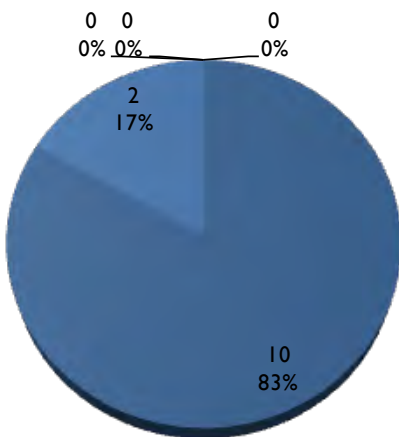
Two-day visit to London with free selection of the participants

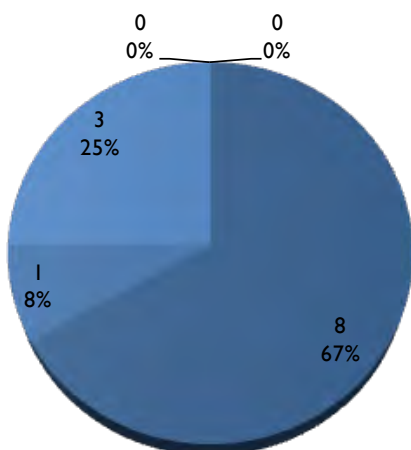
Vlerësimi i procesit nga pjesëmarrësit në vizitë

Në mënyrë që të merret opinioni i pjesëmarrësve rreth mënyrës së organizimit të vizitës studimore, janë hartuar formularë anonim të vlerësimit të cilët janë plotësuar nga të gjithë pjesëmarrësit e vizitës studimore. Rezultatet e vlerësimit janë paraqitur si më poshtë:

1. Në çfarë mase mendoni se është arritur qëllimi i vizitës studimore?
 “Qëllimi i vizitës është njoftimi me praktikat ndërkombëtare të mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore.”

2. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë prezantimeve dhe vizitave të realizuara?

3. Cila(t) pjesë të vizitës studimore ju ka(në) pëlqyer më shumë?
 Mund të përgjigjeni në më shumë opsione.

Ocenjivanje procesa od strane učesnika studijske posete

U cilju dobijanja mišljenja od strane učesnika u poseti o organizaciji studijske posete, napravljene su formulari za ocenjivanje koji su popunjeni od strane svih. Rezultati ocenjivanja su prikazani na sledeći način:

1. U kojoj mери mislite da je postignuta svrha Studijske posete?
 “Cilj posete je usvajanje međunarodne prakse zaštite i promocije prirodnog i kulturnog nasleđa”.

- Shumë të madhe / Veoma visokoj / Very much
- Të madhe / Visokoj / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

2. U kojoj mери su informacije dobijene tokom prezentacija i poseta korisne za vaš svakodnevni rad?

- Shumë të madhe / Veoma visokoj / Very much
- Të madhe / Visokoj / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

3. Koji deo studijske posete vam se najviše dopao?
 Možete odgovoriti sa više opcija.

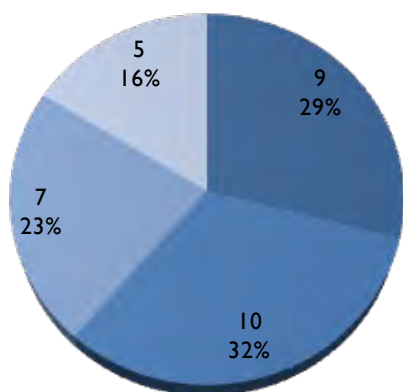
Evaluation of the visit process by participants

In order to obtain the opinion of the participants about the organization of the study visit, evaluation forms were designed to be completed by all participants. Assessment results are presented as follows:

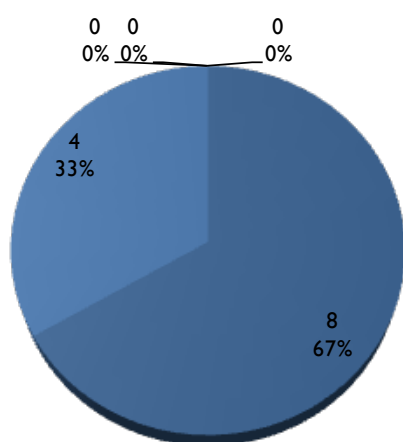
1. To what extent do you think the goal of the study visit was achieved?
 “The purpose of the visit is to get acquainted with the international practice of protection and promotion of natural and cultural heritage.”

2. To what extent is the information obtained during presentations useful for your daily work?

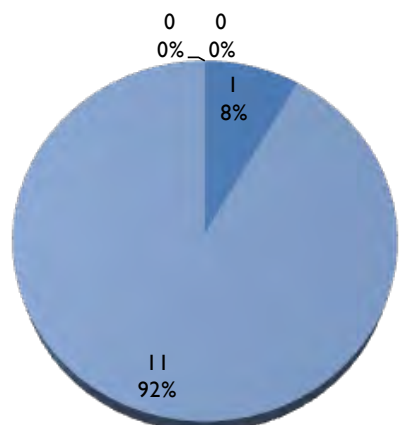
3. Which part (s) of the study visit did you like more?
 You can answer in more than one option.

4. Sa jeni të kënaqur me organizimin dhe logjistikën e vizitës studimore?

5. Si e konsideroni agjendën e vizitës studimore në Mbretërinë e Bashkuar?

6. Komentet apo sugjerimet e juaja shtesë se si mund të përmirësohej kjo vizitë studimore.

- Na duhej pak më shumë kohë që të analizohen dhe përpunohen më shumë shembujt e prezantuar. Do të ishte mirë që të krahasonim shembujt

- Prezantimet mbi menaxhimin e resurseve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore / Prezantime o naçinu upravljanja resursima kulturnog i prirodnog nasleđa / Presentations about the management of cultural and natural resources
- Vizitat/ekskursionet për t'u njohur me shembuj konkret të trashëgimisë së ruajtur / Posete/Ekskurzije radi upoznavanja sa konkretnim primerima čuvanja nasleđa / Visits/ field trips to get acquainted with a concrete example of preserved heritage
- Turneu një ditore në qytetin UNESCO të Bath-it / Jednodnevna turneja u UNESCO-vom gradu Batu / One day tour to UNESCO city of Bath
- Vizitat në Londër të propozuara dhe organizuara nga vetë pjesëmarrësit / Posete Londonu predloženi i organizovanih od strane samih učesnika / Visits in London, proposed and organized by participants

4. Koliko ste zadovoljni sa organizacijom i logistikom studijske posete?

4. How satisfied are you with the organization and logistics of the study visit?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

5. Kako ocenjujete dnevni red Studijske posete u Velikoj Britaniji?

5. How do you see the agenda of the study tour in the United Kingdom?

- Shumë të ngarkuar / Preopterećujući / Overloaded
- Të ngarkuar / Opterećujući / Loaded
- Adekuate / Adekvatan / Adequate
- Shumë të lehtë / Neopterećujući / Very easy

6. Komentari i dodatne sugestije o tome kako da se poboljšaju ove studijske posete.

- Treba nam malo više vremena da analiziramo i razmotrimo predstavljene primere. Bilo bi dobro da izvršimo upoređivanje primera iz Velike Britanije sa primerima s Kosova.

6. Comments or additional suggestions on how this study visit could get improved.

- We needed a little more time to analyse and process more of the presented examples. It would be good to compare the examples of the United Kingdom with examples from Kosovo.

e Mbretërisë së Bashkuar me shembuj nga Kosova.

- Vizita ishte e organizuar mirë. Në çdo moment kemi qenë të shoqëruar nga përfaqësuesit e CHwB apo ciceronët vendorë të cilët na kanë dhënë sqarimet e kërkuara. Që në fund të bëhej një përmbledhje e shkurtë me shkrim për temat që janë trajtuar në vendet që kemi vizituar.

- Do të ishte mirë që të merreshin 2 ose 3 shembuj të trashëgimisë kulturore të Kosovës dhe të gjendeshin ekuivalentet në Angli dhe shembujt e mbrojtjes së këtyre ekuivalentëve t'i krahasonim me ato në Kosovë.

- Ka qenë e përkryer!

- Nuk kisha pas shtesë për komente për komente apo sugjerime pasi gjithçka ka qenë e përkryer, falemnderit për të gjitha!

- Me një afat pak më të gjatë dhe me orë ligjërimit më shumë lidhur me ruajtje, rikonstruim dhe menaxhimin e objekteve.

- Përpos komenteve pozitive dhe falënderuese nuk kam asgjë tjetër për të shtuar sepse për mua por besoj edhe për pjesëmarrësit tjerë gjithçka ishte e përkryer.

Shënim: Komentet e pjesëmarrësve janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

- Poseta je dobro organizovana. U svakom trenutku smo bili u pratnji predstavnika CHwB ili lokalnih vodiča, koji su nam dali objašnjenja koja smo mi tražili. Da konačno postavimo jedan kratak pisani rezime od temama koje su bile obrađivane u ma koje smo posetili.

- Bilo bi dobro odabrati 2 ili 3 primera kulturnog nasleđa na Kosovu koji bi bili ekvivalenti sa Engleskom, i primeri zaštite ovih ekvivalenata da uporedimo sa onima na Kosovu.

- Bilo je savršeno!

- Ne bih imao dodatnih komentara ili sugestija posle svega, bilo je savršeno, hvala za sve!

- Sa malo dužim boravkom i više sati predavanja u vezi očuvanja, rekonstrukcije i upravljanjem objektima.

- Pored pozitivnih komentara i zahvalnosti nemam ništa da dodam, jer za mene, ali i za ostale učesnike verujem da je sve savršeno.

Napomena: Komentari su navedeni onako kako su učesnici sami napisali u formularu za ocenjivanje.

- The visit was well organized. In every moment we were accompanied by representatives of CHwB or local guides who gave us the explanations needed. So that in the end, we could have a brief summary on topics that were addressed in the countries we visited.

- It would be nice to have 2 or 3 examples of cultural heritage of Kosovo and to find equivalents in England and compare with each other.

- It was perfect!

- I have no additional comments or suggestions since everything has been perfect, thanks for all!

- With a slightly longer term and more teaching hours related to the preservation, reconstruction and management of buildings.

- Besides the positive comments and gratitude I have nothing to add, because for me, and I also believe for other participants, everything was perfect.

Note: Comments of participants are listed as written in the assessment forms.

Punëtoritë

Takimet e dyta të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore në shtatë komuna, janë organizuar në formë të punëtorisë katër ditore. Punëtorija paraqet një prej aktiviteteve më të rëndësishme të fazës së parë të programit.

Punëtorija katër-ditore ishte e konceptuar në dy faza, teorike dhe praktike - vizita studimore. Pjesa teorike është mbajtur në Hotel Solid (Suharekë) për shtatë komunat partnere. Metodologjia e punëtorisë ka konsistuar në prezantime të ndryshme nga anëtarë të Forumeve; analiza e gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në komunat përkatëse, duke shfrytëzuar metodat SWOT dhe PESTEL; përcaktimi i prioriteteve dhe projekteve në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore; puna në grupe dhe diskutime të ndryshme rreth këtyre çështjeve. Gjatë diskutimeve anëtarët e Forumit shprehnin idetë dhe mendimet e tyre në lidhje me problemet kryesore me të cilët ballafaqohet trashëgimia kulturore, sfidat, mënyrat e zgjidhjes së problemeve dhe përparësitë. Në këtë mënyrë pjesa teorike e punëtorisë është shndërruar në një platformë interaktive të komunikimit ku anëtarët e Forumit me prapavijë të ndryshme profesionale dhe nga pozitë e ndryshme zyrtare shprehën lirshëm mendimet e tyre.

Prezantimet

Pjesa teorike e punëtorisë filloi me lojën e mozaikut, gjatë së cilës përmes argëtimit dhe garës pjesëmarrësit kanë "rizbuluar" pasuritë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës. Më pas gjatë dy ditëve janë paraqitur prezantime të ndryshme.

Prezantim: Sistemi i mbrojtjes dhe legjislatura e trashëgimisë kulturore në Kosovë

Ky prezantim është mbajtur nga përfaqësues të MKRS-së, të cilët njëkohësisht ishin edhe anëtarë të FLTK-ve. Qëllimi kryesor i këtij prezantimi ishte njohja me sistemin e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore në Kosovë, struktura organizative e menaxhimit të trashëgimisë kulturore dhe asetet e mbrojtura më ligj në Listën e Trashëgimisë Kulturore nën Mbrojtje të Përkohshme.

Radionice

Drugi sastanci Foruma Lokalne Kulturne Baštine u sedam opština, organizovani su u obliku četvoro-dnevne radionice. Radionica predstavlja jednu od najvažnijih aktivnosti u prvoj fazi programa Lokalnih Planova Kulturne Baštine.

Četvoro-dnevna radionica je predviđena da se sprovede u dve faze, teorijska i praktična - studijske posete. Teorijski deo je održan u Hotelu Solid (Suvareka) za sedam partnerskih opština. Metodologija radionica se sastoji od raznih prezentacija članova Foruma; analiza trenutnog stanja kulturne i prirodne baštine u njihovim opštinama, koristeći SWOT i PESTEL analize; određivanje prioriteta i projekata u oblasti kulturne i prirodne baštine; radne grupe i različite diskusije o ovim pitanjima. Tokom rasprave članovi foruma izražavaju svoje ideje i mišljenja o glavnim problemima sa kojima se suočava kulturna baština, izazovi, načini rešavanja problema i prioriteta. Na taj način teoretski deo radionice je transformisan u interaktivnu komunikaciju na platformi na kojoj članovi Foruma iz različitih profesija i iz raznih zvaničnih stavova izražavaju svoje mišljenje slobodno.

Prezentacije

Teorijski deo radionice počinje sa igrom mozaik, tokom koje kroz zabavu i takmičenje, učesnici su "ponovo otkrili" bogatstvo prirodnog i kulturnog nasleđa na Kosovu. Dva dana kasnije su predstavljane prezentacije.

Prezentacija: Odbrambeni sistem i zakonodavstvo o kulturnom nasleđu na Kosovu

Ova prezentacija održana je od strane predstavnika MKOS, koji su ta kođe bili članovi LFK. Osnovna svrha ove prezentacije je da se uspostavi sistem zaštite kulturnog nasleđa na Kosovu, organizaciona struktura i upravljanje resursima kulturne baštine koji su zaštićeni zakonom, i stavljeni na listu kulturnog nasleđa pod privremenom zaštitom.

Workshops

Second meetings of Local Cultural Heritage Forums in seven municipalities were organized in the form of a four-day workshop. The workshop represents one of the most important activities of the first phase of the program of Local Cultural Heritage Plans. The four-day workshop was designed in two phases, theoretical and practical - study visit. The theoretical part was held in the Hotel Solid (Suhareka) for seven partner municipalities. The methodology of workshop consisted of different presentations from members of the Forum; analysis of the current state of cultural and natural heritage in their respective municipalities, using SWOT and PESTEL methods; determination of priorities and projects in the field of cultural and natural heritage; work in groups and various discussions about these issues. During the discussions, the members of the Forum expressed their ideas and opinions about the main problems in the field of cultural heritage, challenges, ways of solving the problems and priorities. In this way the theoretical part of the workshop was transformed into an interactive communication platform where members of the Forum with different professional backgrounds and from various official positions expressed their thoughts freely.

Presentations

The theoretical part of the workshop began with a mosaic game, during which through entertainment and race, participants "rediscovered" the treasures of the natural and cultural heritage of Kosovo. Two days later they did various presentations.

Presentation: The protection system and legislation of cultural heritage in Kosovo

This presentation was held by representatives of MCYS, who were also members of LCHF. The main purpose of this presentation was to introduce the system of cultural heritage protection in Kosovo, organizational structure of cultural heritage management and protected assets in the Cultural Heritage List for Temporary protection.

Prezantim: Sistemi i planifikimit hapësinor në Kosovë dhe relacioni me trashëgiminë kulturore

Sistemi i planifikimit hapësinor në Kosovë u prezantua nga dy përfaqësues të MMPH-së, gjegjësisht nga Departamenti i Planifikimit dhe Instituti për Planifikim Hapësinor. Qëllimi kryesor i këtyre prezantimeve ishte prezantimi i sistemit të planifikimit hapësinor në Kosovë dhe ndërlidhja e planifikimit hapësinor me definimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe asaj natyrore.

Prezantim: Raporti i sektorit të trashëgimisë kulturore në Komunë

Analiza mbi gjendjen aktuale të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në Komunën e Vushtrrisë u prezantua nga koordinatorët lokal për komunat partnere në projektin e PLTK-ve. Me qëllim të krijimit të një pasqyre reale të gjendjes së trashëgimisë natyrore dhe kulturore, koordinatorët kanë kryer studime dhe analiza në terren që ngërthen mbledhjen e informatave rreth karakteristikave të komunës në përgjithësi dhe të vlerave të trashëgimisë kulturore e natyrore në veçanti.

Prezantim: Turizmi e zhvillimi lokal i bazuar në trashëgiminë kulturore

Trashëgimia kulturore si potencial për turizëm e zhvillim lokal u prezantua nga përfaqësues i CHwB-së. Qëllimi kryesor i këtij prezantimi ishte demonstrimi i shembujve pozitiv që mund të përdoren si model edhe për shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Kosovë si bazë për zhvillim ekonomik lokal.

Prezantimi: Vizita studimore në Mbretëri të Bashkuar

Prezantim tjetër me interes ishte edhe ai i vizitës studimore në Mbretërinë të Bashkuar, vizitë kjo që u zhvillua gjatë muajit nëntor 2012. Anëtarë i Forumit Lokal përkatës prezantoi përvojën dhe njohuritë e marra gjatë vizitës studimore.

Prezentacija: Sistem prostornog planiranja na Kosovu i odnos sa kulturnim nasleđem

Dva predstavnika MSPP su predstavili sistem prostornog planiranja na Kosovu, odnosno Uprave za planiranje i Instituta za prostorno planiranje. Glavna svrha ovih prezentacija je prezentacija sistema prostornog planiranja na Kosovu i prostornog planiranja u korelaciji sa definisanjem zaštite kulturne i prirodne baštine.

Prezentacija: Izveštaj opštinskog sektora za kulturno nasleđe

Analiza trenutnog stanja prirodne i kulturne baštine u opštini Vučitrn je predstavljena od strane lokalnih koordinatora u partnerskim opština-ma za projekat LPKB. U cilju stvaranja realne slike o stanju prirodnog i kulturnog nasleđa, koordinatori su sproveli studije i analize na terenu koja uključuje prikupljanje informacija o karakteristikama opštine uopšte i vrednostima kulturnog i prirodnog nasleđa posebno.

Prezentacija: Turizam i lokalni razvoj koji se bazira na resurse kulturnog nasleđa

Kulturna baština je turistički potencijal lokalnog razvoja koji je predstavljen od strane predstavnika CHwB-a. Osnovna svrha ove prezentacije je bila demonstracija pozitivnih primera koji se mogu koristiti kao model za korišćenje prirodnog i kulturnog nasleđa na Kosovu, kao osnov za lokalni ekonomski razvoj.

Prezentacija: Studijska poseta Velikoj Britaniji

Još jedna zanimljiva prezentacija je bila u vezi studijske posete Velikoj Britaniji, koja je održana u novembru 2012. Članovi Lokalnih Foruma Kulturne Baštine odgovarajućih opština, su prezentovali svoja iskustva i znanja stečena tokom studijske posete.

Presentation: Spatial planning system in Kosovo and the relation with cultural heritage

Spatial planning system in Kosovo was presented by two representatives of MESP, namely the Department of Planning and the Spatial Planning Institute. The main purpose of these presentations was the introduction of spatial planning system in Kosovo and spatial correlation with the definition and protection of cultural and natural heritage.

Presentation: The report of the cultural heritage sector in the municipality

Analysis of the current situation of natural and cultural heritage in the municipality of Vushtrri was introduced by local coordinators of the partner municipalities in the project of LCHP. In order to create a realistic picture of the state of natural and cultural heritage, coordinators conducted field studies and surveys, to collect information about the characteristics of the municipality in general and the values of cultural and natural heritage in particular.

Presentation: Local tourism and development based in cultural heritage

Cultural heritage as a potential for tourism and local development was presented by representatives of CHwB. The main purpose of this presentation was the demonstration of positive examples that can be used as a model for the use of natural and cultural heritage in Kosovo as a basis for local economic development.

Presentation: Study visit to the UK

Another interesting presentation was that of a study visit to the United Kingdom, in November 2012. Members of the Local Cultural Heritage Forum of the relevant municipality, presented the experience and knowledge acquired during the study visit.

Analiza SWOT për Komunën e Vushtrrisë

Në punëtorinë e FLTK Vushtrri të organizuar nga datat 12-15 dhjetor 2012 janë hartuar dy SWOT analiza.

SWOT analiza e parë ishte ajo e përgjithshme, e cila i definon përparësitë, mangësitë, mundësitë dhe kërcënimet që paraqiten në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Komunën e Vushtrrisë. Ndërsa SWOT analiza strategjike është një analizë më specifike dhe ka për qëllim kryesor që atributet negative, pra dobësitë dhe rreziqet t'i shndërroj në attribute pozitive.

SWOT analizat e hartuara nga anëtarët e FLTK Vushtrri kanë shërbyer si mjet për definimin e objektivave kryesore për mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Komunën e Vushtrrisë.

SWOT Analiza e përgjithshme

SWOT analiza është një mjet për vlerësim të gjendjes ekzistuese e cila shërben për të mbledhur ide të ndryshme nga përfaqësuesit e sektorit të caktuar, të cilët marrin pjesë në procese në mënyrë aktive.

Kjo analizë është njëra nga metodat që janë përdorë në punëtori për përcaktimin e gjendjes aktuale të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në Komunën e Vushtrrisë.

Emri i SWOT analizës rrjedh nga shkronjat e para të fjalëve në gjuhën angleze:

Përparësitë / Strengths – atributet pozitive të brendshme të TKN të komunës.

Dobësitë / Weaknesses - atributet negative të brendshme të TKN të komunës.

Mundësitë / Opportunities – faktorë të jashtëm të cilët mund të përmirësojnë gjendjen e TKN të komunës.

Rreziqet / Threats – faktorë të jashtëm të cilët mund të rrezikojnë dhe përkeqësojnë gjendjen e TKN të komunës.

Pjesëmarrësit u ndanë në tri grupe sipas parimit 1,2,3...1,2,3, ku secili grup kishte detyrën e njëjtë:

SWOT analiza za opštinu Vučitrn

Tokom radionice LFKB za opštinu Vučitrn, čiji je domaćin ova opština bila tokom 12 do 15 decembra 2012 izrađena su dva nacrtta SWOT analize. SWOT analiza daje opšti pregled, koji definiše prednosti, slabosti, mogućnosti i rizike koji se javljaju u oblasti kulturne i prirodne baštine u opštini Vučitrn. Dok je strateška SWOT analiza preciznija i ima za cilj uglavnom da sve negativne attribute, odnosno slabosti i pretnje, uputi kako ih pretvoriti u pozitivne attribute. SWOT analiza je sačinjena od strane članova LFKB Vučitrn, koja treba poslužiti kao sredstvo definisanja zaštita osnovnih ciljeva i promovisanje kulturne i prirodne baštine u opštini Vučitrn.

Opšta SWOT analiza

SWOT analiza je sredstvo za procenu trenutne situacije koja služi da prikupi različite ideje od predstavnika pojedinih sektora, koji aktivno učestvuju u procesu. Ova analiza je jedna od metoda koje se koriste u radionicama za utvrđivanje trenutnog statusa prirodnog i kulturnog nasleđa u opštini Vučitrn. Ime SWOT analiza je izvedena iz prvih slova reči u engleskom jeziku:

Prednosti / Strengths - pozitivne unutrašnje osobine opštine u vezi PKN.

Slabosti / Weaknesses - negativne unutrašnje osobine opštine u vezi PKN.

Mogućnosti / Opportunities - spoljni faktori koji mogu da poboljšaju situaciju opštinskog PKN.

Pretnje / Threats- spoljni faktori koji mogu da ugroze i pogoršaju stanje PKN opštine. Učesnici su bili podeljeni u tri grupe po principu 1,2,3 ... 1,2,3, svaka grupa imala isti zadatak:

SWOT analysis for the municipality of Vushtrri

In the workshop of LCHF of Vushtrri, held during 12 to 15 December 2012, two SWOT analysis were drafted.

The first SWOT analysis was general, which defines the strengths, weaknesses, opportunities and threats that arise in the field of cultural and natural heritage in the municipality of Vushtrri. While the strategic SWOT analysis is more specific and mainly aims to turn the negative attributes, precisely weaknesses and threats into positive attributes.

SWOT analysis drafted by LCHF members of Vushtrri has served as a tool to define the main objectives for the protection and promotion of cultural and natural heritage in the municipality of Vushtrri.

General SWOT analysis

SWOT analysis is a tool for the evaluation of the current situation which serves to collect different ideas from representatives of the particular sector who participate actively in the processes. This analysis is one of the methods used in workshops to determine the current status of natural and cultural heritage in the municipality of Vushtrri. The name of SWOT analysis is derived from the first letters of the following words in the English language:

Strengths - internal positive attributes of CNH of the municipality.

Weaknesses - internal negative attributes of CNH of the municipality.

Opportunities- external factors that can improve the situation of CNH of the municipality.

Threats- external factors that can endanger and worsen the CNH of the municipality.

Participants were divided into three groups according to the principle 1,2,3 ... 1,2,3, where each group had the same task:

T'i listojnë përparësitë, dobësitë, mundësitë dhe rreziqet me të cilët ballafaqohet trashëgimia kulturore e komunës së Vushtrrisë.

Puna e tri grupeve rezultoi me këto të dhëna:

o PËRPARËSITË

- Historia e vjetër e qytetit.
- Pozita gjeografike e përshtatshme, strategjike duke patur parasysh që komuna gjendet në udhëkryq të disa rajoneve.
- Numri i madh i monumenteve të TK-së në komunë.
- Çezmat (krojet) në komunën e Vushtrrisë.
- Hapësira përreth urës së vjetër të gurit.
- Ekzistenca e lokaliteteve arkeologjike.
- Pasuritë ujore (Sitnica, Terstena).
- Burimi i ujit mineral dhe termo-mineral.
- Prania e peizazheve natyrore.
- Tradita e mikpritjes.
- Tradita e pajtoneve.
- Tradita e korzos.
- Tradita fetare.
- Pozita e kalasë (në qendër të qytetit).
- Organizimi i tradicional "Takimi i poeteshave shqiptare".
- Manifestimi "Ditët e Hasan Prishtinës".
- Manifestimi "Ditët e patates" (1-10 tetor).
- Zona e pasur me minerale.
- Tradita e zejtarisë.
- Tradita e zhvillimit të biznesit.
- Sistemi i ujitjes "Iber Lepenci".
- Miniera e Dubovcit.
- Urë pa lum.
- Qasja e lehtë deri te monumentet kryesore.
- Vetëdija e ngritur për trajtimin e TK.

o DOBËSITË

- Ndërtimet pa leje rreth dhe në zonat historike.
- Mos respektimi i planit urbanistik dhe ndërtimi i paplanifikuar në afërsi të objekteve të trashëgimisë kulturore.
- Pjesëmarrja jo gjithëpërfshirëse në procesin e planifikimit hapësinor dhe ruajtjes të trashëgimisë kulturore.
- Bashkëpunimi në nivel jo të kënaqshëm ndër institucional dhe numri i pamjaftueshëm i ekspertëve.

Nabrojiti prednosti, slabosti, mogućnosti i pretnje s kojima se suočava kulturna baština opštine Vučitrn Rad triju grupa rezultirao je sledećim podacima:

o PREDNOSTI

- Dugaistorija grada
- Pogodan geografski strateški položaj, s obziromda se opština se nalazi na raskrsnici nekoliko regiona.
- Veliki brojspomenika kulture u opštini.
- Česme u opštini.
- Područje oko starog kamenog mosta.
- Postojanje arheoloških nalazišta.
- Vodeni resursi (Sitnica, Trstena).
- Izvor mineralne i termo-mineralne vode.
- Prisustvo prirodnih pejzaža.
- Tradicija gostoprimstva.
- Tradicija kočija.
- Tradicija korza.
- Verske tradicije.
- Položaj tvrđave (u centru grada).
- Tradicionalno organizovanje "Santanaka albanskih pesnikinja".
- Manifestacija "Dani Hasan Prištine".
- Manifestacija "Dani krompira" (1-10 oktobra).
- Ova oblast je bogata mineralima.
- Tradicija zanatstva.
- Tradicija razvoja poslovanja.
- Sistem za navodnjavanje "Ibar Lepenac".
- Rudnik Dubovci.
- Most bez reke.
- Lak pristup glavnim spomenicima.
- Podignuta svest o tretiranju KN.

o NEDOSTACI

- Ilegalna gradnja oko i unutar istorijskih zona.
- Nepoštovanje urbanističkog plana i neplanirana gradnja u blizini objekata kulturne baštine.
- Učešće u procesu prostornog planiranja i zaštite kulturnog nasleđa nije sveobuhvatno.
- Među-institucionalna saradnja nije zadovoljavajuća i nedovoljan broj stručnjaka
- Niska svest o kulturnoj i prirodnoj baštini.
- Nedostatak adekvatne promocije KN.
- Nedostatak preciznih podataka kulturnih i istorijskih dobara.

List the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the cultural heritage of the municipality of Vushtrri.

The work of the three groups resulted in the following data:

o STRENGTHS

- The old history of the city.
- Suitable geographical and strategic position, considering that the municipality is located in the crossroads of several regions.
- The large number of CH monuments in the municipality.
- Fountains in the municipality.
- The area around the old stone bridge.
- The presence of archaeological sites.
- Water resources (Sitnica, Terstena).
- The source of mineral and thermo-mineral water.
- The presence of natural landscapes.
- The tradition of hospitality.
- The tradition of phaeton.
- The tradition of promenade.
- Religious tradition.
- The position of the castle (downtown).
- Organization of the traditional "Meeting of Albanian Poetesses".
- Manifestation "Days of Hasan Prishtina".
- Manifestation "Potato Days" (October 1 to 10).
- The area rich in minerals.
- The tradition of craftsmanship.
- The tradition of business development.
- Irrigation system "IberLepenci".
- Dubovci Mine.
- Bridge without a river.
- Easy access to major monuments.
- Increased awareness for the treatment of CH.

o WEAKNESSES

- Illegal constructions around historical areas.
- Non-compliance with the urban plan and unplanned construction in the vicinity of cultural heritage sites.
- Not comprehensive participation in the process of spatial planning and conservation of cultural heritage.
- Unsatisfactory cooperation at the institutional level and insufficient number of experts.

- Vetëdija e ulët ndaj trashëgimisë kulturore dhe natyrore.
- Mungesa e promovimit adekuat të TK-së.
- Mosekzistimi i të dhënave të sakta të aseteve kulturore-historike.
- Mungesa e tabelave udhëzuese për trashëgiminë kulturore.
- Përfshirja e pamjaftueshme e TK-së në planet hapësinore dhe urbanistike.
- Buxheti i pamjaftueshëm për TK.
- Ndotja e lumenjve dhe shkatërrimi i shtratit të lumenjve.
- Mungesa e politikave të informimit dhe ndërgjegjësimit për TK-në(mungesa e një qendre informuese),punësimin e personave të specializuar për TK(të shtohet numri i tyre).

o MUNDËSITË

- Revitalizimi i objekteve kryesore të TK-së ne nivelin komunal.
- Revitalizimi dhe ridestinimi i funksionit të hamamit.
- Shfrytëzimi i urës së gurit për aktivitetet artistike –kulturore etj.
- Shfrytëzimi i objekteve të TK në funksion të aktiviteteve kulturore.
- Zhvillimi i turizmit natyror dhe rekreativ.
- Vendosja e tabelave udhëzuese (sinjalistika)
- Përcaktimi i zonave (historike) të mbrojtura në Vushtrri.
- Promovimi i TK-së me qëllim të vetëdijesimit për rëndësinë e TK-së dhe ngritjes së nivelit të trajtimit të TK-së.
- Partneriteti publiko –privat për projektet që kanë të bëjnë me TK.
- Hulumtimi i trashëgimisë shpirtërore të komunës së Vushtrrisë.
- Zhvillimi i turizmit kulturore urban dhe rajonal.
- Zhvillimi i sporteve në lidhje me natyrën(hiking, alpinizëm, çiklizëm etj.)

o KËRCËNIMET / RREZIQET

- Degradimi i mëtejshëm i objekteve të TK.
- Ndërtimet e reja urbane në afërsi të monumenteve të TK.
- Vullneti i pamjaftueshëm politik.
- Mospërcaktimi i mëtejshëm i përgjegjësisë për trajtimin e objekteve të TK.
- Ndotja dhe shkatërrimi i mëtejshëm i shtretërve të lumenjve.
- Mbetja e TK-së jashtë prioriteteve të qeverisë së Republikës së Kosovës.
- Degradimi i qasjes urbane në funksion të TK.

- Nedostatak informativnih tabela za kulturnu baštinu.
- Nedovoljna uključenost KN u prostorne i urbanističke planove .
- Nedovoljan budžet za KN.
- Zagađenje reka i uništavanje rečnih obala.
- Nedostatak politika za informisanje i podizanje svesti za KN (nedostatak informacionog centra), zapošljavanje osoba specijalizovana za KN (povećati njihov broj) .

o MOGUĆNOSTI

- Revitalizacija glavnih objekata KN na opštinskom nivou.
- Revitalizacija i preusmerena funkcija hamama
- Korišćenje kamenog mosta za umetničko - kulturne aktivnosti, itd.
- Upotreba objekata KN u funkciji kulturnih aktivnosti.
- Razvoj prirodnog i rekreativnog turizma.
- Postavljanje informativnih tabela (signalizacija)
- Definisanje (istorijskih) zaštićenih zona u Vučitrnu.
- Promovisanje KN sa ciljem podizanja svesti o važnosti KN i podizanje nivoa tretmana KN
- Privatno-javno partnerstvo za projekte koji se bave KN.
- Istraživanje duhovnog nasleđa ove opštine.
- Razvoj urbanog i regionalnog kulturnog turizma .
- Razvoj sporta u prirodi (planinarenje, penjanje, biciklizam, itd.)

o PRETNJE / RIZICI

- Dalje degradiranje objekata KN .
 - Nova urbana gradnja u blizini spomenika KN.
 - Nedovoljna politička volja.
 - Nejasne nadležnosti kod tretiranja objekata KN.
 - Daljnje zagađenje i uništavanje reka.
 - KN konstantno ostaje van prioriteta Vlade Republike Kosovo .
 - Degradacija urbanog pristupa u funkciji KN .
- Rizik da Vučitrn ne bude privlačan za investitore koji mogu da generišu neophodne investicije.

Napomena: SWOT zaključci su navedeni onako kao što su predstavljani od strane tri grupe, samo kada su više grupa navodili iste zaključke, takvi su izbacivani da bi se izbeglo ponavljanje.

- Low awareness of cultural and natural heritage.
- Lack of adequate promotion of CH.
- Lack of accurate data of cultural and historical assets.
- Lack of guidance tables for cultural heritage.
- Insufficient involvement of CH in the spatial and urban plans.
- Insufficient budget for CH.
- Contamination of rivers and the destruction of river beds.
- Lack of information and awareness policies for CH (the lack of an information centre), employment of persons specialized in CH (to increase their number).

o OPPORTUNITIES

- Revitalization of main CH buildings in municipal level.
- Revitalization and re-designation of Hammam's function.
- Use of the stone bridge for artistic-cultural activities etc.
- Utilization of CH buildings for cultural activities.
- Development of natural and recreational tourism.
- Instalment of information signs (signage).
- Definition of protected (historical) areas in Vushtrri.
- Promotion of CH in order to raise awareness about the importance of CH and raising the level of CH treatment.
- Private- Public partnership for projects dealing with CH.
- Research of spiritual heritage in this municipality.
- Development of urban and regional cultural tourism.
- Development of sports in the nature (hiking, climbing, biking, etc.)

o THREATS / RISKS

- Further degradation of CH buildings.
- New urban constructions near CH monuments.
- Insufficient political will.
- Unclear further responsibilities on the treatment of CH buildings.
- Further pollution and destruction of river beds.
- CH remaining outside the priorities of the government of the Republic of Kosovo.
- Degradation of urban approach in function of CH.

- Rreziku që Vushtrria të mos jetë atraktive për investitorët që mund të gjenerojnë investime të nevojshme.

Shënim: Elementet e SWOT-it janë listuar ashtu si janë prezantuar nga tri grupet dhe vetëm në rastet kur grupet kanë përmendur të njëjtin element, ato janë eliminuar për të evituar përsëritjet.

SWOT Analiza strategjike

SWOT analiza e përgjithshme u pasua me SWOT-in Strategjik, që është një analizë më specifike dhe ka për qëllim kryesor që atributet negative, pra dobësitë dhe rreziqet t'i shndërroj në attribute pozitive.

Detyra për pjesëmarrësit në këtë rast ishte që të mendojnë mënyra që atributet e listuara negative të shndërrohen në attribute pozitive në të ardhmen. Tri grupet e formuara për analizën SWOT të përgjithshëm vazhduan punët e tyre, në këtë rast për të përcaktuar objektivat për shndërrimin e dobësive dhe rreziqeve në mundësi për të ardhmen. Puna e tri grupeve rezultoi me këto objektiva:

- Ngritja e vetëdijes për rëndësinë e TK përmes pasurimit të materialit informativ (mediave të shkruara, elektronike, broshurave udhëzuese etj.)
- Përforcimi i kapaciteteve institucionale në nivel qendror dhe lokal përmes ofrimit të mundësive për ngritje profesionale.
- Përmirësimi i kornizës ligjore për trajtimin e TK-së përmes proceseve gjithëpërfshirëse dhe transparente.
- Ndalimi i ndërtimeve të pa planifikuara në afërsi të objekteve të TK-së
- Ngritja e TK në prioritet të lartë të qeverisë dhe institucioneve tjera përgjegjëse
- Integrimi i TK në jetën e përditshme, shfrytëzimi i saj për përfitime ekonomike në të mirë të komunitetit.

Shënim: Elementet e SWOT-it strategjik janë listuar ashtu si janë prezantuar nga tri grupet, por janë shkruar në një listë të vetme.

Strateška SWOT analiza

Sa opšte SWOT analize prešlo se na Stratešku SWOT analizu, odnosno preciznije analize koja uglavnom ima za cilj da sve negativne attribute, odnosno slabosti i rizike prevede u pozitivne osobine.

Zadatak za učesnike u ovom slučaju je da razmotri načine za prevođenje negativnih atributa da postanu pozitivni u budućnosti. Tri grupe formirane za odrađivanje opšte SWOT analize su nastavile svoj rad, u ovom slučaju da se utvrde ciljevi za konverziju slabosti i pretnje u mogućnosti za budućnost. Rad tri grupe rezultirao je sledećim preporukama:

- Podizanje svesti o važnosti KN kroz obogaćivanje informativnog materijala (pisani i elektronski mediji, brošure vodiči, i sl.)
- Jačanje institucionalnih kapaciteta na centralnom i lokalnom nivou kroz pružanje mogućnosti za profesionalni razvoj.
- Unapređenje pravnog okvira za tretiranje KN kroz inkluzivne i transparentne procese.
- Zabrana neplanirane gradnje u blizini objekata KN
- Podizanje KN na vrh prioriteta vlade i drugih relevantnih institucija
- Integracija KN u svakodnevni život, njegovo korišćenje za privrednu korist zajednice.

Napomena: Zaključci SWOT analize su navedeni kao što su predstavljani od strane tri grupe, ali su spojeni u jednu listu.

- The risk that Vushtrri will not be attractive to investors who can generate the necessary investment.

Strategic SWOT Analysis

The general SWOT analysis followed by strategic SWOT, which is a more specific analysis and aims mainly to turn the negative attributes, precisely weaknesses and risks, into positive attributes.

The task for the participants in this case was to consider ways so that the listed negative attributes to be converted into positive attributes in the future. Three groups formed for the general SWOT continued their work, in this case to determine the objectives for the conversion of weaknesses and threats into opportunities for the future.

The work of the three groups resulted in the following objectives:

- Raising awareness about the importance of CH through the enhancement of information material (print, electronic, guiding brochures etc.)
- Strengthening institutional capacity at central and local level by providing opportunities for professional development.
- Improving the legal framework for the treatment of CH through inclusive and transparent processes.
- Prohibition of unplanned construction in the vicinity of CH buildings.
- Raise the CH on top priority of the government and other relevant institutions.
- Integration of CH in everyday life, using it for economic benefits for the community.

Note: Elements of Strategic SWOT are listed as presented by the three groups, but are merged into a single list.

Analiza PESTEL për Komunën e Vushtrrisë

E kombinuar me analizat tjera, analiza PESTEL është shumë e suksesshme në analizimin e gjendjes ekzistuese, e që më vonë ndihmon në definimin e drejtimit zhvillimor për të ardhmen por edhe në sqarimin e domosdoshëm se si këta faktorë ndikojnë në mënyrë pozitive apo negative në gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Analiza PESTEL e vlerëson gjendjen e trashëgimisë kulturore duke marrë parasysh këta faktorë:

P - POLITIKA
E - EKONOMIA
S - SHOQËRIA
T - TEKNOLOGJIA
E - AMBIENTI (Environment)
L - LEGJISLACIONI

Politika – Faktorët politik paraqesin ndikimin e politikave qeverisëse në fushën e trashëgimisë kulturore. Cilat janë shërbimet dhe ofertat që qeveria komunale mund të ofrojë? Cilat janë prioritetet në fushën e trashëgimisë kulturore? Vendimet politike mund të ndikojnë në masë të madhe në zhvillim të fushës së trashëgimisë, në krijimin e kushteve të volitshme dhe infrastrukturën për ruajtjen e trashëgimisë.

Ekonomia – Faktorët ekonomik përfshijnë normat e interesit, zhvillimin ekonomik, inflacionin, që luajnë rol vendimmarrës në mënyrën dhe standardet e jetës. Kjo në mënyrë të drejtpërdrejtë ndikon edhe në trajtimin e trashëgimisë kulturore.

Shoqëria – aspekti social sikurse niveli kulturor, edukimi, demografia e popullsisë ndikojnë në vetëdijen dhe mënyrën e perceptimit të vlerave të trashëgimisë kulturore.

Teknologjia – zhvillimi teknologjik mundëson krijimin e produkteve dhe proceseve të reja. Teknologjia mund të zvogëlojë koston, përmirësojë kualitetin dhe të çojë në inovacion. Nga këto zhvillime mund të përfitojnë edhe profesionistët apo mjeshtrit.

Ambienti – faktorët ambienta përfshijnë klimën, mjedisin dhe motin. Trajtimi aktual i faktorëve mjedisor dhe mbrojtjes së mjedisit kanë ndikim

PESTEL Analiza za opštinu Vučitrn

U kombinaciji sa drugim analizama, analiza PESTEL je veoma uspešna u analizi trenutne situacije, što kasnije pomaže u definisanju pravaca budućeg razvoja, ali i u neophodnosti da se razjasni kako ovi faktori utiču pozitivno ili negativno o stanju kulturne i prirodne baštine.

PESTEL analiza procenjuje stanje kulturne baštine uzimajući u obzir sledeće faktore:

P - POLITIKA
E - EKONOMIJA
S - DRUŠTVO (Society)
T - TEHNOLOGIJA
E - OKRUŽENJE (Environment)
L - ZAKONI (Legislation)

Politika - politički faktori predstavljaju uticaj vladine politike u oblasti kulturnog nasleđa. Koje su usluge i ponude koje opštinska vlast može da ponudi? Šta su prioriteti u oblasti kulturnog nasleđa? Političke odluke mogu u velikoj meri uticati na razvoj u oblasti nasleđa, stvaranje povoljnih uslova i izgradnja infrastrukture za očuvanje nasleđa.

Ekonomija - Ekonomski faktori uključuju rejting interesa, ekonomski razvoj, inflaciju, koji igraju odlučujuću ulogu pri donošenju odluka o kvalitetu životnog standarda. To direktno utiče i na očuvanje kulturne baštine.

Društvo - socijalni aspekt kao što je nivo kulture, obrazovanje, demografska slika stanovništva utiču na percepciju i svest o kulturnom nasleđu.

Tehnologija - tehnološki razvoj omogućava stvaranje novih proizvoda i procesa. Tehnologija može smanjiti troškove, poboljšati kvalitet i dovesti do inovacija. Iz ovih dešavanja mogu da imaju koristi profesionalci ili zanatlije.

Životna sredina - faktori životne sredine obuhvataju klimatske uslove, okruženje i vremenske prilike. Trenutni tretman faktora životne sredine i uticaja na zaštitu životne sredine

PESTEL analysis for the municipality of Vushtrri

Combined with other analysis, the PESTEL analysis is very successful in analyzing the current situation, which later helps in defining the direction for future development but is also necessary to clarify how these factors affect positively or negatively the state of Cultural and Natural Heritage. PESTEL analysis assesses the state of cultural heritage by considering the following factors:

P - POLITICS
E - ECONOMY
S - SOCIETY
T - TECHNOLOGY
E - ENVIRONMENT
L - LEGISLATION

Politics - political factors represent the impact of government policies in the field of cultural heritage. What are the services and offerings that the municipal government can offer? What are the priorities in the field of cultural heritage? Political decisions can greatly affect the development of heritage field, in creation of favourable conditions and infrastructure for heritage conservation.

Economy - Economic factors include the interest rates, economic development, inflation, which play a role in decision-making and in the way of life standards. This directly impacts also on the treatment of cultural heritage.

Society - the social aspect same as the cultural level, education, population demographics affect the perception and awareness of cultural heritage.

Technology - technological development enables the creation of new products and processes. Technology can reduce costs, improve quality and lead to innovation. From these developments can benefit professionals or craftsmen.

Environment - environmental factors include climate, environment and weather. Current treatment of environmental factors and environmental protection in general affect the construction industry by promoting and favouring the ways that affect the

në përgjithësi në industrinë e ndërtimit, duke promovuar dhe favorizuar mënyrat që ndikojnë në mbrojtjen e ambientit.

Legjislacioni – aspekti legjislativ ka ndikim të madh në mënyrën e menaxhimit dhe funksionimit të trashëgimisë kulturore. Ekzistenca e infrastrukturës ligjore, Ligji për trashëgimi kulturore, Ligji për Muzetë dhe implementimi i tyre mund të pranohen si parakushte për një funksionim të mirëfilltë të sistemit të mbrojtjes së trashëgimisë.

Elementet e PESTEL Analizës përsos që ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë në gjendjen e Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore, ata ndikojnë në masë të konsiderueshme edhe në njëri tjetrin. Pra, flasim për një sistem kompleks dhe me varshmëri reciproke në mes faktorëve.

Analiza PESTEL rezultoi me statistikat dhe të dhëna sasiore (për perceptim) dhe cilësore (për opinione të vetë anëtarëve të Forumit rreth ndikimeve të këtyre faktorëve). Instruksionet e dhëna kanë qenë që për secilin efekt të rrumbullakohet një efekt, qoftë ai pozitiv, neutral apo negativ. Pasi që pyetësorët janë plotësuar në mënyrë individuale dhe anonime, në disa raste kanë rezultuar dy përgjigje për një faktor. Për më tepër disa anëtarë kanë cekur se faktori i caktuar mund të ketë edhe ndikim pozitiv dhe negativ, dhe për këtë arsye i kanë listuar të dyjat. Sidoqoftë, aspekti statistikor ka pas për qëllim që të merret një perceptim i përgjithshëm i anëtarëve të Forumit mbi ndikimet e analizës PESTEL.

Rezultatet e analizës PESTEL janë paraqitur në faqet në vijim:

uglavnom od strane građevinske industrije kroz promociju i favorizovani položaj, utiču na zaštitu životne sredine.

Zakonodavstvo - zakonodavni aspekt ima veliki uticaj na način upravljanja i rada na kulturnoj baštini. Postojanje pravne infrastrukture, Zakon o kulturnom nasleđu, Zakon o muzejima i njihova primena može se prihvatiti kao preduslov za pravilno funkcionisanje sistema zaštite nasleđa.

Elementi Analize PESTEL pored toga što utiču direktno ili indirektno na stanje kulturne i prirodne baštine, oni značajno utiču i jedni na druge. Tako da, govorimo o kompleksnom sistemu i međusobnoj zavisnosti među faktorima.

PESTEL analiza je rezultirala sa statističkim i kvantitativnim podacima (percepcija) i kvalitativnim (mišljenjima samih članova Foruma o efektima ovih faktora). Instrukcije su date svakom da za svaki faktor zaokruži odgovarajući efekat, bilo pozitivan, neutralan ili negativan. Kada su upitnici završeni, pojedinačno i anonimno, u nekim slučajevima dolazilo se do dva odgovora po faktoru. Osim toga, neki članovi su odgovorili da određeni faktori mogu imati i pozitivan i negativan uticaj, tako da su napisali i jedan i drugi. Međutim, statistički aspekt je trebalo da stvori opštu percepciju članova foruma o efektima PESTEL analize.

Rezultati PESTEL analize su prikazani na stranicama u nastavku:

construction industry by promoting and favouring the ways that affect the protection of the environment.

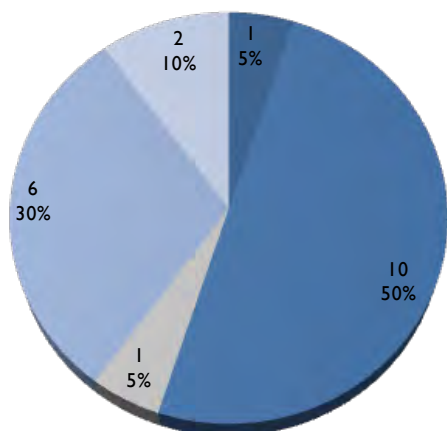
Legislation - the legislative aspect has a great influence on the way of the management and operation of cultural heritage. The existence of legal infrastructure, the Law on Cultural Heritage, the Law on Museums and their implementation may be accepted as prerequisites for a proper functioning system of heritage protection.

The elements of PESTEL analysis besides impacting directly or indirectly the situation of the Cultural and Natural Heritage, they considerably influence each other. Well, we are talking about a complex system and the mutual dependency between factors.

PESTEL analysis resulted in statistics and quantitative data (for perception) and qualitative (for the opinions of Forum members themselves about the effects of these factors). The given instructions were to round only an effect, whether positive, neutral or negative. Once the questionnaires were completed individually and anonymously, in some cases we have two answers for a factor. Furthermore, some members have indicated that certain factors may also have positive and negative impact, and therefore have added both. However, statistically there was meant to be a general perception of the Forum members on the effects of PESTEL analysis.

The results are presented in the following pages:

I. Sipas perceptimit tuaj, POLITIKA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA POLITIKA?

- Politika e sotme ka për synim përmirësimin, mbrojtjen dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore;
- Nga kreu i komunës së Vushtrrisë i cili po ashtu është subjekt politik ndikon shumë pozitivisht në ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore në përgjithësi;
- Institucionet në Vushtrri të vendosin të punojnë për zhvillimin e trashëgimisë kulturore;
- Shumë pak ka qasje pozitive nga politika. Ka filluar të bëhet një ndryshim por jo aq sa të ndryshojë qasjen e gjithë qytetarëve ndaj monumenteve të Trashëgimisë Kulturore.
- Nëse politika ka ndër prioritetet dhe trashëgiminë kulturore atëherë me ligje dhe rregullore të mirëfillta ka rezultate të mira;
- Politika mund të ndikojë pozitivisht në gjendjen e trashëgimisë kulturore nëse përkrahet dhe e targeton atë si mundësi për zhvillim të mëtejshëm;
- Eliminimi i mundësisë për qasje profesionale ndaj trashëgimisë kulturore; Eliminimi i mundësisë për qasje të hapura;
- Arsyeja pse mendoj se ndikon pozitivisht politika e sotme është se ndër synimet prioritare ka edhe mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore.

I. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri POLITIKA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas, navedite koji su POZITIVNI EFEKTI POLITIKE?

- Današnja politika usmerena je na poboljšanje, zaštitu i očuvanje kulturnog nasleđa;
- Gradonačelnik Vučitrna, koji je takođe politički subjekat, pozitivno utiče na očuvanje i zaštitu kulturnog nasleđa uopšte;
- Institucije u Vučitrnu oda dluče da rade na razvoju kulturnog nasleđa;
- Vrlo malo pozitivnog pristupa politike. Počelo je sa promenama, ali ne dovoljno da se promeni pristup svih građana prema spomenicima kulturnog nasleđa.
- Ako je politici prioritet i kulturno nasleđe, onda pravi zakonu i propisi daju dobre rezultate;
- Politika može pozitivno da utiče na stanje kulturne baštine, ako je podržana i ako targetuje KN kao mogućnost za dalji razvoj;
- Eliminacija mogućnost za profesionalni pristup kulturnoj baštini; Eliminacija mogućnosti za otvoreni pristup;
- Razlog zašto mislim da današnja politika utiče pozitivno je zato što je jedan od prioriternih ciljeva i zaštita spomenika kulture.

I. According to your perception, to what extent does the POLITICS impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list which are the positive effects from POLITICS?

- Today's policy aims at improving the protection and preservation of cultural heritage;
- The Mayor of Vushtrri who also is a political subject, influences positively on the preservation and protection of cultural heritage in general;
- Institutions in Vushtrri decide to work for the development of cultural heritage;
- Very little positive policy approach. It has started but there is not enough difference to change the approach of citizens for cultural heritage monuments.
- If cultural heritage is a priority to the policy, then with adequate laws and regulations will be achieved good results;
- The policy can positively influence the situation of cultural heritage if supports and targets it as an opportunity for further development;
- Elimination of the possibility of a professional approach to cultural heritage; Elimination of the possibility of open access;
- The reason why I think that politics has a positive effect today is because among the priority targets, it also has the Cultural Heritage Protection.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA POLITIKA?

- Përcaktimi i aktiviteteve për interesa të ngushta partiake;
- Mos zbatimi i ligjit ndikon në shkatërrimin e objekteve të Trashëgimisë Kulturore.
- Pozita e ulët në listën e prioriteteve;
- Buxheti i vogël për Trashëgiminë Kulturore dhe numër i vogël i projekteve për Trashëgiminë Kulturore;
- Degradimi i objekteve të Trashëgimisë Kulturore;
- Mungesë ose përfitim i ulët ekonomik nga Trashëgimia Kulturore;
- Mos prioritizimi/përfshirja e mbrojtjes së Trashëgimisë Kulturore në politikat zhvillimore afatgjate të shtetit;
- Kur bëhet ndarja e buxhetit asnjëherë nuk është si çështje e prioriteteve të Trashëgimisë Kulturore;
- Mungesa e ndarjes së mjeteve financiare, mungesa e koordinimit të politikës programore mes MKRS dhe KK;
- Shtresa politike është jo e vetdijshme për rëndësinë e trashëgimisë kulturore dhe si e tillë merr vendime arbitrare në dëm të mbrojtjes së Trashëgimisë Kulturore dhe natyrore pa konsultuar ekspertet e përfshirë në këtë fushë;
- Mendoj se politika nuk duhet të ndërhyjë në vlerat e trashëgimisë kulturore në përgjithësi;
- Për arsye se në bazë të përkatësisë (p.sh. fetare) atëherë ndikon nga ajo fe të cilës i përket monumenti. Si dhe nga ana e legjislacionit e të ligjeve;
- Për shkak të çështjeve historike që ende janë të pazgjidhura.

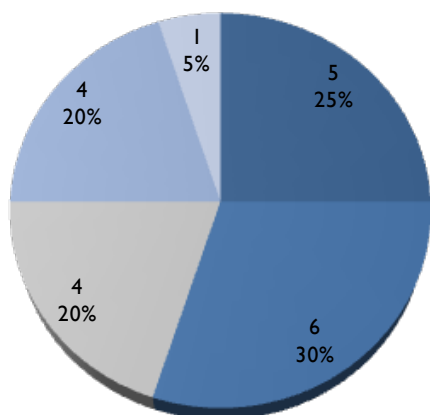
Navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI od politike?

- Određivanje aktivnosti u interesu stranaka;
- Ne sprovođenje zakona utiče na uništenje objekata kulturne baštine.
- Niska pozicija na listi prioriteta;
- Niski budžet za kulturnu baštinu i mali broj projekata o kulturnom nasleđu;
- Degradacija objekata kulturne baštine;
- Nedostatak ili niska ekonomska korist od kulturnog nasleđa;
- Ne prioritizacija / ne uključenje zaštite kulturnog nasleđa u dugoročne državne razvojne politike;
- Kada se vrše budžetska izdavanja nikad nije prioritet kulturno nasleđe;
- Nedostatak odvajanje sredstava, nedostatak koordinacije programskih politika između MKOS-a i Skupštine Opštine;
- Politički sloj nije svestan važnosti kulturnog nasleđa i kao takav donosi proizvoljne odluke na štetu zaštite kulturne i prirodne baštine, bez konsultacija sa stručnjacima koji su uključeni u ovu oblast;
- Mislim da politika ne treba da se meša u vrednosti kulturnog nasleđa uopšte ;
- Zato što na osnovu pripadnosti (npr. verske) spomenik je pod uticajem religije kojoj pripada. Kao i od strane zakona i zakonodavstva;
- Zbog istorijskih pitanja koja još nisu rešena.

Please list which are the NEGATIVE EFFECTS FROM THE POLITICS?

- Definition of activities for narrow party interests;
- Non-implementation of the law affects the demolition of Cultural Heritage.
- Low position on the priority list;
- Low budget for Cultural Heritage and the small number of projects on Cultural Heritage;
- Degradation of Cultural Heritage sites;
- Absence or low economic benefit from Cultural Heritage;
- No prioritization / inclusion of the protection of cultural heritage in the state's long-term development policies;
- When budget is allocated, Cultural Heritage is never a priority;
- Lack of allocation of funds, lack of policy coordination between the MCYS and the MA program;
- Political class is not aware of the importance of cultural heritage and as such arbitrary decisions to the detriment of the protection of cultural and natural heritage without consulting the experts involved in this field;
- I think that politics should not interfere in the values of cultural heritage in general;
- Because on the basis of ethnicity (i.e. religious) then it affects the religion to which the monument belongs. And by legislation and laws;
- Because the historical issues are still unresolved.

2. Sipas perceptimit tuaj, EKONOMIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA EKONOMIA?

- Ndoshta tani ekonomia nuk ka aq ndikim pozitiv, por duke u bazuar në investimet që janë duke u bërë në Trashëgiminë kulturore, komuna në një të ardhme të shkurtër pritet të ketë të ardhura të mira ekonomike nga turizmi kulturor por edhe natyror;
- Mundësi të gjenerimit të vendeve të punës;
- Zhvillim i zonës; Krijimi i zonave të interesit;
- Gjendja ekonomike e komunës përkatëse lidhet ngushtë me gjendjen e trashëgimisë kulturore .Trashëgimia kulturore e mbrojtur dhe e promovuar mirë kërkon financim;
- Efektet pozitive nëse investitorët do të investonin më tepër në ruajtjen e trashëgimisë kulturore;
- Bizneset kanë filluar të rriten dhe të shtohen në numër përmes së cilave mund të ndahen rreth turizmit dhe kujdesit së trashëgimisë kulturore;
- Përmes rritjes së promovimit të artizanateve ekzistuese mund të ndikon shumë pozitivisht në ekonomi;
- Zhvillimi ekonomik ndikon pozitivisht në ruajtjen, konservimin, restaurimin e objekteve të trashëgimisë kulturore;
- Ndarja e disa donacioneve ka ndikuar në ruajtjen dhe restaurimin e disa objekteve të trashëgimisë kulturore;
- Për arsye të zhvillimit të turizmit kulturor;

2. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri EKONOMIJA utiče na stanje kulturnog nasleđa u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI EKONOMIJE?

- Možda sada privreda nema toliko pozitivan uticaj, ali na osnovu investicija u kulturnu baštinu, u kratkoj budućnosti se očekuje da će opština imati dobar ekonomski prihod od prirodnog, ali i kulturnog turizma;
- Mogućnost stvaranja radnih mesta;
- Razvoj područja; Stvaranje zona interesovanja;
- Ekonomska situacija u opštini je usko povezana sa stanjem kulturne baštine. Dobro promovisana i zaštićena kulturna baština zahteva sredstva;
- Pozitivni efekti ako bi investitori ulagali više u očuvanje kulturnog nasleđa;
- Preduzeća su počela da rastu i postaju brojnija, i preko njih se mogu naći sredstva za turizam i brigu o kulturnoj baštini;
- Povećanjem promocije postojećih zanatstava se može se pozitivno uticati na ekonomiju;
- Privredni razvoj pozitivno utiče na očuvanje, konzervaciju, restauraciju objekata kulturne baštine;
- Dodela donacija je uticala na očuvanje i restauraciju nekoliko objekata kulturne baštine;
- Zbog razvoja kulturnog turizma;
- Očuvanje kulturnog nasleđa;
- Razvoj turizma u objektima kulturno-istorijskog nasleđa, i duhovnog nasleđa.

2. According to your perception, to what extent does the ECONOMY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list which are the positive effects from the ECONOMY?

- Maybe now the economy does not have a positive impact, but based on the investments that are being made in the cultural heritage, the municipality in a short future is expected to have good economic income from natural but also cultural tourism;
- Possibility of generating jobs;
- Development of the area; Creating areas of interest;
- The economic situation of the municipality is closely related to the state of cultural heritage. Well protected and promoted CH requires funding;
- The positive effects: if investors will invest more in the conservation of cultural heritage;
- Businesses have started to grow and increase in number, which can be directed through the care of tourism and cultural heritage;
- By increasing the promotion of existing artisans it can positively impact the economy;
- Economic development positively impacts the preservation, conservation, restoration of cultural heritage;
- Sharing some donations has contributed to the preservation and restoration of cultural heritage buildings;
- Due to the development of cultural tourism;
- Preservation of cultural heritage;
- Development of tourism in the historic cultural heritage, spiritual heritage.

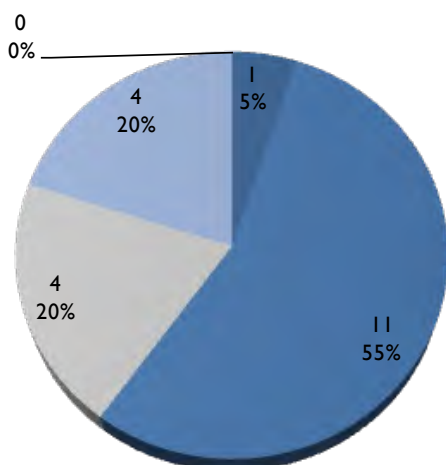

- Ruajtja e objekteve të trashëgimisë kulturore;
- Zhvillimi i turizmi në objektet e trashëgimisë kulturore historike, e trashëgimisë shpirtërore.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA EKONOMIA?

- Nuk ka buxhet të mjaftueshëm për trashëgiminë kulturore;
- Varësisht nga niveli lokal nuk ndahet buxheti në mënyrë të duhur nga niveli qendror si dhe rritja e çmimeve të shumë produkteve zbeh xhepin e qytetarëve çka e ul buxhetin komunal etj;
- Jam i bindur se ekonomia në vend ka shumë ndikim nga politika;
- Niveli i ulët i zhvillimit ekonomik pamundëson trajtimin e trashëgimisë kulturore në nivelin e merituar;
- Ekonomia e vogël, dyqanet private në afërsi të objekteve të Trashëgimisë kulturore e madje edhe brenda tyre i degradojnë ato;
- Rreziku i ndërhyrjes ndërtimore në zonat e TK;
- Nuk ka programe të zhvillimit të balancuar të konservimit, mirëmbajtjes dhe menaxhimit të monumenteve;

3. Sipas perceptimit tuaj, SHO-QËRIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Molim vas navedite koji su NEGATIVNI EKONOMSKI EFEKTI?

- Nedovoljan budžet za kulturnu baštinu;
- U zavisnosti od lokalnog nivoa ne raspoređuje se budžet na pravilan način od strane centralnog nivoa, i rast cena mnogih proizvoda slabi džep građana što smanjuje opštinski budžet, itd;
- Uveren sam da privreda u zemlji pod velikim uticajem politike;
- Nizak nivo privrednog razvoja one-mogućuje tretiranje kulturnog nasleđa na zasluženom nivou;
- Mala privreda, privatne prodavnice u blizini objekata kulturne baštine, pa čak i unutar njih, ih degradira;
- Rizik od građevinskih intervencija u zonama KN;
- Ne postoje programi uravnoteženog razvoja za konzervaciju, održavanje i upravljanje spomenicima;

3. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri DRUŠTVO utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Please list which are the NEGATIVE EFFECTS FROM THE ECONOMY?

- There is no sufficient budget for cultural heritage;
- Depending on the local level, the budget is not allocated properly from central level and increase of prices of many products weakens the citizens pocket, which decreases the municipal budget, etc.;
- I am convinced that the economy in the country has a lot of influence from the politics;
- The low level of economic development precludes the treatment of cultural heritage at the deserved level;
- Small, private shops in the vicinity of cultural heritage sites, and even within them, degrade CH;
- The risk of construction intervention in CH areas;
- No programs for balanced development of the conservation, maintenance and management of monuments;

3. According to your perception, to what extent does the SOCIETY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA SHOQËRIA?

- Shoqëria në masë më të madhe ndikon pozitivisht qoftë në kryerjen e punëve praktike qoftë në plotësimin e të dhënave kulturore historike të cilat veç janë të vetëdijshme për rolin dhe kuptimin e Trashëgimisë Kulturore dhe natyrore;
- Komuniteti shoqëror ndikon pozitivisht në gjendjen e Trashëgimisë Kulturore të cilët gjithnjë janë në ofrimin e të dhënave historike-kulturore;
- Vetëdija e lartë e disa pjesëtarëve të shoqërisë civile ndikon pozitivisht në angazhimin në mbrojtjen aktive të Trashëgimisë Kulturore përmes organizimit të manifestimeve të ndryshme me karakter kulturor;
- Është pozitive nga shoqëria se ka filluar vetëdijshmi i qytetarëve të Vushtrrisë për trashëgiminë kulturore;
- Në aspektin e dijes dhe të mësimin nëpër shkolla. Me rritjen e kapaciteteve nëpër shkolla do të rritet ende më shumë;
- Interesimi dhe njohja e trashëgimisë nga shoqëria ka efekt pozitiv;
- Ka filluar të rritet niveli i vetëdijes tek shoqëria që si rezultat po sjell një nivel më të lartë në ruajtjen e trashëgimisë;
- Ruajtja e Trashëgimisë Kulturore, identifikimi, promovimi, marketingu etj;
- Ka tendenca për zgjimin e shoqërisë nga gjumi me aktivitete të ndërmarra nga institucionet relevante dhe OJQ-të;
- Shoqëria e sotme edhe pse kanë telashe ekonomike prapë se prapë mundohet të ndikojë pozitivisht në ruajtjen e trashëgimisë kulturore;
- Kjo pyetje mund të ketë dy dokumente të kundërta (pozitive dhe negative). Në shoqëritë me civilizim të lartë, shoqëria ka ndikim pozitiv në ruajtjen e trashëgimisë kulturore;
- Rritja e vetëdijes shoqërore ndikon pozitivisht edhe në ruajtjen e trashëgimisë materiale e shpirtërore;
- Promovimi i trashëgimisë Kulturore.

Molimovasnavedite koji su POZITIVNI EFEKTI DRUŠTVA?

- Društvo u velikoj meri pozitivno utiče, bilo na izvršenje praktičnog posla ili na ispunjavanje kulturno-istorijskih podataka, koje je već svesni uloge i značaja kulturnog i prirodnog nasleđa;
- Društvena zajednica utiče pozitivno na stanje kulturne baštine koja je uvek tu da pruži istorijske i kulturne podatke;
- Visoka svest nekih članova civilnog društva utiče pozitivno na aktivno angazovanje u zaštiti kulturne baštine kroz organizovanje različitih događaja kulturnog karaktera;
- Pozitivno je, jer je počelo podizanje svesti građana Vučitrna o kulturnoj baštini;
- Što se tiče znanja i učenja u školama. Sa povećanjem kapaciteta u školama će se povećati još više;
- Interesovanje društva i poznavanje nasleđa ima pozitivan efekat;
- Počeo je da se povećava nivo svesti društva, što će kao rezultat će doneti viši nivo u očuvanju nasleđa;
- Očuvanje kulturne baštine, identifikacija, promocija, marketing, itd.;
- Postoji tendencija za buđenje društva iz sna sa aktivnostima preduzetim od strane nadležnih institucija i nevladinih organizacija;
- Današnje društvo, iako uz ekonomske teškoće, ipak pokušava pozitivno da utiče na očuvanje kulturnog nasleđa;
- Ovo pitanje može imati dve suprotstavljene strane (pozitivnu i negativnu) . U društvima sa visokim nivoom civilizacije, društvo ima pozitivan uticaj na očuvanje kulturnog nasleđa;
- Povećanje društvene svesti pozitivno utiče na očuvanje materijalne i duhovne baštine;
- Promocija kulturne baštine.

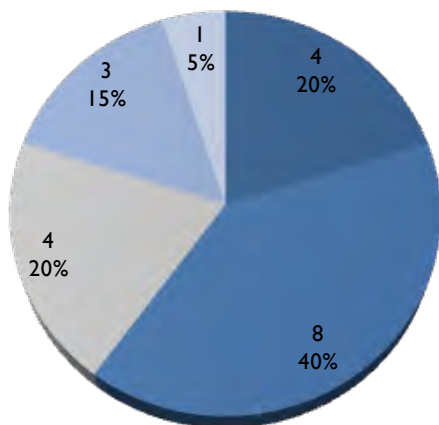
Please list which are the positive effects of SOCIETY?

- Society in a great mass, positively impacts in carrying out practical works but also in filling cultural and historical data, are already aware of the role and meaning of cultural and natural heritage;
- Social community impacts positively on the state of Cultural Heritage who are increasingly in providing historical and cultural data;
- High awareness of some members of civil society in positively impacts in the engagement in the active protection of cultural heritage through the organization of various events of cultural nature;
- It is positive that the society in Vushtrri has started to get aware about cultural heritage;
- In terms of knowledge and learning in schools. With increasing capacity in schools will be increased more;
- Interest and knowledge of the heritage by the society has a positive effect;
- The awareness of the society has started to increase, and as a result it will bring a higher level of heritage conservation;
- Preservation, identification, promotion, advertisement of CH, etc.;
- There is a tendency for society awakening from sleep with activities undertaken by the relevant institutions and NGOs;
- Today's society even though in economic hardship, nevertheless tries to positively impact the preservation of cultural heritage;
- This question can have two opposing documents (positive and negative). In societies with high civilization, the society has a positive impact on the preservation of cultural heritage;
- Increased social awareness, positively impacting the preservation of the material and spiritual heritage;
- Promotion of Cultural Heritage.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA SHOQËRIA?

- Mos ruajtja e objekteve të trashëgimisë kulturore dhe mentaliteti i ulët i faktorit njeri;
- Mungesa e iniciativave qytetare për trajtimin e Trashëgimisë Kulturore;
- Vjedhja e materialeve nga të cilat janë ndërthurrur objektet e Trashëgimisë Kulturore;
- Hedhja e mbeturinave pranë objekteve të Trashëgimisë Kulturore;
- Mos perceptimi i potencialit të ambientit historik për gjenerimin e të ardhurave materiale, ndikon shpesh në zhdukjen, rrënimin e tyre për ndërtimin e të reja;
- Negative është si në disa vende nuk ka vetëdijesim të plotë të njerëzve për trashëgiminë kulturore;
- Në masë të madhe ndikojnë në shkatërrimin e aseteve të këtij lloji;
- Pak kontribuojnë në ruajtjen e këtyre aseteve.

4. Sipas perceptimit tuaj,TEKNOLOGJIA në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA TEKNOLOGJIA?

- Teknologjia në komunën tonë në masë të madhe ndikon pozitivisht e kjo për arsye sepse me ndihmën e teknologjisë është më i lehtësuar prezantimi i Trashëgimisë Kulturore në gjithë botën e që ndikon edhe në turizmin kulturor;
- Mundëson digjitalizimin e zonave/objekteve/monumenteve;
- Mundëson promovimin e tyre (ofron qasje më të lehtë intelektuale në informata);

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI DRUŠTVA?

- Ne očuvanje kulturne baštine i nizak mentalitet ljudskog faktora;
- Nedostatak građanskih inicijativa za tretiranje kulturne baštine;
- Krađa materijala kojima su se gradili objekti kulturnog nasleđa;
- Odlaganje otpada blizu objekata kulturnog nasleđa;
- Ne percepcija potencijala istorijske sredine za generisanje materijalnih prihoda, često utiče na nestanak, njihovo rušenje da bi se na istom mestu gradile nove;
- Negativan je jer u nekim mestima ne postoji puna svest ljudi o kulturnom nasleđu;
- U velikoj meri utiču na uništavanje imovine ove vrste;
- Malo doprinose održavanju ove imovine.

4. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri TEKNOLOGJIA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molim vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI TEKNOLOGIJE?

- Tehnologjia u našoj zajednici uglavnom ima pozitivan efekat, i to zato jer uz pomoć tehnologije se pojednostavljuje prezentacija kulturnog nasleđa širom sveta, što utiče i na kulturni turizam;
- Omogućava digitalizacija zona / objekata/spomenika;
- Omogućavanjihovu promociju (nudi lakši intelektualni pristup informacijama);

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE SOCIETY?

- The lack of preservation of cultural heritage and low mentality of the human factor;
- Lack of civic initiatives for the treatment of Cultural Heritage;
- Theft of materials of cultural heritage;
- Dumping of waste at the Cultural Heritage sites;
- No perception of the potential of historical environment for generating revenue, often affects their disappearance, they get demolished and new buildings are constructed;
- In some places there is no awareness of people about the cultural heritage;
- Greatly affects the destruction of assets of this type;
- Little contribution in the preservation of these assets.

4. According to your perception, to what extent does the TECHNOLOGY impact the state of cultural heritage in your municipality?

Please list what are the POSITIVE EFFECTS OF TECHNOLOGY?

- Technology in our community has a largely positive effect because with the help of technology is facilitated the presentation of Cultural Heritage worldwide, which impacts cultural tourism;
- Enables the digitization of areas / buildings / monuments;
- Enables their promotion (offers easier intellectual access to information);

- Përmes saj është mundësuar një qasje më e lehtë në objektet e trashëgimisë kulturore dhe është lehtësuar puna në konservimin dhe restaurimin e trashëgimisë kulturore;
- Ndhurma e ofruar tani nga teknologjia ka efekt pozitiv pasi që mund të marrësh praktika nga gjithë bota për shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore;
- Ashtu sa është e zhvilluar teknologjia më e zhvilluar do të ishte zhvillimi i trashëgimisë kulturore;
- Lehtëson hulumtimet shkencore, dokumentimin e inventarizimin e asetëve historike;
- Teknologjia deri më tani nuk ka hasur ndikim për arsye se teknologjia e digjitalizuar ka munguar;
- Zhvillimi i sistemit të rrjetit informativ;
- Zhvillimi i infrastrukturës mbi dhe nëntokësor me qëllim të funksionalizimit të objekteve të TK si dhe qasjes me publikun për shfrytëzim;
- Me ndihmën e teknologjisë shumë më mirë është duke u punuar në promovimin e trashëgimisë kulturore;
- Ndikon pozitivisht sepse me teknologjitë e reja të zbuluara, mund të restaurohen dhe konservohen shumë më mirë monumentet e trashëgimisë kulturore;
- Bën afirmimin e vlerave të Trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA TEKNOLOGJIA?

- Nuk ka ndonjë ueb faqe enkas që do të ishte në kuadër të institucioneve komunale dhe do t'i kushtohej vetëm trashëgimisë kulturore ku qytetarët mund të shihnin gjendjen momentale të monumenteve kulturore;
- Aq më e pa zhvilluar teknologjia aq më i dobët zhvillimi i teknologjisë kulturore;
- Rrit hovin me të cilin intervenimeve dhe ndërtimeve degraduese në ambientet historike dhe natyrore;
- Mungesa e bazës së të dhënave;
- Ndotja e ambientit;
- Zhvillimi i pakontrolluar urban (zhurma, vibrimet etj).

- Preko nje omogucen je lakshi pristup kulturnom nasledu i olaksan je rad u konzervaciji i restauraciji spomenika kulture;
- Pomoć tehnologije ima pozitivan efekat, jer možeš dobiti prakse iz celog sveta iz korišćenja kulturnog nasleđa;
- Onoliko koliko je razvijena tehnologija, toliko je razvijena i kulturna baština.
- Olakšava naučna istraživanja, dokumentacije i inventarizaciju istorijske imovine;
- Tehnologija do sada nije imala neki uticaj, jer je nedostajala digitalizovana tehnologija;
- Razvoj sistema informacione mreže;
- Razvoj podzemne i nadzemne infrastrukture s ciljem funkcionisanja objekata KN i pristupa javnosti za korišćenje;
- Uz pomoć tehnologije mnogo bolje se radi na promociji kulturnog nasleđa;
- Utiče pozitivno, jer se uz pomoć novootkrivenih tehnologija, može vršiti mnogo bolja restauracija i konzervacija spomenika kulturne baštine ;
- Čini afirmaciju vrednosti kulturne i prirodne baštine

Molimo vas navedite koju su NEGATIVNI EFEKTI TEKNOLOGIJE?

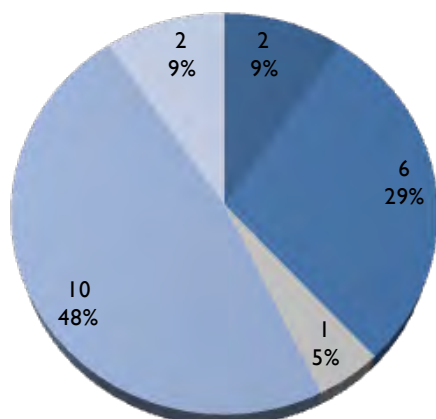
- Ne postoji veb stranice koja je isključivo, u sklopu opštinskih institucija, posvećena kulturnom nasledu i gde građani mogu videti trenutno stanje spomenika kulture;
- Što je nerazvijena tehnologija to je lošiji razvoj tehnologije kulture;
- Povećava zamah intervencija i degradacijskih gradnji u istorijskim i prirodnim sredinama;
- Nedostatak baze podataka;
- Zagađenje;
- Nekontrolisan urbani razvoj (buka, vibracije, itd) .

- Through it was enabled easier access to cultural heritage and was facilitated work in conservation and restoration of cultural heritage;
- Assistance provided by the technology now has a positive effect since one can take practice from around the world for the use of cultural heritage;
- The more developed is the technology, the more developed would be cultural heritage;
- Facilitates scientific research, documentation and inventory of historic assets;
- So far the technology had no impact because the digitized technology has been lacking;
- Development of information network system;
- Development of underground and aboveground infrastructure for the functioning of CH buildings and access for public use;
- With the help of technology, cultural heritage is being promoted better;
- Positively impact because with the newly discovered technologies, cultural heritage monuments can be restored and conserved much better;
- Does the affirmation of the values of cultural and natural heritage.

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF TECHNOLOGY?

- There is no web page exclusively within the municipal institutions and to be devoted to cultural heritage only where citizens can see the current state of cultural monuments;
- The less developed the technology, the weaker the development of cultural technology;
- Increases the momentum of interventions and degrading construction in historical and natural environments;
- Lack of database;
- Pollution;
- Uncontrolled urban development (noise, vibration, etc.).

5. Sipas perceptimit tuaj, AMBIENTI në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA AMBIENTI?

- Ka raste kur ambienti është pozitiv pra është ambienti te ura e gurit ku ka hapësirë për vizitë të këtij monumenti po edhe nuk dëmtohet nga ndërtimet përreth sepse nuk ka ndërtime përreth;
- Pasi që shumica e monumenteve të Trashëgimisë Kulturore gjendet në pjesë të rrafshëta si dhe qasja është më e lehtë;
- Nëse afër objekteve të trashëgimisë është një ambient atraktiv dhe i pasur me bio-diversitet atëherë është mundësi shumë e madhe për zhvillim të turizmit;
- Ambienti i mirë përreth objekteve dhe lokacioneve të trashëgimisë ndikon mirë tek vizitorët-turistët, sepse e bën me atraktive vizitën eventuale në këto asete të trashëgimisë;
- Ambienti që e rrethon Trashëgiminë Kulturore është me rëndësi sepse është pjesë përbërëse e Trashëgimisë Kulturore, krahas ruajtjes së ambientit ruajta edhe e trashëgimisë kulturore;
- Një ambient i hapur dhe i mirë mundëson zhvillimin e atyre vendeve;
- Krijon qasje atraktive dhe të hapur;
- Mundëson rritjen e numrit të vizitorëve;
- Hapat e marrë për hartimin e Planeve të fizibilitetit për ambient;
- Shumë i rëndësishëm - Rregullimi i ambientit shton qasjen në kontakt me trashëgiminë kulturore.
- Ambienti i mirë, e bën më të vizitueshëm Trashëgiminë Kulturore.

5. Prema vašem shvatanju, u kojoj meri ŽIVOTNA SREDINA utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI ŽIVOTNE SREDINE?

- Postoje slučajevi kada je okruženje pozitivno, kao ambijent kod kamenog mosta gde postoji prostor da posetite spomenik, ali i nema štete od okolnih građevina, jer nema okolnim građevina;
- Budući da se većina spomenika nalazi na ravnom terenu, i pristup je lakši;
- Ako blizini objekata nasleđa postoji i atraktivna sredina bogata bio diverzitetom, velika je šansa za razvoj turizma;
- Dobar ambijent oko objekata i lokacija kulturne baštine utiče pozitivno kod posetilaca -turista, jer omogućava atraktivniju posetu ovim kulturnim dobrima;
- Sredina koja okružuje dobra KN je važna, jer je sastavni deo kulturne baštine, uz očuvanje životne sredine, čuva se i kulturno nasleđe;
- Otvoren i lep prostor omogućava i bolji razvoj tih mesta;
- Stvara atraktivan i otvoren pristup;
- Omogućava porast broja posetilaca;
- Poduzeti koraci za izradu planova izvodljivosti za životnu sredinu;
- Vrlo važno.
- Unapređenje životne sredine dodaje pristup dodiru sa kulturnim nasleđem;
- Dobro okruženje čini da se više posećuje kulturno nasleđe.

5. According to your perception, to what extent does the ENVIRONMENT impact the state of cultural heritage in your municipality?

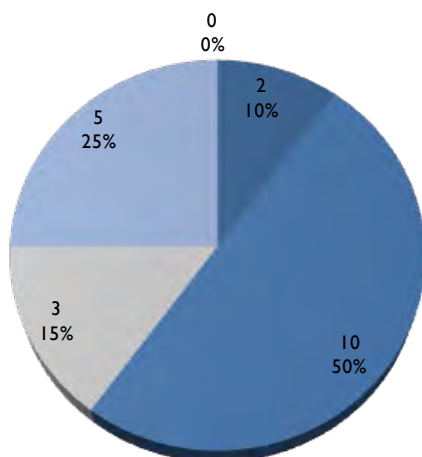
Please list the POSITIVE EFFECTS OF THE ENVIRONMENT?

- There are times when the environment is so positive, for e.g. the environment of the stone bridge where there is space to visit the monument and is not damaged by the surrounding buildings because there are no such buildings;
- Since most of CH monuments are situated in flat areas and access is easier;
- If heritage buildings are in an attractive environment and rich by bio-diversity then it is a great opportunity for tourism development;
- Good environment around heritage buildings and sites has a good influence in visitors-tourists, because it makes attractive the visit to these heritage assets;
- The environment surrounding cultural heritage is important because it is an integral part of cultural heritage, along with the preservation of the environment is the preservation of cultural heritage;
- An open and good environment enables better development of those sites;
- Creates attractive and open access;
- Enables increased number of visitors;
- Steps taken to draft the feasibility plans for the environment;
- Very important;
- Improved environment provides access to cultural heritage.
- Good environment, makes Cultural Heritage more visited.

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA AMBIENTI?

- Ambienti përreth i Trashëgimisë Kulturore në qytet mund të themi se ndikon mjaft negativisht për arsye të ngulfatjes në objektet përreth monumenteve, ndërtime këto që fatkeqësisht vështirësojnë edhe punën profesionale rreth tyre;
- Mjedisi i ndërtuar i degraduar zonat dhe objektet e Trashëgimisë kulturore;
- Kushtet atmosferike të reshurat i dëmtojnë sistematikisht objektet e Trashëgimisë Kulturore nëse ato janë të pambrojtura nga ndikimi;
- Ambienti jo i përshtatshëm mund të ja humb vlerën e Trashëgimisë Kulturore por në anën tjetër mund edhe t'ia shton vlerën;
- Mjedisi i ndërtuar në kundërshtim me planet përkatës humbin vlerën e monumentit;
- Objekti përreth trashëgimisë kulturore ka një rol negativ që ja humb vlerën trashëgimisë, ka një vend të posaçëm në zhvillimin e kulturës;
- Hedhje e mbeturinave në oborre dhe afër monumenteve;
- Ambienti sot ndikon mjaft negativisht, e kjo për arsye të ndërtimeve të tepërta rreth trashëgimisë kulturore;
- Mund të ndikojnë negativisht për shkak si pasojë e kushteve të ndryshme të trashëgimisë kulturore(monumentet) mund edhe të dëmtohen;
- Ndërtesat afër objekteve të trashëgimisë kulturore, shëmtojnë pamjen.

6. Sipas perceptimit tuaj, LEGJISLACIONI në çfarë mase ndikon në gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj?

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI ŽIVOTNE SREDINE?

- Okolina kulturnog nasleđa u gradu može se reći da negativno utiče zbog gušenja objektima oko spomenika, objekti koji, nažalost, ometaju i stručni rad oko njih.
- Izgrađeno okruženje degradira zone i objekte kulturnog nasleđa;
- Atmosferski uslovi sistematski oštećuju objekte kulturnog nasleđa, ako isti nisu zaštićeni od tih uticaja;
- Neodgovarajuće okruženje može smanjiti vrednost kulturnog nasleđa, ali sa druge strane takođe može dati dodatnu vrednost;
- Izgrađenog okruženja u suprotnosti sa relevantnim planovima gubi vrednost spomeniku;
- Objekt oko kulturne baštine ima negativnu ulogu što gubi vrednost nasleđu, ima posebno mesto u razvoju kulture;
- Odlaganje otpada u dvorištima i kod spomenika;
- Životna sredina danas negativno utiče, i to zbog prekomerne gradnje u okolini kulturne baštine;
- Može negativno uticati zbog promenljivih uslova kulturnog nasleđa (spomenika) koji se mogu oštetiti;
- Zgrade u blizini kulturnog nasleđa, menjaju izgled ambijenta.

6. Prema vašem shvatanju, koliko ZAKONODAVSTVO utiče na stanje kulturne baštine u vašoj opštini ?

- Në masë shumë të madhe POZITIVE / U veoma velikoj meri POZITIVNO / Very much POSITIVE
- Në masë të madhe POZITIVE / U velikoj meri POZITIVNO / Much POSITIVE
- Pa efekt-NEUTRAL / Bez efekta-NEUTRALNO / No effect-NEUTRAL
- Në masë shumë të madhe NEGATIVE / U velikoj meri NEGATIVNO / Very much NEGATIVE
- Në masë të madhe NEGATIVE / U veoma velikoj meri NEGATIVNO / Much- NEGATIVE

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE ENVIRONMENT?

- Surrounding environment of Cultural Heritage in the city can impact negatively due to building boom around monuments, buildings that hinder professional work around them;
- The built environment of degraded areas and buildings of cultural heritage;
- Atmospheric conditions systematically damage Cultural Heritage buildings if they are unprotected from the impact;
- Inadequate environment can lose the values of Cultural Heritage but on the other hand can also give added value;
- The built environment in opposition with the relevant plans, loses the values of the monument;
- Buildings around cultural heritage has a negative role, because they lose the heritage values, has a special place in the development of culture;
- Dumping of waste in yards and near monuments;
- The environment today affects due to excessive construction in the setting of cultural heritage;
- Can negatively impact due to the changing conditions of cultural heritage (monuments), they can also be damaged;
- Buildings in the setting of cultural heritage sites, affect the view.

6. To what extent does LEGISLATION impact the state of cultural heritage in your municipality?

Ju lutemi listoni cilat janë efektet POZITIVE NGA LEGJISLACIONI?

- Me ekzistimin e ligjeve në fuqi sanksionohen të gjitha veprimet negative;
- Nëse legjislacioni merr një vendim të mirë dhe e zbaton atë ka rezultat pozitiv;
- Ndikon në efekt pozitiv nëse aplikohen ligjet sa do pak;
- Puna e bazuar në legjislacion është më e qëndrueshme por nuk mjafton vetëm legjislacioni duhet shikuar implementimi i tij;
- Një legjislaturë e mirëfilltë mundëson kushte zhvillimi;
- Hapë rrugë për aktivitet;
- Qartëson zhvillimin e proceseve;
- Përnjohja me Ligjin për TK dhe Ligjin për Zonat e veçanta, ligjin e Planifikimit Hapësinor;
- Për arsye se legjislacioni e sanksionon ato që mund ta dëmtojnë trashëgiminë kulturore;
- Mbrojtja me ligj e Trashëgimisë Kulturore;

Ju lutemi listoni cilat janë efektet NEGATIVE NGA LEGJISLACIONI?

- Legjislacioni ekziston por puna nga aspektet institucionale mungon dhe aplikimi i tyre lë shume gjëra për ti dëshiruar;
- Pasi që ligjet e reja të pakos së Ahtisarit i jepen prioritet më të mëdha vetëm një minoriteti pra nuk është i arsyeshëm në të gjitha anët etnike;
- Legjislacioni në masë të madhe mund të pohojnë se ndikon negativisht për arsye të mos-ekzistencës të mekanizmave ligjor që të stimulojnë pronarët e pronave private për t'i mbrojtur objektet e tyre të cilat kanë vlera të Trashëgimisë Kulturore;
- Mungesa e sqarimit nga legjislacioni të kompetencave të nivelit qendror dhe lokal për trajtimin e trashëgimisë kulturore ndikon në mos marrjen e masave;
- Moskompletimi i legjislacionit ndikon negativisht në trajtimin e duhur të Trashëgimisë Kulturore;
- Moszbatimi i legjislacionit ekzistues ka për pasojë degradimin e trashëgimisë Kulturore;
- Mekanizmat adekuate për implementimin e tij shkatërrojnë atë;

Shënim: Të gjitha elementet e analizës PESTEL janë prezantuar ashtu siç janë shënuar nëpër formularë të plotësuar nga pjesëmarrësit.

Molimo vas navedite koji su POZITIVNI EFEKTI ZAKONODAVSTVA?

- Postojanje zakona na snazi, sankcionišu se sve negativne radnje;
- Ako zakon usvoji dobru odluku i sprovede je, efekat je pozitivan;
- Utiče na pozitivan efekat ako se bar malo sprovede zakon;
- Rad na osnovu zakona je stabilniji, ali nije dovoljan samo zakon, treba gledati njegovo sprovođenje;
- Pravilno zakonodavstvo omogućava uslove za razvoj;
- Otvara put za aktivnosti;
- Razjašnjava razvojne procese;
- Izviđanje Zakona o KN i Zakona o posebnim zonama, Zakona o prostornom planiranju;
- Zato što zakon sankcioniše ono što može da uništi kulturno nasleđe;
- Zaštita kulturne baštine zakonom;

Molimo vas navedite koji su NEGATIVNI EFEKTI ZAKONODAVSTVA?

- Zakonodavstvo postoji, ali nedostaje rad sa institucionalnog aspekta i njihova primena daleko od željenog;
- Od novih zakona Ahtisarijevog paketa, daje se veći prioritet samo jednoj manjini, stoga nije razuman prema svim etničkim stranama;
- Zakonodavstvo u velikoj meri može tvrditi da negativno utiče zbog nepostojanja zakonskih mehanizama za stimulanje privatnih vlasnika da zaštiti svoje objekte koji imaju vrednost kulturnog nasleđa ;
- Nedostatak objašnjenja zakonskih odgovornosti centralnog i lokalnog nivoa za tretiranje kulturne baštine utiče na ne poduzimanje odgovarajućih mera;
- Nepotpuno zakonodavstvo negativno utiče na pravilan tretman kulturnog nasleđa;
- Ne primena postojećih zakona ima efekat degradacije kulturne baštine;
- Adekvatni mehanizmi za njegovu implementaciju ga uništavaju;

Napomena: Svi elementi analize PESTEL predstavljani si kao što je navedeno u zaključnim formularima učesnika.

Please list which are the POSITIVE EFFECTS OF LEGISLATION?

- The existence of laws in force sanction all negative actions;
- If legislation makes a good decision and implements it, then it has a positive result;
- Has a positive effect if laws are applied at some extent;
- Work based on legislation is more stable but the legislation without implementation is not enough;
- A proper legislation enables developing conditions;
- Opens the way for activity;
- Clarifies the development processes;
- Reconnaissance with the CH Law, Law on Special Areas, Spatial Planning Law;
- Because legislation sanctions what may affect cultural heritage;
- Protection of Cultural Heritage by Law;

Please list what are the NEGATIVE EFFECTS OF THE LEGISLATION?

- Legislation exists but the institutional work lacks and its application leaves much to be desired;
- Since new laws of the Ahtisaari's package are given greater priority, meaning only one minority, it is therefore not reasonable for all ethnic groups;
- Legislation greatly negatively impacts due to the non-existence of legal mechanisms to stimulate private property owners to protect their buildings of Cultural Heritage values;
- Lack of legislation clarification of the responsibilities of central and local level for the treatment of cultural heritage affects in not taking measures;
- Incomplete legislation adversely affects the proper treatment of Cultural Heritage;
- Non-implementation of existing legislation has the effect of degradation of cultural heritage;
- Adequate mechanisms for its implementation destroy it;

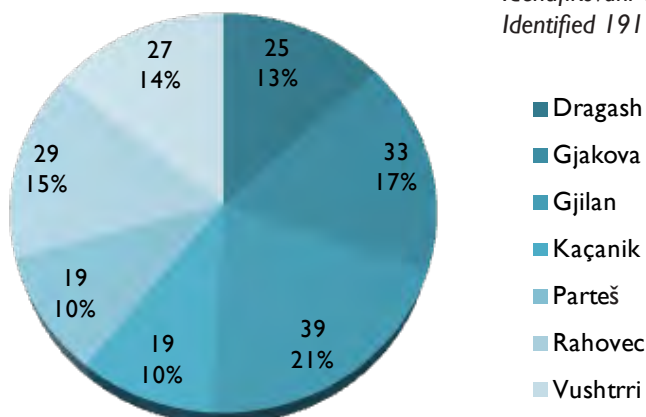
Note: All elements of PESTEL analysis are presented as indicated in forms completed by participants.

Objektivat e përgjithshme dhe prioritizimi i projekteve

Pas ushtrimeve që mundësuan definimin e gjendjes aktuale të trashëgimisë kulturore e natyrore respektivisht duke u bazuar në informatat e marra nga SWOT analiza dhe analiza PESTEL, grupet kaluan në fazën e dytë, në parashikimin e së ardhmes nëpërmjet projekteve dhe propozimeve që do të ndikonin në përmirësimin e gjendjes aktuale. Grupet punuan duke u bazuar në strategjitë e dala, duke i grupuar projektet dhe aktivitetet në tri objektiva të Programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015:

1. Mbrojtja dhe konservimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore / Trajtim i objekteve historike dhe zonave të trashëgimisë natyrore.
2. Integrimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore në jetën bashkëkohore dhe zhvillimi lokal përmes saj / Trajtim hapësinor dhe zhvillimor i trashëgimisë kulturore dhe natyrore.
3. Edukim, trajnim, vetëdijesim mbi trashëgimin kulturore dhe natyrore / Aspekti human mbi trashëgimisë kulturore dhe natyrore.

Në këtë mënyrë, gjatë punëtorisë u vunë bazat e prioriteteve dhe projekteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore për komunat partnere. Punëtoritë dhe takimet e Forumeve rezultuan me gjithsej 191 projekte të propozuara për shtatë komuna.

191 projektet e identifikuar të distribuara nëpër komuna
Identifikovani 191 projekti distribuirani u opština
Identified 191 projects distributed in municipalities

Opšti ciljevi i određivanje prioriteta projekata

Nakon vežbi koje su omogućile definisanje trenutnog stanja kulturne i prirodne baštine, odnosno, na osnovu informacija dobijenih iz SWOT analize i analize PESTEL, grupe su prešle na drugu fazu, a to je planiranje budućnosti kroz projekte i predloge koji će pomoći da se poboljša trenutna situacija. Grupe su radile na osnovu proisteklih strategija, grupisanje projekata i aktivnosti u okviru tri cilja Programa Lokalnih Planova Kulturne Baštine 2012-2015:

1. Zaštita i očuvanje PKB / tretman istorijskih objekata i zona PN.
2. Integracija PKB u savremeni život i lokalni razvoj putem PKB / tretmana prostornog razvoja PKB-a.
3. Obrazovanje, obuka, podizanje svesti o KB / ljudski aspekt u odnosu na PKB.

Na ovaj način, tokom ove faze radionice trebalo je postaviti prioritete i projekte kulturne i prirodne baštine za partnerske opštine. Radionice i sastanci Foruma su rezultirale sa 191 predloženih projekata za sedam opština.

General objectives and prioritization of projects

After the exercises that enabled defining the current state of cultural and natural heritage, respectively, based on information obtained from the SWOT and PESTEL analysis, groups went to the second phase, in predicting the future through projects and proposals that would help to improve the current situation. The groups worked based on derived strategies, by grouping projects and activities in three objectives of the Program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015:

1. Protection and conservation of CNH/ treatment of historic buildings and CH areas.
2. Integration of the CNH in contemporary life and local development through CNH / Spatial treatment and development of CNH.
3. Education, training, awareness on CH / human aspect on the CNH.

In this way, during the workshop were set the basis of priorities and projects of cultural and natural heritage for the partner municipalities. Workshops and meetings of the Forum resulted in 191 projects proposed for seven municipalities.

Vizitat studimore në regjion

Pjesa më dinamike dhe atraktive e punëtorive ishte ajo praktike, ku anëtarët e të gjitha forumeve morën pjesë në minivizita studimore në rajon. Pjesëmarrësit, përpos shkëmbimit të përvojave mes vete, patën rastin që të vizitojnë disa nga lokalitetet e trashëgimisë kulturore nën udhëheqjen e ciceronëve profesionistë. Pjesëmarrësit morën përvoja dhe inspirime të ndryshme nga këto vizita. Lokalitetet e vizituara gjatë këtyre udhëtimeve janë paraqitur në vijim:

Në Shkodër (Shqipëri): bujtinën shtrat dhe mëngjes “Tradita Gegë e Toskë”, Muzeun Historik të qytetit, rrugën karakteristike tradicionale “Kol Idromeno”, ikonën e qytetit - Kështjellën e Rozafës bashkë me muzeun e Kështjellës, si dhe Urën e Mesit në fshatin Mes, etj.

Në Ohër (Maqedoni): shtëpinë e familjes Robevi dhe shtëpitë tjera karakteristike të Ohrit, Kishën e Shën Sofisë, Amfiteatrin antik, Kalanë e Samuelit, Kishën e Shën Klementit në Plaoshnik, etj.

Në Tiranë (Shqipëri): lagjen e Pazarit të Ri, rrugën këmbësorie Murat Toptani, vilën e kontit Ciano, murin e kalasë së Tiranës dhe shtëpitë qytetare brenda perimetrit të saj, xhaminë e Et-hem Beut, kompleksin e katedrales ortodokse “Ngjallja e Krishtit”, kalanë në fshatin Prezë, etj.

Në Kotor (Mal të Zi): qytetin e vjetër të Kotorit, katedralen e Shën Tripunit, Muzeun Detar të Malit të Zi, vendbanimin Perast, ku u vizituan ishulli Kisha e Zonjës në Shkëmb si dhe Muzeu i Qytetit.

Studijske posete u regionu

Najdinamiçniji i najatraktivniji deo radionice bio je praktični deo, gde su članovi svih foruma učestvovali u kratkoj studijskoj poseti regionu. Učesnici su, pored međusobne razmene iskustava, imali priliku da obiđu i neka mesta od značaja kulturnog nasleđa pod vodstvom profesionalnog vodiča. Učesnici su dobili različita iskustva i inspiracije ovim posetama. Posećeni lokaliteti tokom poseta su sledeći:

Skadar (Albanija): gostionica noćenje sa doručkom “Tradita Gegë e Toskë”, Istorijски muzej grada, karakterističnu tradicionalnu ulicu “Kol Idromeno”, ikonu grada - Tvrđavu Rozafa, zajedno sa muzejom Tvrđave, kao i most sela Mes, itd.

Ohrid (Makedonija): kuća porodice Robevi i ostale karakteristične ohridske kuće, Crkva Sv. Sofije, Antički amfiteatar, Samuelova Tvrđava, Crkva Sv. Klementa u Plaošniku, itd.

Tirana (Albanija): mahala Nove Čaršije, pešačka ulica Murat Toptani, vila grofa Ciano, zidine tvrđave Tirane i gradske kuće unutar kruga tvrđave, Et-hem Begova džamija, kompleks pravoslavne katedrale “Vaskrsenje Hristovo”, tvrđava u selu Preza, itd.

Kotor (Crna Gora): stari grad, katedrala Sv. Tripuna, Pomorski muzej Crne Gore, naselje Perast, gde je posećeno ostrvo Gospa od Škrpjela kao i Muzej grada.

Study visits in the region

The most dynamic and attractive part of the workshop was the practical part, in which members of all forums attended short study visits in the region. Participants, beside the exchange of experiences among each other, had the opportunity to visit some cultural heritage sites under the professional guiding. Participants took different experiences and inspiration from these visits. Sites visited during these tours were following:

In Shkodra (Albania): bed and breakfast inn “Tradita Gegë e Toskë”, City Historical Museum, characteristic traditional street “Kol Idromeno”, icon of the city - Rozafa Castle with a Museum Castle in it and the bridge in the village Mes, etc.

In Ohrid (Macedonia): Robevi family house and other characteristic houses of Ohrid, the Church of St. Sophia, the ancient amphitheater, Samuel Castle, the Church of St. Clement in Plaosnik, etc.

In Tirana (Albania): New Bazaar neighborhood, pedestrian road Murat Toptani, Count Ciano villa, castle wall of Tirana and traditional houses within the perimeter of it, Et-hem Bey mosque, Orthodox Cathedral complex “Resurrection of Christ”, castle in the village Preza, etc.

In Kotor (Montenegro): Old Town of Kotor, Cathedral of St. Tripun, Maritime Museum of Montenegro, Perast settlement, where the island of Our Lady of the Rock Church and City Museum were visited.

Vlerësimi i procesit të punëtorive nga anëtarët e Forumeve

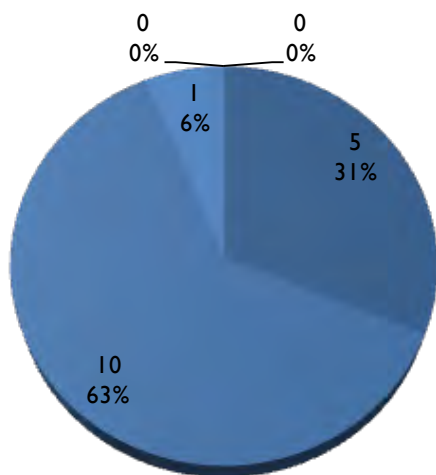
Në mënyrë që të fitohet një pasqyrë reale rreth suksesit të arritur në organizimin e punëtorisë, në fund të vizitës studimore pyetësorët e vlerësimit të përgatitur nga ekipi i CHwB-së u shpërndanë pjesëmarrësve të punëtorisë. Qëllimi i pyetësorëve ishte mbledhja e opinionit të pjesëmarrësve rreth asaj se sa janë të kënaqur me mënyrën e organizimit, agjendën, përmbajtjen, hollësitë teknike, dhe mendimi i tyre se çka do të mund të ndryshohej apo të përmirësohej. Plotësimi i pyetësorëve është bërë në mënyrë anonime. Rezultatet e vlerësimit për shtatë komunat, janë paraqitur në vijim:

1. Në çfarë mase mendoni se janë arritur qëllimet e mëposhtme të punëtorisë?

Analiza e gjendjes ekzistuese të trashëgimisë kulturore në komunë dhe përpilimi i prioriteteve kryesore që do të jenë pjesë e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës.

Krijimi i një platforme komunikimi dhe shkëmbimi të ideve, informatave dhe përvojave mes grupeve të ndryshme të përfshira në FLTK.

Diskutimi gjithëpërfshirës i problematikave që lidhen me gjendjen e trashëgimisë kulturore dhe mundësitë e zgjidhjes së problemeve në komunën përkatëse.

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

Ocenjivanje od strane članova Foruma o procesu radionica

Da bi se dobila realna slika o rezultatima postignutim u organizaciji radionice, na kraju radionice učesnicima je podeljen upitnik za ocenjivanje studijskih poseta koje je pripremio tim CHwB. Svrha upitnika je bila da se prikupe mišljenja o tome kako su učesnici zadovoljni organizacijom, dnevnim redom, sadržajem, tehničkim detaljima, i njihovo mišljenje o tome šta može da se promeni ili poboljša. Ispunjavanje upitnika se vrši anonimno. Rezultati ocenjivanja iz sedam opština, prikazani su u nastavku:

1. U kojoj meri mislite da su postignuti ciljevi radionice?

Analiza trenutnog stanja kulturne baštine u opštini i sastavljanje glavnih prioriteta koji će biti deo Lokalnog Plana Kulturnog Nasleđa opštine.

Kreiranje platforme za komunikaciju i razmenu ideja, informacija i iskustava među različitim grupama koje su uključene u LFKB.

Sveobuhvatna rasprava o pitanjima koja se odnose na stanje kulturne baštine i mogućnosti rešavanja problema u datoj opštini.

Assessment of workshops process by members of the Forum

In order to obtain a realistic picture about the results achieved in the workshop organization, at the end of the study visit, evaluation questionnaires drafted by the CHwB team were distributed to the participants of the workshop. The purpose of the questionnaires was to gather opinions about how satisfied are participants with the organization, agenda, content, technical details, and their opinion on what could be changed or improved. Questionnaires were completed anonymously. Evaluation results for seven municipalities, are presented as follows:

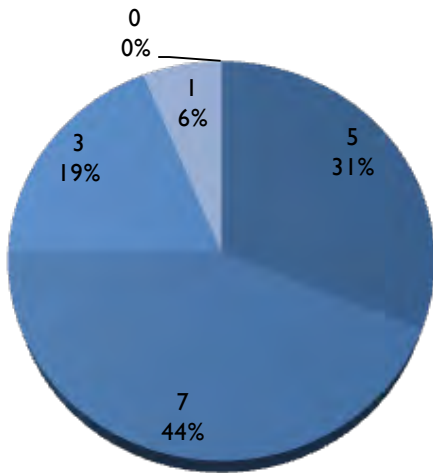
1. To what extent do you think the following goals of the workshop are achieved?

The analysis of the current state of cultural heritage in the municipality and the compilation of the main priorities will be part of the Municipal Local Cultural Heritage Plan.

Creating a platform for communication and exchange of ideas, information and experiences among different groups involved in LFCH.

Comprehensive discussion of issues related to the state of cultural heritage and the possibilities of solving the problems in the respective municipality.

2. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë punëtorisë?

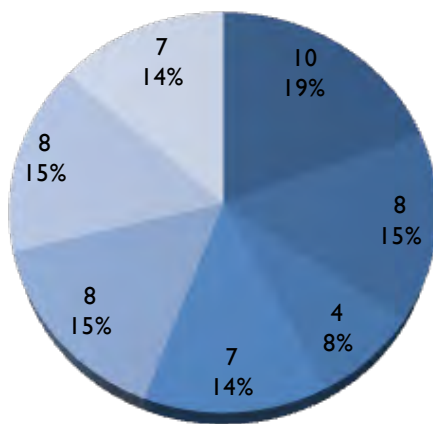

2. U kojoj meri su dobijene informacije u toku radionice korisne za vaš svakodnevni rad?

2. To what extent is the information received during workshop useful for your daily work?

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

3. Cila pjesë e punëtorisë ju ka pëlqyer më shumë? - mund të përgjigjeni në më shumë opsione

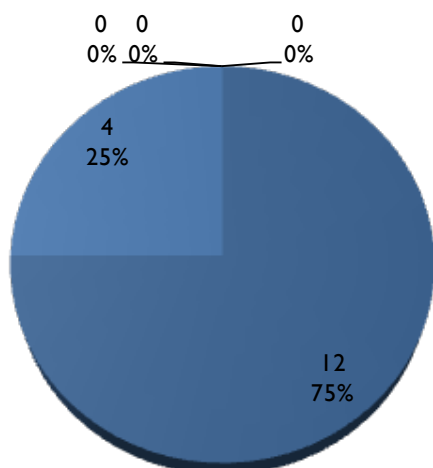

3. Koji deo radionice vam se najviše dopao? - možete odgovori sa više opcija

3. Which part of the workshop did you enjoy more? – you can respond in more options

- Mozaiku i trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës / Mozaik kulturnog i prirodnog nasleđa Kosova / Mosaic of Cultural and Natural Heritage of Kosovo
- Analizat SWOT dhe PESTEL / Analize SWOT i PESTEL / SWOT and PESTEL analysis
- Prezantime e përfaqësuesve nga MKRS, MMPH, Komuna dhe CHwB / Prezantacije učesnika iz MKOS, MSPP, Predstavnik Opštine, CHwB / Presentations by representatives from the MCYS, MESP, Municipality and CHwB
- Analiza e objektivave dhe prioritizimi i projekteve dhe aktiviteteve / Analiza ciljeva, davanje prioriteta projektima i aktivnostima / Analysis of objectives and prioritization of projects and activities
- Diskutimet dhe debatet për trashëgiminë kulturore dhe natyrore të Komunës / Diskusije i javne rasprave o kulturnom i prirodnom nasleđu opštine / Discussions and debates about the cultural and natural heritage of the municipality
- Puna në grupe / Grupni rad / Group works
- Vizitat studimore / Studijske posete / Study visits

4. Sa jeni të kënaqur me nivelin e organizimit dhe metodologjinë e punëtorisë?

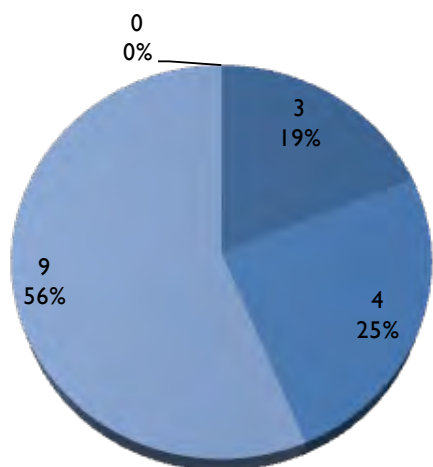

4. Koliko ste zadovoljni nivoom organizacije i metodologijom radionica?

4. How satisfied are you with the level of organization and methodology of the workshop?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

5. Si e konsideroni agjendën e punëtorisë?

5. Kako ocenjujete dnevni red radionica?

5. How do you see the workshop agenda?

- Shumë të ngarkuar / Preoptereçujuçi / Overloaded
- Të ngarkuar / Optereçujuçi / Loaded
- Adekuate / Adekvatan / Adequate
- Shumë të lehtë / Neoptereçujuçi / Very easy

6. Komentet apo sugjerimet e juaja shtesë mbi punëtorinë e organizuar?

- Të jetë pak më e gjatë jo vetëm katër ditore.
- Ishte një punëtori shumë e mirë – FLM CHwB-së.
- Nga kjo punëtori kam marrë përvoja të shumta. Andaj mendoj që këto në të ardhmen do të më ndihmojnë shumë.
- Punëtori të këtilla duhet të ketë më shpesh, sepse dilet në një ide përfundimtare shumë të qëlluar; Si dhe jepen vërejtjet ndaj ministrive, komunave etj.; Si dhe zgjerimi i shoqërisë në përgjithësi – që të njohim njëri tjetrin sa më shumë apo edhe ndonjë anëtar të ri.
- Pjesa e strategjisë duhet t'i lihet kohë më e madhe – pak e shkurtë.
- Nivel i lartë i organizimit, përveç: për efikasitet më të madh, pak më shumë kujdes komponentes KOHË!
- Nuk kam sugjerime. Mirë ka qenë çdo gjë. Ka pas rrjedhë normale etj.
- Do të kishte qenë më mirë sikur punëtorja të zgjaste një ditë më shumë. Do të mund t'i riformulohim prioritetet e komunës në tri fusha të trashëgimisë kulturore.
- Të menaxhohet më mirë me kohë, përfundimi i punëtorisë të bëhet në kohë dhe të mos vonohet, pa marrë parasysh vonesat e anëtarëve – çfarëdo roli apo pozite që kanë ata.
- Mendoj që gjatë organizimit të punëtorive dhe takimeve me grupet punuese do të ishte më efektive nëse pjesëmarrësit do të organizoheshin në grupe punuese dhe pastaj secili grup si detyrë shtëpie të punon në zhvillimin e projekt propozimeve dhe projekt ide konkrete.

Shënim: Komentet e pjesëmarrësve janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

6. Komentari i dodatne sugestije na organizovane radionice?

- Da budu malo duže ne samo četiri dana.
- To je bio veoma dobar rad - HVALA CHVB.
- Iz ove radionice sam stekao iskustva. Dakle, mislim da će mi to u budućnosti puno pomoći.
- Takva rad treba da bude češći, jer definitivno proizlazi je tačno pogodena ideja; Kao i upozorenja ministarstvima, opštinama, itd.; I širenje društva u celini - da prepoznamo jedni druge koliko možemo ili čak bilo kog novog člana.
- Deo strategije treba prepustiti dužem bremenu - malo kratko.
- Visok nivo organizacije, pored toga, za veću efikasnost, malo više pažnje komponenti VREME!
- Nemam predloge. Sve je bilo dobro, imalo je normalni tok itd.
- Bilo bi bolje da je radionica potrajala još jedan dan. Možemo da preformulišemo opštinske prioritete u tri oblasti kulturnog nasleđa.
- Bolje da se upravlja vremenom, rezultat radionice treba biti da se sve uradi na vreme i bez kašnjenja, bez obzira na kašnjenja članova – i bez obzira koju ulogu ili položaj imaju.
- Mislim da bi organizovanje radionica i sastanaka sa radnim grupama bilo efikasnije ako bi se učesnici organizovali u radnim grupama, a potom svaka grupa kao domaćin da radi na izradi predloga projekata i konkretne ideje.

Napomena: Komentari su navedeni kako su ih učesnici napisali u formularima za ocenjivanje.

6. Comments or additional suggestions on the organized workshop?

- Be a little longer rather than just four days.
- It was a very good workshop - Thanks CHwB.
- From this workshop I got a lot of experiences. So I think that in the future it will help a lot.
- Workshops of this kind should be organized more often, because we come out with a very definitive proper idea; As well as warnings given to ministries, municipalities, etc. ; And expansion of society in general - to know each other as much as possible or even any other new member.
- The strategy should be given more time - a little short.
- High level of organization, except: for greater efficiency, a little more care to the TIME component!
- I have no suggestions. Everything was good. There was normal flow etc.
- It would have been better if the workshop would have lasted one more day. We may reform Municipal priorities in three areas of cultural heritage.
- The time to be better managed, the workshop to end in time and to not be delayed, regardless the delays of members - whatever role or position they have.
- I think that the organization of workshops and meetings with the working groups would be more effective if participants will be organized in working groups and then each group to work on developing project proposals and concrete ideas as homework.

Note: Comments are listed as written on the assessment forms by participants.

Periudha e konsultimeve publike

Pas një periudhe pune intensive të Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore të shtatë komunave partnere, u identifikuan listat me Prioritete (Projektet) në Fushën e Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore. Në mënyrë që Planet Lokale të Trashëgimisë Kulturore të komunave përkatëse, të jenë sa më gjithëpërfshirëse, këto lista u prezantuan para një publiku me të gjerë dhe palë të interesuara. Periudha e konsultimeve publike në shtatë Komuna partnere u mbajt gjatë muajve Maj dhe Qershor 2013. Fillimisht në prezantime publike u prezantua procesi i programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore. Më pas janë prezantuar të gjitha projektet e identifikuara gjatë punës së Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës përkatëse dhe mënyra se si qytetarët mund të kontribuonin në pasurimin e këtyre listave.

Period javne rasprave

Nakon intenzivnog perioda Lokalni Forumi sedam partnerskih opština napravili su listu prioriteta (projekata) u oblasti kulturne i prirodne baštine. Da bi Lokalne Planove Kulturne Baštine u odgovarajućim opštinama bili sveobuhvatni, ovi spiskovi su predstavljani široj javnosti i zainteresovanim stranama. Period javne rasprave u sedam partnerskih opština održan tokom meseca maja i juna 2013. godine. Na početku javne prezentacije programa započet je proces Lokalnih Planova Kulturne Baštine. Kasnije su svi projekti koji su identifikovani tokom rada Lokalnih Forumu Kulturnog Nasleđa opština, prezentovani kako bi i građani mogli doprineti obogaćivanju tih lista.

The period of public consultation

After an intensive period of Local Cultural Heritage Forums of seven partner municipalities, priority list (projects) in the field of Cultural and Natural Heritage were identified. In order that the Local Cultural Heritage Plans of the respective municipalities, to be more comprehensive, these lists were presented to a broader public and interested parties. The period of public consultation in seven partner municipalities was held during May and June 2013. Initially, in public presentations, was introduced the process of the program of Local Cultural Heritage Plans. Later were presented all projects identified in Local Cultural Heritage of the respective municipality and how citizens can contribute to the enrichment of these lists.

Kontributi i qytetarëve u mundësua në disa mënyra:

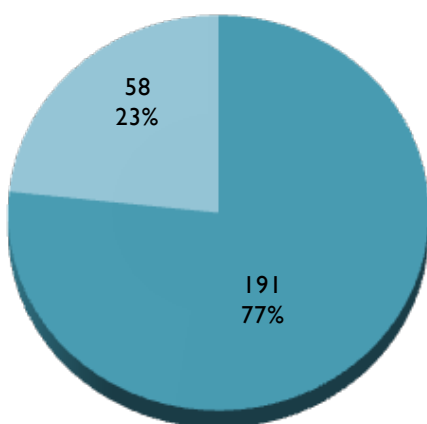
1. Duke plotësuar formën e gatshme që duhej ta vendosnin në kutinë e mbyllur të projektit që gjendej në komunën përkatëse;
 2. Duke plotësuar pyetësorin on-line në të cilën mund të qasen nëpërmjet ueb faqes zyrtare të CHwB-së;
 3. Duke dërguar formularin e bashkangjitur në ueb faqe, në e-mail pltk2013chwb@gmail.com;
 4. Duke dërguar komente dhe sugjerime në faqen Facebook CHwB Kosovo;
 5. Duke vizituar komunën dhe/ose zyrën e CHwB në Prishtinë për më shumë informata.
- Varësisht nga kërkesat e komunave partnere, periudha e konsultimit publik ka zgjatur 15 ditë për pesë komuna dhe 30 ditë për dy komuna partnere (Gjakova dhe Kaçaniku).
- Gjatë periudhës së konsultimit publik, u dhënë shumë propozime, prej të cilave 58 kaluan nëpër Forumet përkatëse të komunave, duke e rritur numrin e projekteve të propozuara nga 191 në gjithsej 249 për shtatë komunat partnere.

Doprinos građana je bio omogućen na nekoliko načina:

1. Popunjavanjem formulara koje je svako mogao da stavi u zatvorenu kutiju i navede koji projekat treba biti urađen u opštini;
 2. Popunjavanjem on line upitnika kojemu se može pristupiti preko zvaničnog sajta CHwB;
 3. Podnošenjem u dox. formatu u prilogu elektronske pošte, na e-mail pltk2013chwb@gmail.com
 4. Šaljući komentare i sugestije na Facebook stranici CHwB Kosovo;
 5. Odlazak u opštinu i / ili Kancelariju CHwB u Prištini za više informacija.
- U zavisnosti od okolnosti u partnerskim opštinama, period javne konsultacije je trajao 15 dana za pet opština i 30 dana za dve opštine partnere (Đakovica i Kačanik). Tokom perioda javnih konsultacija, dato je mnogo predloga, od kojih je 58 bilo usvojeno od strane odgovarajućeg opštinskog foruma, čime je ukupan broj predloženih projekata od 191 dostigao broj na ukupno 249 za sedam partnerskih opština.

The contribution of citizens was made possible in several ways:

1. Completing the form, which should be put in the closed box of the project located in the respective municipality;
 2. By completing the on-line questionnaire, which can be accessed through the official website of CHwB;
 3. By submitting the .docx form attached to the web page, in the e-mail pltk2013chwb@gmail.com;
 4. Submitting comments and suggestions on Facebook CHwB Kosovo;
 5. Visiting the municipality and/or the office of CHwB in Prishtina for more information.
- Depending on the requirements of the partner municipalities, public consultation period lasted 15 days for five municipalities and 30 days for the two partner municipalities (Gjakova and Kačanik). During the public consultation period, many proposals were given, of which 58 passed through respective municipal Forums, bringing the total number of projects proposed from 191 to a total of 249 for seven partner municipalities.

- Numri i projekteve para konsultimit publik / Broj projekata pre javne rasprave / Number of projects before the public consultation
- Numri i projekteve të shtuara nga kontributi i publikut dhe të aprovuara nga Forumet Lokale / Broj projekata dodan sa doprinos a javnosti i odobren od strane lokalni Forumu / The number of projects increased by the contribution of the public and approved by the Local Forums

Prioritetet dhe projektet e identifikuar në komunën e Vushtrrisë

Takimet e rregullta të Forumeve Lokal të Trashëgimisë Kulturore, puna intensive në terren, prezantimi publik dhe periudha e konsultimit publik u përmbyllën me finalizimin e Listës së Projekteve të identifikuar në Planin Lokal të Trashëgimisë Kulturore të shtatë komunave partnere.

Listat fillestare të projekteve të definuara fillimisht në punëtori, pas pranimit të propozimeve nga publiku, me pajtim të anëtarëve të Forumeve u pasuruan me projekte shtesë.

Në shtatë komuna janë identifikuar projekte të ndryshme që përfshijnë nivele të ndryshme të ndërhyrjes duke filluar nga restaurim, revitalizim, intervenim emergjent, konsolidim, themelimi i muzeve, hulumtim, planifikim hapësinor, plane urbane, plane rregulluese, e deri te ngritja e vetëdijes, informim i qytetarëve, hartimi i dokumentarëve dhe promocioneve, organizim të festivaleve, puna me të rinj, ligjërata për të rritur, trajnime, vizita studimore, shërbimet hotelierie shtrat dhe mëngjes, hulumtime shkencore, qasje në monumente, ndërtimi i shtigjeve dhe shenjime turistike.

Krahas projektit, forumet përcaktuan edhe kohëzgjatjen, iniciuesit, partnerët, implementuesit, relevancën dhe buxhetin e përafërt për secilin projekt të propozuar në listë.

Në kuadër të Memorandum Mirëkuptimit të nënshkruar, CHwB - pala implementuese e projektit ka dedikuar gjithsej 100.000 € brenda periudhës së viteve 2013-2015, ku bashkë me kontributin e secilës komunë në vlerë 20%, kjo shumë do të mbërrijë në gjithsej 120.000 € investim për secilën komunë.

Gjatë kësaj periudhe mund të ketë kontribute shtesë nga partnerë tjerë strategjikë e donatorë të ndryshëm.

Identifikovani prioriteti i projekti u opštini Vučitrn

Redovni sastanci Lokalnih Foruma kulturne baštine, intenzivni rad na terenu, javna prezentacija i period javnih konsultacija je zaključen sa finalnom listom projekata identifikovanih u sedam partnerskih opština u okviru Lokalnih Planova Kulturne Baštine. Početne liste projekata prvobitno definisanih tokom radionica, nakon prijema predloga od javnosti, uz saglasnost članova Foruma, su obogaćene dodatnim projektima. U sedam opština su identifikovani razni projekti koji uključuju različite nivoe intervencije, od restauracije, revitalizacije, hitne intervencije, konsolidacije, osnivanje muzeja, istraživanja, prostorno planiranje, urbanističkih planova, regulacionih planova, podizanje svesti, informisanje građana, izrada dokumentarnih filmova i promocija, organizovanje festivala, rada sa mladima, predavanja za odrasle, obuke, studijska putovanja, usluga krevet i doručak, naučnog istraživanja, pristup spomenicima, izgradnju turističkih staza i brendiranja.

Pored ove liste projekta, Forumi su utvrdili i vreme trajanja projekata, inicijatore, partnere, nosioce, relevantnost i približan budžet za svaki projekat predložen na listi.

U okviru potpisanog Memoranduma o razumevanju, CHwB - stranka koja realizuje projekat je dodelila ukupno € 100.000 za period od 2013. do 2015. godine, gde će zajedno sa doprinosom koji daje svaka opština u iznosu od 20%, ova suma dostići ukupn € 120.000 investicija za svaku opštinu.

Tokom ovog perioda mogu se dobiti i dodatni doprinosi od drugih strateških partnera ili različitih donatora.

Priorities and projects identified in the municipality of Vushtrri

Regular meetings of the Local Cultural Heritage Forum, intensive field work, public presentation and public consultation period were concluded with the finalization of the list of projects identified in the Local Cultural Heritage Plan of seven partner municipalities.

The initial lists of originally defined projects in the workshop, after receiving the proposals from the public, with the consent of the Forum members was enriched with additional projects. In seven municipalities, various projects have been identified, involving different levels of intervention ranging from restoration, revitalization, emergency intervention, consolidation, establishment of museums, research, spatial planning, urban plans, regulatory plans, to that of raising awareness, informing citizens, drafting of documentaries and promotions, organization of festivals, work with youth, adult lectures, training, study tours, bed and breakfast hotel services, scientific research, access to monuments, construction of tourist pathways and signage.

Besides the project, the forums determined the duration, initiators, partners, implementers, relevance and the approximate budget for each proposed project on the list.

In the framework of the signed Memorandum of Understanding, CHwB – the implementing party of the project has dedicated a total of € 100,000 in 2013-2015, which together with the contribution of each municipality in value 20%, this amount will reach a total of € 120,000 investment for each municipality.

Over this period there could be additional contributions from other strategic partners of different donors.

Duke pasur parasysh që Forumet kanë edhe rol vendimmarrës, ato i kanë zhvilluar edhe kriteret e përzgjedhjes së projekteve ku do të investohej. Kriteret e përzgjedhjes së projekteve për implementim janë paraqitur në vijim:

- Përzgjedhja e minimum një projekti nga secila prej tri objektivave të përcaktuara;
- Krijimi i sinergjive me programet e partnerëve të tjerë në fushën e Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore;
- Përzgjedhje e projekteve që potencialisht mund të bashkë-financohen;
- Shpërndarja racionale e buxhetit në disa projekte të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore;
- Balancim në aspekt të implementuesit të projekteve mes institucioneve të nivelit qendror, lokal dhe komunitetit/shoqërisë civile;
- Përzgjedhje e projekteve që ofrojnë kushte për zhvillim lokal ekonomik dhe shoqëror;
- Ngritja e kapaciteteve profesionale.

Pas dakordimit për kriteret që do të aplikohen, Forumi bëri përzgjedhjen e projekteve që do të zbatohen në periudhën 2013-2015.

Nga 34 projekte të identifikuar në PLTK të Komunës së Vushtrri janë përzgjedhur gjithsej 15 projekte për implementim gjatë periudhës së viteve 2013 – 2015. Në vijim mund të gjeni listën e projekteve të identifikuar dhe ato të përzgjedhura për zbatim nga Forumet Lokale, për Komunën e Vushtrrisë.

S obzirom da su forumi imali ulogu donošenja odluka, oni su razvili kriterijume za odabir projekata u koje će biti uloženo. Kriterijumi za izbor projekata za realizaciju su:

- *Odabrati barem po jedan projekat u okviru svakog od tri cilja;*
- *Stvaranje sinergije sa programima drugih partnera iz oblasti kulturne i prirodne baštine;*
- *Odabir projekata koji bi potencijalno mogli biti sufinansirani;*
- *Racionalna podela budžeta za projekte Lokalnog Plana Kulturne Baštine;*
- *Koordinisanje između institucija na centralnom i lokalnom nivou i zajednice / civilnog društva u smislu implementacije takvih projekata;*
- *Odabir projekata koji pružaju uslove za lokalni ekonomski i socijalni razvoj;*
- *Stručno usavršavanje.*

Nakon dogovora o kriterijumima koji se primenjuju, forum je izvršio izbor projekata koji će biti realizovan u periodu 2013-2015.

Od 34 projekata koji su identifikovani u opštini Vučitrn u okviru LPKB ukupno 15 projekata je odabrano za sprovođenje tokom 2013 - 2015 godine. U nastavku možete naći spisak projekata identifikovanih i odabranih za realizaciju od strane lokalnih foruma, opštine Vučitrn .

Given that forums have also the decision-making role, they have also developed the criteria for the selection of projects to be invested. The criteria for the selection of projects for implementation are as follows:

- *Selecting at least one project from each of the three objectives set;*
- *Creating synergies with the programs of other partners in the field of Cultural and Natural Heritage;*
- *Selection of projects that could potentially be co-financed;*
- *Rational allocation of the budget in some projects of the Local Cultural Heritage Plan;*
- *Balance in terms of implementing such projects between the central and local level institutions and community/ civil society;*
- *Selection of projects that provide local conditions for economic and social development;*
- *Professional capacity building.*

After agreeing on the criteria to be applied, the Forum did the selection of projects to be implemented in 2013-2015.

From the 34 projects identified in the LCHP of the municipality of Vushtrri, a total of 15 projects were selected for implementation during 2013 - 2015. The list of projects identified and selected for implementation from the Local Forums of the municipality of Vushtrri is presented in the following.

Mbrojtja dhe konservimi i Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore – Trajtimi i objekteve historike dhe zonave të trashëgimisë natyrore

Očuvanje i zaštita kulturnog i prirodnog nasleđa / Tretman istorijskih spomenika i lokaliteta prirodne baštine

Preservation and conservation of Cultural and Natural Heritage / Treatment of historical monuments and natural heritage sites

1.	Kulla e Zejnullah Beut 1) Intervenim emergjent në kulm, 2) Restaurim	Zejnulah Begova kula 1) Hitna intervencija na krovu, 2) Restauracija	Kulla(house) of Zejnullah Bey 1) Emergency intervention in roof, 2) Restoration
2.	Restaurimi i urës së vjetër të gurit në fshatin Vvri	Restauracija starog kamenog mosta u selu Vri	Restoration of old stone bridge in Vvri village
3.	Restaurimi i enterierit të objektit të Mahmut Agë Gjinollit	Restauracija enterijera objekta Mahmut Age Đinolija	Restoration of the interior of the building of Mahmut Agë Gjinolli
4.	Inventarizimi i TKN në komunën e Vushtrrisë	Inventarizacija KPN u opštini Vučitrn	Inventory of CNH in the municipality of Vushtrri
5.	Kulla e Kadri Hysenit, shek XIX 1) Intervenim emergjent, 2) Restaurim	Kadri Hisenova kula iz XIX veka 1) Hitna intervencija, 2) Restauracija	Kulla (house) of Kadri Hyseni, XIX century 1) Emergency intervention, 2) Restoration
6.	Çeshmet në qytetin e Vushtrrisë dhe rrethinë 1) Hulumtim, 2) Konservim, 3) Restaurim	Česme u gradu Vučitrnu i predgradu 1) Istraživanje, 2) Konzervacija, 3) Restauracija	Fountains in the city of Vushtrri and vicinity 1) Research, 2) Conservation, 3) Restoration
7.	Restaurimi i shtëpisë së banimit të Shaban Agë Haxhisë 1) Intervenim emergjent 2) Restaurim	Restauracija stambene kuće Šaban Age Hadžije 1) Hitna intervencija 2) Restauracija	Restoration of the house of Shaban Agë Haxhia 1) Emergency intervention, 2) Restoration
8.	Restaurimi i shtëpisë së Zymer Musiqit 1) Intervenim emergjent 2) Restaurim	Restauracija kuće Zumer Musića 1) Hitna intervencija 2) Restauracija	Restoration of the house of Zymer Musiqi 1) Emergency intervention, 2) Restoration
9.	Ura e vjetër e Gurit në Vushtrri 1) Hulumtim, 2) Konservim, 3) Restaurim	Stari Kameni most u Vučitrnu 1) Istraživanje, 2) Konzervacija, 3) Restauracija	Old Stone Bridge in Vushtrri 1) Research, 2) Conservation, 3) Restoration
10.	Restaurimi i Hamamit të Vushtrrisë	Restauracija hamama u Vučitrnu	Restoration of the Hamam in Vushtrri
11.	Konservimi dhe revitalizimi i Kalasë së Vushtrrisë	Konzervacija i revitalizacija tvrđave Vučitrna	Conservation and revitalization of Vushtrri Castle
12.	Evidentimi i lokaliteteve arkeologjike	Identifikacija arheoloških lokaliteta	Identification of archaeological sites
13.	Shtëpia e familjes Pantina, Vushtrri 1) Intervenim emergjent	Kuća porodice Pantina, Vučitrn 1) Hitna intervencija	House of Pantina family, Vushtrri 1) Emergency intervention

14.	Kulla e Adem Isës 1) Intervenim emergjent, 2) Restaurim	Adem Isova kulla 1) Hitna intervencija 2) Restauracija	Kulla (house) of Adem Isa 1) Emergency intervention, 2) Restoration
15.	Kulla e Mehmet Karaqës 1) Konsolidim i murit të mbetur, 2) Hulumtim	Mehmet Karaçeva kulla 1) Konsolidacija preostalog zida 2) Istraživanje	Kulla (house) of Mehmet Karaqa 1) Consolidation of the remaining wall, 2) Research

Integrimi i Trashëgimisë Kulturore në jetën bashkëkohore dhe zhvillimi lokal përmes Trashëgimisë Kulturore / Trajtim hapësinor dhe zhvillimor i Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore

Integracija kulturne baštine u savremenom životu lokalni razvoj kroz kulturnu baštinu / tretman prostora i razvoja kulturne i prirodne baštine

Integration of CH in contemporary life and local development through CH / spatial and developmental treatment of CNH

16.	Revitalizimi i oborrit të kullës së Azem Bejtës	Revitalizacija dvorišta Azem Bejtove kule	Revitalization of the yard of Azem Bejta's kulla (house)
17.	Definimi i kufijve të zonës historike dhe hartimi i planit të konservimit	Određivanje granica istorijske zone i nacrt plana konzervacije	Definition of the boundaries of the historic zone and drafting the conservation plan
18.	Hartimi i projektit për rigjenerimin e zonës përreth Kalase për zhvillim të aktiviteteve kulturore	Nacrt projekta za regeneraciju zone oko Tvrdave za razvoj kulturnih aktivnosti	Drafting the plan for the regeneration of the setting of the Castle for cultural activities development
19.	Destinimi i hamamit në galeri dhe qendër informuese	Preobražaj hamama u galeriju i informativni centar	The adaption of hamam into a gallery and information centre
20.	Shtrirja e kallërmit përgjatë rrugës që lidhë Kalanë, Hamamin dhe Urën e Gurit	Postavljanje kaldrme uz put koji spaja Tvrdavu, Hamam i Kameni most	Paving in cobblestones the road connecting the Castle with Hamam and Stone Bridge
21.	Hulumtim dhe negociim me pronarët e objekteve tradicionale për shërbime fitimprurësve	Istraživanje i pregovori sa vlasnicima tradicionalnih objekata za profitabilne usluge	Research and negotiation with the owners of tradition buildings for lucrative services

Edukim, trajnim, vetëdijësim mbi Trashëgiminë Kulturore/Aspekti human mbi Trashëgiminë Kulturore dhe Natyrore

Obrazovanje, obuka, svest o kulturnom nasleđu / ljudski aspekt za kulturno i prirodno nasleđe

Education, training, awareness on CH / Human aspect on CNH

22.	Organizimi i programeve mediale për vetëdijësimin dhe edukimin e të rinjëve mbi trashëgiminë kulturore	Organizacija medijskih programa za podizanje svesti i obrazovanje mladih o kulturnoj baštini	Organization of awareness raising media programs for education of youth on cultural heritage
23.	Video promo për TKN të Vushtrrisë	Video promo za KPN Vučitrna	Promotional video on Vushtrri's CNH
24.	Organizimi i orëve plotësuese të historisë lidhur me TKN për nxënësit e shkollave të mesme në lokalitetet e trashëgimisë kulturore	Organizacija dodatne nastave o KPN za učenike srednjih škola na lokalitetima sa kulturnom baštinom	Organization of additional history classes on CNH for secondary school pupils at the cultural heritage sites

25.	Organizimi i vizitave edukative në objektet e trashëgimisë kulturore në Vushtrri dhe në Kosovë - nxënës të shkollave fillore dhe të mesme (djemë dhe vajza) - grupe të tjera të shoqërisë së Vushtrrisë (gra, të moshuar, persona me aftësi të kufizuara, etj.)	Organizacija obrazovnih poseta objektima kulturne baštine u Vučitrnu i na Kosovu - učenici osnovnih i srednjih škola (dečaci i devojčice) - ostale grupe društva u Vučitrnu (žene, stariji, osobe sa invaliditetom, i dr.)	Organising of educational visits in the monuments of cultural and natural heritage in Vushtrri and Kosovo - primary and secondary schools students (boys and girls) - other groups of Vushtrri's society (women, senior citizens, persons with disabilities, etc.)
26.	Hartimi i broshurave informative (udhëzues turistik) për Komunën e Vushtrrisë	Izrada informativnih brošura (turističkih vodiča) za Opštinu Vučitrn	Design of informational booklets (touristic guide) for the Municipality of Vushtrri
27.	Shenjzimi / Sinjalizimi i TKN në Komunën e Vushtrrisë	Označavanje/Signalizacija KPБ u Opštini Vučitrn	Marking / signposting of the CHN in the municipality of Vushtrri
28.	Katalogu i artefakteve të Muzeut në komunën e Vushtrrisë	Katalog artefakta u Muzeju opštine Vučitrn	Catalogue of Museum artefacts of Vushtrri municipality
29.	Përkrahja e pjesëmarrjes në parrain e komunave të Kosovës	Podrška učešću na Sajmu kosovskih opština	Supporting participation in the fair of Kosovo municipalities
30.	Trajnimi i 4 ciceronëve turistik	Obuka 4 turistička vodiča	Professional training of 4 tour guides
31.	Trajnimi i personave për organizimin e kampanjave vetëdijesuese	Obuka ljudi za organizaciju kampanja za podizanje svesti	Training of persons in organizing awareness campaigns
32.	Pasurimi i Biblotekës së Muzeut të Vushtrrisë me literaturë mbi trashëgiminë kulturore nga vendi dhe regjioni	Obogaćenje biblioteke Muzeja Vučitrna sa literaturom o domaćoj i regionalnoj kulturnoj baštini	Enrichment of the Library of Vushtrri Museum with the literature on cultural heritage of the country and region
33.	Pasurimi i Muzeut të Vushtrrisë me eksponate etnografike dhe historike	Obogaćenje Muzeja Vučitrna sa etnografskim i istorijskim eksponatima	Enrichment of the Museum of Vushtrri with ethnographic and historical exhibits
34.	Bashkëpunimi me individë dhe institucione relevante vendore dhe ndërkombëtare - vizita studimore në regjion dhe Evropë - vizita nëpër arkiva të ndryshme - ligjerata nga specialistët e lëmisë së trashëgimisë kulturore	Saradnja sa pojedincima i relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama - studijska poseta u regiji i Evropi - poseta različitim arhivima - predavanja stručnjaka iz oblasti kulturne baštine	Cooperation with individuals and relevant local and international institutions - study visits in the region and Europe - visits to different archives - lectures by noted specialists from the area of cultural heritage

Shënim: Projektet e hijezuara janë përzgjedhur nga Forumet Lokale për implementim në periudhën 2013-2015

Napomena: naznačeni projekti su izabrani od strane lokalnih foruma za implementaciju u periodu 2013-2015

Note: The shaded projects were selected by the Local Forums for implementation in 2013-2015.

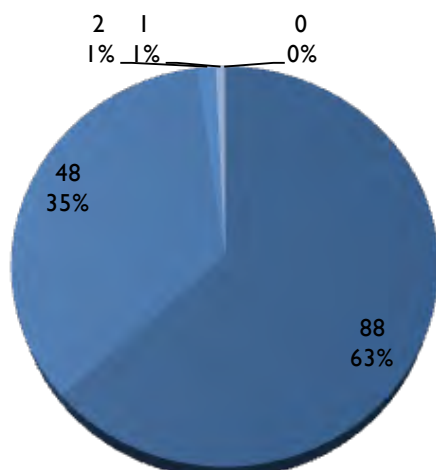
Vlerësimi i procesit të hartimit të PLTK-së nga anëtarët e Forumeve

Procesi i hartimit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat përkatëse paraqet një qasje të re të ruajtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në Kosovë. Ky proces përfshiu një numër të madh të institucioneve, qoftë ato lokale apo qendrore, profesionist të fushës së trashëgimisë kulturore dhe natyrore, përfaqësues të shoqërisë civile të cilët jo medoemos merren drejtpërdrejt me trashëgiminë kulturore dhe përfaqësues komuniteti që jetojnë dhe i gëzojnë pasuritë e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës.

Në mënyrë që të vlerësohet mënyra e organizimit, roli dhe kontributi i Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore, janë hartuar formularë anonim të vlerësimit të cilët janë plotësuar nga të gjithë anëtarët e Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore për shtatë komunat partnere.

Rezultatet e vlerësimit për shtatë komunat e përfshira në projekt, janë paraqitur në vijim:

I. Sa jeni të kënaqur me faktin se jeni pjesë e forumit lokal të trashëgimisë kulturore të komunës suaj?

Evaluacija procesa izrade LPKB od strane članova Foruma

Proces izrade Lokalnih planova kulturne baštine za sedam partnerskih opština, predstavlja novi pristup očuvanju i promociji prirodne i kulturne baštine na Kosovu. U ovaj proces je uključen veliki broj institucija bilo, lokalnog ili centralnog nivoa, profesionalci u oblasti kulturne i prirodne baštine, predstavnici civilnog društva, koji ne moraju da se direktno bave kulturnim nasleđem i predstavnici zajednice koji žive i uživaju u bogatstvu kulturne baštine i pejzaža Kosova.

U cilju procene načina organizacije, za ocenu uloge i doprinosa lokalnih foruma napravljene su formulari koje su popunili svi članovi Lokalnog foruma kulturne baštine za sedam partnerskih opština.

Rezultati ocena za sedam opština uključenih u projekat, prikazani su u nastavku:

I. Koliko ste zadovoljni činjenicom da ste član lokalnog foruma kulturne baštine vaše opštine?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

The evaluation of the drafting process of the LCHP by the Forum members

The process of drafting Local Cultural Heritage Plans for seven relevant municipalities represents a new approach to conservation and promotion of natural and cultural heritage in Kosovo. This process included a large number of institutions, whether local or national, professionals in the field of cultural and natural heritage, civil society representatives who do not necessarily deal directly with cultural heritage and community representatives who live and enjoy the wealth of natural and cultural heritage of Kosovo.

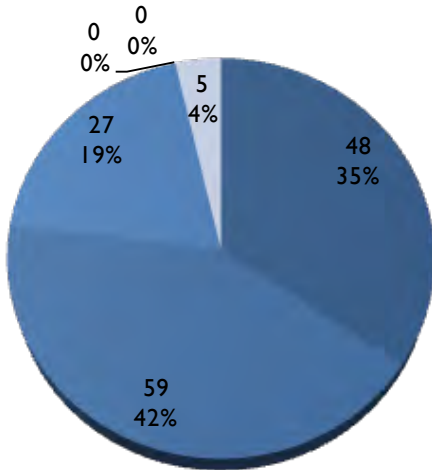
In order to assess ways of organization, role and contribution of Local Cultural Heritage Forums, were designed evaluation forms completed by all members of LCHF for seven partner municipalities.

The evaluation results for the involved municipalities in the project are presented in the following:

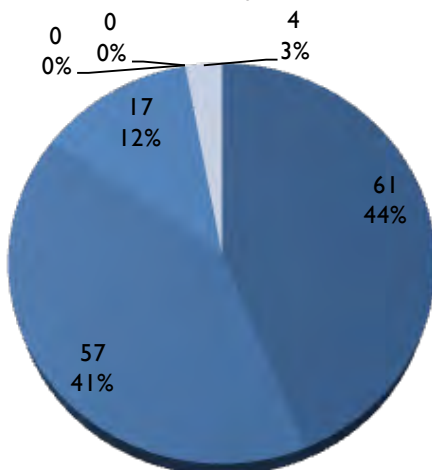
I. How much satisfied are you with the fact that you are a part of the local cultural heritage forum of your municipality?

2. Në çfarë mase mendoni se Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka kontribuar:

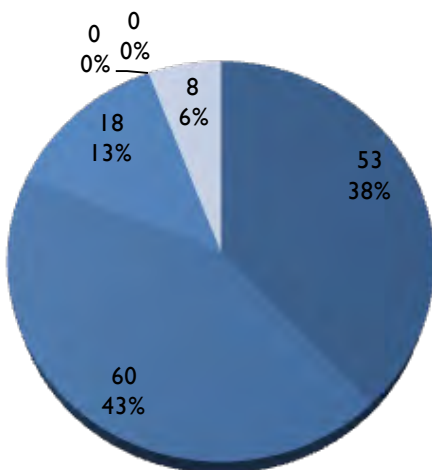
- në komunikim ndërinstytucional (mes nivelit qendror, nivelit lokal dhe komunitetit/shoqërisë civile)

- në koordinim të projekteve dhe prioriteteve në lëmin e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj

- në rritje të vendimmarrjes së përbashkët me pjesëmarrje të gjerë rreth prioriteteve të komunës

2. U kojoj meri mislite da je lokalni forum dao doprinos:

- U među institucijalnoj komunikaciji (između centralnog, lokalnog nivoa, i zajednice/civilnog društva)

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

- U vezi koordinacije prioriteta projekata i u oblasti kulturne baštine vaše opštine

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

- Povećanju uloge u zajedničkom donošenju odluka učesćem u određivanju prioriteta opštine

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all
- Pa përgjigje / Bez odgovora / No answer

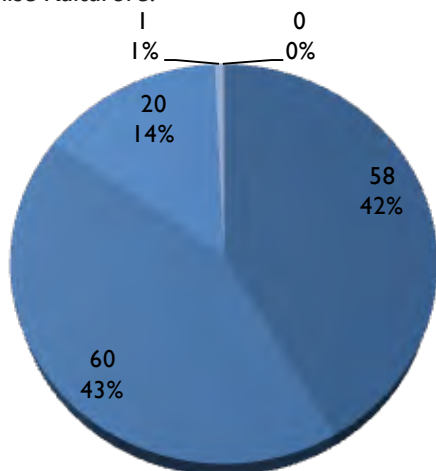
2. To what extent do you think that Local Cultural Heritage Forum has contributed?

- In coordination of projects and priorities in the field of cultural heritage in your municipality

- In project and priority coordination in the field of cultural heritage in your municipality

- To an increased joint decision with a wide participation regarding the priorities of the municipality

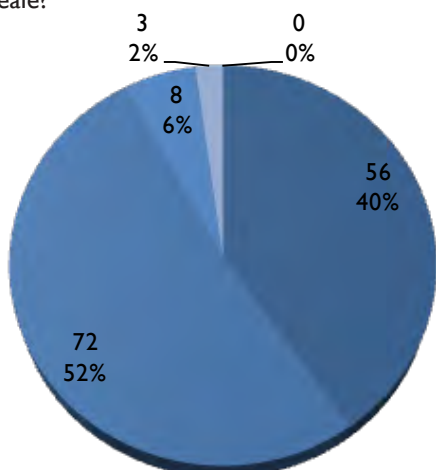
3. Në çfarë mase janë të dobishme për punën tuaj të përditshme informacionet e marra gjatë procesit të hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore?

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

3. To what extent the information received during the process of drafting the Local Cultural Heritage Plan are important for your daily work?

4. Në çfarë mase Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore ka identifikuar prioritetet për mbrojtjen dhe revitalizimin e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj bazuar në kërkesa reale?

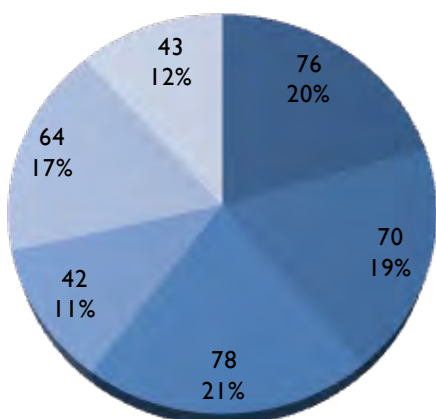

- Shumë të madhe / Veoma mnogo / Very much
- Të madhe / Mnogo / Much
- Mesatare / Srednjoj / Moderate
- Të vogël / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

4. U kojoj mjeri je lokalni plan kulturne baštine identifikovao prioritete za zaštitu i revitalizaciju kulturne baštine vaše opštine, u odnosu na realne potrebe?

4. To what extent has the Local Cultural Heritage Plan identified priorities for protection and revitalization of cultural heritage in your municipality based on real needs?

5. Cila pjesë e procesit të hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore ju ka pëlqyer më së shumti?

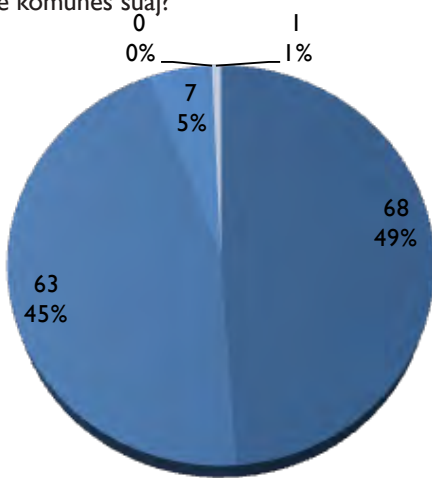

- Themelimi dhe funksionalizimi i Forumit Lokal të Trashëgimisë Kulturore / Osnivanje Lokalnog Foruma kulturne baštine / Establishment and operation of the Local Cultural Heritage Forum
- Punëtoritë për përcaktim të prioriteteve të Planit / Radionice za određivanje prioriteta / Workshops for determining the priorities of the plan
- Takimet e Forumit Lokal (puna në grupe, shkëmbimi i informatave, diskutimet dhe debatet për trashëgimi kulturore, etj) / Sastanci Lokalnih Foruma (grupni rad, razmena informacija, diskusije o Kulturnom Nasleđu) / Local Forum meetings (group works, exchange of information, discussions and debates about Cultural Heritage, etc.)
- SWOT dhe PESTEL analiza / SWOT i PESTEL Analize / SWOT and PESTEL analysis
- Vizitat studimore / Studijska poseta / Study visits
- Procesi i konsultimit publik dhe sugjerimet e pranuar / Proces javnih konsultacija i primljene sugestije / Public consultation process and accepted suggestions

5. Koji deo procesa izrade lokalnog plana kulturne baštine vam se najviše dopao?

5. Which part of the process of drafting the Local Cultural Heritage Plan did you like most?

6. Sa jeni të kënaqur me organizimin dhe metodologjinë e hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të komunës suaj?

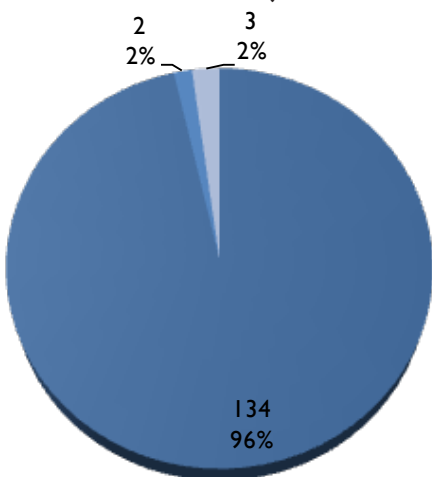

6. Koliko ste zadovoljni organizacijom i metodologijom izrade lokalnog plana kulturne baštine vaše opštine?

- Shumë të kënaqur / Veoma zadovoljan / Very satisfied
- Të kënaqur / Zadovoljan / Satisfied
- Mesatarisht të kënaqur / Srednje zadovoljan / Moderately satisfied
- Mjaftueshëm / Malo / Little
- Aspak / Nimalo / Not at all

6. How much are you satisfied with the organization and methodology of drafting a Local Cultural Heritage Plan of your municipality?

7. A mendoni se implementimi i disa projekteve nga ky plan do të përmirësojë gjendjen e trashëgimisë kulturore në komunën tuaj ?

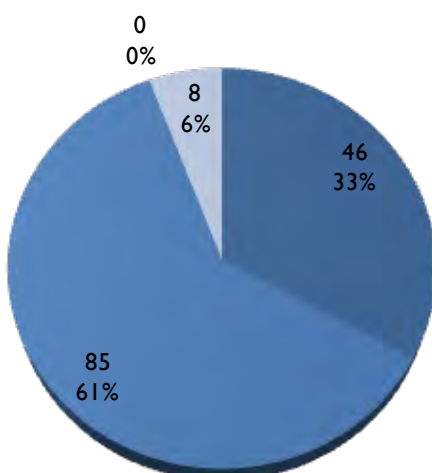

7. Da li mislite da će se implementacijom nekoliko prioriteta ovog plana poboljšati stanje kulturne baštine u vašoj opštini?

- Po / Da / Yes
- Jo / Ne / No
- Nuk e di / Ne znam / I don't know

7. Do you think that the implementation of some projects from this plan will change the situation of cultural heritage in your municipality?

8. Sipas mendimit tuaj, sa është e mundshme që Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore në komunën tuaj të vazhdojë të jetë funksional edhe pas përfundimit të programit të Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore 2012-2015?

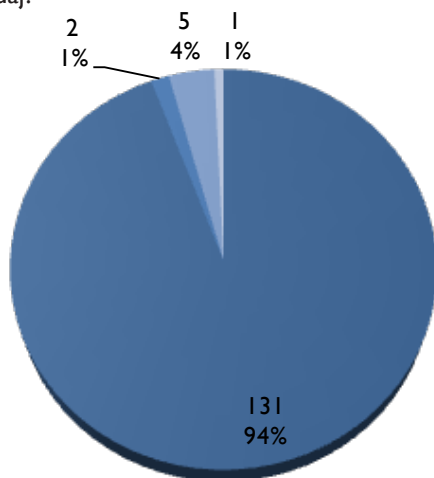

8. Po vašem mišljenju, koliko je moguće da lokalni forum kulturne baštine vaše opštine ostane funkcionalan i nakon završetka programa lokalnih planova kulturne baštine 2012-2015?

- Shumë e mundshme / Veoma moguće / Very possible
- E mundshme / Moguće / Possible
- E pamundshme / Nemoguće / Impossible
- Nuk e di / Ne znam / I don't know

8. According to your opinion, how much is it possible that Local Cultural Heritage Forum in your municipality will continue to be functional after the termination of the program of Local Cultural Heritage Plans 2012-2015?

9.A do ta kishit rekomanduar këtë model të funksionimit ndërinstytucional edhe për fushat tjera në Komunën tuaj?

9. Da li bi preporučili ovaj model međuinstitucionalnog rada i za druge oblasti u vašoj opštini?

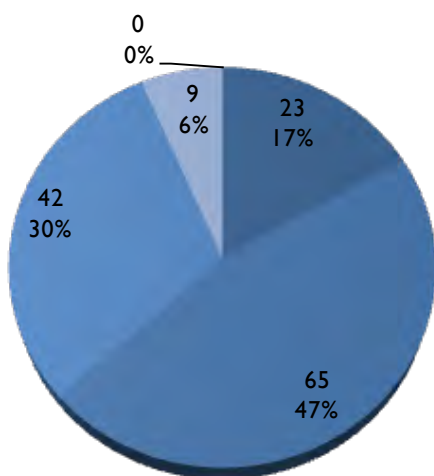
9. Would you recommend this model of inter-institutional operation in your municipality for other fields as well?

- Po / Da / Yes
- Jo / Ne / No
- Nuk e di / Ne znam / I don't know
- Nuk ka përgjigje / Bez odgovora / No answer

10. Pas përmbylljes së fazës së hartimit të Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të Komunës suaj, Forumi merr rol monitorues në implementim të disa projekteve nga ky plan. Tash e tutje, në çfarë periudhe kohore mendoni që forumi duhet të takohet?

10. Nakon završetka faze izrade lokalnog plana kulturne baštine vaše opštine, forum preuzima ulogu u nadgledanju implementacije nekoliko projekata ovog plana. Sad i ubuduće, u kojem vremenskom periodu mislite da treba da se sastaje forum?

10. After the conclusion of the draft Local Cultural Heritage Plan of your municipality, the forum will have the monitoring role on the implementation of the projects from this plan. From now on, in what period of time do you think the forum should meet?

- Çdo muaj / Svakog meseca / Every month
- Çdo 3 muaj / Svaka 3 meseci / Every 3 month
- Çdo 6 muaj / Svaki 6 meseci / Every 6 month
- Çdo 12 muaj / Svaki 12 meseci / Every 12 month
- Nuk ka nevojë të takohet fare / Nema potrebe da se uopšte sastaje / No need to meet at all

I I. Komentet apo sygjerimet e juaja shtesë mbi procesin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore?

- Të vazhdohet deri në realizimin e projekteve.
- Është me rëndësi që projektet e zgjedhura të kenë impakt ekonomik.
- Jena knaqë!
- Veç vazhdoni!
- Punë e palodhshme dhe kontribut i çmueshëm i dhënë për hartimin e Planit Lokal të Trashëgimisë Kulturore të Komunës së Gjilanit.
- Me qëllim të monitorimit adekuat dhe mbarëvajtjes së procesit të zbatimit (implementimit) të PLTK-së, anëtarët e këtij forumi lokal duhet të takohen çdo 3-6 muaj, për të ndihmuar vendim-marrjen, duke ofruar dhe mundësuar ndryshime eventuale, në projekte dhe prioritete të përzgjedhja të cilat i përshtaten kushteve dhe kahjes së trendit zhvillimor të drejtuara nga:
 - Bashkëpunimi ndërkombëtar e ndër-komunal,
 - Përkrahja institucionale nga qeveria qendrore e lokale, dhe
 - Mundësitë e ofruara nga partneriteti publiko- privat.
- Punë të mbarë organizatorit të punëtorive të TK.
- Mendimi im personal është që ky grup i PLTK-së duhet të ketë takime monitorimi nga ana juaj që të mos humbet puna e cila mund të hupet nga jo angazhimi i këtij forumi. Mbes me shpresë që do të investohet në këtë drejtim.
- Duke u bazuar në punën që ka bërë koordinatoreja propozoj që kontrata të vazhdohet nëse është e mundur, ngase është shumë e dobishme për funksionimin e forumit.
- Me pasë takime më të shpeshta të FLTK.
- Organizimi ka qenë fenomenal, që nga fillimi deri tani. Puna e koordinatorës ka qenë për çdo lëvdatë.
- Kështu të vazhdohet, besoj se do të arrijmë suksese!
- Vetëdijesimi i komunitetit. Implementimi i projekteve tjera të përfshira në broshurë, etj.
- Të vazhdojë në projektet të tjera.
- Para ose gjatë procesit të përzgjedhjes së prioriteteve, të gjithë anëtarët e Forumit ishte dashur të bëjnë vizitë në monumente/lokalitete

I I. Imate li komentar ili želite dodati svoje predloge o procesu kulturnog nasleđa Lokalnih planova?

- Nastavite sve do realizacije projekata.
- Važno je da izabrani projekti imaju ekonomski uticaj.
- Zadovoljni smo - Samo nastavite!
- Naporan rad i vredan doprinos za izradu lokalnog plana kulturne baštine Opštine Gnjilane.
- Da bi se obezbedilo adekvatno nadgledanje i upravljanje procesom implementacije (sprovođenja) LPKB-e članovi lokalnog foruma treba da se sastaju svakih 3-6 meseci, da pomognu pri donošenju odluka, ne dozvoljavajući bilo kakve promene u sprovođenju projektata i odabranim prioritetima jer su saglasni sa uslovima i pravcima razvoja koji se kreću prema:
 - Međunarodnoj saradnji,
 - Institucionalnoj podršci od strane centralne i lokalne vlasti, kao i mogućnosti koje nude javno-privatna partnerstva.
- Srećan rad organizatoru radionica o KPB.
- Moje lično mišljenje je da LPKB tim treba da održava monitoring sastanke uz vašu podršku kako se ne bi izgubilo ništa od onoga što je predviđeno i da ne bude uzaludno sve što je do sada urađeno. Ostajem u nadi da će i dalje biti investirano u tom pravcu.
- Na osnovu posla koji je uradila koordinatoreja predlažem da joj se produži ugovor ako je to moguće, jer je veoma korisna za funkcionisanje foruma.
- Da bude što češćih sastanaka LFKB-a.
- Organizacija je bila fenomenalna, od početka do danas. Koordinatorov rad je bio za pohvalu.
- Da se nastavi, verujem da ćemo ostvariti uspeh!
- Podizanje svest zajednice. Realizacija i drugih projekata koji se nalaze u brošuri, itd.
- Nastaviti sa drugim projektima.
- Pre ili tokom procesa izbora prioriteta, svi članovi Forumu trebali su posetiti spomenike / lokalitete, kako bi utvrdili njihovu stvarnu situaciju. Poželjno je učestvovati na sajmovima, festivalima opština, itd.

I I. Comments or additional suggestions on the process of Local Cultural Heritage Plans?

- Continue until the implementation of projects.
- It is important that the selected projects have economic impact.
- We had fun!
- Just go on!
- Hard work and valuable contribution given to draft Local Cultural Heritage Plan of the Municipality of Gjilan.
- To ensure adequate monitoring and management of the implementation process (implementation) of LCHP, local members of the forum should meet every 3-6 months, to assist in decision-making by providing and enabling the eventual changes in priorities and selecting projects, which suit the conditions and the direction of the trend-led development from:
 - International and inter-municipal cooperation
 - Institutional support from central and local government, and
 - Opportunities offered by public-private partnership.
- Great work to the CH workshops organizer.
- My personal opinion is that this LCHP group should have monitoring meetings from your part so that the job is not lost by the lack of commitment of this forum. I hope that it will be invested in this direction.
- Based on the work done by the coordinator, I propose that her contract to be extended if possible, because it is very beneficial for the functioning of the forum.
- More frequent meetings of LCHF.
- The organization has been phenomenal, from the beginning until now. Coordinator work has been commendable.
- Continue this way, I believe that we will achieve success!
- Awareness of the community. Implementation of other projects included in the brochure, etc.
- Continue in other projects.
- Before or during the process of selection of priorities, all members of the Forum had to visit monuments / sites in order to determine their real situation. Preferably the participation

në mënyrë që të përcaktohet gjendja reale e tyre. E preferueshme edhe pjesëmarrja në panairë, festivale të komunës, etj.

- Të vazhdohet me evidentimin dhe sistematizimin e inventarizimit të gjitha objekteve dhe vlerave tjera që është shumë e pasur komuna jonë, por të vendosen kontaktet dhe komunikimet edhe me më shumë akterë lokal sepse janë burime shtesë për të marrë informacione në vende dhe lokacione të komunës tonë.

- Zgjedhja shumë e mirë e kriteriumeve për vlerësimin e zbatimit, për vlerësimin e rëndësisë. Ana e mirë është mundësia e kursimeve dhe derdhja e buxhetit në projekte tjera.

- Gjithë të mirat!

- Mendoj se shumica e gjërave është përfshirë, kështu që nuk kam çfarë të shtoj.

- Nuk ka.

- Procesin e Planeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore e konsideroj shumë të rëndësishëm për ruajtjen e trashëgimisë kulturore, që është potencial për zhvillimin e turizmit (ekonominë e vendit në përgjithësi), mirëpo propozoj që të gjenden mundësi që ky projekt të zbatohet edhe në komunat tjera që kanë monumente të trashëgimisë kulturore.

- Shpresoj që në implementimin e ideve dhe kryerjen e punëve në restaurimin apo ri-funksionalizimin e trashëgimisë kulturore të Vushtrrisë të mos tejkalohen periudhat e parapara kohore. Ju dëshiroj punë të mbarë dhe suksese.

- Mendoj që pjesëmarrësit e trashëgimisë kulturore duhet të furnizohen me ndonjë broshurë apo diku tjetër të shkruar së: Cilat janë kriteret bazë që diçka të trajtohet si trashëgimi kulturore. Përshëndetje të përzemërta nga Axhi Ahmet, tung.

- Forumi, përkatësisht anëtarët e forumit të jenë më të kujdesshëm në pjesëmarrje të takimeve dhe punëtorive.

- Mendoj që këto projekte të cilat kanë dalë nga forumi do të implementohen në mënyrën më të mirë.

- Të gjitha sugjerimet janë dhënë gjatë diskutimit të drejtpërdrejtë.

- Jam i kënaqur që isha pjesë e një forumi dhe organizatorësh në nivel serioz dhe profesional.

- Da biste nastavili sa identifikacijom i sistematizacijom inventara svih objekata i drugih vrednosti kojih je naša opština veoma bogata, ali i uspostavili kontakte i komunikaciju sa lokalnim akterima više, jer oni mogu biti dodatni izvori informacija o lokalitetima u našoj opštini.

- Vrlo dobar izbor kriterijuma za procenu sprovođenja i procenu vrednosti. Dobra strana je mogućnost budžetskih ušteda i priliva sredstava za druge projekte.

- Sve najbolje!

- Mislim da je većina stvari pokrivena, tako da nemam šta da dodam.

- Ne.

- Proces Lokalnih Planova Kulture Baštine veoma važan za očuvanje kulturne baštine, koja je potencijal za razvoj turizma (ekonomiju zemlje u celini), ali predlažem da se pronađu mogućnosti da ovaj projekat bude realizovan i u drugim opštinama u kojima ima spomenika kulturnog nasleđa.

- Nadam se da će u realizaciji ideje i izvršenja restauracije kulturnog nasleđa Vučitrna biti ispoštovan predviđeni vremenski period. Želim vam sreću i uspeh.

- Mislim da učesnicima kulturnog nasleđa treba biti obezbeđena neka brošura ili nešto napisano negde drugde, o tome: Koji su osnovni kriterijumi da se nešto tretira kao kulturno nasleđe. Srdačan pozdrav od Ahmeta, zdravo.

- Forum, naime članovi forum treba da budu pažljiviji tokom prisustva na sastancima i radionicama.

- Mislim da će ovi projekti koji su proizišli iz foruma biti realizovani na najbolji mogući način.

- Sve sugestije samo kroz direktan razgovor.

- Drago mi je što sam bio deo foruma i sarađivao sa organizatorima, na jednom ozbiljnom i profesionalnom nivou.

Napomena: Komentari su navedeni onako kako su učesnici sami napisali u formularu za ocenjivanje.

in fairs, festivals of the municipality, etc.

- To continue with the identification and systematization of inventory of all buildings and other values that make our municipality very rich, but to set the contacts and communications even with more local stakeholders because they are additional sources to obtain information on sites of our municipality.

- Very good selection of criteria for the assessment of implementation, assessment of significance. The good side is the possibility of savings and distributing the budget in other projects.

- All the best!

- I think that most things have been included, so I do not what to add.

- No.

- I consider the process of Local Cultural Heritage Plans very important for the preservation of cultural heritage, which is the potential for tourism development (the country's economy in general), but I propose to find opportunities so that this project will be implemented in other municipalities that have cultural heritage monuments.

- I hope that in the implementation of ideas and execution of restoration or re-functionalization of cultural heritage of Vushtrri, set periods of time are not overcome. I wish you luck and success.

- I think that participants of cultural heritage shall be provided with a brochure or other written document on: What are the basic criteria to treat something as cultural heritage. Greetings from uncle Ahmet, bye.

- The forum, precisely the members of the forum should be more careful in attendance of meetings and workshops.

- I think these projects that have emerged from the forum will be implemented in the best way.

- All suggestions have been given in the live discussion.

- I am glad that I was part of a forum and serious and professional level organizers.

Note: Comments are listed as written on the forms of assessment.

Shënim: Komentet janë listuar ashtu siç janë shkruar në formularët e vlerësimit.

Zbatimi i projekteve

Pas përcaktimit dhe hartimit të Planeve Lokale të trashëgimisë kulturore për shtatë komunat, dhe përzgjedhjes së projekteve për implementim, nga muaji Gusht 2013 filloi procesi i implementimit të projekteve. CHwB nëpërmjet kësaj qasje dhe metodologjie shpreson që këto lista të gjata me projekte të jenë motiv për të gjithë partnerët dhe donatorët e mundshëm të komunave, në mënyrë që të rritet numri i projekteve që implementohen në fushën e trashëgimisë kulturore dhe natyrore. Informatat e paraqitura në këtë publikim do të shërbejnë si bazë e të dhënave për planifikime strategjike të komunave për të ardhmen. Në një publikim të veçantë do të paraqitet ecuria e zhvillimeve të procesit të implementimit të projekteve, me të gjitha rezultatet e arritura.

Sprovođenje projekata

Nakon utvrđivanja i izrade Lokalnih Planova Kulturnog Nasleđa za sedam opština, kao i izbor projekata za implementaciju, od avgusta 2013. godine počeo proces implementacije projekata. CHwB se nada da putem ovog pristupa i metodologije, ove duge liste projekata će biti motiv svim partnerima i potencijalnim donatorima u opštinama, da se poveća broj projekata koji će biti realizovani iz domena kulturne i prirodne baštine. Informacije predstavljene u ovoj publikaciji će služiti opštinama kao baza podataka za strateško planiranje u budućnosti. U posebnoj publikaciji će biti predstavljen progres razvoja procesa implementacije projekata, sa svim postignutim rezultatima.

The implementation of projects

After determining and drafting Local Cultural Heritage Plans for seven municipalities, and the selection of projects for implementation, the process of project implementation began since August 2013. CHwB through this approach and methodology is hoping that these long lists of projects to be the motive for all partners and potential donors of municipalities, to increase the number of projects to be implemented in the field of cultural and natural heritage. The information presented in this publication will serve as a database for strategic planning of the municipalities in the future. The progress of development of project implementation process will be presented in a special publication, with all the results.

Bibliografia

- Feilden Bernard & Jokilehto Jukka, Udhëzues për Menaxhimin e Trashëgimisë Kulturore Botërore, Tiranë: CHwB, 2010.
- ICOMOS, Konventa Faros, Kornizë e Këshillit të Evropës për Vlerën e Trashëgimisë Kulturore për Shoqërinë, Faro, 2005, <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/Kosovo/Publications/FaroConvention-final.pdf>.
- Intervistë me zyrtarë nga Qendra Regjionale e Trashëgimisë Kulturore në Mitrovicë, më datë 15 Nëntor 2012.
- Intervistë me zyrtarë nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, Departamenti i Trashëgimisë Kulturore, më datë Dhjetor 2012.
- *Konservimi i integruar – Sfidat, mundësitë dhe përvojat e integritetit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në planifikim hapësinor dhe urban në Kosovë*, Prishtinë: CHwB, 2011.
- Korniza afatmesme Buxhetore 2011-2013, Dokument nga Komuna e Vushtrrisë.
- Letërnjoftimi i Komunës së Vushtrrisë, qasur më 06 Korrik 2015, <http://komunat.institutigap.org/Files/vushtrri/2012/Let%C3%ABrnjofitimi%20i%20Komun%C3%ABs%20s%C3%AB%20Vushtrris%C3%AB%202012.pdf>.
- Nushi Luan, Vizita studimore në Mbretërinë e bashkuar, 08-15 Nëntor, 2012, Instituti për Planifikim Hapësinor, Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Prishtinë.
- Plani Hapësinor i Kosovës 2010-2020, Qeveria e Kosovës, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor, Instituti për Planifikim Hapësinor, Prishtinë, 2010, 149-152.
- Plani Zhvillimor Urban – Vushtrri, Tech, Hessen Agentur, IWU, Qershor 2009, qasur më 5 Shtator 2012.
- Regjistrimi i Popullsisë, Ekonomive Familjare dhe Banesave Në Kosovë 2011, Rezultatet Përfundimtare të Dhënës Kryesore, 143, qasur më 24 Tetor 2012, <http://esk.rks-gov.net/rekos2011/?cid=1,72,320>.
- Religjioni, qasur më 20 Tetor 2012, <http://www.osce.org/kosovo/1313>.
- Vushtrria dje, sot dhe mundësitë për nesër, dokument i brendshëm i Komunës së Vushtrrisë, Drejtoria për

Bibliografija

- Feilden Bernard & Jokilehto Jukka, Vodič za Upravljanje Svetskom kulturnom baštinom, Tirana: CHwB, 2010.
- ICOMOS, Faro Konvencija, Okvir Saveta Evrope za vrednosti kulturnog nasleđa za društvo, Faro, 2005, <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/Kosovo/Publications/FaroConventionfinal.pdf>.
- Intervju sa službenikom Regionalnog centra za kulturnu baštinu u Mitrovici, dana 15. novembra 2012.
- Intervju sa službenikom Ministarstva, kulture, omladine i sporta, Odeljenje za kulturnu baštinu, decembar 2012.
- Integrisana konzervacija- izazovi, mogućnosti i iskustva integracije kulturnog i prirodnog nasleđa u prostorno i urbanističko planiranje na Kosovu, Priština : CHwB , 2011
- Srednjoročni budžetski okvir 2011-2013, Dokument Opštine Vučitrn.
- Lična karta Opštine Vučitrn, pristupljeno 06. jula 2015 <http://komunat.institutigap.org/Files/vushtrri/2012/Let%C3%ABrnjofitimi%20i%20Komun%C3%ABs%20s%C3%AB%20Vushtrris%C3%AB%202012.pdf>.
- Nushi Luan, Studijska poseta UK, 08-15 novembar, 2012, Institut za prostorno planiranje, Agencija za zaštitu životne sredine Kosova, Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje, Priština.
- Prostorni plan Kosova 2010- 2020, Vlada Kosova, Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje, Institut za prostorno planiranje, Priština, 2010, 149-152.
- Urbani razvojni plan – Vučitrn, Tech, Hessen Agentur, IWU, jun 2009, pristupljeno 5. septembra 2012.
- Popis stanovništva, domaćinstava i kućanstava u Kosovu 2011, Konačni rezultati glavnih podataka, 143, pristupljeno 24. oktobra 2012., <http://esk.rks.gov.net/rekos2011/?cid=1,72,320>.
- Religija, pristupljeno 20. oktobra 2012., <http://www.osce.org/kosovo/1313>.
- Vučitrn juče, danas i mogućnosti za sutra, interni dokument Opštine Vučitrn, Odeljenje za privredu, poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj, str. 18.

Bibliography

- Development Urban Plan – Vushtrri, Tech, Hessen Agentur, IWU, June 2009, accessed on the 5th of September 2012.
- Feilden Bernard & Jokilehto Jukka, Management Guideline for World Cultural Heritage Sites, Tirana: CHwB, 2010.
- ICOMOS, Faro Convention, Council of Europe Framework for the Value of Cultural Heritage for Society, Faro, 2005, <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/Kosovo/Publications/FaroConventionfinal.pdf>.
- Integrated Conservation – Challenges, opportunities and integration experiences of cultural and natural heritage into spatial and urban planning in Kosovo, Prishtina: CHwB, 2011.
- Interview with officers of the Ministry of Culture, Youth and Sport, Department of Cultural Heritage, Dhjetor 2012.
- Interview with officers of the Regional Center for Cultural Heritage in Mitrovica, on 15th of November 2012.
- Letërnjoftimi i Komunës së Vushtrrisë, accessed on 6th of July 2015, <http://komunat.institutigap.org/Files/vushtrri/2012/Let%C3%ABrnjofitimi%20i%20Komun%C3%ABs%20s%C3%AB%20Vushtrris%C3%AB%202012.pdf>.
- Mid-term Budget Framework 2011-2013, Document of the municipality of Vushtrru.
- Nushi Luan, Study visit in the UK, 08-15 November, 2012, Institute for Spatial Planning, Agency for the Protection of Environment of Kosovo, Ministry of Environment and Spatial Planning, Prishtina.
- Registration of Population, Households and Housing in Kosovo 2011, Final results of the main data, 143, accessed on 24 October 2012, <http://esk.rks-gov.net/rekos2011/?cid=1,72,320>.
- Religion, accessed on 20th of October 2012, <http://www.osce.org/kosovo/1313>.
- Spatial Plan of Kosovo 2010- 2020, Government of Kosovo, Ministry of Environment and Spatial Planning, Institute for Spatial Planning, Prishtina, 2010, 147, <http://mmph.rks-gov.net/>

Lista e figurave

01. Disa nga projektet e CHwB Kosovës gjatë këtyre viteve (duke filluar nga fotoja e rreshtit të sipërm majtas): 1. Restaurimi i pesë kullave në Kosovën perëndimore / 2001-2002; 2. Festimet Ditëve të Trashëgimisë Evropiane / 2003-2007; 3. Restaurimi i Xhamisë së Hadumit në Gjakovë / 2004-2006; 4. Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të zonës historike të Prizrenit / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008-vazhdon; 6. Restaurimi i Kishës së Shën Shpëtimtarit në Prizren / 2009; 7. Universiteti Veror Ndërkombëtar i Prishtinës / 2010; 8. Shihemi në Dukagjin / 2011-2013; 9. Programi i ndërhyrjeve emergjente në 50 lokalitete të trashëgimisë në Kosovë / 2013-2014; 10. Konservimi dhe revitalizimi i Kalasë së Vushtrrisë / 2012-2014.

02. Komunitat partnerë të programit PLTK 2012-2015.

03. Pamje nga nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit.

04. Skema e përbërjes së Forumeve Lokale të Trashëgimisë Kulturore.

05. Pamje të vjetra nga Vushtrria - duke filluar nga majtas: Hamami i qytetit; Ura e vjetër e gurit; Emri i vjetër i qytetit Vician - Vicianum (Ana e Viqave) e gdhendur në një shenjë rruge antike; Sahatkulla e qytetit që sot nuk egziston (burimi: www.vushtrriantike.info).

06. Trashëgimia kulturore nën mbrojtje në Komunën e Vushtrrisë (duke filluar nga fotoja e rreshtit të sipërm majtas): Kulla e Azem Bejtës; Shtëpia e Shaban Agës; Kulla e Kadri Hysenit; Shtëpia e Mahmut Pashë Gjinollit.

07. Trashëgimia kulturore nën mbrojtje në Komunën e Vushtrrisë (duke filluar nga fotoja e rreshtit të sipërm majtas): Hamami i qytetit; Kisha e Shën Lazarit; Ura e vjetër e gurit.

08. Model i kartës së përdorur për hulumtime në terren.

09. Kalaja e qytetit.

10. Pamje nga takimet e Forumeve lokale. Nga lart majtas: Partesh, Gjakovë, Dragash, Rahovec, Kaçanik, Vushtrri dhe Gjilan.

Spisak slika

01. Neki od projekata CHwB Kosova tokom ovih godina (počevši od fotografije gornjeg reda levo): 1. Restauracija pet kula na zapadnom Kosovu / 2001-2002; 2. Proslava Dani Evropske Baštine / 2003-2007; 3. Restauracija Hadum džamije u Đakovici / 2004-2006; 4. Plan konzervacije i razvoja za istorijsku zonu Prizrena / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008 – u toku; 6. Restauracija crkve Svetog Spasa u Prizrenu / 2009; 7. Međunarodni letnji univerzitet u Prištini / 2010; Vidimo se u Dukadin / 2011-2013; Program hitnih intervencija za 50 lokaliteta kulturne baštine na Kosovu / 2013-2014; Konzervacija i revitalizacija Vučitrnske Tvrđave / 2012-2014.

02. Partnerske opštine u programu LPKB 2012-2015.

03. Pogled sa potpisivanja Memoranduma o Razumevanju.

04. Šema sastava Lokalnih Foruma Kulturne Baštine.

05. Stari prizori Vučitrna - počevši od levo: Gradski Hamam; Stari kameni most; Stari naziv grada Vician - Vicianum (Teleška strana) isklesan u antički znak ulice; Gradska Sahat kula koja danas ne postoji (izvor: www.vushtrriantike.info).

06. Kulturna bašta pod zaštitom u Opštini Vučitrn (počevši od slike gornji red levo): Kula Azema Bejta; Kuća Šaban Age; Kula Kadri Hisenija; Kuća Mahmut Paše Đinolija.

07. Kulturna bašta pod zaštitom u Opštini Vučitrn (počevši od slike gornji red levo): Gradski hamam; Crkva Sv. Lazara; Stari kameni most.

08. Model karte korišćen za terensko istraživanje.

09. Gradska tvrđava.

10. Pogled sa sastanaka Lokalnih Foruma. Od levo gore: Partesh, Đakovica, Dragash, Orahovac, Kačanik, Vučitrn i Gnjilane.

repository/docs/AH_Dragash.pdf.
• Vushtrria dje, sot dhe mundësitë për nesër, internal document of the Municipality of Vushtrri, Directorate for Economy, Agriculture, Forestry and Rural Development, page 18.

List of figures

01. Some of the CHwB Kosovo projects during these years (starting from the upper image left): 1. Restoration of five kullas in western Kosovo / 2001-2002; 2. European Heritage Days celebrations / 2003- 2007; 3. Restoration of Hadum Mosque in Gjakova / 2004-2006; 4. Conservation and Development Plan for Prizren Historic Area / 2005-2009; 5. Tour de Culture / 2008-ongoing; 6. Restoration of Saint Saviour Church in Prizren / 2009; 7. Prishtina International Summer University / 2010; 8. See you in Dukagjini / 2011-2013; 9. Emergency Interventions Program in 50 heritage sites in Kosovo / 2013- 2014; 10. Conservation and revitalisation of Vushtrri Castle / 2012-2014.

02. Partner municipalities of LCHP program 2012 - 2015.

03. View from the signing of Memorandum of Understanding.

04. Scheme of the composition of Local Cultural Heritage Forums.

05. Old views of Vushtrri - starting from the left: City Hammam; Old Stone Bridge; The old name of the city Vician - Vicianum (Calf side) carved into a antique street sign; City Clock Tower that today doesn't exist (source: www.vushtrriantike.info).

06. Cultural heritage under protection in the municipality of Vushtrri (starting from the picture on the upper row left): Kulla (house) of Azem Bejta; The house of Shaban Aga; Kulla (house) of Kadri Hyseni; The house of Mahmut Pashë Gjinolli.

07. Cultural heritage under protection in the municipality of Vushtrri (starting from the picture on the upper row left): Hamam of the city; Church of Saint Lazar; Old Stone Bridge.

08. Card model used for the field-work.

09. Castle of the city.

10. View from the meetings of Local Cultural Heritage Forums. From up left: Partesh, Gjakova, Dragash, Rahovec, Kačanik, Vushtrri and Gjilan.

- 11.** Pamje nga vizita studimore në Mbretërinë e Bashkuar.
- 12.** Pjesëmarrësit në vizitën studimore në Mbretërinë e Bashkuar.
- 13.** Punëtoritë e zhvilluara me Forumet lokale. Nga lart majtas: Partesh, Gjakovë, Vushtrri, Kaçanik, Dragash, Gjilan dhe Rahovec.
- 14.** Punëtoritë e zhvilluar me FLTK-Vushtrri.
- 15.** Punëtoritë e zhvilluar me FLTK Vushtrri.
- 16.** Pamje nga vizitat studimore në region.
- 17.** Pamje nga vizitat studimore në region.
- 18.** Konsultimet publike.
- 19.** Pamje nga konsultimet publike nëpër komuna. Nga lart majtas: Kaçanik, Vushtrri, Gjakovë, Gjilan, Dragash, Partesh dhe Rahovec.
- 20.** Një nga projektet e përzgjedhura për intervenim: Kulla e Zejnullah beut në fshatin Balincë
- 21.** Forumi Lokal i Trashëgimisë Kulturore të Vushtrrisë.

- 11.** Pogled sa studijske posete u Ujedinjenom Kraljevstvu.
- 12.** Učesnici studijske posete u Ujedinjenom Kraljevstvu.
- 13.** Radionice sprovedene sa Lokalnim Forumima. Od gore levo: Parteš, Đakovica, Vučitrn, Kačanik, Dragaš, Gnjilane i Orahovac.
- 14.** Radionica sprovedena sa LFKB Vučitrn.
- 15.** Radionica sprovedena sa LFKB Vučitrn.
- 16.** Pogled sa studijskih poseta u regionu.
- 17.** Pogled sa studijskih poseta u regionu.
- 18.** Javne rasprave.
- 19.** Pogled sa javnih rasprava u opštinama. Od gore levo: Kačanik, Vučitrn, Đakovica, Gnjilane, Dragaš, Parteš i Orahovac.
- 20.** Jedan od odabranih projekata za intervenciju: Kula Zejnula bega u selo Balince
- 21.** Lokalni Forum Kulturne Baštine Vučitrn

- 11.** View from the study visit in the United Kingdom.
- 12.** Participants in the study visit in the United Kingdom.
- 13.** Workshops developed with Local Forums. From up left: Parteš, Gjakova, Vushtrri, Kačanik, Dragash, Gjilan and Rahovec.
- 14.** Workshop developed with LCHF Vushtrri.
- 15.** Workshop developed with LCHF Vushtrri.
- 16.** View from the study visits in the region.
- 17.** View from the study visits in the region.
- 18.** Public consultation
- 19.** View from the public consultations in the municipalities. From up left: Kačanik, Vushtrri, Gjakova, Gjilan, Dragash, Parteš and Rahovec.
- 20.** One of the projects selected for intervention: Kulla (house) of Zeynulah Bey in Balince village
- 21.** Local Cultural Heritage Forum of Vushtrri.

Ekipi i programit dhe i publikimit

Sali Shoshi, drejtor i zyrës së CHwB në Kosovë

Nol Binakaj, zëvendës drejtor i zyrës së CHwB në Kosovë

Enes Toska, menaxher i programit

Mirian Billaci, asistent i programit

Koordinatorët e programit të CHwB-së në komunat partnere

Dragash: Enesa Xheladini

Gjakovë: Donika Lama-Efendija

Gjilan: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Partesh: Adrijana Hiseni

Rahovec: Nora Arapi Krasniqi

Vushtrri: Migjen Berisha

Autorë të publikimit:

Enes Toska dhe Nora Arapi Krasniqi

Botues: Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë

Titulli: Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore VUSHTRRI

Financuar nga: Suedia përmes Agjencisë Suedeze për Zhvillim Ndërkombëtar

Fotografitë: Të gjitha fotografitë e përdorura në këtë publikim janë pronë e Trashëgimisë Kulturore pa Kufij (CHwB), zyra në Kosovë përderisa nuk është cekur ndryshe

Përkthimi në gjuhën angleze: Kaltrina Thaçi

Përkthimi në gjuhën serbe: Adrijana Hiseni

Dizajni dhe faqosja: Edon Arapi

Ballina: Tri monumentet kryesore të qytetit të Vushtrrisë: kalaja, hamami dhe ura e gurit.

Shtypur: Pro Graf Prishtinë

Tirazhi: 500 copë

Tim programa i publikacije

Sali Shoshi, direktor CHwB kancelarije na Kosovu

Nol Binakaj, zemenik direktora CHwB kancelarije na Kosovu

Enes Toska, menadžer programa

Mirian Billaci, asistent programa

Koordinatori programa CHwB-a u partnerskim opštinama:

Dragaš: Enesa Xheladini

Đakovica: Donika Lama-Efendija

Gnjilane: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Parteš: Adrijana Hiseni

Orahovac: Nora Arapi Krasniqi

Vučitrn: Migjen Berisha

Autori izdanja:

Enes Toska i Nora Arapi Krasniqi

Izdavač: Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB), Kancelarija na Kosovu

Naslov: Lokalni Plan Kulturne Baštine VUČITRN

Finansirano od: Švedska preko Švedske Agencije za Međunarodni Razvoj

Fotografije: Sve fotografije korišćene u ovom izdanju su vlasništvo Kulturnog Nasleđa bez Granica (CHwB), Kancelarije na Kosovu dok se drugačije ne navede

Prevod na Engleski jezik: Kaltrina Thaçi

Prevod na Srpski jezik: Adrijana Hiseni

Dizajn i korićenje: Edon Arapi

Naslovna strana: Tri glavna spomenika grada Vučitrna: tvrđava, hamam i kameni most.

Štampa: Pro Graf Prishtinë

Tiraž: 500 komada

The program and publication team

Sali Shoshi, Head of CHwB office in Kosovo

Nol Binakaj, Deputy Head of CHwB Office in Kosovo

Enes Toska, program manager

Mirian Billaci, program assistant

CHwB program coordinators in the partner municipalities:

Dragash: Enesa Xheladini

Gjakovë: Donika Lama-Efendija

Gjilan: Alban Musa

Kaçanik: Fatlume Guri

Partesh: Adrijana Hiseni

Rahovec: Nora Arapi Krasniqi

Vushtrri: Migjen Berisha

Editors of the publication:

Enes Toska and Nora Arapi Krasniqi

Publisher: Cultural Heritage without Borders (CHwB), office in Kosovo

Title: Local Cultural Heritage Plan VUSHTRRI

Funded by: Sweden through the Swedish International Development Agency

Photos: All images used in this publication are property of Cultural Heritage without Borders (CHwB), office in Kosovo unless otherwise stated

English translation: Kaltrina Thaçi

Serbian translation: Adrijana Hiseni

Design and layout: Edon Arapi

Cover: Three major landmarks of the city of Vushtrri: the Castle, Hamam and Stone Bridge.

Printed by: Pro Graf Prishtinë

Circulation: 500 copies

Further reading

Visit our web page for the update of our last activities or explore our constantly enriched publications archive. The archive contains publications of projects implemented by CHwB Kosovo office, including those of other CHwB offices or of fellow partners where our office has been part of the specific project. The archive contains also releases we have financially supported for their publication.

For hard copies of publications, if available in our library, feel free to contact our office, otherwise all publications are available for FREE download on our website www.chwb.org/kosovo.

Enjoy your reading...

Title and available languages	ENG	ALB	SER	TUR
78. Local Cultural Heritage Plan - Vushtrri	•	•	•	
77. Local Cultural Heritage Plan - Rahovec	•	•	•	
76. Local Cultural Heritage Plan - Parteš	•	•	•	
75. Local Cultural Heritage Plan - Kaçanik	•	•	•	
74. Local Cultural Heritage Plan - Gjilan	•	•	•	
73. Local Cultural Heritage Plan - Gjakova	•	•	•	
72. Local Cultural Heritage Plan - Dragash	•	•	•	
71. Bridges to the future - project cards	•			
70. Bridges to the future	•			
69. Guidebook for participatory spatial planning in Kosovo	•	•	•	
68. Historic urban area – Framework for the regeneration of the Great Bazaar in Gjakova	•	•		
67. Tour de Culture 2015	•	•	•	
66. Traditional Karadaku dances	•	•	•	
65. Projects 2013	•	•	•	
64. Vushtrri Cultural Heritage – kids brochure	•	•		
63. Tour de Culture 2014	•	•	•	
62. Regional Heritage Seminars 2012-2013	•	•	•	
61. Let's recognize cultural and natural heritage of Kaçanik		•		
60. Local Cultural Heritage Plans 2012-2015 – Informative brochure for public consultations	•	•	•	
59. CHwB Strategic Plan 2013-2016	•	•	•	
58. Tour de Culture 2013	•	•	•	
57. Flavor of forgotten dishes of Prizren	•	•	•	•
56. Community builds the future	•			
55. Evaluation Report of Cultural Heritage without Borders 2008-2011	•			
54. Draft report from Visioning Workshop Malisheva	•			
53. Regional Tourism Center n° DUKAGJIN	•	•	•	
52. Tour de Culture 2012	•	•	•	
51. Prizren traditional embroidery	•	•		
50. Magic world of Prizren carpets	•	•		

Title and available languages	ENG	ALB	SER	TUR
49. Synopsis of lectures on heritage management – Extract from Beledije training courses		•		
48. CHwB Kosovo program description 2005-2011	•	•	•	
47. Portraits of historic districts in Kosovo and the Balkan region	•	•	•	
46. 7 integrated conservation projects in Junik municipality	•	•		
45. Projects 2010	•	•	•	
44. I+I Life and Love simultaneous exhibition	•			
43. South East European Heritage network	•			
42. Rites and Actuality	•	•		
41. Draft report from Visioning Workshop Parteš	•			
40. Tour de Culture 2011	•	•	•	
39. European Heritage Days Train – Heritage Tour in Peja	•	•	•	
38. Artistic crafts' of Prizren, Rahovec and Suhareka	•	•		
37. Conservation and Development Plan for the historic zone of Prizren, Kosovo – Advantages and challenges of implementation	•	•		
36. Integrated conservation – Challenges, opportunities and integration experiences of cultural and natural heritage into spatial and urban planning in Kosovo	•	•		
35. Projects 2009	•	•	•	
34. Tour de Culture 2010	•	•	•	•
33. Velika Hoča bed & breakfast	•	•	•	
32. The Western Balkan Regional Museum Network	•			
31. Disabled people and museums in the Western Balkans	•			
30. Traditional architecture and documentation methodologies	•	•		
29. Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites – Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto		•		
28. Prizren In Your Pocket	•			
27. Envisioning technique in participatory planning	•			
26. Draft report from Visioning Workshop Gračanica	•			
25. Ethno-Heritage of Prizren, Sharr And Mamusha	•	•		
24. Tour de Culture 2009	•	•	•	
23. Prizren through the retro-visor	•	•		
22. Extracts from "Kulturarv som et Aktiv i Byfornyelse"	•			
21. Kosovo Travel Day Fair 2009	•	•		
20. Voluntarism and cultural heritage – How to use voluntary work on the protection of cultural heritage		•		
19. Low cost intervention – Protection of cultural heritage with small budget		•		
18. Folk architecture in Municipality of Prizren and Malishevo	•	•		
17. Heritage of Prishtina	•	•		
16. Evolution of the city of Prishtina: comparison of old and new pictures	•	•		
15. Tour de Culture 2008	•	•	•	
14. Strategic document to organizing European Heritage Days in Kosovo	•	•		
13. Cultural heritage and Culturism in Prizren		•		
12. Novobërda survey 2008	•			
11. European Heritage Days 2007 in Kosovo	•	•	•	
10. Heritage after war – The Hadum Mosque Restoration	•	•		
09. Cultural Heritage for Peace and Reconciliation – An evaluation of CHwB	•			
08. An archeological map of the historic zone of Prizren	•			
07. Kosovar Wedding – European Heritage Days 2005	•			
06. Development of Isniq village & preservation of its urban and rural identity – Perspective guidelines	•			
05. Training course: Maintenance Programs	•			
04. European Heritage Days 2006 in Kosovo	•	•	•	
03. A question of feeling at home	•	•		
02. Cultural heritage – Reconciliation, Reconstruction, Hopes for the Future	•			
01. Memorandum of association and statutes	•			

CH
WB 20
Cultural
Heritage without Borders 1995-2015

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

908(496.51-2)

Vushtrri : plani lokal i trashëgimisë kulturore / Marie Munktell, Annika Magnusson. – Prishtinë : CHwB, 2016. – 110 f. : ilustr. ; 21 cm.

Parathënie : f. 5-6. – Titulli paralel në gjuhën shqipe, serbe dhe angleze

1.Munktell, Marie 2. Magnusson, Annika

ISBN 978-9951-8741-3-7

PLANET LOKALE TË TRASHËGIMISË KULTURORE 2012-15
LOKALNI PLANOVI KULTURNE BAŠTINE 2012-15
LOCAL CULTURAL HERITAGE PLANS 2012-15

Cultural Heritage without Borders, Kosovo office
Rr. Idriz Gjilani, Hyrja 4, nr.9, 10000 Prishtina, Republic of Kosovo
+381 (0)38 754 866
kosovo@chwb.org
www.chwb.org/kosovo
CHwB Kosova
CHwB Kosova

The CHwB projects are mainly financed by Sweden. The content of this publication does not necessarily represent the official position of the Swedish state.

Prishtina, 2015

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta
Ministry of Culture, Youth and Sport

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësror
Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja
Ministry of Environment and Spatial Planning

Komuna e Dragashit
Opština Dragash
Municipality of Dragash

Komuna e Gjakovës
Opština Dakovica
Municipality of Gjakova

Komuna e Gjilanit
Opština Gjilane
Gilan Beledijesi
Municipality of Gjilane

Komuna e Kaçanikut
Opština Kačanik
Municipality of Kaçanik

Opština Pristë
Komuna e Prishtinit
Municipality of Pristë

Komuna e Rahovecit
Opština Orahotec
Municipality of Rahovec

Komuna e Vuçitrisë
Opština Vuçitër
Municipality of Vuçitër

ISBN 978-9951-8741-3-7

9 789951 874137